

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	4 395 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 378 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	153 200
	Summa kronor 9 256 600

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från allmänna pensionsfonden	1 200 000
	Nettoutgift kronor 8 056 600;

c) till *Riksförsäkringsanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 056 600 kronor.

[103] 4. Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	693 000	683 762
1959/60 (statsliggaren s. 371)	747 000	
1960/61 (förslag)	733 000	

Riksförsäkringsanstaltens anslagsframställning

Yrkanden

Riksförsäkringsanstalten hemställer (skr. 16/9 1959), att anslaget höjes med 6 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Reseersättningar	10 000	
2. Bränsle, lyse, vatten		5 000
3. Hyra för hålkortsmaskiner m. m.	167 000	
4. Övriga expenser för eget behov	144 500	
5. Expenser för annat än eget behov		5 000
6. Ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteckningar m. m.		21 000
7. Ersättning till postverket för portokostnader	150 000	
8. Särskilda uppbördsmedel		434 500
	471 500	465 500
	+ 6 000	

Motivering

1. *Reseersättningar*. Utgift 1957/58 24 241, 1958/59 35 540; anslag 1959/60 43 000. — Anstaltens inspektion av de allmänna sjukkassorna håller på att successivt utbyggas. Under månaderna januari—juni 1959 uppgick belastningen på resemedelsposten till ca 22 000 kronor. Den allmänna tilläggs-

pensioneringen kommer att ställa ökade krav på anstalten i fråga om revision av det uppgiftsmaterial, som inkommer till anstalten för debitering av arbetsgivarbidrag och avgifter. Intensifieringen av denna verksamhet torde kräva en ökad reseverksamhet. Den erforderliga förstärkningen av anslagsposten nppskattas till 10 000 kronor.

2. *Bränsle, lyse, vatten.* Utgift 1957/1958 54 497, 1958/59 42 725; anslag 1959/60 50 000.

3. *Hyra för hålkortsmaskiner m. m.* Utgift 1957/58 24 916, 1958/59 30 102; anslag 1959/60 33 000. — För den hos riks försäkringsanstalten redan befintliga maskinparken bör för nästa budgetår avses ett belopp av 31 400 kronor.

Det under anstaltens avlöningsanslag behandlade förslaget till omorganisation av försäkringsbyrån bygger på förutsättningen, att byrån till sitt förfogande erhåller viss maskinutrustning. Den årliga hyreskostnaden för denna utrustning beräknas till ca 150 000 kronor. Då apparaturen bör vara installerad hösten 1960, beräknas den på nästa budgetår belöpande hyran uppgå till ca 115 000 kronor. Härtill kommer engångskostnader för tull och frakt, uppgående till ca 55 000 kronor. Till hyra för hålkortsmaskiner m. m. bör därför anvisas ett belopp av i runt tal (31 400 + 115 000 + 55 000) 200 000 kronor.

4. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1957/58 491 506, 1958/59 481 142; anslag 1959/60 491 500. — Kostnaderna för renhållning och städning ökar på grund av det lokaltillskott som erfordras i anledning av tilläggspensionsreformen. Kostnadsökningen beräknas till 9 000 kronor.

Kostnaderna för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. samt för telegram, telefon, annonsering m. m. beräknas öka med 21 500 kronor. Omläggningen av arbetet på försäkringsbyrån beräknas dessutom föranleda en merkostnad för hålkort, blanketter och annat sådant material med 30 000 kronor för år jämte ca 15 000 kronor, som betingas av särskilda behov under omläggningsskedet. Omorganisationen medför vidare behov av medel för anskaffning av vissa inventarier och kontorstekniska hjälpmedel m. m. Totalt kommer att i omläggningsskedet fordras ca 75 000 kronor härför.

Kostnaderna för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål beräknas minska med 6 000 kronor.

Under anslagsposten beräknas alltså en sammanlagd kostnadsökning med (9 000 + 21 500 + 30 000 + 15 000 + 75 000 — 6 000) 144 500 kronor.

5. *Expenser för annat än eget behov.* Utgift 1957/58 18 785, 1958/59 11 118; anslag 1959/60 20 000.

6. *Ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteckningar m. m.* Utgift 1957/58 20 798, 1958/59 20 673; anslag 1959/60 21 000. — Enligt förslag av socialförsäkrings administrationsnämnd skall lokal skattemyndighet upprätta arbetsgivarförteckningar sista gången i början av år 1960. Om

detta förslag följes, kommer delposten att kunna utgå ur omkostnadsstaten redan fr. o. m. nästa budgetår.

7. *Ersättning till postverket för portokostnader.* Socialförsäkringens administrationsnämnd har beräknat en årskostnad av 150 000 kronor, föranledd av att vid övergång till hålkortsdebitering portokostnaderna för arbetsgivarnas inbetalningar av avgifter till anstalten av tekniska skäl bör bestridas av denna. Anstalten, som ännu inte kunnat överlägga med generalpoststyrelsen i ersättningsfrågan, upptar det av nämnden beräknade beloppet.

8. *Särskilda uppbördsmedel.* Inkomst 1957/58 7 157, 1958/59 5 265; beräknad inkomst 1959/60 7 500.

I prop. 1959: 100 (s. 70) uttalades, att de förvaltningsutgifter, vilka tilläggpensioneringen förorsakade bl. a. riksförsäkringsanstalten, skulle ersättas av pensioneringen. Socialförsäkringens administrationsnämnd har utgått från att tilläggpensioneringen skall ersätta endast den merkostnad, som föranledes av pensioneringen. Anstalten upptager på omkostnadsstatens inkomstsida följande belopp för ändamålet.

Ökade resekostnader	10 000
Hyra för hålkortsmaskiner m. m.	170 000
Övriga expenser för eget behov:	
renhållning och städning	9 000
telegram, telefon och annonsering	15 000
inköp och underhåll av inventarier m. m.	75 000
bokinköp m. fl. ändamål	7 000
Ersättning till postverket för portokostnader	150 000
Summa kronor	436 000

Övriga under särskilda uppbördsmedel redovisade inkomster uppskattas till 6 000 kronor. Under förevarande rubrik bör således uppföras en inkomst av (6 000 + 436 000) 442 000 kronor.

Yttrande

Socialförsäkringens administrationsnämnd har bl. a. anfört, att för allmänheten och arbetsgivarna avsedda upplysningsbroschyrer angående den allmänna tilläggpensioneringen behöver distribueras omkring årsskiftet 1960—61. Kostnaderna för dessa broschyrer kan uppskattas till inmot 500 000 kronor.

Förslag till maskinell organisation av debiterings- och uppbördsarbetet hos riksförsäkringsanstalten

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ¹¹/₁₁ 1959) framlagt ett detaljförslag om formerna för en maskinell organisation av anstaltens debiterings- och

uppbördsverksamhet. Vid utformningen av detta förslag har anstalten delvis samrått med statistiska centralbyrån, socialförsäkringens administrationsnämnd och kommittén för maskinell databehandling. Centralbyrån, nämnden och kommittén har tillstyrkt, att anstalten för sin debiterings- och uppbördsverksamhet får disponera över en egen maskinanläggning. Centralbyrån och kommittén har därvid framhållit, att det borde utredas, huruvida inte ett nyligen introducerat databehandlingssystem med beteckningen IBM 1401 kunde erbjuda en lämplig lösning av anstaltens maskinfråga. Nämnden har däremot ej tagit någon ståndpunkt till frågan om vilka maskintyper som bör anskaffas. Av riks-försäkringsanstaltens framställning framgår i huvudsak följande.

Ifrågavarande databehandlingssystem är jämförelsevis prisbilligt och äger flera av de egenskaper, som tidigare varit förbehållna de större databehandlingssystemen. För anstaltens debiterings- och uppbördsarbete torde vid utnyttjande av en 1401-anläggning följande maskinutrustning erfordras, nämligen 4 numeriska stansmaskiner, 2 alfanumeriska stansmaskiner, 6 kontrollstansmaskiner, 1 sorterare, 1 collator, 1 reproducerande stansmaskin, 1 översättare, 1 centralenhet typ 1401, 1 kortenhet för läsning och stansning samt 1 skrivenhet. Hyreskostnaderna för denna utrustning utgör ca 241 300 kronor för år. Därtill kommer tull- och importkostnader med ca 45 % av en årshyra. Anstalten bör bemyndigas att beställa ifrågavarande maskinutrustning.

Leveranstiden för 1401-systemet uppgår till ca 20 månader, vilket innebär att det inte kan träda i funktion hos anstalten förrän i samband med 1962 års debiteringsarbete. För debiteringen under år 1961 av 1960 års slutliga arbetsgivaravgifter m. m. erfordras vissa övergångsanordningar. Maskinfrågan bör lösas på följande sätt:

1. Fr. o. m. den 1 juli 1960 får anstalten disponera över erforderlig maskinutrustning för att i egen regi ombesörja i första hand de maskinbearbetningar, som ingår i bevaknings- och indrivningsarbetet. Härför erforderliga maskinheter är i huvudsak desamma, som sedermera skall fungera såsom hjälpmaskiner i ett 1401-system. Övergångsvis erfordras därutöver en tabulator. En begagnad sådan maskin kan tillfälligt förhyras utan att några tull- och importkostnader behöver uppkomma.

2. För uppläggning av de register m. m., som erfordras för debiteringen av arbetsgivaravgifterna, får från samma tidpunkt förhyras stansnings- och kontrollstansningsmaskiner av de typer och till det antal, som föreslagits ingå i anstaltens framtida maskinsystem.

3. De i debiteringen under år 1960 och 1961 ingående bearbetningar, vilka kräver tillgång till andra maskiner än de, som skall ingå i anstaltens utrustning, utföres hos statistiska centralbyrån eller hos annat serviceorgan.

4. Fr. o. m. årsskiftet 1961—1962 tages riks-försäkringsanstaltens 1401-

anläggning i bruk, i första hand för de i debiteringen och uppbörden av arbetsgivaravgifter ingående maskinbearbetningarna men även för andra hos anstalten förekommande, härför lämpade arbetsuppgifter.

Ett genomförande av denna plan föranleder vissa jämkningar i anstaltens beräkningar av avlönings- och omkostnadsstaterna för budgetåret 1960/61.

Hyreskostnaderna för hålkortsmaskiner beräknas sålunda för budgetåret 1960/61 till ca 116 300 kronor. Därtill kan komma tull- och importkostnader. Dessa torde komma att belöpa sig till ca 30 000 kronor. Totalt erfordras således ca 150 000 kronor mot i petita beräknade 170 000 kronor. Kostnaderna för bearbetningar hos statistiska centralbyrån eller annat serviceorgan kan inte med säkerhet beräknas. För ändamålet bör upptagas en särskild post på anstaltens omkostnadsstat å förslagsvis 75 000 kronor.

Statistiska centralbyrån och kommittén för maskinell databehandling har gemensamt yttrat sig över riksförsäkringsanstaltens framställning i maskinanskaffningsfrågan och anför därom i huvudsak följande.

Maskinförslaget synes i huvudsak endast omfatta den egentliga debiteringsrutinen, vilken dock är den mest tidskrävande och den som i första hand är bestämmande för personalbehovet. Någon närmare undersökning av resterande arbetsrutiner har inte gjorts. Ej heller har möjligheterna att utnyttja maskinen för andra arbetsuppgifter inom verket närmare undersökts. Utredningen kan ej anses slutförd och hade normalt inte kunnat accepteras såsom underlag för beslut om specificerad maskinanskaffning. Utredningsmaterialet tyder emellertid på, att ett alternativ med en 1401-anläggning för debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter kostnads- mässigt kommer att ställa sig fördelaktigare än anskaffning av hålkortsmaskiner enligt anstaltens tidigare förslag. Anläggningen får därjämte större reservkapacitet. Av angivna skäl och då de långa leveranstiderna ej medger något uppskov, om maskinerna skall erhållas inom den tid som bedömts erforderlig, anser centralbyrån och kommittén sig inte böra motsätta sig den föreslagna maskinanskaffningen.

Det fortsatta undersöknings- och förberedelsearbetet inom anstalten bör bedrivas intensivt och uppmärksamhet därvid ägnas även sådana arbetsuppgifter inom verkets övriga verksamhetsområden, som kan tänkas lämpade för bearbetning i maskinanläggningen. En överflyttning av de bearbetningar av huvudsakligen statistisk natur, som f. n. utföres i en mindre hålkortsanläggning inom anstalten, borde vara möjlig redan under budgetåret 1960/61.

Ehuru maskinanläggningar av ifrågavarande typ är av den begränsade kapacitet, att frågor om utnyttjande av desamma för flera myndigheter inte är av samma betydelse som beträffande de större maskinanläggningarna, förutsätter databehandlingskommittén för sin del likväl, att de inordnas i den organisation för handhavande av databehandlingsfrågor, som kommittén har för avsikt att föreslå.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att resemedelsposten i enlighet med riksförsäkringsan-

staltens förslag räknas upp med 10 000 kronor. Däremot bör någon minskning av posten till bränsle, lyse och vatten ej äga rum.

Såsom jag erinrat vid anmälan av riksförsäkringsanstaltens avlöningsanslag har Kungl. Maj:t på min hemställan den 18 december 1959 bemyndigat riksförsäkringsanstalten att teckna kontrakt om förhyrning av en sådan datamaskinanläggning, som anstalten föreslagit i den skrivelse angående debiterings- och uppbördsverksamhetens maskinella organisation, för vilken jag nyss redogjort. På grund härav bör till hyra för hålkortsmaskiner m. m. för nästa budgetår beräknas ett belopp av 280 000 kronor, vilket innebär en ökning med 247 000 kronor. Jag har därvid i beloppet räknat in medel för vissa servicebearbetningar för anstaltens räkning hos statistiska centralbyrån.

För övriga expenser för eget behov beräknar jag en ökning av medelsbehovet med 112 500 kronor. Vid beräkning av beloppet har medräknats vissa engångskostnader för omorganisationen av avgiftsbyrån i överensstämmelse med riksförsäkringsanstaltens yrkanden. Posten till expenser för annat än eget behov bör upptagas med oförändrat belopp.

Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag att från anslaget avräknas ett belopp av 21 000 kronor, beräknat för ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteckningar, samt att 150 000 kronor upptages för ersättning till postverket för portokostnader i samband med uppbörd av arbetsgivaravgifter.

I anledning av vad socialförsäkringens administrationsnämnd anfört angående behovet av upplysningsmaterial om den allmänna tilläggspensioneringen föreslår jag, att ett belopp av 500 000 kronor för detta ändamål beräknas under posten till publikationstryck. Å andra sidan bör från posten avräknas ett belopp av 30 000 kronor, vilket avsetts för nytryck under innevarande budgetår av en broschyr om den allmänna sjukförsäkringen.

Inkomstposten bör ökas med det belopp, som bör inbetalas från allmänna pensionsfonden såsom ersättning för sådana utgifter från anslaget, vilka föranledes av tilläggspensioneringens administration. Ifrågavarande belopp kan f. n. endast uppskattas mycket ungefärligt. Jag föreslår, att posten uppföres med ett belopp av 990 000 kronor, vilket är 982 500 kronor högre än det för innevarande budgetår beräknade inkomstbeloppet.

På grund av det anförda bör anslaget å ena sidan ökas med $(10\,000 + 247\,000 + 112\,500 + 150\,000 + 500\,000)$ 1 019 500 kronor och å andra sidan minskas med $(21\,000 + 30\,000 + 982\,500)$ 1 033 500 kronor samt uppföras med 733 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 733 000 kronor.

[104] 5. Bidrag till sjukkassor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	255 000 000	251 774 340
1959/60 (statsliggaren s. 372)	265 000 000	
1960/61 (förslag)	265 000 000	

Riksförsäkringsanstaltens anslagsframställning

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ²⁸/8 1959) anført, att anstaltens beräkningar av anslagsbehovet grundar sig på uppgifter rörande sjukkassornas utgifter under budgetåret 1958/59 samt på den antagna framtidsutvecklingen. Med hänsyn till folkökningen och folkmängdssammansättningens förskjutning mot högre åldrar beräknas liksom i anslagsberäkningen för budgetåret 1959/60 en årlig ökning med 2 % av sjukkassornas därav beroende utgifter. I fråga om läkemedelsersättningen föreligger alltså en tendens till större ökning av densamma än som föranledes av befolkningsutvecklingen. Med hänsyn härtill bör man räkna med att ifrågavarande utgifter för budgetåren 1959/60 och 1960/61 ökar med ytterligare resp. 10 och 5 %. Kostnadsökningen till följd av den fortskridande höjningen av den allmänna lönenivån bör i fråga om därav berörda utgiftsslag liksom tidigare beräknas till 5 % för år. I beräkningarna förutsättes icke någon sådan förändring av antalet födda, att kostnaderna för moderskapspenning påverkas därav.

Från angivna utgångspunkter samt med beaktande av genomförda ändringar i sjukförsäkringens ersättningsgrunder har riksförsäkringsanstalten beräknat medelsbehovet i enlighet med följande sammanställning (s. 259). Denna visar även motsvarande nya beräkningar för innevarande budgetår.

Behovet av statsbidrag för budgetåret 1960/61 uppgår enligt de gjorda beräkningarna till 260 300 000 kronor. Även om härinom ligger ett visst utrymme för utgiftsstegringar, anser anstalten försiktigheten bjuda, att anslaget anvisas med ett något högre belopp, förslagsvis 265 000 000 kronor. Anstalten framhåller också, att utgifter och statsbidrag kan komma att påverkas av ändrade bestämmelser till följd av pågående utredningar.

Förslag av 1958 års besparingsutredning

Besparingsutredningen har anført bl. a. följande.

Utredningen har vid sina överväganden rörande statsbidraget till sjuk-kassorna uppmärksammat, att kassorna under senare år uppvisat inkomst-överskott och att en betydande fondökning ägt rum.

Utredningen har tagit upp frågan om möjligheterna att begränsa det till kassorna utgående medlemsbidraget, vilket avser att delvis täcka kassornas förvaltningsutgifter. Detta bidrag utgår per sjukkasemedlem och kalenderår med 4 kronor i städer, som utgör särskilda centralsjukkas-områden, med 5 kronor i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och

	Sjukförsäkringskassornas utgifter milj. kr.		Statsbidrag milj. kr.	
	Beräkning för		Beräkning för	
	1959/60	1960/61	1959/60	1960/61
<i>Obligatorisk sjukpenning (exkl. mersjukpenning enl. 122 § sjukförsäkringslagen)</i>				
Grundsjukpenning	144,1	147,0	72,1	73,5
Grundhempning	12,9	13,2	6,5	6,6
Barn tillägg	15,8	16,1	11,9	12,1
Tilläggssjukpenning och tilläggshempning	396,1	424,2	—	—
<i>Sjukvård och förlossningsvård</i>				
Läkarvård och tandläkarvård	148,1	151,1	74,0	75,6
Resor till och från läkare och tandläkare	17,1	17,4	8,5	8,7
Sjukhusvård och vård å förlossningsanstalt	82,4	84,0	1 0,4	1 0,4
Resor till och från sjukhus och förlossningsanstalt ..	14,2	14,5	7,1	7,2
Sjukvårdsåtgärder enligt 18 § sjukförsäkringslagen ..	9,5	9,7	—	—
<i>Moderskapspenning</i>				
Grundpenning	28,6	28,6	14,3	14,3
Tilläggspenning	31,7	33,3	—	—
Barn tillägg	1,2	1,2	0,9	0,9
<i>Utgifter enligt 19 § sjukförsäkringslagen</i>				
Läkarvårdsersättning till kommun	2,0	1,0	1,0	0,5
Gottgörelse till arbetsgivare	5,7	5,5	2,9	2,8
<i>Frivillig försäkring enligt sjukförsäkringslagen</i>	15,2	16,0	3,0	3,2
<i>Frivillig försäkring enligt särskild lag (T-försäkring) ..</i>	2,6	—	0,5	—
<i>Mersjukpenning (inkl. barn tillägg) enl. 122 § sjukförsäkringslagen</i>	1,0	0,7	—	—
<i>Förvaltningsutgifter</i>	68,0	72,8	—	—
<i>Övriga utgifter</i>	1,0	1,0	—	—
<i>Läkemedelsersättning</i>	88,3	94,6	—	—
<i>Bidrag för läkemedelsersättning</i>	—	—	6,5	6,5
<i>Medlemsbidrag</i>	—	—	24,7	24,9
<i>Avgiftslindringsbidrag</i>	—	—	11,2	11,2
<i>Avgiftsersättningsbidrag</i>	—	—	11,9	11,9
Summa	1 085,5	1 131,9	257,4	260,3

¹ Avser sjukhusvård utom riket.

Norrbottnens län samt med 4: 50 kronor i riket i övrigt. Bidraget utgår sålunda proportionellt efter kassornas storlek och är inte beroende av de enskilda kassornas ekonomiska ställning.

Mot bakgrunden av det nuvarande statsfinansiella läget och med beaktande av kassornas redovisade inkomstöverskott har besparingsutredningen kommit till den uppfattningen, att det särskilda medlemsbidraget till kassorna i princip bör slopas. För kassorna i de fyra nordligaste länen torde dock ett bidrag alljämt erfordras för att täcka de högre kostnaderna för kassorna i dessa län. Medlemsbidraget i nyssnämnda län torde därför böra bibehållas till den del detsamma överstiger 4: 50 kronor per medlem och år.

Ett borttagande av medlemsbidraget kan komma att återverka på storleken av sjukförsäkringsavgifterna. Med hänsyn till att vissa möjligheter till utgiftsbegränsningar genom rationalisering finns samt till kassornas allmänna ekonomiska ställning torde ett slopande av medlemsbidraget inte behöva medföra någon allmän höjning av försäkringsavgifterna. Beträffande storleken av en eventuell avgiftshöjning må framhållas, att den — även om hänsyn toges till att vissa medlemmar är befriade från avgift — för kassorna i allmänhet inte kan beräknas överstiga ca 6 kronor per medlem och år. För statsverket skulle förslaget medföra en anslagsminskning av omkring 24 milj. kronor för helt budgetår.

Utredningen föreslår, att medlemsbidraget till de allmänna sjukkassorna slopas fr. o. m. den 1 januari 1961 utom för kassorna i de fyra nordligaste länen, där alltså ett bidrag av 50 öre per medlem och år bör utgå.

Yttranden över besparingsutredningens förslag

Besparingsutredningens förslag biträdades av *statskontoret*, som dessutom anser det ligga helt i linje med detta förslag att låta kassorna själva svara för ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.

Förslaget tillstyrkes vidare eller lämnas utan erinran av *överståthållarämbetet*, *länsstyrelserna i Östergötlands och Älvsborgs län*, *Riksförbundet Landsbygdens folk* och *Sveriges akademikers centralorganisation*. De två nämnda organisationerna anser, att utredningen bort ta upp frågan om den statliga bidragsgivningen till sjukkassorna till en mera allmän prövning. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* biträder också förslaget och erinrar vidare om möjligheten att minska statens utgifter för sjukförsäkringen genom en ökning av avgiftsfinansieringen. Därvid bör dock, anför länsstyrelsen, hänsyn tagas till de dryga kostnaderna för resor till och från läkare och tandläkare i norrlandslänen ävensom till de mindre bemedlade.

Enligt *socialstyrelsens* mening förtjänar det övervägas, huruvida det inte skulle kunna vara möjligt att efter mönster av den norska bidragsgivningen på motsvarande område övergå till ett system, varigenom statsbidraget utgjorde viss procent av medlemsavgifterna. Härigenom skulle statsbidraget utan större svårigheter kunna läggas på önskvärd nivå, var till kommer den fördelen, att statsbidraget automatiskt höjes i samma mån som medlemsavgiften ökar.

Riksförsäkringsanstalten delar inte besparingsutredningens uppfattning angående betydelsen av sjukkassornas inkomstöverskott. De överskott, som uppkommit under sjukkassornas hittillsvarande verksamhetstid, har ej varit så stora att fonderingsbehovet inom kassorna kan anses täckt. Om medlemsbidraget nu skulle slopas, måste ett belopp motsvarande bidraget tillföras kassorna genom avgiftshöjning. I 34 § sjukförsäkringslagen föreskrives att förvaltningskostnaderna skall fördelas på avgifterna

till sjukvårdsförsäkringen och till försäkringen för grundsjukpenning. Det bleve alltså avgifterna för det obligatoriska grundskyddet vid sjukdom som måste höjas. Enligt uttalanden vid tillkomsten av den allmänna sjukförsäkringen är det särskilt angeläget, att just dessa avgifter genom statsbidrag hålles på en låg nivå. De båda av medlemsbidraget berörda försäkringsgrenarna uppvisade för åren 1956, 1957 och 1958 tillsammans omkring 9 milj. kronor i underskott.

Anstalten anser, att någon sänkning av förvaltningskostnaderna inte kan åstadkommas genom rationaliseringar. Genom sådana torde dock kunna ernås, att mer eller mindre automatiska utgiftsstegringar helt eller delvis förhindras.

Vid bibehållande av huvudgrunderna i övrigt för sjukförsäkringens finansiering bör någon ändring beträffande medlemsbidraget inte äga rum. Skall ändring övervägas beträffande statsbidrag till den allmänna sjukförsäkringen, bör detta ske i samband med en mera genomgripande utredning av statsbidragsfrågan inom socialförsäkringen i dess helhet.

Anstalten erinrar vidare om föreskriften i 58 § andra stycket sjukförsäkringslagen angående ersättning till allmän sjukkasse, då denna enligt förordnande av Konungen skall biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet. Vid de förordnanden av nu angivet slag, som hittills meddelats, har ersättning inte ansetts behöva ifrågakomma. Hänsyn torde härvid ha tagits till att medlemsbidrag utgår. Skulle medlemsbidraget bortfalla, synes därför dessa ersättningsfrågor böra upptagas till förnyat bedömande.

Socialförsäkringens administrationsnämnd anför, att medlemsbidraget ursprungligen avvägs så att det skulle täcka större delen av beräknade förvaltningskostnader. Ehuru förvaltningskostnaderna till följd främst av penningvärdesändringar, löneyftningar och utvidgning av kassornas verksamhet successivt ökat, har medlemsbidraget förblivit oförändrat och motsvarar nu mindre än hälften av nämnda kostnader. Gällande grunder för förvaltningskostnadernas fördelning — vilka innebär, att förvaltningskostnaderna bäres av sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för grundsjukpenning — torde likväl kunna vara godtagbara så länge medlemsbidraget minst motsvarar de förvaltningskostnader, som belöper på andra delar av kassornas verksamhet än sjukvårds- och grundsjukpenningförsäkringarna. Om medlemsbidraget borttages, kommer frågan om förvaltningskostnadernas fördelning i ett annat läge.

Nämnden kan inte finna det rationellt att vid ett slopande av medlemsbidraget i övrigt behålla ett medlemsbidrag av så ringa belopp som 50 öre per år och medlem till kassorna i de fyra nordligaste länen. Enligt tillgänglig statistik har dessa kassor inte de högsta förvaltningskostnaderna.

Svenska sjukkasseförbundet avstyrker förslaget och anför därvid, att kostnaderna för medlemsbidraget, vilka nu belastar samtliga skattskyldiga

efter en progressiv skatteskala, vid ett genomförande av utredningens förslag skulle komma att få betalas enbart av fysiska personer med lika belopp. *Landsorganisationen* hänvisar till att besparingsutredningens förslag skulle medföra en höjning av sjukförsäkringsavgifterna. LO finner inte, att några skäl för en sådan omläggning av sjukkasseverksamhetens finansiering f. n. föreligger. Besparingsutredningens förslag avstyrkes vidare av *Sveriges folkpensionärers riksorganisation*.

Departementschefen

1958 års besparingsutredning har föreslagit, att det till de allmänna sjukkassorna utgående medlemsbidraget skall slopas. Undantag göres dock för bidraget till kassorna i de fyra nordligaste länen, vilket enligt förslaget skall utgå med 50 öre per år och medlem.

Den väsentliga innebörden av besparingsutredningens förslag är en omfördelning av försäkringskostnaderna. Ett genomförande av förslaget skulle sålunda, om inte försäkringsförmånerna samtidigt begränsas eller förvaltningskostnaderna minskas, endast medföra att en del av finansieringsbördan för försäkringen flyttas över från staten till de försäkrade. En sådan ändring i grunderna för sjukförsäkringens finansiering bör ej nu genomföras.

Såsom riks-försäkringsanstalten och socialförsäkringens administrationsnämnd anfört skulle en indragning eller sänkning av medlemsbidraget aktualisera frågan om förvaltningskostnadernas fördelning på olika grenar av sjukförsäkringen liksom spörsmålet om ersättning till sjukkassorna för vissa administrativa bestyr, som dessa har att utföra för statens räkning. Olika frågor, som berör sjukförsäkringens kostnader, kommer efter hand att bli aktuella i pågående utredningsarbete om socialförsäkringens materiella och administrativa sidor. Det torde bli tillfälle att i samband därmed ta upp frågan om eventuella ändringar i reglerna för sjukförsäkringens finansiering.

Statskontoret har i yttrande över besparingsutredningens förslag berört frågan om ersättning från sjukkassorna till postverket för tjänsteförsändelser. Kassornas tjänstebrevsrätt torde få ses som en del av det statliga bidraget till sjukkassornas förvaltningskostnader. Ersättning till postverket är i enlighet härmed inräknad i det anslag för ändamålet, som finnes uppfört under sjätte huvudtiteln. Någon ändring häri bör ej vidtagas f. n.

Utredningen om läkemedelsrabatteringen har nyligen avlämnat ett betänkande (SOU 1959: 43). I betänkandet framlagda förslag torde ej påverka anslagsberäkningen.

Jag kan godtaga riks-försäkringsanstaltens beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 000 kronor.

[105] 6. **Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 400 000	1 198 772
1959/60 (statsliggaren s. 373)	1 200 000	
1960/61 (förslag)	900 000	

Från förevarande anslag bestrides dels kostnaderna för tillägg å livräntor, som utgår enligt 1901 års olycksfallsersättningslag till icke statsanställda, dels ock de kostnader staten iklätt sig för förbättring av livräntor, som utgår enligt 1908 års kungörelse och 1918 års förordning angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ^{28/8} 1959) anført, att kostnaderna för tillägg å livräntor enligt 1901 års lag minskar successivt på grund av livräntetagares avgång genom dödsfall m. m. Kostnaderna för förbättring av äldre livräntor enligt den numera upphörda frivilliga fiskarförsäkringen minskar likaledes. De förra kostnaderna beräknas för nästa budgetår till ca 900 000 kronor och de senare till ca 40 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att mera noggrant beräkna kostnaderna bör anslaget anvisas med ett till 900 000 kronor avrundat belopp.

Departementschefen

Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[106] 7. **Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 100 000	3 086 417
1959/60 (statsliggaren s. 373)	3 000 000	
1960/61 (förslag)	3 300 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för ersättning i ett stort antal skadefall, där ersättning på grund av speciella författningar eller särskilda beslut skall helt utgivas av statsmedel (jfr statsliggaren).

Riksförsäkringsanstalten har (skr. ^{28/8} 1959) anført, att kostnaderna

under anslaget visar en stigande tendens, vilket i huvudsak beror på att nytillkommande livräntor i genomsnitt är högre än de upphörande. En viss kostnadsökning inträder även genom att ändrade regler införts om samordning av yrkesskadelivränta med tjänstepension. Anstalten föreslår, att anslaget anvisas med 3 300 000 kronor, vilket innebär en ökning med 300 000 kronor.

Departementschefen

Jag kan godtaga riks försäkringsanstaltens beräkning och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

H. Arbetarskydd

[107] 1. Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 510 400	1 431 225
1959/60 (statsliggaren s. 375)	1 520 100	
1960/61 (förslag)	1 574 800	

Yrkanden

Arbetarskyddsstyrelsen har (skr. ²⁴/8 1959) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 97 400 kronor.

	Ökning	Minskning
Personalförstärkningar		
1. 1 expeditionsvakt Ae 7	11 491	
1 biträde i reglerad befordringsgång	5 177	
Löneregleringar		
2. Chefsbefattningar:		
3 byråchefer Bo 1—Bo 3	8 079	
3. Utom byråerna:		
1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. kontorist Ae 9	706	
4. Tekniska byrån:		
1 förste byråingenjör Ao 21—Ao 23	1 468	
1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23	3 009	
1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7	706	
5. Kanslibyrån:		
1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23	1 339	
1 kanslibitråde Ao 7 i st. f. kontorsbiträde Ao 5	648	
6. Sociala avdelningen:		
1 byrådirektör Ao 24—Bo 1	6 214	
7. Skogsavdelningen:		
1 byrådirektör, tillika skogsyrkesinspektör, Ao 26 —Bo 1	2 786	
8. Trafikavdelningen:		
1 byrådirektör, tillika yrkesinspektör för landtra- fiken, Bo 1 i st. f. byrådirektör Ao 26	1 886	

	Ökning	Minskning
Omräkningar		
9. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	15 266	
10. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	15 906	
11. Rörligt tillägg	24 247	
12. Ersättning till instruktörer	840	
13. Vikariatsersättningar		2 371
	99 768	2 371
	+ 97 397	

14. Ordinariesättning föreslås av en tjänst som byrådirektör i Ae 26 på tekniska byrån samt en byråsekreterarebefattning i Ae 19 på arbetstidsbyrån. En byråingenjörstjänst i Ag 19 och en distriktsinspektörstjänst i Ag 15 föreslås ombildade till extraordinarie tjänster.

Motivering

1. Styrelsen upprepar ett tidigare förslag (betr. motiveringen jfr prop. 1956: 98 s. 76) om inrättande av ytterligare en tjänst som expeditiionsvakt. Utöver förut framförd motivering framhålls bl. a. att behovet av ännu en expeditiionsvakt blir än större, när styrelsen omkring mitten av år 1960 flyttar över till nya lokaler.

Vid inflyttningen i de nya lokalerna måste styrelsen på grund av de långa leveranstiderna för en automatväxelanläggning till en början låta installera en manuell växel. Utöver den enda telefonist styrelsen förfogar över erfordras härvid åtminstone en halvtidsanställd befattningshavare.

2. Styrelsen åberopar en av Statstjänstemannaförbundet gjord framställning angående chefstjänstemännens lönegradsplacering.

3.—4. Det kanslibitråde (Ae 7), som tjänstgör som handsekreterare åt byråchefen på tekniska byrån, bör med hänsyn till arbetsuppgifterna vara kontorist i Ae 9.

Övriga yrkanden har framförts tidigare. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till prop. 1956: 98 s. 76—77 och V ht 1958 s. 251.

5. Förste byråsekreteraren i Ao 21 på kanslibyrån har till huvudsaklig uppgift att handlägga ärenden rörande upplysnings- och utbildningsverksamhet i arbetarskyddsfrågor. De göromål som ankommer på befattningshavaren är av så kvalificerad art och av så stor betydelse för verket, att tjänsten bör uppflyttas till 23 lönegraden.

Styrelsen anser, att de arbetsuppgifter som åvilar styrelsens telefonist är sådana, att starka skäl talar för att hennes tjänst omvandlas från kontorsbiträdes- till kanslibiträdestjänst.

6.—7. Båda yrkandena innebär en upprepning av tidigare framförda förslag med den ändringen, att styrelsen nu yrkar uppflyttning till Bo 1

av befattningen som byrådirektör å sociala avdelningen medan tidigare yrkande innebar en uppflyttning till Ao 26. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till prop. 1956: 98 s. 77.

8. Chefen för trafikavdelningen har som specialinspektör — yrkesinspektör för landtrafiken — i stort sett liknande arbetsuppgifter och befogenheter som yrkesinspektörerna inom allmänna yrkesinspektionen. Med hänsyn till de stora krav som måste ställas på chefen för trafikavdelningen anser styrelsen att löneställningen bör förbättras.

Yttrande

Statens lönenämnd — som haft att yttra sig endast beträffande två av de föreslagna lönegradsuppflyttningarna — har inte haft något att erinra mot den föreslagna uppflyttningen av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 på tekniska byrån till kontorist i Ae 9. Däremot kan nämnden inte tillstyrka yrkandet om uppflyttning av en tjänst som förste byråsekreterare på kanslibyrån från Ao 21 till Ao 23.

Departementschefen

Arbetskyddsverkets organisationsutredning har i mars 1959 avlämnat ett delbetänkande angående lokala skyddstjänstemän samt arbetskyddsstyrelsens organisation. I betänkandet föreslås bl. a. omorganisation och förstärkning av arbetskyddsstyrelsens tekniska byrå samt inrättande av ett tekniskt-yrkeshygieniskt laboratorium vid styrelsen. Utredningen har även att behandla organisationsfrågor rörande yrkesinspektionen. Förslag i denna del kan väntas under våren 1960. Då samtliga av utredningen aktualiserade frågor beträffande arbetskyddsverkets organisation lämpligen bör behandlas i ett sammanhang, är jag ej beredd att nu ta ställning till det föreliggande förslaget.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en befattning som kanslibiträde i Ae 7 på tekniska byrån ombildas till tjänst som kontorist i Ae 9.

Styrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag godtaga.

Av de föreslagna extraordinariesättningarna tillstyrker jag, att en befattning som byråingenjör i Ag 19 ombildas till extra ordinarie tjänst.

De av styrelsen i övrigt framlagda förslagen kan jag inte biträda.

Vad jag nu förordat medför en ökning av anslagsbehovet med 54 700 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (1 520 100 + 54 700) 1 574 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för arbetskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	739 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	116 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	475 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	218 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	24 300
Summa kronor 1 574 800;	

b) till *Arbeterskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 574 800 kronor.

[108] 2. *Arbeterskyddsstyrelsen*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	199 500	179 190
1959/60 (statsliggaren s. 376)	216 500	
1960/61 (förslag)	355 500	

Yrkanden

Arbeterskyddsstyrelsen har (skr. ²⁴/₈ 1959) hemställt, att anslaget höjes med 11 500 kronor.

1. Sjukvård m. m.	1 000
2. Reseersättningar	5 000
3. Bränsle, lyse och vatten	2 000
4. Övriga expenser för eget behov	3 500
	+ 11 500

Motivering

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1957/58 6 411, 1958/59 5 986; anslag 1958/59 4 500.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1957/58 74 133, 1958/59 79 467; anslag 1959/60 100 000. — Anslagsposten bör höjas med hänsyn till ökade traktamentskostnader.

3. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1957/58 13 915, 1958/59 13 566; anslag 1959/60 13 000. — Kostnadsökningen föranledes av inflyttning i nya, utökade lokaler.

4. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1957/58 64 999, 1958/59 58 820; anslag 1959/60 75 000. — Jämfört med de för innevarande budgetår tillgängliga beloppen beräknas för nästa budgetår ytterligare 2 000 kronor

för renhållning och städning samt 1 500 kronor till telegram, telefon och annonsering.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen höjas med 1 500 kronor medan resemedelsposten bör vara oförändrad. I enlighet med styrelsens förslag bör till bränsle, lyse och vatten beräknas ytterligare 2 000 kronor och till övriga expenser för eget behov 3 500 kronor. Då styrelsen kommer att flytta till nya lokaler under nästa budgetår bör vidare under sistnämnda post för engångskostnader i samband med flyttningen anvisas 135 000 kronor. Av beloppet avses 43 000 kronor för anskaffande av en telefonväxel m. m. samt 92 000 kronor för flyttningskostnader och för nyanskaffning av armatur, gardiner och diverse andra inventarier. Inkomstposten Särskilda uppbördsmedel, som nu är upptagen till 9 000 kronor, bör räknas upp till 12 000 kronor (inkomst 1957/58 12 266; 1958/59 13 609). Anslaget bör alltså höjas med (1 500 + 2 000 + 3 500 + 135 000 — 3 000) 139 000 kronor samt upptagas med 355 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 355 500 kronor.

[109] 3. Yrkesinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 568 900	3 267 320
1959/60 (statsliggaren s. 377)	3 608 100	
1960/61 (förslag)	3 750 600	

Yrkanden

Arbetskyddsstyrelsen har (skr. ²¹/8 1959) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 193 500 kronor.

Löneregleringar

1. Allmänna yrkesinspektionen:

11 yrkesinspektörer Ao 26—Bo 1	32 811
7 socialinspektörer Ao och Ae 19—Ao 21	12 197

2. Skogsyrkesinspektionen i norra distriktet:

1 skogsyrkesinspektör Ao 24—Bo 1	5 991
--	-------

Omräkningar

3. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	31 309
4. Kallortstillägg och provisoriskt extra tillägg	138
5. Vikariatsersättningar	11 527
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	39 227
7. Rörligt tillägg	60 255
	+ 193 455
8. Ordinariesättning föreslås av samtliga 5 extra ordinarie socialinspektörer. Antalet ordinarie kontorsbiträden bör ökas med ett.	

Motivering

1—2. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till prop. 1956:98 (s. 51—52). Nu yrkas dock uppflyttning till Bo 1 av skogsyrkesinspektören i norra distriktet medan tidigare yrkande innebar uppflyttning till Ao 26.

Departementschefen

De föreslagna löneregleringarna kan ej tillstyrkas. Däremot anser jag skäl föreligga för ordinariesättning av en befattning som socialinspektör i Ae 21. Arbetarskyddsstyrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag godtaga. Anslaget bör på grund härav höjas med 142 500 kronor samt upptagas med (3 608 100 + 142 500) 3 750 600 kronor.

Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 bör ökas med en.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för yrkesinspektionen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 018 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	88 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 033 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	548 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	61 100
Summa kronor	3 750 600;

c) till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 750 600 kronor.

[110] 4. Yrkesinspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	848 000	819 073
1959/60 (statsliggaren s. 378)	944 000	
1960/61 (förslag)	969 200	

Yrkanden

Arbetskyddsstyrelsen har (skr. ²¹/₈ 1959) hemställt, att anslaget höjes med 49 200 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m.	1 500	
2. Reseersättningar	58 000	
3. Övriga expenser		13 000
4. Utbildningskurser för yrkesinspektionens personal och informationsdagar för kommunala tillsynsmän	2 700	
	62 200	13 000
	+ 49 200	

Motivering

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1957/58 6 852, 1958/59 7 626; anslag 1959/60 5 500.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1957/58 658 549, 1958/59 623 163; anslag 1959/60 690 000. — Den uppkomna besparingen under budgetåret 1958/59 beror bl. a. på det förhållandet, att vissa distrikt under april månad praktiskt taget tvingades inställa reseverksamheten för vissa tjänstemän i avvaktan på att Kungl. Maj:t skulle medgiva ett överskridande av resemedelsanslaget. Posten bör räknas upp med dels 23 000 kronor för att möjliggöra resor i den omfattning, som hittills ansetts lämplig (jfr V ht 1959 s. 219) och dels med 35 000 kronor på grund av höjda traktamenten.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1957/58 217 308, 1958/59 113 819; anslag 1959/60 170 500. — Ett för innevarande budgetår avsett engångsbelopp å 35 000 kronor för flyttningskostnader och inventarieanskaffning bör räknas av från posten. Å andra sidan bör ett engångsbelopp å 12 000 kronor upptagas för installation av snabbtelefoner i VII, VIII och XI distrikten. Vidare bör posten räknas upp med 10 000 kronor för beräknade kostnader för större utnyttjande av telefon.

Departementschefen

Jag förordar, att till reseersättningar beräknas ytterligare 40 000 kronor. I fråga om posten till övriga expenser föreslår jag en minskning med 19 000 kronor. Härvid har jag räknat med 6 000 kronor för instal-

lering av snabbtelefoner. Arbetarskyddsstyrelsens beräkningar under övriga anslagsposter kan jag godtaga. Anslaget bör alltså höjas med (1 500 + 40 000 + 2 700 — 19 000) 25 200 kronor samt upptagas med 969 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 969 200 kronor.

[111] 5. Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	90 000	90 000
1959/60 (statsliggaren s. 379)	100 000	
1960/61 (förslag)	100 000	

Arbetarskyddsstyrelsen har (skr. ³¹/₈ 1959) upplyst, att anslaget för budgetåret 1959/60 av styrelsen fördelats med 16 000 kronor till Arbetarnas bildningsförbund, 17 000 kronor till Föreningen för arbetarskydd, 2 000 kronor till Göteborgs arbetarskyddsförening, 17 500 kronor till Jordbrukets skyddspropaganda, 17 500 kronor till Skogsbrukets skyddspropaganda och 30 000 kronor till Svenska röda korset. Föreningen för arbetarskydd samt Skogsbrukets skyddspropaganda hade hemställt om större bidrag, i följd varav de begärda bidragen uppgick till ca 113 000 kronor. Styrelsen finner det i hög grad önskvärt om ifrågavarande verksamhet kunde främjas genom högre statsbidrag än tidigare. Med hänsyn bl. a. till den uppräknig av anslaget, som ägt rum för innevarande budgetår, vill styrelsen emellertid inte nu föreslå någon ytterligare uppräknig.

Departementschefen

För innevarande budgetår har anslaget höjts med 10 000 kronor i samband med att anslaget till social upplysningsfilm slopats.

Jag tillstyrker arbetarskyddsstyrelsens förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[112] 6. Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 000	2 025
1959/60 (statsliggaren s. 379)	5 000	
1960/61 (förslag)	5 000	

I enlighet med förslag av arbetarskyddsstyrelsen (skr. ²¹/8 1959) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

I. Folkpensionering m. m.

[113] 1. Pensionsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	6 942 100	6 144 824
1959/60 (statsliggaren s. 380)	7 022 500	
1960/61 (förslag)	7 800 000	

Yrkanden

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/₈ 1959) anfört, att såsom en följd av det pågående reformarbetet på folkpensioneringens område mycket betydande arbetsuppgifter kommer att åläggas styrelsen inom en nära framtid. Det hade därför varit önskvärt, om en mera allmän upprustning av styrelsens personalorganisation kunnat äga rum. Med hänsyn till det läge vari reformarbetet och arbetet på socialförsäkringens administration befinner sig har det emellertid ej varit möjligt för styrelsen att ta ställning till vilka personalförstärkningar, som blir behövliga i anledning av ifrågavarande reformer.

Styrelsen har hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 153 100 kronor.

	Ökning	Minskning
Löneregleringar		
1. Chefsbefattningar:		
1 generaldirektör Bp 6—Bp 8	7 104	
5 byråchefer Bo 1—Bo 3	11 220	
2. Kanslibyrån:		
1 byrådirektör Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare Ao 23	1 356	
1 kanslist A 9—13 i st. f. byråsekreterare Ao 19		2 556
1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. kontorist Ae 9	648	
3. Fond- och kameralbyrå:		
1 byrådirektör och ombudsman Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare och ombudsman Ao 23	1 356	
4. Gransknings- och sjukvårdsbyråerna:		
3 byrådirektörer Ao 24—Ao 26	8 784	
1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	2 928	
3 byrådirektörer Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare Ao 23	4 068	

	Ökning	Minskning
2 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23	2 376	
1 tjänsteman Ao 17 och 1 kanslist A 9—13 i st. f. 2 amanuenser		2 424
5. Försäkringsbyrån:		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	2 928	
1 byrådirektör Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare Ao 23	1 239	
1 byråingenjör Ae 19 i st. f. tjänsteman Ae 17	936	
1 förste kanslist Ao 19 i st. f. förste kontorsskrivare Ao 15	1 836	
1 tjänsteman Ao 17 i st. f. amanuens	—	—
6. Utredning angående datamaskinanläggning		93 900
Omräkningar		
7. Reglerad befordringsgång, löneklassuppflyttning och tjänstetidsbefordran	17 045	
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	76 370	
9. Omräkning av rörligt tillägg	111 930	
	252 124	98 880
	+ 153 244	
10. Antalet ordinarie kontorsbiträden bör ökas med 6.		

Motivering

1. Styrelsen åberopar en av Statstjänstemannaförbundet gjord framställning angående lönereglering av befattningar på chefslönenivå.

2. På kanslibyrån är en förste byråsekreterare i Ao 23 byråchefens närmaste man. Han är en av styrelsens organisationsföredragande. Tjänsten bör utbytas mot en befattning som byrådirektör i Ao 24.

En kanslisttjänst bör inrättas på byråns kansliavdelning, varvid de flesta av de arbetsuppgifter, som nu åvilar en byråsekreterare, kan övertagas av kanslisten. Byråsekreterartjänsten bör föras på övergångsstat.

En kontorist i Ae 9 på kansliavdelningen har tillagts arbetsuppgifter, vilka eljest skulle utförts av högre befattningshavare. Tjänsten bör flyttas upp till kansliskrivarbefattning i Ae 10.

3. Förste byråsekreteraren och ombudsmannen är föreståndare för fond- och kameralbyråns fondavdelning. Med hänsyn till tjänstemannens ansvar och de krav på omdöme och insikt, som uppgiften ställer, bör tjänsten utbytas mot en befattning som byrådirektör i Ao 24.

4. På gransknings- och sjukvårdsbyråerna finnes fyra byrådirektörsbefattningar, tre i Ao 24 och en i Ae 24. Den allmänna svårighetsgraden

hos de ärenden, med vilka ifrågavarande tjänstemän har att ta befattning, har med åren avsevärt ökat, bl. a. beroende på att ett flertal pensionsförmåner gjorts avhängiga av svåra och tidskrävande skälighetsavgöranden. Med hänsyn härtill och även som en beredskap för kommande arbetsuppgifter bör de tre tjänsterna flyttas upp till 26 lönegraden.

Ärenden som avser blindtillägg, vårdtillägg m. m. samt ärenden rörande tillämpning av konventioner mellan Sverige och andra länder är av särskilt komplicerad natur. Med största sannolikhet tillkommer genom den snart aktuella nya lagstiftningen ytterligare grupper av komplicerade ärenden. Med hänsyn härtill och således också som en beredskapsåtgärd bör två befattningar som förste byråsekreterare i Ao 23 utbytas mot byrådirektörsbefattningar i Ao 24.

I november 1958 sammanslogs de tidigare för vardera gransknings- och sjukvårdsbyråerna inrättade sekretariaten till ett gemensamt sådant, vilket förestås av en förste byråsekreterare i Ao 23. Tjänsten bör höjas till en byrådirektörstjänst i Ao 24.

Efterkontrollen av tidigare beviljade pensioner har blivit alltmer krävande och även fått ökad betydelse. Två på efterkontrollavdelningen inrättade förste byråsekreterartjänster i Ao 21 bör därför uppflyttas till Ao 23.

Från juristpersonal till befattningshavare i lägre lönegrad kan överflyttas bl. a. uppgifter att besvara förfrågningar, att fatta beslut i enklare ärenden samt att mottaga besök av allmänheten och därvid bistå med upplysningar och råd rörande olika sociala förmåner. Med hänsyn till omfattningen och vikten av de arbetsuppgifter, som skulle komma att åligga befattningshavaren, föreslås inrättande av en tjänst i Ao 17. Vidare föreslås inrättande av en kanslisttjänst i A 9—13 med uppgift att verkställa utredningar i ärenden angående näringshjälp, invalidfordon, yrkesutbildning m. m. Styrelsen beräknar, att genom de föreslagna åtgärderna en besparing av en och en halv amanuens tjänst skall uppstå. Härutöver har styrelsen genom vissa rationaliseringsåtgärder inbesparat ytterligare en halv amanuens tjänst.

5. Försäkringsbyrån har en mångfald kvalificerade och krävande arbetsuppgifter. Arbetsbelastningen kan bli särskilt betungande i tider av omorganisation eller vid genomförandet av större reformer. Förberedelsearbetet för den allmänna tilläggs pensioneringen m. m. är ägnat att komplicera arbetet på byrån. Styrelsen föreslår, att den nuvarande byrådirektörstjänsten på byrån utbytes mot en motsvarande befattning i Ao 26, att tjänsten som föreståndare för byråns utbetalningsavdelning, vilken nu är en förste byråsekreterartjänst i Ao 23, utbytes mot en byrådirektörsbefattning i Ao 24, att befattningen som maskinsektionens föreståndare, vilken nu är placerad i Ae 17, utbytes mot en befattning som byråingenjör i Ae 19, att en befattning som förste kontorsskrivare i Ao 15 på pensionsavdelningen utbytes mot en tjänst som förste kanslist i Ao 19 samt att en befattning i Ao 17 inrättas i stället för en amanuens tjänst.

6. Den inom styrelsen bedrivna utredningen om användande av data-behandlingsmaskiner i styrelsens arbete har tills vidare upphört med sitt arbete i avvaktan på vissa överväganden i maskinfrågan. Det är vanskligt att bedöma, om och i vilken mån utredningen behöver anlitas under budgetåret 1960/61. Styrelsen anser dock försiktigheten bjuda, att ett visst belopp beräknas för ändamålet. Styrelsen har därför upptagit ett belopp av 25 000 kronor under icke-ordinarieposten mot 118 900 kronor budgetåret 1959/60.

Yttrande

Statens lönenämnd, som avgivit yttrande över yrkandet om utbyte av en befattning i Ae 17 mot en tjänst som byråingenjör i Ae 19, kan inte tillstyrka bifall härtill.

Departementschefen

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en på försäkringsbyrån inrättad tjänst i Ae 17 utbytas mot en byråingenjörstjänst i Ae 19 samt en tjänst som förste kontorsskrivare i Ao 15 på försäkringsbyrån ersättas med en befattning som byråassistent i Ao 19. En tjänst som byråsekreterare i Ao 19 på kanslibyrån bör vidare ersättas med en tjänst som kansliskrivare i Ae 10. Byråsekreterartjänsten bör föras på övergångsstat. Två amanuens tjänster på sjukvårdsbyrån bör bytas ut mot befattningar såsom resp. förste kansliskrivare i Ae 12 och förste kontorsskrivare i Ae 15. Vidare bör en amanuens tjänst på försäkringsbyrån utgå och i dess ställe inrättas en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13.

De av pensionsstyrelsen yrkade löneregleringarna i övrigt kan inte tillstyrkas. Prövningen av frågan om inrättande av kanslisttjänster hos styrelsen torde få anstå.

Några medel för utredning angående en datamaskinanläggning bör ej beräknas för nästa budgetår. Från icke-ordinarieposten bör därför avräknas 25 000 kronor mer än styrelsen föreslagit.

1958 års socialförsäkringskommitté har i oktober 1959 avgivit betänkande angående förbättrade familjeförmåner från folkpensioneringen m. m. (SOU 1959: 32). Vid anmälan av anslaget till Bidrag till folkpensioner m. m. föreslår jag, att proposition i anledning av betänkandet skall föreläggas riksdagen senare i vår och att vissa därav berörda anslag nu endast skall beräknas preliminärt. Genomförandet av en reform på ifrågasvarande område kommer att ställa stora anspråk på pensionsstyrelsens personal. Extra arbetskraft behöver därför anställas i rätt betydande omfattning. Vissa beräkningar av detta personalbehov har gjorts inom pensionsstyrelsen. På grundval av dessa beräkningar föreslår jag, att under icke-ordinarieposten upptages ett belopp av 600 000 kronor för extra personal hos styrelsen under budgetåret 1960/61. Beloppet bör disponeras av

Kungl. Maj:t och ställas till styrelsens förfogande i mån av behov. En motsvarande uppräknig av posterna till rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter — med ca 120 000 kronor — bör vidare göras.

Pensionsstyrelsens förslag under omräkningsposterna kan i huvudsak godtagas.

Anslaget bör på grund av det anförda ökas med 777 500 kronor samt uppföras med (7 022 500 + 777 500) 7 800 000 kronor.

På styrelsens personalförteckning bör upptagas ytterligare sex ordinarie kontorsbiträdestjänster.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för pensionsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 833 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	109 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	3 574 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 154 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	128 200
Summa kronor 7 800 000;	

c) till *Pensionsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 800 000 kronor.

[114] 2. Pensionsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 245 500	1 296 143
1959/60 (statsliggaren s. 382)	1 305 000	
1960/61 (förslag)	2 100 300	

Yrkanden

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/₃ 1959) hemställt, att anslaget höjes med 710 300 kronor.

1. Bränsle, lyse, vatlen	3 000
2. Kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m.	575 300
3. Övriga expenser	130 000
4. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpensionsringsfonden	2 000
+ 710 300	

Motivering

1. *Bränsle, lgse, vatten.* Utgift 1957/58 49 210, 1958/59 38 867; anslag 1959/60 49 000. — För styrelsen kan beräknas en minskning med 9 000 kronor, medan däremot för delegationen för pensionsutbetalning tillkommer en kostnad av 12 000 kronor, vilken belastar förevarande anslag.

2. *Kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m.* Utgift 1957/58 801 503, 1958/59 771 943; anslag 1959/60 826 000. — För budgetåret 1960/61 beräknas följande kostnader: hyror för hålkortsmaskiner, m. m. 691 900 kronor, folkpensionsanvisningar, övriga hålkort och pensionsbrev 144 500 kronor, tabulatorlistor och huvudkort 43 300 kronor, pärmar och kuvert till pensionsbrev och annat emballage 20 000 kronor, färgband m. m. 21 600 kronor, särskilda postavgifter till generalpoststyrelsen för adressförändringsanmälningar 10 000 kronor.

Härtill kommer 470 000 kronor, varmed anslagsposten beräknas bli belastad med kostnader, hänförliga till delegationen för pensionsutbetalning.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1957/58 309 880, 1958/59 400 432; anslag 1959/60 335 000. — Kostnadsökningen utgöres av kostnader, hänförliga till delegationen för pensionsutbetalning.

4. *Övriga utgifter.* Utgift 1957/58 53 271, 1958/59 56 147; anslag 1959/60 54 000.

Departementschefen

Pensionsstyrelsen har vid beräkningen av omkostnadsanslaget för nästa budgetår förutsatt, att de utgifter av omkostnadsnatur, som hänför sig till delegationen för pensionsutbetalning, skall bestridas från styrelsens anslag. Denna anordning, som överensstämmer med vad Kungl. Maj:t föreskrivit i fråga om motsvarande utgifter under föregående och innevarande budgetår, synes vara praktisk och bör därför gälla tills vidare. Anslaget bör nu räknas upp så att det täcker ifrågavarande kostnader.

Såsom jag anfört under föregående punkt behöver styrelsen anlita extra personal i betydande omfattning för arbetsuppgifter i samband med en blivande reform av folkpensioneringens familjeförmåner. I anledning härav uppkommer vissa extra kostnader under omkostnadsanslaget, till vilka pensionsstyrelsen ej kunnat ta hänsyn vid anslagsberäkningen. Enligt vad jag inhämtat behöver anslaget för angivna ändamål förstärkas med 5 000 kronor för sjukvård m. m., 10 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 100 000 kronor för övriga expenser. De av pensionsstyrelsen föreslagna anslagsökningarna kan jag tillstyrka med det undantaget, att expensmedlen för delegationen för pensionsutbetalning bör beräknas till 100 000 kronor.

Anslaget bör i enlighet med det anförda höjas med (5 000 + 10 000 + 100 000 + 3 000 + 575 300 + 100 000 + 2 000) 795 300 kronor samt uppföras

med 2 100 300 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 300 kronor.

[115] 3. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	560 000	550 810
1959/60 (statsliggaren s. 382)	560 000	
1960/61 (förslag)	635 000	

Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/₈ 1959) hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Vid beräkningen av pensionsstyrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår har jag räknat in ett belopp för personalförstärkningar vid genomförande av en reform av folkpensioneringens familjeförmåner. En sådan reform kommer att medföra ökad arbetsbelastning även för pensionsstyrelsens ortsombud. Ett motsvarande belopp för arvodesförstärkningar bör därför beräknas under nu ifrågavarande anslag. På grundval av uppgifter som lämnats av pensionsstyrelsen finner jag lämpligt, att anslaget höjes med 75 000 kronor. Anslaget bör alltså anvisas med (560 000 + 75 000) 635 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 635 000 kronor.

[116] 4. **Bidrag till folkpensioner m.m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 023 milj. kronor. Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/₈ 1959) beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 2 047 milj. kronor. Beräkningarna baseras på förutsättningen att pensionerna skall innefatta åtta indextillägg, svarande mot det pensionspristal, som gällde i augusti 1959.

1958 års socialförsäkringskommitté har lagt fram betänkande (SOU 1959:32) med förslag till förbättrade familjeförmåner från folkpensioneringen. Det är min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, bl.a. på grundval av nämnda betänkande, förelägga riksdagen proposition med förslag, innefattande dels vissa reformer av ifrågavarande pensionsförmåner, dels en standardhöjning av folkpensionerna. Förevarande anslag bör därför i stats-

verkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknat belopp. Medel bör därvid även beräknas för den ökning av antalet indextillägg, som torde bli en följd av den allmänna varuskatten. Anslaget bör preliminärt uppföras med ett belopp av 2 390 milj. kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till folkpensioner m.m.* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 2 390 000 000 kronor.

[117] 5. **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.** Under förestående rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 4 700 000 kronor. Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/8 1959) beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 4 800 000 kronor.

Anslagsberäkningen påverkas bl. a. av det blivande förslaget till reform av folkpensioneringens familjeförmåner. Med hänsyn härtill bör anslaget f. n. endast beräknas preliminärt. Anslaget bör därvid upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 4 700 000 kronor.

[118] 6. **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	13 200 000	13 999 966
1959/60 (statsliggaren s. 384)	13 800 000	
1960/61 (förslag)	14 950 000	

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1958/59 en reservation av 100 041 kronor.

Anslaget disponeras till huvudsaklig del av pensionsstyrelsen för dess verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet. Denna omfattar dels individuella åtgärder, d. v. s. behandling, vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kan väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

För budgetåret 1959/60 har arbetsmarknadsstyrelsen bemyndigats att av anslaget disponera 300 000 kronor eller det högre belopp, som arbets-

marknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen gemensamt äger bestämma, för att inom ramen för den av arbetsmarknadsverket bedrivna arbetsvårdsverksamheten utge bidrag för igångsättande av självständig verksamhet (näringshjälp).

Yrkanden

Pensionsstyrelsen har (skr. 28/8 1959) lagt fram beräkningar av medelsbehovet under nästa budgetår. Dessa beräkningar ävensom de faktiska utgifterna under budgetåret och den beräkning, som ligger till grund för det för innevarande budgetår anvisade anslaget, framgår av följande översikt.

Ä n d a m å l	Utgift 1958/59	Disponibla medel 1959/60	Pens.-styr. beräkn. för 1960/61	Ökning 1960 /61
<i>Individuell verksamhet</i>				
1. Vård å				
a. pensionsstyrelsens sjukvårdsanstalter samt å sommarkur- orter	12 159 600	12 200 000	12 900 000	+ 700 000
b. lupushem och annan specialvård	293 916	200 000	200 000	—
2. Yrkesutbildning	83 572	100 000	100 000	—
3. Näringshjälp (maski- ner, invalidbilar m. m.)	1 030 066	1 000 000	1 000 000	—
4. Läkarundersökning och observation	230 783	190 000	190 000	—
5. Resekostnader	2 029	10 000	10 000	—
Summa	13 799 966	13 700 000	14 400 000	+ 700 000
<i>Annan verksamhet</i>				
6. Bidrag till mindre bad- anläggningar på lands- bygden m. m.	200 000	200 000	200 000	—
Summa kronor	13 999 966	13 900 000	14 600 000	+ 700 000

Styrelsen beräknar, att vid utgången av budgetåret 1959/60 skall finnas en reservation av ca 350 000 kronor, utgörande en styrelsen efter skiljedom tillerkänd ersättning för belopp, som styrelsen erlagt för mycket i vårdavgifter till viss sjukvårdshuvudman. Styrelsen föreslår därför, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med 14 250 000 kronor, vilket innebär en ökning med 450 000 kronor.

Motivering

1 a. *Vård å pensionsstyrelsens sjukvårdsanstalter.* Enligt från sjukvårdsanstalterna inhämtade uppgifter är en höjning av medelkostnaden för vårddag å anstalterna att emotse. Höjningen föranledes av ökade löneutgifter och stegrade kostnader för driften. Styrelsen, som utgår från oförändrat antal vårdplatser, beräknar att de höjda vårdkostnaderna kommer att medföra en utgiftsökning under anslaget av 700 000 kronor.

Departementschefen

Jag kan godtaga pensionsstyrelsens anslagsberäkning med den jämkningen att anslaget bör räknas upp med ytterligare 200 000 kronor för sådana utgiftsökningar, som numera kan förutses.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen ingår i anslaget ett belopp av 1 000 000 kronor för bidrag till s. k. näringshjälp. Härmed avses bidrag till partiellt arbetsföra för igångsättande av självständig förvärvsverksamhet, t. ex. för inköp av maskiner och verktyg eller smärre affärsrörelser, eller för anskaffande av motorfordon. Bidrag utgår i regel med högst $\frac{3}{4}$ av kostnaderna och får inte överstiga 5 000 kronor. Pensionsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen, som disponerar medlen för näringshjälp, har på grund av att det för ändamålet beräknade beloppet visat sig otillräckligt ansett sig böra begränsa bidragen i varje särskilt fall till högst 3 500 kronor.

Medicinalstyrelsen har i juli 1959 till Kungl. Maj:t överlämnat en inom styrelsen upprättad promemoria med förslag till utvidgad rätt till statsbidrag för ortopediska hjälpmedel och därmed sammanhängande frågor. Promemorian, som anmäles av chefen för inrikesdepartementet senare denna dag, innehåller bl. a. förslag om att maximibeloppet för näringshjälp höjes till 6 000 kronor och begränsningen till $\frac{3}{4}$ av kostnaderna slopas.

Näringshjälpen är ett betydelsefullt inslag i den samhälleliga arbetsvården. Det synes angeläget att öka de bidragsgivande myndigheternas möjligheter att lämna ekonomiskt bistånd i denna form åt partiellt arbetsföra. Näringshjälpsbeloppet bör därför i första hand höjas så, att det blir möjligt att lämna bidrag intill den gällande maximigränsen, 5 000 kronor. Den härför erforderliga anslagsökningen kan, enligt vad jag inhämtat av pensionsstyrelsen, beräknas till 500 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget räknas upp med detta belopp.

Anslaget bör på grund av det anförda höjas med (450 000 + 200 000 + 500 000) 1 150 000 kronor samt uppföras med 14 950 000 kronor.

Utredningen om pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet har nyligen lagt fram ett betänkande. Betänkandet, som f. n. remissbehandlas, innehåller bl. a. förslag om en överföring av huvuddelen av pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet till landstingen i nära anslutning till den

blivande regleringen av regionsjukvården. Anslagsberäkningen för nästa budgetår påverkas ej av förslagen i betänkandet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 14 950 000 kronor.

[119] 7. **Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 14 100 000 kronor. Pensionsstyrelsen har (skr. ²⁸/8 1959) beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 12 600 000 kronor under förutsättning att de änke- och änklingsbidrag som bestrides av anslaget innefattar åtta indextillägg.

Såsom jag anført under punkten 116 har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att för 1960 års riksdag framlägga proposition angående en reform av folkpensioneringens familjeförmåner m. m. En sådan reform torde komma att påverka beräkningen av medelsbehovet även under nu förevarande anslag, som därför i statsverkspropositionen bör uppföras med endast preliminärt beräknat belopp. Anslaget bör lämpligen upptagas med det av pensionsstyrelsen beräknade beloppet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 12 600 000 kronor.

J. Diverse

[120] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 109 000 kronor.

[121] 2. **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 163 400 kronor.

[122] 3. **Statens hyresråd: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	925 400	864 714
1959/60 (statsliggaren s. 386)	962 500	
1960/61 (förslag)	981 500	

Statens hyresråd har (skr. ²⁶/₈ 1959) anfört, att antalet till rådet inkommande mål fr. o. m. budgetåret 1952/53 fortlöpande minskat. Ärendebalansen har ytterligare nedbringats och utgjorde den 30 juni 1959 1 578 mål. Att balansen icke kunnat minskas mera beror i väsentlig mån på tidskrävande utredningsarbete i samband med avgivande av förslag till partiell avveckling av hyresregleringslagen samt på arbete med tilläggs-kompensation för ökade räntekostnader.

Rådet förutsätter, att den minskning i antalet besvärsmål, som torde följa av genomförda lättnader i hyresregleringen, i stort sett kompenseras av att nya mål rörande tilläggskompensation inkommer. Hyresrådets arbete med avvecklingsfrågan antages komma att pågå under budgetåret 1960/61. Hyresrådet anser sig därför böra utgå från, att verksamheten under nämnda budgetår måste bedrivas i samma omfattning som förut-sattes vid beräkning av anslag för innevarande budgetår.

Rådet har hemställt, att anslaget höjes med 19 000 kronor.

1. Generell lönehöjning och löneklassuppflyttningar	13 500
2. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	5 500
	<u>+ 19 000</u>

Departementschefen

Jag kan godtaga hyresrådets förslag, vilket innebär att anslaget höjes med 19 000 kronor och anvisas med 981 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 981 500 kronor.

[123] 4. *Statens hyresråd: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	73 200	85 210
1959/60 (statsliggaren s. 387)	73 200	
1960/61 (förslag)	74 200	

Statens hyresråd har (skr. ²⁶/₈ 1959) hemställt, att anslaget höjes med 1 000 kronor för ökade utgifter för sjukvård m. m. (utgift 1957/58 3 528, 1958/59 4 144; anslag 1959/60 3 000).

Departementschefen

Hyresrådets förslag bör godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 74 200 kronor.

[124] 5. *Socialförsäkringens administrationsnämnd m. m.* Under rubriken Förberedelser för pensionsreformen har för föregående och innevarande budgetår anvisats reservationsanslag av resp. 500 000 och 1 500 000 kronor. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1958/59 en reservation av 215 184 kronor.

Från anslaget har bestritts kostnaderna för socialförsäkringens administrationsnämnd samt för visst annat utredningsarbete i samband med reformverksamheten inom socialförsäkringarna. Vidare har medel från anslaget anvisats för avlönande av viss för uppgifter i samband med tilläggspensioneringen anställd personal hos riks-försäkringsanstalten samt för kostnader för anlitan- de av vissa experter inom anstalten. Ytterligare kostnader väntas detta budgetår uppkomma i samband med avgiftsdebi- teringen inom tilläggspensioneringen, beräkningen av pensionsgrundande inkomster m. m.

Såsom förutsattes vid lagstiftningen om allmän tilläggspension skall administrationskostnaderna för denna försäkring bestridas av medel, som inflyter till allmänna pensionsfonden. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa den ersättning som skall inbetalas till statsverket för de av tilläggspensioneringen beroende kostnader, vilka belastat reservationsanslaget till Förberedelser för pensionsreformen. I fortsättningen uppkommande kostnader för tilläggspensioneringens administration skall, i den mån de berör anslag på riksstaten, bestridas från dessa anslag, som skall tillgodoföras täckningsmedel från allmänna pensionsfonden. Någon särskild medelsanvisning för förberedelser för pensionsreformen torde därför ej erfordras i fortsättningen, såvitt angår arbetet med tilläggspensioneringen.

Medel erfordras emellertid för bestridande av kostnaderna för socialförsäkringens administrationsnämnd. Dessa kostnader kan för nästa budgetår beräknas till i runt tal 300 000 kronor. För detta ändamål bör anvisas ett reservationsanslag. Detta bör även innehålla viss marginal för eventuella, med återstående socialförsäkringsreformer sammanhängande kostnader, som ej täckes från andra anslag. Jag beräknar medelsbehovet under anslaget till 200 000 kronor, varvid jag förutsätter att den reservation, som vid budgetårets utgång torde finnas på anslaget till Förberedelser för pensionsreformen, skall tillgodoföras det nya anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialförsäkringens administrationsnämnd m. m.*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
200 000 kronor.

[125] 6. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 000	7 748
1959/60 (statsliggaren s. 389)	6 000	
1960/61 (förslag)	8 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Med hänsyn till anslagsbelastningen bör anslaget höjas till 8 000 kronor, vilket innebär en ökning med 2 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar* för
budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.

[126] 7. Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	40 000	76 608
1957/58	50 000	82 910
1958/59	80 000	47 020
1959/60 (statsliggaren s. 388)	90 000	
1960/61 (förslag)	70 000	

Från förevarande anslag utbetalas ersättning för skador, som vållats av personer intagna å fängvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor, sinnessjukhus och anstalter för vård av alkoholmissbrukare. Ersättning utgår för skada, förorsakad av intagen som rymt från anstalten eller lämnat denna som frigångare eller för permission.

Med hänsyn till den minskade medelsåtgången synes anslaget kunna sänkas något. Jag föreslår, att anslaget upptages med ett belopp av 70 000 kronor och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[127] 8. Internationellt socialpolitiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	800 000	866 337
1958/59	830 000	788 680
1959/60 (statsliggaren s. 388)	830 000	
1960/61 (förslag)	970 000	

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet, för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för den internationella arbetsorganisationen uppgick för år 1959 till ca 663 000 kronor, vilket belopp har erlagts under innevarande budgetår. Sveriges andel för år 1960, vilken skall betalas under budgetåret 1960/61, utgör ca 802 000 kronor. Med hänsyn till ökningen av denna utgift bör anslaget höjas med 140 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 970 000 kronor.

[128] 9. Bidrag till utlandssvenskarnas förening

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	50 000	50 000
1959/60 (statsliggaren s. 388)	50 000	
1960/61 (förslag)	25 000	

Utlandssvenskarnas förening har (skr. 17/9 1959) hemställt om statsbidrag för budgetåret 1960/61 med 60 000 kronor.

Besparingsutredningen erinrar, att statligt bidrag till föreningens verksamhet första gången utgick budgetåret 1939/40 och då närmast avsåg föreningens verksamhet för svenska flyktingar från Finland. Bidrag har där efter lämnats med varierande belopp, främst för de genom föreningen administrerade livsmedelssändningarna till svenskar i utlandet. Sedan budgetåret 1955/56 har anslaget utgått med 50 000 kronor per år. Anslaget var tidigare beräknat med särskilda delbelopp för föreningens ordinarie verksamhet, för livsmedelssändningar och för kuratorsverksamhet. Numera äger föreningen dock att själv helt bedöma bidragets användning.

Utredningen anser, att det ursprungliga syftet med bidraget i stort sett inte längre föreligger och att det därför kan ifrågasättas, huruvida det samma alltså bör utgå. I varje fall bör ett dylikt allmänt bidrag till föreningens verksamhet snarare utgå från tredje än från femte huvudtiteln. Det kan därvid övervägas, om inte ifrågavarande ändamål skulle kunna tillgodoses inom ramen för det redan befintliga anslaget till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.

Utredningen förordar, att anslaget utgår ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61.

I yttranden över besparingsutredningens förslag har spörsmål angående bidrag till Utlandssvenskarnas förening berörts av socialstyrelsen, överståthållarämbetet och föreningen.

Socialstyrelsen ansluter sig till utredningens förslag att bidraget utgår ur riksstaten och att erforderlig anvisning i stället sker från redan uppförda anslag under tredje huvudtiteln.

Överståthållarämbetet har vid sin handläggning av ärenden angående beviljande av mottagningshjälp åt hemvändande, nödställda utlandssvenskar ofta erhållit värdefullt bistånd från Utlandssvenskarnas förening, när det gällt att ordna dessa personers bostads- och anställningsförhållanden m. m. Även om de allmänna förutsättningarna för föreningens verksamhet ändrats under den tid som förflutit sedan statsbidraget först började utgå, finner ämbetet i allt fall den kurativa verksamhet, som föreningen utövar inom landet, förtjäna statsmakternas stöd. Ämbetet anser därför skäl föreligga för viss fortsatt statsbidragsgivning åt föreningen i form av anslag under femte huvudtiteln.

Utlandssvenskarnas förening anför bl. a. följande.

Föreningen framträder främst som ett upplysnings-, kontakt- och serviceorgan för utlandssvenskarna. Den lämnar härvid bl. a. orientering och handledning om det nutida Sveriges möjligheter att biträda vid lösandet av många skilda praktiska problem. Föreningen utför undersökningar och utredningar av olika frågor av intresse för utlandssvenskarna samt företräder dem vid uppvaktningar och framställningar hos myndigheter, organisationer, företag och enskilda. Slutligen tjänar föreningen som upplysningsorgan för svenska myndigheter, organisationer och enskilda samt för pressen i frågor berörande utlandssvenskarna.

Som exempel på ärenden, vilka handlägges av föreningen, kan nämnas frågor rörande medborgarskap, mantalsskrivning, barnbidrag, skolgång, praktisk utbildning, stipendier och högre studier, ferievistelse i Sverige för utlandssvensk ungdom och resor till föräldrahemmet för utlandssvensk ungdom, som studerar eller arbetar i Sverige, värnpliktsförhållanden, praktik och anställning, sjukvård, bostadsanskaffning, beskattning, pensionering, emigration, hemflyttning och repatriering.

Genom det mångskiftande sätt, på vilket föreningen kan biträda å ena sidan utlandssvenskarna själva och å andra myndigheter och enskilda i hemlandet, torde en viss icke obetydlig avlastning ske av statliga och andra organ.

Utlandssvenskarnas för hela Sverige betydelsefulla insatser och verksamhet utgör en omistlig länk i landets kulturella och kommersiella förbindelser med utlandet. Utlandssvenskarna kan därför göra anspråk på att från hemlandet erhålla stöd för att lösa de speciella problem, som alltid måste uppstå för dem som lever utanför sitt hemlands gränser. Ett bevis på förståelsen härför har utlandssvenskarna hittills ägt i det statliga stöd, som föreningen under åren erhållit. Detta stöd skulle nu, om utredningens förslag godtages, komma att helt försvinna.

Föreningen söker bygga sin ekonomi huvudsakligen på inkomster genom medlemsavgifter. Medlemsanslutningen håller sig f. n. någorlunda konstant, men de härur stammande avgifterna kan inte hålla jämn takt med de ständigt stegrade utgifterna, till stor del beroende på penningvärdets fall. Det statliga bidraget utgör omkring 38 % av föreningens nuvarande inkomster, och statsbidragets uteblivande skulle därför äventyra föreningens bestånd.

Departementschefen

På de grunder som åberopats av besparingsutredningen bör anslaget avföras från femte huvudtiteln. Avvecklingen bör dock ske i två omgångar så att anslaget för nästa budgetår nedsättes till 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[129] 10. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 000 000	771 510
1959/60 (statsliggaren s. 389)	1 000 000	
1960/61 (förslag)	850 000	

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1958/59 en reservation av 511 704 kronor.

Med hänsyn till belastningen och reservationens storlek bör anslaget minskas. Jag föreslår, att det uppföres med 850 000 kronor och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 850 000 kronor.

[130] 11. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	70 000	70 442
1959/60 (statsliggaren s. 389)	70 000	
1960/61 (förslag)	70 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1958/59 en reservation av 37 723 kronor.

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp, varför jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

SAMMANFATTNING

För budgetåret 1960/61 skulle, vid bifall till framlagda förslag, under femte huvudtiteln uppföras 4 484 217 100 kronor. Då riksstaten för budgetåret 1959/60 upptar ett belopp av 3 908 273 700 kronor, skulle således huvudtitelns slutsumma komma att öka med 575 943 400 kronor. De automatiska utgiftsökningarna utgör 218,6 milj. kronor och de icke-automatiska 383,8 milj. kronor. Anslagsminskningarna uppgår till 26,5 milj. kronor.

Förändringarna inom huvudtiteln framgår av följande sammanställning.

Avdelning	Anvisat 1959/60	Äskat 1960/61	Ökning Minskning
A. Socialdepartementet	1 657 500	1 701 300	+ 43 800
B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m.m.	5 778 100	5 648 600	— 129 500
C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m.m.	798 159 700	881 300 000	+ 83 140 300
D. Nykterhetsvård	40 213 000	43 244 900	+ 3 031 900
E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet	374 464 300	469 554 700	+ 95 090 400
F. Bostadsbyggande m.m. ..	324 893 400	355 967 700	+ 31 074 300
G. Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m.m.	279 377 500	278 738 400	— 639 100
H. Arbetarskydd	6 393 700	6 755 100	+ 361 400
I. Folkpensionering m.m.	2 065 987 500	2 432 785 300	+ 366 797 800
J. Diverse	11 349 000	8 521 100	— 2 827 900
Summa kronor	3 908 273 700	4 484 217 100	+ 575 943 400

Under avsnittet *socialstyrelsen, arbetsdomstolen m.m.* förekommer mindre anslagsökningar av i huvudsak automatisk natur. Anslagen till förlikningsmannaorganisationen har räknats ned med 100 000 kronor. Vidare uppkommer en minskning med 134 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår till följd av att några medel för levnadskostnadsundersökning inte beräknas.

Ökningen under anslagen till *mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.* beror främst på den från årsskiftet genomförda höjningen av de allmänna barnbidragen. Anslaget härtil har ökat med 80 milj. kronor. För anslaget till mödrahjälp har beräknats en ökning med 500 000 kronor. Anslaget till ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag har beräknats öka med 2 milj. kronor och anslaget till bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård med 600 000 kronor. Vidare märkes en uppräknings med 350 000 kronor till ersättning till kommunerna

enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m. samt med 125 000 kronor för prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.

Bidragen till avlönande av hemvårdarinnor avlöses fr. o. m. den 1 juli 1960 genom höjning av de från anslag under åttonde huvudtiteln utgående lärarlönebidragen. Medel för bidrag till avlönande av hemvårdarinnor erfordras därvid endast för ett halvt år, varför anslaget till dessa bidrag räknats ned med 2,2 milj. kronor. Under anslaget till ferieresor för barn beräknas en minskning med 200 000 kronor.

Anslagen till ungdomsvårdsskolorna m. m. har endast upptagits preliminärt, varvid de för innevarande budgetår uppförda beloppen har höjts med tillhoppa ca 2 milj. kronor.

Under avsnittet *nykterhetsvård* föreslås en höjning av avlönings- och omkostnadsanslagen till de statliga vårdanstalterna å Svartsjö och Vennarn med ca 300 000 kronor. Vårdanstalten å Gudhem beräknas få full beläggning under hela nästa budgetår. Med anledning härav har anslagen till avlöningar och omkostnader för denna anstalt höjts med ca 670 000 kronor. Det av riksdagen angivna målet för de allmänna vårdanstalternas utbyggnad — 2 100 vårdplatser — är nu uppnått. Anslaget till bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. har därför kunnat räknas ned med 450 000 kronor. Ett belopp av 700 000 kronor beräknas emellertid bl. a. för att ersätta vissa provisoriskt anordnade vårdplatser. Bidraget till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter föreslås höjt med en krona per vård dag. Bl. a. av denna anledning har anslaget till driftbidrag höjts med 1 milj. kronor.

Den pågående utökningen av de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet väntas fortsätta. Anslaget härtill har höjts med 1,5 milj. kronor. Vidare beräknas bl. a. höjningar med 10 000 kronor för utbildning av nykterhetsvårdspersonal samt med 25 000 kronor för höjt bidrag till Länkrörelsen.

Vad angår *arbetsmarknadsanslagen* beräknas det förbättrade sysselsättningsläget medföra minskade arbetslöshetsutgifter i förhållande till budgetåret 1959/60, varvid anslag på tilläggsstat förutsattes för sistnämnda budgetår. I förhållande till gällande riksstat beräknas emellertid anslagshöjningar. Syftet är att intensifiera ansträngningarna att hålla sysselsättningen på en hög nivå och nedbringa säsongarbetslösheten. Medel för beredskapsarbeten beräknas bli behövliga i något mindre omfattning än hittills, under det att ökad medelsåtgång beräknas för omskolning och olika rörlighetsstimulerande åtgärder. Anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. — med vilket har sammanförts anslaget till arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet — har höjts med 20 milj. kronor. Anslaget till beredskapsarbeten på vägar och gator föreslås höjt med 35 milj. kronor. Till vissa omskolningskurser m. m. beräknas en anslagsökning med 15 milj. kronor. Anslaget till bidrag till

erkända arbetslöshetskassor har bl. a. på grund av nyligen genomförda ändringar i statsbidragsgrunderna räknats upp med 10 milj. kronor. Dessutom har upptagits ett anslag å 10 milj. kronor avsett för särskilt stöd åt arbetslöshetskassor med svag ekonomi. Medel äskas vidare för åtgärder i syfte att bereda personer med olika slag av arbetshinder ökade tillfällen till produktiva insatser i arbetslivet. För bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade har sålunda uppförts ett nytt anslag å 1,5 milj. kronor. Till bidrag till driften av sådana verkstäder beräknas en anslagsökning med 500 000 kronor. Vidare har på anslaget till bidrag till De vanföras riksförbund beräknats en höjning med 115 000 kronor, varav 100 000 kronor avses för bidrag till anskaffande av hjälpmedel, som underlättar den dagliga livsföringen för handikappade m. m.

Arbetsmarknadsstyrelsens och den offentliga arbetsförmedlingens avlönings- och omkostnadsanslag beräknas öka med 3,2 milj. kronor, beroende på automatiska höjningar och vissa personalförstärkningar.

Under anslagen till *bostadsbyggande m. m.* beräknas en minskning med 10 milj. kronor på anslaget till bostadsrabatter. Anslaget till kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån föreslås höjt med 30 milj. kronor, och till bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet föreslås ett med 9 milj. kronor ökat anslag. För genomförande av en bostadsräkning beräknas ett belopp av 2,4 milj. kronor, vilket i jämförelse med det för innevarande budgetår upptagna förberedelseanslaget innebär en ökning med 2,1 milj. kronor. Byggnadsforskningsanslagen föreslås, i samband med en omorganisation på byggnadsforskningens område, sammanförda till ett anslag. Anslagen till samlingslokalsändamål har endast uppförts preliminärt.

Under avsnittet till *sjuk- och yrkesskadeförsäkring* föreslås en nedskärning av försäkringsrådets organisation. Till följd härav minskas rådets avlöningsanslag med ca 140 000 kronor. Beträffande riksförsäkringsanstalten föreslås viss omorganisation i anledning av anstaltens befattning med administrationen av den allmänna tilläggspensioneringen. Kostnadsökningarna härför ersättes av medel från allmänna pensionsfonden och föranleder därför ingen anslagshöjning. På grund av vissa rationaliseringar m. m. har anstaltens anslag till avlöningar och omkostnader i stället kunnat minskas med ca 480 000 kronor.

Anslaget till vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. minskas med 300 000 kronor, medan däremot anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. beräknas höjt med samma belopp.

Anslagsförändringarna under avsnittet *arbetarskydd* är i huvudsak av automatisk natur.

Under anslagen till *folkpensionering m. m.* beräknas betydande anslagsökningar för fortsatta folkpensionsreformer. Anslaget till bidrag till folk-

pensioner m. m., vilket endast beräknas preliminärt, räknas upp med 367 milj. kronor för standardhöjning av folkpensionerna och för en blivande reform av familjepensioneringen samt för vissa automatiska utgiftsökningar. Främst för tillkommande arbetsuppgifter i samband med familjepensionsreformen och för kostnader för delegationen för pensionsutbetalning beräknas under pensionsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag samt anslaget till styrelsens ortsombud en ökning med tillhopa ca 1,6 milj. kronor. Anslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet föreslås höjt med ca 1,2 milj. kronor, varav 500 000 kronor avses för ökad näringshjälp åt partiellt arbetsföra.

Under avsnittet *diverse* har uppförts ett anslag till socialförsäkringens administrationsnämnd m. m. å 200 000 kronor. I stället har det för innevarande budgetår under avsnittet folkpensionering m. m. upptagna anslaget till förberedelser för pensionsreformen utgått. Ändringen innebär en anslagsminskning med 1,3 milj. kronor. I övrigt må beträffande anslagen under detta avsnitt nämnas att ersättningen till statens allmänna fastighetsfond räknas upp med ca 1 milj. kronor samt anslaget till internationellt socialpolitiskt samarbete med 140 000 kronor. Kommittéanslaget föreslås sänkt med 150 000 kronor. Anslaget till understöd åt utlandssvenskar m. m. utgår; medel för detta ändamål kommer att bestridas från andra anslag på huvudtiteln. Anslaget till understöd åt flyktingar m. m. har hänförs till arbetsmarknadsanslagen.

Huvudtiteln *avlöningsanslag* har räknats upp med sammanlagt ca 3,5 milj. kronor, varav ca 3,4 milj. kronor beror på kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång samt övriga automatiskt verkande faktorer. *Omkostnadsanslagen* föreslås höjda med ca 2,5 milj. kronor, huvudsakligen på grund av höjda taxor och priser.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bengt Wilhelmsson

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1960/61

A. Socialdepartementet

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	1 400 800
2	Omkostnader	70 500
2	Socialattachéer	230 000
		1 701 300

B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

	Socialstyrelsen:	
4	Avlöningar	3 909 200
11	Omkostnader	806 800
14	Statistiska specialundersökningar	1 000
	Statens socialvårdskonsulenter:	
15	Avlöningar	415 000
17	Omkostnader	119 400
	Arbetsdomstolen:	
17	Avlöningar	205 100
19	Omkostnader	17 100
	Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:	
19	Avlöningar	150 000
20	Omkostnader	25 000
		5 648 600

C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

21	Mödrahjälp	6 000 000
23	Mödrahjälp snämnderna	175 000
24	Bidrag till avlöande av hemvårdarinnor	2 400 000
28	Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor	225 000
29	Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.	6 250 000
30	Socialhjälp och barnavård för lappar	250 000
31	Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem	7 000 000
32	Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem	103 100
33	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem	70 000
34	Allmänna barnbidrag	809 000 000

Sid.		Kronor
35	Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.....	2 500 000
36	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag	18 000 000
38	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem	300 000
39	Bidrag till driften av barnhem	1 750 000
41	Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem	56 800
42	Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård	4 800 000
44	Försöksverksamhet rörande daghem m. m.	100 000
45	Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.	510 000
48	Ferieresor för barn	1 800 000
50	Ferieresor för husmödrar	1 000 000
51	Bidrag till driften av semesterhem	525 000
52	Stipendier för underlättande av husmoderssemester	1 000 000
53	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	1 700 000
Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:		
54	Avlöningar	¹ 9 138 000
56	Omkostnader	¹ 5 169 000
56	Engångsanskaffning av inventarier m. m.	¹ 850 000
56	Anordnande och drift av provisoriska förläggningar	¹ 500 000
56	Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården	¹ 55 000
56	Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.	¹ 100
57	Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m. ...	¹ 73 000
		881 300 000

D. Nykterhetsvård

Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare:		
58	Avlöningar	1 253 000
61	Omkostnader	1 034 400
Statens inom fängvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare:		
63	Avlöningar	74 500
65	Omkostnader	35 700
Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare:		
66	Avlöningar	246 400
66	Omkostnader	111 700
Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare:		
67	Avlöningar	1 011 000
71	Omkostnader	792 900
73	Vårdavdelning i Fagersta	288 800
Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare:		
75	Avlöningar	104 500
76	Omkostnader	79 600

¹ Preliminärt beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare:	
77	Avlöningar	862 000
84	Omkostnader	438 400
86	Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	700 000
92	Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	17 800 000
96	Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.	950 000
96	Utbildning av nykterhetsvårdspersonal	80 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
98	Avlöningar	1 640 000
101	Omkostnader	544 500
102	Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder	15 000 000
103	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	72 500
104	Bidrag till Länkrörelsen	125 000
		43 244 900

E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet

	Arbetsmarknadsstyrelsen:	
105	Avlöningar	6 201 400
108	Omkostnader	1 195 500
111	Krisorganisationen	1 650 000
	Den offentliga arbetsförmedlingen:	
113	Avlöningar	26 187 700
116	Omkostnader	6 855 000
119	Krisorganisationen	2 900 000
120	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	87 000 000
123	Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor	10 000 000
125	Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.	120 000 000
141	Beredskapsarbeten på vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen	160 000 000
142	Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet	100
146	Arbetskliniken i Stockholm	285 000
147	Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade ..	1 500 000
155	Bidrag till driften av verkstäder för handikappade	1 600 000
155	Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.	40 000 000
157	Understöd åt flyktingar m. m.	3 500 000
159	Bidrag till De blindas förening	475 000
160	Bidrag till De vanföras riksförbund	140 000
161	Bidrag till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral	65 000
		469 554 700

F. Bostadsbyggande m. m.

	Bostadsstyrelsen:	
163	Avlöningar	4 092 200
170	Omkostnader	759 000

Sid.		Kronor
	Länsbostadsnämnderna:	
171	Avlöningar	4 676 800
174	Omkostnader	685 000
175	Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostads- byggnadslån	180 000 000
179	Bostadsrabatter	130 000 000
181	Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet	22 000 000
191	Bidrag till inrättande av pensionärshem	10 000 000
192	Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnads- tekniska frågor	100
193	1960 års bostadsräkning	2 400 000
199	Byggnadsforskning.....	530 000
228	Statens nämnd för samlingslokaler	154 600
229	Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler ...	130 000
229	Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna sam- lingslokaler m. m.	1400 000
	Statens bosättningslån:	
230	Ersättning åt ortsbud	60 000
230	Ersättning åt riksbanken.....	280 000
		355 967 700

G. Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m. m.

	Försäkringsrådet:	
231	Avlöningar	716 700
234	Omkostnader	32 100
	Riksförsäkringsanstalten:	
235	Avlöningar	8 056 600
252	Omkostnader	733 000
258	Bidrag till sjukkassor m. m.	265 000 000
263	Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.....	900 000
263	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersätt- ningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.	3 300 000
		278 738 400

H. Arbetarskydd

	Arbetarskyddsstyrelsen:	
265	Avlöningar	1 574 800
268	Omkostnader	355 500
	Yrkesinspektionen:	
269	Avlöningar	3 750 600
271	Omkostnader	969 200

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
272	Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område	100 000
272	Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen	5 000
		6 755 100

I. Folkpensionering m. m.

Pensionsstyrelsen:

274	Avlöningar	7 800 000
278	Omkostnader	2 100 300
280	Pensionsstyrelsens ortsombud.....	635 000
280	Bidrag till folkpensioner m. m.	¹ 2 390 000 000
281	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	¹ 4 700 000
281	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..	14 950 000
284	Särskilda barnbidrag till änkers och invaliders barn m. m.	¹ 12 600 000
		2 432 785 300

J. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

285	Byggnadsstyrelsens delfond.....	5 109 000
285	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark ..	163 400

Statens hyresråd:

285	Avlöningar	981 500
286	Omkostnader	74 200
286	Socialförsäkringens administrationsnämnd m. m.	200 000
287	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	8 000
288	Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.	70 000
288	Internationellt socialpolitiskt samarbete	970 000
289	Bidrag till utlandssvenskarnas förening	25 000
290	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	850 000
291	Extra utgifter	70 000
		8 521 100

Summa **4 484 217 100**

¹ Beräknat belopp.

SJÄTTE HUVUDTITELN

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 4 januari 1960.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1960/61 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, och anför därvid följande.

A. Kommunikationsdepartementet

[1] 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 194 300	1 115 600
1959/60 (statsliggaren s. 391)	1 219 500	
1960/61 (förslag)	1 337 600	

Under 1950-talet har arbetsmängden inom kommunikationsdepartementets regeringsrättsbyrå undergått en oavbruten stegring. Medan det år 1950 inkom 383 mål, uppgick antalet nya mål åren 1956—1958 till 963, 1 285 resp. 1 434. År 1959 kom det in ca 1 800 mål eller i genomsnitt fler mål per kvartal än under hela året 1950. Ökningen har huvudsakligen avsett körkortsmål.

Med anledning av den ökade arbetsbelastningen har det i olika etapper — senast genom beslut av 1958 års B-riksdag (rskr. B 6) — genomförts en viss förstärkning av regeringsrättsbyrån. F. n. finns för föredragning i regeringsrätten fyra regeringsrättssekreterare i lönegrad A 26 — tre extra ordinarie och en extra — samt vissa föredragande med månadsarvoden eller ersättning per timme. Till följd av den ständigt ökade arbetsbelastningen har det emellertid icke varit möjligt att förhindra en allvarlig försening av målens föredragning i regeringsrätten. Antalet färdigremitterade men ej föredragna mål har sålunda per den 1 januari ökat från 239 år 1958 till 310 år 1959 och ca 500 år 1960.

Med hänsyn till här berörda förhållanden är det erforderligt att förstärka byrån med ytterligare två föredragande. Då flertalet av de grupper av mål som ankommer på kommunikationsdepartementets föredragning i regeringsrätten även handlägges på länsstyrelserna, borde viss tids tjänstgöring som föredragande i regeringsrätten vara av värde för juristerna inom landsstaten. Efter samråd med cheferna för inrikes- och civildepartementen har jag funnit det lämpligt, att de nya befattningarna inrättas som förste länsnotarietjänster i Ao 23 på länsstyrelsernas stat med placering vid länsstyrelsen i Stockholms län och med skyldighet för innehavarna att tjänstgöra å kommunikationsdepartementets regeringsrättsbyrå. Förslag om inrättande av tjänsterna samt om medel härför kommer att framläggas av chefen för inrikesdepartementet vid behandlingen av avlösingsanslaget för länsstyrelserna å elfte huvudtiteln.

Ledningen av arbetet inom regeringsrättsbyrån ankommer sedan en följd av år på den till tjänsteåldern äldste föredraganden, f. n. en regeringsrättssekreterare i Ae 26. Byrån har emellertid numera nått en sådan omfattning, att det synes befogat att inrätta en tjänst som kansliråd i Bo 1 för den föredragande, som utöver sin föredragningsskyldighet i regeringsrätten jämväl har att svara för ledningen av arbetet inom byrån. Jag förordar därför att en befattning som regeringsrättssekreterare i Ae 26 förändras till kanslirådstjänst i Bo 1.

Såsom jag avser att närmare utveckla vid behandlingen av driftbidraget till statens järnvägar, har olika åtgärder vidtagits för att möjliggöra en forcerad behandling av ärenden rörande nedläggning av trafiksvaga bandelar. Inom kommunikationsdepartementet har dylika ärenden sedan våren 1959 handlagts av en särskild arbetsgrupp, bestående av, förutom vissa andra tjänstemän, chefen för departementets trafikbyrå. Handläggningen omfattar bl. a. en ingående prövning av ersättningstrafikens organisation samt överläggningar med berörda länsstyrelser och kommuner. Det är icke längre möjligt för chefen för trafikbyrån eller övriga tjänstemän inom arbetsgruppen att utan eftersättande av andra arbetsuppgifter jämväl handlägga nedläggningsärendena. Det är därför erforderligt att nu avdela särskild personal, som skall ha att uteslutande syssla med ären-

den rörande nedläggning av trafiksvaga bandelar och därmed sammanhängande frågor.

Ett ökat behov av personal för kontors- och skrivgöromål medför att medel bör beräknas för ett kanslibitråde i Ae 7 samt ett biträde i reglerad befordringsgång. Dessutom torde medel för en kontorist i Ae 9, vilka hittills beräknats för halvtidstjänstgöring, i fortsättningen böra upptagas som för heltidstjänst. I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör vidare en befattning som kanslibitråde i Ae 7 å departementets stadsplanebyrå förändras till kontoristtjänst i Ae 9.

För genomförande av här nämnda förslag samt för löneklassuppflyttningar, höjt rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag ett sammanlagt belopp av 118 100 kr.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts skulle anslaget uppföras med (1 219 500 + 118 100) 1 337 600 kr.

I departementets personalförteckning bör uppföras en tjänst som kansliråd i Bo 1, medan en tjänst som regeringsrättssekreterare i Ae 26 bör utgå ur förteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	536 400
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	105 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	444 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	184 100
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 900
Summa kr. 1 337 600	

c) till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 337 600 kr.

[2] 2. Kommunikationsdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	66 000	72 600
1959/60 (statsliggaren s. 392)	68 000	
1960/61 (förslag)	83 000	

I anledning av belastningen samt förslagen om viss personalförstärkning bör förevarande anslag uppräknas med 3 000 kr. för reseersättningar samt 12 000 kr. för expenser. Av sistnämnda belopp avser 5 000 kr. engångskostnader. Med hänsyn till föreliggande behov av fortsatt upprustning av inventarier samt anskaffning av ytterligare kontorsmaskiner torde ett för innevarande budgetår å expensposten upptaget engångsbelopp å 7 000 kr. jämväl böra beräknas för nästa budgetår. I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (68 000 + 3 000 + 12 000) 83 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 83 000 kr.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet

VÄG- OCH VATTENBYGGNADSVÄRKET

[3] 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	9 733 200	8 488 000
1959/60 (statsliggaren s. 392)	9 872 900	
1960/61 (förslag)	10 232 300	

Yrkanden

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 880 700 kr.

1. Löneregleringar

Vägbyrån

a) 3 avdelningschefer i Bp 1 i st. f. ABp 26 + 5 580

Konstruktionsbyrån

b) 4 avdelningschefer i Bp 1 i st. f. ABp 26 + 7 440

Byggnads- och underhållsbyrån

c) 4 avdelningschefer i Bp 1 i st. f. ABp 26 + 7 440

Förråds- och verkstadsbyrån

d) 1 avdelningschef i Bp 1 i st. f. ABp 26 + 1 860

Trafikbyrån

e) 1 byråchef i Bo 3 i st. f. Bo 1 + 2 640

Vatten- och avloppsbyrån

f) 1 byråchef i Bp 3 i st. f. Bp 1 + 2 640

g) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 förste byråingenjör i Ae 23 + 1 584

Administrativa byrån

h) 1 byråchef i Bo 3 i st. f. Bo 1 + 2 640

Juridiska byrån

i) 1 byråchef i Bo 3 i st. f. Bo 1 + 2 640

2. Tjänsteförändring

Återförande på stat av 1 kansliskrivare i Ao 10, vilken f. n.
är förd på övergångsstat —

3. *Personalförstärkningar*

	Ökning eller minskning
a) Uppräkning av anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal m. m.	+ 400 000
b) 1 byrådirektör i Ae 24 (vatten- och avloppsbyrån)	+ 27 144

4. *Personalminskning*

Indragning av en befattning som järnvägsinspektör i Ao 24	— 27 144
---	----------

5. *Omräkningar*

a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1959 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 152)	+ 6 732
b) Löneklassförändringar	+ 98 884
c) Höjt rörligt tillägg	+ 159 000
d) Tjänstetidsbefordran	+ 620
e) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 181 000
	+ 880 700

Motiv

Inledningsvis lämnas en översikt av rationaliseringsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket. Styrelsen framhåller bl.a. att av totalkostnaderna inom väg- och vattenbyggnadsverket faller omkring 50 % på vägunderhåll och vägbyggnad i egen regi. Av egenregiverksamheten utgörs ungefär 30—40 % av maskinkostnader, 30 % av arbetslöner inklusive förarlöner, 20 % av materialkostnader samt 10—20 % av övriga kostnader. Då de största besparings- och rationaliseringsmöjligheterna föreligger i de funktioner, som drar de största kostnaderna, har rationaliseringsarbetet inriktats härpå.

Översiktliga strukturanalyser av vägunderhållets transporter och materialtillverkning tyder på att det genom förbättrad planering, bättre utnyttjning av maskiner och fordon samt övergång till större enheter vid tillverkning och transport finns ett teoretiskt utrymme för besparing av 20—30 % av kostnaderna för dessa arbeten. Detta procentuella besparingsutrymme torde föreligga även beträffande andra delar av underhållsverksamheten. Systematisk detaljplanering vid vägbyggnad har vidare visat, att det procentuella besparingsutrymme, som skulle kunna tillvaratas genom organisationsåtgärder o. d. vid vägbyggnad i egen regi, knappast är mindre än vid vägunderhållet. För att tillvarata besparingsmöjligheterna fordras emellertid i första hand större insats av högt kvalificerad personal för utformning, genomförande och uppföljning av rationaliseringsåtgärder och planeringsarbeten.

På grund av den stora betydelsen av en ökad rationaliseringsverksamhet måste styrelsens rationaliseringsavdelning snabbt utbyggas i enlighet med det kommittéförslag, som redovisades i statsverkspropositionen år 1958 (VI ht s. 24). Närmast framträder behovet av att inrätta en sektion för administrations- och kontorsfrågor.

Då riksdagen i princip godtagit vägplanen som ett program för den fortsatta utbyggnaden och upprustningen av vägnätet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett sig kunna räkna med att genomföra programmet med ett års förskjutning framåt i tiden. För åren 1959—63 skulle då följande belopp läggas till grund för den fortsatta investeringsutvecklingen inom den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten, nämligen 355, 360, 410, 480 och 570 milj. kr. De ökade väginvesteringarna medför en ökning av projekteringsverksamheten såväl vid vägförvaltningarna som inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Detta kräver allt större tillgång till ingenjörspersonal, som är tillräckligt kvalificerad att utföra med modern vägprojektering förenade arbetsuppgifter.

Styrelsen har tagit i anspråk de modernaste hjälpmedel för vägplaneringen som står till buds, bl. a. fotogrammetri och matematikmaskiner. Den fotogrammetriska bearbetningen av flygbilder har visat sig vara ett synnerligen värdefullt hjälpmedel vid vägplaneringen. En mängd rutinarbete kan elimineras, varigenom planeringskapaciteten höjs väsentligt. En stor fördel med fotogrammetrisk vägplanering är vidare att ett flertal alternativa vägsträckningar med lätthet kan undersökas samtidigt. Med hjälp av matematikmaskin kan därefter erforderliga massförflyttningar snabbt beräknas, varefter en preliminär uppfattning om kostnaderna för de olika alternativen kan erhållas.

Vägbyråns elektroniska räkneavdelning har sedan avdelningens tillkomst år 1956 bedrivit ett intensivt utvecklingsarbete på databehandlingens område. Med hjälp av datamaskiner har projekteringskapaciteten kunnat höjas avsevärt. F. n. massberäknas i datamaskin minst 90 % av den under projektering varande väglängden i landet. Dessutom bearbetas på datamaskin trafikräkningar, destinationsundersökningar samt material för vägklassificering. Man räknar med att med hjälp av datamaskiner även kunna utföra fullständiga trafikekonomiska beräkningar. Styrelsens erfarenheter hittills av automatiska datamaskiner har tydligt visat, att de har ett stort användningsområde ej endast inom vägplaneringen utan även vid lösandet av flera andra av verkets arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill måste avdelningen för elektronisk databehandling utökas ytterligare.

Trafikutvecklingen har medfört att projekten för framdragande av trafikleder genom städernas tätområden erhållit helt annan karaktär och svårighetsgrad än tidigare. Mot bakgrunden av den allt mer ökande aktiviteten i planläggningen för väg- och gatubyggnadsverksamheten i första hand i de större städerna, är vägbyråns gatuavdelning i stort behov av förstärkning av sin tekniska personal.

Den ökade verksamheten har tagit i anspråk tillgängliga avlöningsmedel i en omfattning, som gör att styrelsen nu icke längre har möjlighet att anställa erforderlig personal för den fortsatta verksamheten med utnyttjandet av de nya instrumenten. För att den intensifiering av verksamheten,

som pågår, skall nå full effekt är det vidare angeläget att ytterligare ritbiträdestjänster inrättas vid vägförvaltningarna.

3 a) Genom den beräknade ökningen av väginvesteringarna med 50 milj. kr. för kalenderåret 1961 kommer såsom tidigare berörts en ökning av projekterings- och byggnadsverksamheten att ske som i sin tur kommer att få återverkningar inom nära nog samtliga områden av verkets verksamhet bl. a. i form av krav på personalökningar. Kostnaderna för erforderlig personalförstärkning uppskattar styrelsen till 4 % av investeringsökningen eller totalt 2 000 000 kr., av vilka 500 000 kr. är att hänföra till styrelsen — 400 000 kr. till löner och 100 000 kr. till omkostnader — och resten eller 1 500 000 kr. till vägförvaltningarna.

4. För de arbetsuppgifter, som åvilar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i dess egenskap av tillsynsmyndighet för de enskilda järnvägarna, finnes på styrelsens personalstat upptagen en befattning som järnvägsinspektör i lönegrad Ao 24. I samband med tjänsteinnehavarens avgång har styrelsen den 19 december 1958 beslutat att icke återbesätta tjänsten och att indraga järnvägsavdelningen hos styrelsen fr. o. m. den 1 januari 1959. De på avdelningen ankommande uppgifterna har överflyttats till trafikbyrån. Åt chefen för trafikbyrån har uppdragits att med avseende å kontroll av enskilda järnvägar fullgöra de på styrelsen ankommande åliggandena och utöva styrelsen tillkommande befogenheter. Styrelsen föreslår nu, att befattningen som järnvägsinspektör i Ao 24 indrages.

Yttrande

Statens lönenämnd finner tillräckliga skäl icke föreligga för bifall till förslaget om uppflyttning av en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 å styrelsens vatten- och avloppsbyrå till byrådirektör i Ae 24. Den föreslagna nya tjänsten i Ae 24 å samma byrå bör enligt nämnden icke hänföras till högre lönegrad än Ae 23.

II. I gemensam skrivelse den 28 augusti 1959 har *cheferna för samtliga byråer inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt, att befattningen som generaldirektör och chef för väg- och vattenbyggnadsverket fr. o. m. den 1 juli 1960 uppflyttas från lönegrad Bp 8 till Bp 9 samt att tjänsten som överdirektör och souschef från samma tidpunkt uppflyttas från lönegrad Bp 5 till Bp 7.

Departementschefen

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser jag det vara av betydelse att rationaliseringsverksamheten inom verket ges ökade resurser. Vidare torde den under senare år ökade vägbyggnadsverksamheten ha medfört behov av viss ytterligare personal för projektering m. m. Emellertid redovisades vid slutet av budgetåret 1958/59 betydande behållningar

under anslagsposterna till Avlöningar till ordinarie tjänstemän under både styrelsens och vägförvaltningarnas avlöningsanslag. Med hänsyn härtill torde det finnas möjligheter att inom ramen för nuvarande anslag tillgodose de av mig åsyftade personalbehoven. Jag kan under sådana förhållanden icke tillstyrka styrelsens förslag om uppräkningsanslag för Avlöningar till tillfällig personal m. m. under nästa budgetår.

I enlighet med styrelsens förslag bör befattningen som järnvägsinspektör i Ao 24 indragas, vilket minskar anslagsbehovet med 27 144 kr.

Styrelsens förslag till förstärkning av vatten- och avloppsbyrå, löne-regleringar, viss tjänsteförändring samt de av cheferna för styrelsens byråer i särskild skrivelse framlagda förslagen till uppflyttning av vissa chefstjänster anser jag mig icke kunna biträda.

För automatiska kostnadsökningar i anledning av 1959 års riksdags beslut om uppflyttning av vissa tjänster samt löneklassuppflyttningar, höjt rörligt tillägg och tjänstetidsbefordran upptager jag i enlighet med styrelsens beräkningar (6 732 + 98 884 + 159 000 + 620) 265 236 kr. Ökningen av anslagsposten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör uppgå till 121 300 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (9 872 900 — 27 144 + 265 236 + 121 300) i runt tal 10 232 300 kr.

Ur styrelsens personalförteckning bör utgå en befattning som järnvägsinspektör i Ao 24.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga av mig förordad ändring;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 059 100
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	587 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	4 955 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 442 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	181 000

Summa kr. 10 232 300

c) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 232 300 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4] 2. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 403 300	1 436 300
1959/60 (statsliggaren s. 394)	1 494 800	
1960/61 (förslag)	1 559 800	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 151 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar m. m. (anvisat 1959/60 545 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 496 500 och 499 500 kr.), ökade kostnader till följd av höjda traktamenten (25 000 kr.) och äskad personalförstärkning (30 000 kr.)	+ 55 000
2. Övriga expenser för eget behov (anvisat 1959/60 628 800 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 581 400 och 552 300 kr.)	
a) ökade kostnader med anledning av äskad personalförstärkning, varav 35 000 kr. engångskostnader	+ 70 000
b) ökade kostnader med anledning av höjda städningslöner och utökade lokaler, varav 8 500 kr. engångskostnader ...	+ 21 000
c) avgår för budgetåret 1959/60 beräknat engångsbelopp ...	— 15 000
3. Övriga expenser för annat än eget behov (anvisat 1959/60 210 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 212 300 och 258 700 kr.), ökade kostnader till följd av ökad blankett- åtgång m. m.	+ 20 000
	+ 151 000

Styrelsen hemställer om bemyndigande att under budgetåret 1960/61 beställa en telefonväxeltillsats för ca 16 000 kr., som är erforderlig på grund av beräknad utökning av styrelsens tjänstelokaler under budgetåret 1961/62.

Departementschefen

För reseersättningar m. m. förordar jag en uppräknings med 25 000 kr. med hänsyn till höjda traktamentsersättningar m. m.

Under delposten till övriga expenser för eget behov bör upptagas 21 000 kr. i anledning av utökade lokaler m. m. Av detta belopp avser 8 500 kr. engångskostnader. Vidare torde 10 000 kr. böra anvisas för att täcka merutgifter i anledning av den allmänna varuskatten. Då jag i övrigt icke anser mig kunna förordna någon medelsökning under denna delpost och ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp å 15 000 kr. utgår, skulle nettoökningen å delposten bli (21 000 + 10 000 — 15 000) 16 000 kr. Med

hänsyn till rådande leveranssvårigheter bör den begärda telefonväxeltillsatsen få beställas redan under nästa budgetår utan att särskild medelsanvisning härför redan nu behöver ske.

Delposten till övriga expenser för annat än eget behov synes böra höjas med 24 000 kr., varav 20 000 kr. med hänsyn till ökad blankettåtgång m. m. samt 4 000 kr. i anledning av den allmänna varuskatten.

I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (1 494 800 + 25 000 + 16 000 + 24 000) 1 559 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 559 800 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5] 3. Vägförvaltningarna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	26 295 400	23 176 900
1959/60 (statsliggaren s. 396)	27 218 300	
1960/61 (förslag)	28 207 700	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/₈ 1959) föreslår, att anslaget ökas med 2 535 300 kr.

	Ökning
1. Löneregleringar	
a) 24 vägkamrerare i Ao 23 i st. f. Ao 21.....	33 120
b) 1 bitr. distriktsingenjör i Ae 24 i st. f. 1 ingenjör i Ae 23 ...	1 524
2. Personalförstärkningar	
a) Uppräkning av anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal	1 200 000
b) 3 ingenjörer i Ae 23	75 240
c) 3 ingenjörer i Ae 21	67 536
3. Tjänsteförändringar	
24 kontorsbiträden i Ao 5 i st. f. Ae 5	—
4. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1959 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 152)	11 424
b) Löneklassförändringar	210 056
c) Höjt rörligt tillägg	433 800
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	502 600
	2 535 300

Yttrande

Statens lönenämnd finner tillräckliga skäl icke föreligga för bifall till förslaget om uppflyttning av en tjänst som ingenjör i Ae 23 till biträdande distriktsingenjör i Ae 24. Nämnden har däremot icke något att erinra mot lönesättningen för de föreslagna nya tjänsterna som ingenjör i Ae 23.

Departementschefen

Såsom jag framhållit vid behandlingen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag, torde en för rationaliseringsverksamheten m. m. erforderlig personalförstärkning kunna ske inom ramen för nuvarande avlöningsanslag. Jag kan därför icke tillstyrka förslaget om uppräkningsanslag. Jag kan därför icke tillstyrka förslaget om uppräkningsanslag. Jag kan därför icke tillstyrka förslaget om uppräkningsanslag. Jag kan därför icke tillstyrka förslaget om uppräkningsanslag.

Då 24 kontorsbiträden i Ae 5 i enlighet med grunderna för den reglade befordringsgången bör erhålla ordinarie anställning, torde i personalförteckningen böra uppföras ytterligare 24 tjänster som kontorsbiträde i Ao 5.

De automatiska kostnadsökningarna i anledning av 1959 års riksdags beslut om uppflyttning av vissa tjänster samt för löneklassuppflyttningar och höjt rörligt tillägg upptager jag i enlighet med styrelsens förslag till (11 424 + 210 056 + 433 800) 655 280 kr. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör upptagas ytterligare 334 100 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (27 218 300 + 655 280 + 334 100) i runt tal 28 207 700 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga av mig förordade ändringar;
- b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 044 800
2. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i> ...	1 969 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	10 765 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 925 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	502 600
Summa kr. 28 207 700	

c) till *Vägförvaltningarna*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 28 207 700 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6] 4. Vägförvaltningarna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	4 642 400	4 887 500
1959/60 (statsliggaren s. 397)	4 896 400	
1960/61 (förslag)	5 120 400	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/₈ 1959) hemställer, att anslaget ökas med 567 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m.m. (anvisat 1959/60 63 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 62 800 och 68 000 kr.), ökning med hänsyn till belastningen m. m.	+ 7 000
2. Reseersättningar (anvisat 1959/60 3 343 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 3 147 000 och 3 362 000 kr.), ökning med hänsyn till belastningen (20 000 kr.), äskad personalförstärkning (210 000 kr.) och höjda traktaments- och reseersättningar (135 000 kr.)	+ 365 000
3. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 155 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 147 000 och 141 000 kr.), minskning med hänsyn till belastningen	— 10 000
4. Övriga expenser (anvisat 1959/60 1 255 400 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 1 190 600 och 1 057 000 kr.):	
a) ökade städningskostnader till följd av nya avtal (6 000 kr.) och utökade lokaler (15 000 kr.)	+ 21 000
b) ökade telefonkostnader till följd av utökade lokaler och större samtalsfrekvens	+ 15 000
c) ökade kostnader till följd av personalförstärkning, varav 82 500 kr. engångskostnader	+ 165 000
d) engångskostnad för anskaffning av tre ljuskopieringsanläggningar	+ 21 000
e) engångskostnader för flyttningar (vägförvaltningarna i Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Hallands län) ...	+ 90 000
f) avgår för budgetåret 1959/60 anvisat engångsbelopp	— 87 000
5. Underhåll och drift av tjänstebilar (anvisat 1959/60 70 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 58 200 och 50 800 kr.), minskning med hänsyn till belastningen	— 20 000
	+ 567 000

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen bör sjukvårdsposten uppräknas med 7 000 kr.

På grund av höjda rese- och traktamentsersättningar m. m. torde anslagsposten för reseersättningar böra ökas med 155 000 kr.

Delposten för bränsle, lyse och vatten torde böra upptagas till oförändrat belopp. Under delposten övriga expenser förordar jag i enlighet med styrelsens förslag en uppräkning med 21 000 kr. för ökade städningskostnader, 15 000 kr. för höjda telefonkostnader samt 111 000 kr. i engångsbelopp för anskaffning av tre ljuskopieringsanläggningar och för utgifter i samband med flyttningar. Därutöver upptager jag 22 000 kr. för merutgifter i anledning av den allmänna varuskatten. Då jag i övrigt icke anser mig kunna förorda någon medelsökning under denna delpost och ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp å 87 000 kr. bortfaller, skulle expensposten öka med (21 000 + 15 000 + 111 000 + 22 000 — 87 000) 82 000 kr.

Slutligen synes anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar i enlighet med styrelsens förslag kunna nedräknas med 20 000 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppföras med (4 896 400 + 7 000 + 155 000 + 82 000 — 20 000) 5 120 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 120 400 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7] 5. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	300 000	263 900
1959/60 (statsliggaren s. 398)	300 000	
1960/61 (förslag)	300 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/s 1959) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8] 6. **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	650 000	758 700
1959/60 (statsliggaren s. 399)	700 000	
1960/61 (förslag)	800 000	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/8 1959) hemställer, att anslaget ökas med 100 000 kr.

Motiv

Av den totala belastningen under budgetåret 1958/59 belöpte ca 405 900 kr. på skador, förorsakade av styrelsens motorfordon och vägmaskiner, samt ca 352 800 kr. på övriga skador. Med den ständigt växande trafiken torde få antagas att utgifterna under anslaget kommer att ytterligare ökas.

Departementschefen

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

VÄGUNDERHÅLL OCH VÄGBYGGNADER

[9] **Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.**

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

I skrivelse den 24 augusti 1959 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår i vad avser vägunderhåll och vägbyggnader m. m.

Inledningsvis lämnar styrelsen en översikt över fordons- och trafikutvecklingen. Under femårsperioden 1953—1958 har bilantal och vägtrafik mer än fördubblats. Sedan 1953 har antalet personbilar ökat med 19 % i genomsnitt per år och personbilstrafiken med 16 %. Antalet lastbilar har under perioden ökat med 3 % i genomsnitt per år medan trafiken med lastbilar ökat med 6 %. Bussarnas såväl antal som trafik visar i stort sett inga förändringar. Enligt »Vägplan för Sverige» skulle omkring år 1965

antalet personbilar uppgå till mellan 1,4 och 1,6 milj. och det totala bilbeståndet till mellan 1,6 och 1,8 milj. enheter. Utgångspunkt för denna prognos var 1956 års siffror, d. v. s. 0,8 milj. motorfordon, varav 0,7 milj. personbilar. Redan vid årsskiftet 1958—1959 uppgick antalet personbilar till ca 1,0 milj. Den faktiska utvecklingen under 1957—1958 och så vitt nu kan bedömas även under 1959 överstiger det högre prognosalternativet enligt vägplanen.

Under en följd av år har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sina petita framhållit svårigheterna att ombesörja ett för trafikanterna tillfredsställande vägunderhåll. Redan vid en måttlig trafikmängd är det ekonomiskt lönsamt att förse grusvägarna med varaktigt slitlager. För några år sedan påbörjade styrelsen i samarbete med statens väginstitut en försöksverksamhet avseende att med visst slag av olja åstadkomma stabilisering av grusvägbanor. Erfarenheterna från denna försöksverksamhet har varit goda. Under år 1957 behandlades en väglängd av ca 500 km och under år 1958 ca 1 200 km, medan programmet för 1959 års säsong omfattar ca 1 500 km.

Bärligheten hos vägarna under snösmältnings- och tjällossningsperioden har under senare år icke motsvarat den allt tyngre och intensivare lastbilstrafikens krav. Vägar måste därför hållas avstängda för biltrafik i en helt annan utsträckning än förr. Särskilt utsatt har under senare år övre Norrland varit. — Trots att årets tjällossning måste betecknas som relativt gynnsam i södra och mellersta delarna av landet, har den totala längden av för lastbilstrafik under viss tid avstängda vägar uppgått till 13 900 km. Under år 1957 var sammanlagda längden av för lastbilstrafik avstängda vägar 7 380 km och under 1958 ca 15 000 km.

Ytterligare medel bör därför ställas till styrelsens förfogande för utförande av förstärkningsåtgärder utöver vad som är att hänföra till normalt vägunderhåll, d. v. s. enkla beläggningar och grusstabilisering med olja samt påförande av förstärkningslager på svaga och tjälkänsliga vägar. För budgetåret 1960/61 föreslår styrelsen en ökning av anslaget för det *statliga vägunderhållet* till 400 milj. kr. mot 360 milj. kr. för innevarande budgetår.

I fråga om det statliga vägbyggandet hänvisar styrelsen till »Vägplan för Sverige» samt riksdagens beslut att i princip godtaga vägplanen som ett program för den fortsatta utbyggnaden och upprustningen av vägnätet — dock med ett års försening. För den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* under år 1961 upptar styrelsen sålunda 410 milj. kr.

Styrelsen förordar i anslutning härtill att från och med nästa budgetår särskild medelsanvisning icke längre beräknas under anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten. Anslaget är avsett för sådana oförutsedda vägarbeten, som aktualiseras av järnvägsnedläggelser och kraftverksutbyggnader m. m. och som ej hunnit eller kunnat inordnas i flerårsplanerna. Vid den fort-

löpande vägplaneringen beaktas emellertid i största möjliga utsträckning även de ytterligare vägbehov, som kan föränledas av berörda nedläggningar m. m. Medel för dessa vägarbeten beräknas också under de ordinarie väganlagen. I princip föreligger icke någon egentlig skillnad mellan här ifrågavarande vägbehov och andra sådana. Avvägningen och angelägenhetsgraderingen torde därför böra ske i samband med den vart tredje år återkommande förnyelsen av flerårsplanerna. Härvid torde för omedelbara behov vissa reservmedel få beräknas. Anslagets relativa litenhet i förhållande till den storleksordning de ordinarie investeringarna numera fått talar också för att det slopas. — Därest ett mera forcerat nedläggande av trafiksvaga bandelar avses komma till stånd under den närmaste tiden förutsätter dock styrelsen, att särskilda medel för vägbyggnadsarbetena ställes till förfogande eller också att anslaget bibehålles t. v. Om det senare alternativet väljes, bör anslaget för budgetåret 1960/61 upptagas med 10 milj. kr.

Även ifråga om vägbyggnader föränledda av kraftverksbyggnader äger ett fortlöpande samrådsförfarande rum mellan representanter för berörda verksledningar. I viss utsträckning torde medel för här ifrågavarande vägarbeten av vattenfallsverket kunna förskottas intill dess vederbörande vägföretag med hänsyn jämväl till dess angelägenhetsgrad i övrigt befinnes kunna inrymmas i flerårsplanerna för resp. län.

Vid bifall till styrelsens förslag att slopa anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten torde per den 30 juni 1960 ev. disponibla medel under nämnda anslag böra överföras till anslaget till Byggande av länsvägar.

Styrelsen lämnar vidare en översiktlig redogörelse angående vidtagna åtgärder för att snarast möjligt tillgodose den tyngre lastbilstrafikens behov. En inventering av broarnas bärförmåga har verkställts å riksvägarna och på de viktigaste övriga vägarna i samtliga län. Undersökningen, som omfattat ungefär en tredjedel av brobeståndet på de allmänna vägarna, har givit vid handen att på ca 65 % av de undersökta broarna nu kan tillåtas ett axeltryck av 8 ton och ett boggietryck av 14,5 ton. På 85 % av desamma kan tillåtas ett boggietryck av 12 ton, medan å de återstående 15 % (ca 550 broar) endast mindre belastning kan medgivas. Det har också visat sig, att bedömningen av vägarnas bärighet varierat från län till län och att till följd härav olika belastningsvärden tillämpats på ömse sidor av länsgräns utan att vägens standard i och för sig föränlett sådan skillnad. Ett stort antal olika kombinationer av axeltryck och boggietryck förekom också. — Styrelsen har därför genom vägförvaltningarna vidtagit åtgärder, som avser att underlätta länsstyrelsernas arbete med att åstadkomma ett bättre utnyttjande av vägarnas bärighet och större enhetlighet länen emellan. En allmän översyn av de tillåtna axel- och boggietrycken skall vidare äga rum. Målet har angetts vara 8 tons axeltryck och 12 tons boggietryck på vägnätet i allmänhet. För mindre bärkraftiga vägdelar borde belastningen fast-

ställas till 6 tons axeltryck. Med hänsyn till den stora nationalekonomiska betydelsen av att vägarnas bärighet till fullo utnyttjas bör man i vissa fall välja den högre belastningen även om man därvid får räkna med en större förslitning av vägen än normalt. Vidtagna åtgärder har redan medfört att en betydande del — närmare 40 % — av det allmänna vägnätet enligt 1959 års länskungörelser blivit upplåtet för 8 tons axeltryck och 12 tons boggie-tryck.

Vad angår *den kommunala väghållningen* upptar styrelsen för bidrag till underhåll av vägar och gator en ökning med 14 milj. kr. till 65 milj. kr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator en anslagsmässig ökning med 90 milj. kr. till 145 milj. kr. eller tillhoppa 210 milj. kr. Av ökningen till gatubyggandet avser 55 milj. kr. en reell volymökning.

Ifråga om *den enskilda väghållningen* upptages 22 milj. kr. för vägunderhållet samt 13 milj. kr. för bidrag till byggande av enskilda vägar eller tillhoppa 35 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* har upptagits ca 304 milj. kr. Härvid har de anslag under sjätte huvudtiteln, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samt vederbörande anslag under nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen under femte och tionde huvudtitlarna har upptagits med belopp, som uppgivits från arbetsmarknadsstyrelsen resp. sjöfartsstyrelsen.

Totalt skulle alltså utgifterna på automobilskattemedelsbudgeten upptagas till sammanlagt ca 1 359 milj. kr. Inkomsterna av bilskattemedel under budgetåret 1960/61 har styrelsen beräknat till ca 1 300 milj. kr.

Beträffande automobilskattemedlens specialbudget anför styrelsen, att under väganlagen den 30 juni 1959 befintliga reservationer uppgår till ca 382,5 milj. kr. och behållningen på bilskattemedelsfonden till ca 749,2 milj. kr. eller sammanlagt 1 131,7 milj. kr. Den 30 juni 1960 beräknas behållningen på fonden uppgå till ca 860 milj. kr., medan reservationerna då kan uppskattas till ca 380 milj. kr. eller totalt i fond och reservationer ca 1 240 milj. kr.

Yttrande

I remissyttrande den 11 september 1959 framhåller *arbetsmarknadsstyrelsen*, att det arbetskraftsbehov som föranledes av en ökning av väg-investeringarna till väsentlig del torde komma att avse förare av transportfordon och arbetsredskap samt andra specialarbetare för anläggningsarbeten ävensom personal inom industrin för reparation och tillverkning av arbetsmaskiner. Det ökade arbetskraftsbehovet i anledning av de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning framlagda förslagen är icke av den storleksordning, att det även vid en expansion inom den därav berörda verksamheten bör utgöra hinder för den föreslagna anslagsökningen. Sty-

relsen framhåller dock att även vid denna anslagsökning behovet av särskilda beredskapsarbeten kan väntas kvarstå i ungefär den omfattning, som styrelsen tidigare uppskattat. Arbetsmarknadsstyrelsen har med hänsyn till vad sålunda anförts intet att erinra mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden.

II. 1958 års besparingsutredning

I sitt betänkande »Besparingar inom statsverksamheten» (SOU 1959: 28, s. 101—105) har 1958 års besparingsutredning redovisat vissa synpunkter och förslag beträffande de statliga utgifterna för vägväsendet. Utredningen framhåller, att vägväsendet ingår bland de statsfinansiellt dominerande utgiftsändamålen på driftbudgeten. Därtill kommer att vägutgifterna på senare år stigit kraftigt och att de också i fortsättningen beräknas öka starkt. Utredningen har därför ansett nödvändigt att noga överväga möjligheterna till utgiftsbegränsningar inom vägväsendets område.

Statsmakterna har visserligen vid 1959 års riksdag i princip godtagit den s. k. vägplanen för Sverige — vilken redovisats för riksdagen i 1959 års statsverksproposition (VI ht s. 15 o. f.) — som ett program för vägnätets upprustning men också uttryckligen förklarat att planen inte gjorts bindande i fråga om takten för förverkligandet. Utredningen framhåller att vid bedömningen av vägutgifterna hänsyn även bör tagas till beredskapsarbetena på vägar och gator. De statliga vägutgifterna, inberäknat kostnaderna för nämnda beredskapsarbeten, kommer att under budgetåren 1957/58—1959/60 såvitt angår de statliga väginvesteringarna överskrida och för det statliga och kommunala vägunderhållet och vägbyggandet sammanlagt praktiskt taget nå upp till vad vägplanen räknat med för åren 1958—1960. Under den tid, som närmast motsvarar vägplanens tre första år, har sålunda vägändamålen blivit väl tillgodosedda.

Utredningen redovisar vissa från kommunikationsdepartementet erhållna beräkningar beträffande föreslagna utgiftsstegringar under anslagen för det statliga vägunderhållet och vägbyggandet samt för statsbidragen till städernas väghållning. Enligt dessa anslagsberäkningar, vilka med vissa jämkningar bygger på vägplanens prognos för utgiftsutvecklingen, skulle utgifterna stiga från 865 milj. kr. under budgetåret 1959/60 — varav dock 35 milj. kr. komme att belasta budgetåret 1960/61 — till resp. 1 030, 1 140, 1 271 och 1 412 budgetåren 1960/61—1963/64.

Inför de statsfinansiella utvecklingstendenserna för de närmaste åren måste den angivna anslagsutvecklingen enligt besparingsutredningens mening framstå som orealistisk. Inte minst gäller detta den kraftiga stegringen för budgetåret 1960/61, då påfrestningarna på statsfinanserna kan bedömas bli särskilt stora. En väsentlig dämpning av stegringstakten är därför enligt utredningen nödvändig, i synnerhet som vägbyggandet under senare år varit av betydande omfattning.

Enligt besparingsutredningens uppfattning bör den fortsatta anslagsutvecklingen i fråga om väganslagen under sjätte huvudtiteln, mot bakgrunden av utgiftsstegringen under de senaste åren, inriktas på ett sådant sätt att utgifterna under perioden stiger från ca 865 milj. kr. under budgetåret 1959/60 till högst omkring 1 100 milj. kr. under budgetåret 1963/64 och sålunda kommer att sistnämnda budgetår ligga minst ca 300 milj. kr. lägre än den i kommunikationsdepartementets beräkningar angivna nivån om drygt 1 400 milj. kr. I jämförelse med de i beräkningarna angivna anslagsbeloppen skulle detta innebära en begränsning som från drygt 100 milj. kr. under budgetåret 1960/61 successivt stiger till omkring 300 milj. kr. under budgetåret 1963/64. Utredningen understryker, att dess ställningstagande inte är avsett att hindra en av arbetsmarknadspolitiska skäl påkallad ökning av väginvesteringarna. Väganslagen för resp. år under den framförliggande perioden måste givetvis provas mot bakgrunden av det aktuella samhällsekonomiska, liksom det statsfinansiella läget.

Enligt vad utredningen kunnat finna skulle en jämkning av väganslagen i den av utredningen angivna omfattningen under de närmaste åren inte hindra möjligheterna att upprätthålla en från olika synpunkter acceptabel vägstandard. En på längre sikt genomförd jämkning i medelstillgången, av den karaktär utredningen förordat, behöver i och för sig inte innebära en försämring av vägmyndigheternas möjligheter att planera verksamheten. Vid en bedömning av den föreslagna jämkningen av stegringstakten i vägutgifterna bör också beaktas möjligheterna att rationalisera och förbilliga själva vägbyggandet och vägunderhållet. Vägmyndigheternas behov av personal för rationaliserings- och planeringsuppgifter, liksom behovet av att modernisera och förnya maskinbeståndet framhålles särskilt.

Yttranden

Statskontoret, statens sakrevision, länsstyrelsen i Älvsborgs län, Sveriges lantbruksförbund samt Riksförbundet Landsbygdens folk ansluter sig till besparingsutredningens förslag. Även *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges industriförbund* kan acceptera att investeringarna i vägväsendet ökar i långsammare takt än enligt kommunikationsdepartementets beräkningar under förutsättning dock att besparingsutredningens förslag även i övrigt beaktas. Organisationerna framhåller att en hög investeringsvolym på vägväsendets område i väsentlig grad bidrar till en gynnsam produktionsutveckling och att väginvesteringarna i så måtto intager en särställning i förhållande till övriga offentliga utgifter, som berörs av utredningens besparingsförslag. En fortsatt ökning av väginvesteringarna framstår från dessa synpunkter som angelägen. Då en kraftig begränsning av statsutgifterna är oundgängligen nödvändig för en sund ekonomisk utveckling, vill organisationerna emellertid icke avvisa tanken på att låta investeringarna inom vägväsendet öka i långsammare takt än enligt

kommunikationsdepartementets beräkningar. De beaktar härvid att väg-investeringarna under senare år varit betydande till följd av att medel av arbetsmarknadspolitiska skäl ställts till förfogande för utförande av beredskapsarbeten samt att de även enligt besparingsutredningens förslag kommer att öka väsentligt. De medel, som ställs till vägväsendets förfogande, måste dock användas på ett sådant sätt att de i största möjliga utsträckning kommer nyttotrafiken tillgodo. Förstärkning av vägar och broar samt investeringar, som ökar framkomligheten i och omkring de större tätorterna, framstår därvid såsom särskilt angelägna.

Flertalet myndigheter och organisationer, som uttalat sig över besparingsutredningens förevarande förslag, har emellertid avstyrkt förslaget eller framfört erinringar i olika avseenden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uttalar sålunda bl. a., att om vid en avvägning olika behov emellan även vägväsendet måste drabbas av vissa begränsningar, torde dock utgiftsminskningar av den storleksordning utredningen föreslagit ej vara tillrådliga eller ens möjliga. Näringslivets behov av transporter och därmed förenade krav på vägväsendet utgör en så integrerande del i samhällsekonomin, att sett från samhällsekonomiska synpunkter några reella besparingar icke torde stå att vinna vid sådana investeringsbegränsningar. Väginvesteringar mogna snabbt ut i betydande nationalekonomiska vinster i form av bl. a. minskade transportkostnader för näringslivet. Det eftersättande av vägarna, som skulle bli en följd av utredningens förslag, skulle i stället snarast innebära en för exempelvis exportindustrierna — främst skogsnäringen — starkt kostnadshöjande faktor.

1953 års trafikutredning understryker, att den betydande nedskärning av utgiftsstaten för vägplanens genomförande, som besparingsutredningen föreslår, skulle medföra allvarliga trafikekonomiska återverkningar. Att på möjligheten att vissa beredskapsarbeten på vägområdet kan för framtiden bli erforderliga grunda ett antagande att därigenom olägenheterna av en nedskärning på de ordinarie väganslagen bli eliminerade, torde icke kunna anses försvarligt. Trafikutredningen kan ur synpunkten av de intressen, utredningen har att beakta, icke tillstyrka besparingsutredningens förslag.

Även *Svenska vägföreningen* framhåller sammanfattningsvis, att den av besparingsutredningen angivna reducerade investeringstakten icke kan anses försvarlig med hänsyn till de menliga följderna för näringslivets transporter och därmed för samhällsekonomin i stort samt beträffande trafik-säkerheten. I betraktande av vägnätets skick och svårigheterna att möta trafikutvecklingen anser vägföreningen det — trots det tryckta statsfinansiella läget — sålunda icke vara rimligt att genomföra utredningens förslag.

Liknande skäl för avstyrkan redovisas av *länssstyrelserna i Malmöhus*,

Örebro, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt av Svenska stadsförbundet, länsvägnämndernas förbund, Sveriges akademikers centralorganisation, Kooperativa förbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen samt Sveriges skogsägareförbund. Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller att behovet av särskilda medel för vägbyggnad, som erfordras för att trafiksvaga bandelar skall kunna nedläggas, kan inverka på möjligheterna att upprusta vägnätet i övrigt. Länsstyrelsen ifrågasätter om en besparing bör få den omfattning som utredningen föreslagit.

Socialstyrelsen framhåller att den höga trafikolycksfallsfrekvensen i vårt land är en omständighet, som måste allvarligt beaktas vid en ev. jämkning av vägutgifterna.

Erinringar mot förslaget har i olika avseenden även anförts av arbetsmarknadsstyrelsen, överbefälhavaren, statens biltrafiknämnd, kommerskollegium, civilförsvarsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Göteborgs och Bohus samt Gävleborgs län och av skogsvårdsstyrelsernas förbund.

Landsorganisationen i Sverige kan inte dela besparingsutredningens övertygelse, att en nedskärning av angiven omfattning inte skulle hindra möjligheterna att upprätthålla en från olika synpunkter acceptabel vägstandard. Därest bilbeståndet ökar i enlighet med vägplanens prognoser, kan tvärtom svåra olägenheter för transportförsörjningen förutses. Enligt organisationens mening har statsmakterna att välja mellan att, främst med skattepolitiska medel, dämpa bilismens snabba expansion — ett alternativ, till vars förmån en rad skäl kan anföras — eller också att godta denna expansion och att förse det växande bilbeståndet med erforderliga vägar och ständigt förbättrad standard. Organisationen finner inte anledning att nu deklarerat en bestämd åsikt i denna fråga, som torde komma att prövas av långtidsutredningen och i viss mån av 1953 års trafikutredning. I varje händelse förefaller det oklokt att tillåta en kraftig ökning av motorfordonsbeståndet men samtidigt hindra ett rationellt utnyttjande av denna fordonspark. Besparingsutredningens förslag till minskade väginvesteringar måste avstyrkas, därest bilismen även fortsättningsvis ges fria expansionsmöjligheter men förslaget bör kunna tillstyrkas i samma mån som statsmakterna vidtar expansionsbegränsande åtgärder. Enär de grundläggande förutsättningarna inte är klarlagda, avstår organisationen från att ge en deciderad mening om utredningens förslag om de framtida vägutgifterna till känna.

Statens organisationsnämnd understryker angelägenheten av att väg- och vattenbyggnadsverkets personalorganisation för rationaliseringsverksamhet successivt utbygges till sin fulla omfattning.

Departementschefen

Förra årets riksdag beslöt efter förslag i statsverkspropositionen att i princip godtaga den framlagda s. k. vägplanen för Sverige som ett program för fortsatt utbyggnad och upprustning av vägnätet. Beslutet innebar dock inte något ställningstagande till den takt, vari planen borde realiseras. Frågan om väginvesteringarnas omfattning borde årligen få bedömas med hänsyn till det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget. För kalenderåret 1960 fastställdes en medelsförbrukningsram för den statliga vägbyggnadsverksamheten om 360 milj. kr., som motsvarade vägplanens investeringsprogram med ett års försening.

I anledning av statsmakternas ställningstagande till vägplanen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inriktat sin fortsatta planerings- och byggnadsverksamhet för återstående del av femårsperioden 1958—1962 i enlighet med den försenade vägplanen.

I sina petita för nästa budgetår hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om en medelsökning om sammanlagt 194 milj. kr. till 1 020 milj. kr. under de ordinarie anslagen till den statliga och kommunala väghållningen. För det statliga vägunderhållet har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskats en anslagsökning med 40 milj. kr. Bidragsanslaget till det kommunala väg- och gatuunderhållet beräknas böra höjas med 14 milj. kr. för att möjliggöra en bidragsgivning i enlighet med gällande författning. Anslagen till den statliga vägbyggnadsverksamheten föreslås skola ökas med 50 milj. kr., vilket innebär en uppräknings i enlighet med vägplanens investeringsprogram med ett års senareläggning. I fråga om anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator hemställs om en ökning med 90 milj. kr. Härav behövs 35 milj. kr. för att vidmakthålla oförändrad bidragsgivning, vilket sammanhänger med att detta anslag för innevarande budgetår kunnat begränsas genom utnyttjande av tillgängliga reserverationsmedelsbehållningar. Återstående 55 milj. kr. avses för att bättre tillgodose bidragsgivningen till de stora gatubyggnadsbehoven i städer och samhällen, som är egna väghållare.

1958 års besparingsutredning har konstaterat, att — om jämväl beredskapsarbetenas omfattning beaktas — den totala medelsförbrukningen resp. medelsanvisningen för vägändamål på statsbudgeten 1957/58—1959/60 praktiskt taget svarar mot vägplanens beräkningar för åren 1958—1960. Utredningen uttalar här efter, att en stegring av väganslagen till den statliga och kommunala väghållningen från 865 milj. kr. under budgetåret 1959/60 till ca 1 400 milj. kr. under budgetåret 1963/64 i enlighet med den försenade vägplanen framstår som orealistisk mot bakgrunden av de statsfinansiella utvecklingstendenserna för de närmaste åren. Takten i vägupprustningen bör enligt utredningen i stället ges en sådan inriktning, att utgifterna för ifrågavarande ändamål stiger från ca 865 milj. kr. under

budgetåret 1959/60 till högst 1 100 milj. kr. under budgetåret 1963/64. För budgetåret 1960/61 (kalenderåret 1961) innebär besparingsutredningens förslag en begränsning med drygt 100 milj. kr. i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande i enlighet med den tidsmässigt förskjutna vägplanen. Utredningen framhåller vidare, att förslaget inte är avsett att hindra en av arbetsmarknadspolitiska skäl påkallad ökning av väginvesteringarna samt att väganlagen för resp. år under perioden 1960/61—1963/64 givetvis måste prövas mot bakgrunden av det aktuella samhällsekonomiska och statsfinansiella läget.

Vad först angår anslaget till det statliga vägunderhållet är detta för innevarande budgetår upptaget med 360 milj. kr., vilket, som tidigare nämnts, innebär en ökning med 40 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1958/59. Genom denna anslagsökning har det blivit möjligt att i ökad utsträckning utföra enklare beläggningar, oljegrusbehandlingar m.m. För nästa budgetår förordas en ytterligare ökning av anslaget med 5 milj. kr. till 365 milj. kr. — Anslaget till Bidrag till underhåll av vägar och gator bör i överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag ökas med 14 milj. kr. till 65 milj. kr.

Beträffande den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1961 föreslår jag, att anslag äskas hos riksdagen med sammanlagt 370 milj. kr.

I sina petita för nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordat, att det hittillsvarande anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten icke längre skall upptagas på riksstaten. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 4 milj. kr., användes fr. o. m. budgetåret 1958/59 för oförutsedda vägarbeten, som icke hunnit eller ej lämpligen kunnat inordnas i den ordinarie vägplanläggningen. Härvid avses särskilt vägarbeten i samband med nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer samt med vattenkraftsbyggen. Styrelsens förslag innebär, att erforderliga medel för sådana oförutsedda vägföretag i fortsättningen skall av Kungl. Maj:t beräknas och reserveras under de ordinarie väganlagen, varvid dock förutsatts att medel för vägbyggnadsföretag i samband med vattenkraftsbyggen i viss utsträckning bör kunna förskottas av vattenfallsverket.

Såsom jag avser att närmare utveckla under anslaget till Driftbidrag till statens järnvägar har 1953 års trafikutredning i samråd med järnvägsstyrelsen nyligen lagt fram en plan för undersökningar rörande förutsättningarna att lägga ned trafiksvaga järnvägslinjer. Härigenom har skapats förutsättningar för en intensifierad nedläggningsverksamhet. Järnvägsnedläggningar kräver ofta viss upprustning av vägnätet i berörda bygder. Det är därför synnerligen önskvärt att en god samordning av järnvägsnedläggningar och i anledning därav aktualiserade vägupprustningar äger rum. Jag anser det i samband därmed särskilt angeläget, att man vid

den ordinarie vägplanläggningen i största möjliga utsträckning även beaktar de vägbehov, som kan föranledas av väntade framtida järnvägsnedläggningar, och att vägmyndigheterna därvid i förekommande fall söker i god tid vidtaga förberedelser i form av projektering o. d. Genom särskilt beslut den 18 december 1959 — vilket jag senare i annat sammanhang kommer att närmare redogöra för — har Kungl. Maj:t anbefallt vissa åtgärder i överensstämmelse med dessa riktlinjer.

En väsentligt vidgad omfattning av järnvägsnedläggningarna kommer, såsom nämnts, att ställa ökade krav på upprustning av berörda vägnät. Det kan under sådana förhållanden i vissa fall möta svårigheter att i önskvärd utsträckning inordna de vägföretag, som därvid kommer ifråga, i den ordinarie vägbyggnadsverksamheten. Med beaktande av de nedläggningsärenden, som kan beräknas bli aktuella för Kungl. Maj:t att avgöra under tiden fram till nästa budgetårs slut, har behovet av särskilda medel för ifrågavarande vägföretag — utöver de medel, som beräknas kunna tagas i anspråk härför av de ordinarie väganslagen — uppskattats till 20 milj. kr. Jag förordar att detta belopp för nästa budgetår äskas under anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten.

I fråga om bidragsanslaget till det kommunala väg- och gatubyggandet gav statsmakterna ursprungligen väg- och vattenbyggnadsstyrelsen rätt att för verksamheten under år 1959 i enlighet med fördelningsplan ställa statsbidrag i utsikt till städer och samhällen, som är väghållare, intill vad som motsvarade den sammanlagda byggnadsvolym, som uppnåddes under år 1958, eller 90 milj. kr. i statsbidrag. I anledning av framställning från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen om höjd bidragsram har emellertid Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 29 oktober 1959 bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen under år 1959 bevilja statsbidrag med ytterligare högst 15 milj. kr. till i fördelningsplan ingående gatuföretag, vilkas fortsatta bedrivande prövas oundgängligen erforderligt ur arbetsmarknadssynpunkt. Härigenom har alltså bidragsramen för innevarande år höjts till 105 milj. kr. På grund av storleken av den kassamässiga behållningen å anslaget medför ramhöjningen inte behov av någon ytterligare medelsanvisning under anslaget för innevarande budgetår.

För kalenderåret 1960 har statsmakterna i anslutning till förra årets statsverksproposition fastställt en bidragsram om 90 milj. kr. för gatubyggandet. I sitt utlåtande i ärendet uttalade statsutskottet, att frågan om ökad tilldelning fortsättningsvis av bidragsmedel för ifrågavarande ändamål syntes påkalla särskild uppmärksamhet med hänsyn till de stora investeringsbehov, som redan föreligger och beräknas ytterligare uppstå på väg- och gatunätet i och kring våra städer. Enligt min uppfattning blir det mer och mer uppenbart, att utbyggnaden av det för den allmänna biltrafiken viktiga väg- och gatunätet i och kring våra städer bör i ökad

utsträckning beaktas vid fördelningen av tillgängliga vägbyggnadsmedel. Med hänsyn härtill förordar jag, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ges rätt att för byggnadsverksamheten under år 1961 ställa i utsikt statsbidrag till ett belopp, som är avsevärt högre än det som utgår under år 1960, nämligen med ytterligare 25 milj. kr. eller intill vad som motsvarar en sammanlagd byggnadsvolym av 115 milj. kr. i statsbidrag. Det är min avsikt att förorda särskild proposition till riksdagen i anledning av det betänkande, som framlagts av utredningen om städernas väghållning (SOU 1959: 19). Vissa förändringar i det nuvarande bidragssystemet torde därvid komma att föreslås. Medelsbehovet å anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator uppskattar jag till 115 milj. kr.

I detta sammanhang vill jag anmäla en anslagsteknisk fråga. Från anslaget till Bidrag till vissa kommunikationsändamål, som för innevarande budgetår är upptaget till 300 000 kr., bestrides bidrag i olika former för huvudsakligen vissa kommunikationsleder. Sålunda utgår statligt stöd till följande huvudgrupper av ändamål, nämligen *dels* fem relativt kostnadskrävande passbåtförbindelser mellan fastlandet och öar vid norrlandskusten samt över Ångermanälven, *dels* vissa smärre båtförbindelser huvudsakligen utefter norrlandskusten och i det inre av Norrland, *dels* vissa enskilda vintervägar m. m. i Norrbottens och Västerbottens län, *dels* anordningar i vissa Norrlandslän för beredande av härbärke m. m. åt resande, *dels* ock engångsanskaffning av snövesslor och båtar o. d. Ett par av de större båtförbindelserna drives i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi men är ej att anse såsom underhåll av allmän väg i väglagens mening. — De kommunikationsleder, varom här är fråga, tillgodoser i regel ett i och för sig relativt begränsat allmänt trafikbehov. I många fall är de av den art att ordnandet av allmän väg- eller färjeförbindelse eller enskild väg skulle kräva stora kostnader och därför oftast inte kan tänkas komma till stånd förrän efter lång tid. Anslaget avräknas numera mot automobilskattemedlen. Med hänsyn till anslagets relativt blygsamma belopp samt till önskvärdheten av att i görligaste mån begränsa antalet smärre anslag föreslår jag att anslaget upphör. I enlighet med vad chefen för jordbruksdepartementet anför vid anmälan under nionde huvudtiteln av anslaget till Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. torde berörda bidrag till anordningar för beredande av härbärke åt resande fr. o. m. nästa budgetår böra bestridas från sistnämnda anslag. Kostnaderna för de övriga ändamål, som anslaget till Bidrag till vissa kommunikationsändamål varit avsett att tillgodose, torde i fortsättningen böra bestridas, beroende på ändamålets art, från anslaget till Vägunderhållet eller bidragsanslagen till enskild väghållning under sjätte huvudtiteln. Behållning vid slutet av budgetåret 1959/60 under anslaget till Bidrag till vissa kommunikationsändamål torde böra överföras till anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

Sammanfattningsvis föreslår jag en ökad medelsanvisning för det *statliga vägunderhållet* om 5 milj. kr. till 365 milj. kr.

Jag förordar vidare, att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* äskas hos riksdagen med sammanlagt 370 milj. kr.

Det bör få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt som gäller för innevarande budgetår att, om arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar, bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning om 370 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1961.

Anslaget till *Vissa vägbyggnadsarbeten* föreslås höjt till 20 milj. kr.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om 65 milj. kr. till underhåll av vägar och gator. För det kommunala väg- och gatubyggandet föreslås en arbetsomslutning under år 1961 om 115 milj. kr. i statsbidrag. Anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator torde, i avbidan på särskild proposition, böra upptagas till ett preliminärt beräknat belopp om 115 milj. kr.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 22 milj. kr., medan byggnadsanslaget torde böra upptagas till 13 milj. kr. Totalt äskas för enskild väghållning alltså 35 milj. kr.

För *administration och diverse ändamål* tillstyrker jag under andra anslagspunkter under sjätte huvudtiteln tillhoppa ca 55,2 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Under femte, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att omkring 208 milj. kr. skall avräknas. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen ca 263,2 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en ökning med omkring 41,4 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1960/61 uppgå till sammanlagt $(365 + 370 + 20 + 65 + 115 + 35 + 263,2)$ 1 233,2 milj. kr. eller exakt angivet 1 233 244 800 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 146,4 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1960/61 till 1 256,1 milj. kr.

Av detta belopp skulle alltså 1 233,2 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten. Återstoden, ca 22,9 milj. kr., torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag sålunda anförte.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,
där kronan är väghållare**

[10] 7. Vägunderhållet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1957/58	300	319,3	2,4
1958/59	320	320,1	2,3
1959/60 (statsliggaren s. 399)	360		
1960/61 styrelsen	400		
departementschefen ...	365		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För budgetåret 1959/60 utgöres de för vägunderhållet tillgängliga medlen av dels hos styrelsen och vägförvaltningarna oförbrukade ca 2,3 milj. kr., dels det av 1959 års riksdag beviljade anslaget å 360 milj. kr. eller tillhopa 362,3 milj. kr.

Vissa kostnadsökningar har uppkommit eller kan väntas uppkomma under innevarande budgetår. Arbetslönerna har ökat med 1,9 milj. kr. Om styrelsens i annat sammanhang framlagda förslag bifalles, att avskrivningarna under verkets förrådsfond i fortsättningen skall ske med hänsyn till återanskaffningsvärdet, erfordras en höjning av maskinhyrorna för vägunderhållets del om ca 7,0 milj. kr. per budgetår. För klorkalcium kan beräknas en kostnadsminskning av 3,0 milj. kr. Merkostnaden för den ökade förslitning av vägbanorna, som uppstår genom den fortgående trafikökningen, upptages till ca 14,0 milj. kr. Genom ökning av längden allmänna vägar har vidare uppkommit en kostnadsökning om ca 2,0 milj. kr. Genom utförande av beläggningar och oljegrusslitlager har kostnadsminskningar uppstått om ca 10,0 milj. kr. Vidare har genom övriga rationaliseringar uppkommit en vinst om ca 5,0 milj. kr. På grund av inträdda kostnadsändringar uppkommer sålunda en merkostnad av (1,9 + 7,0 + 14,0 + 2,0 — 3,0 — 10,0 — 5,0) 6,9 milj. kr. Härtill måste läggas de kostnadsökningar beträffande arbetslöner, maskiner, materiel m. m. som kan komma att inträffa under tiden fram till budgetåret 1960/61. Dessa kostnadsökningar torde överslagsvis komma att uppgå till minst 5 milj. kr. Sammanlagt kan alltså kostnadsökningar om ca 12 milj. kr. beräknas uppkomma.

För upprätthållande av en i förhållande till budgetåret 1959/60 oförändrad standard på underhållet av det allmänna vägnätet erfordras sålunda omkring (360 + 12) 372 milj. kr.

Styrelsen avser att under innevarande budgetår utföra oljestabilisering å ca 1 500 km och enkla beläggningar å ca 300 km. Med hänsyn till det stora behovet av dylika slitlager bör verksamheten under nästa budgetår utökas att avse oljestabilisering och enkel beläggning å vardera ytterligare 500 km. Härför erfordras sammanlagt 17 milj. kr.

Även om genom utförda eller planerade beredskapsarbeten vissa förstärkningsarbeten på vägarna samt på svaga broar kommit eller kommer till stånd är dock behovet av ytterligare dylika arbeten mycket stort. Styrelsen beräknar härför minst 10 milj. kr.

Totalt erforderligt anslag för vägunderhållet för budgetåret 1960/61 uppgår alltså till (372 + 17 + 10) ca 400 milj. kr. Fördelningen på olika poster av kostnaderna enligt 1959 års löne- och prisnivå framgår av följande sammanställning.

	Milj. kr.	
Grusning m. m.	33	
Dammbindning	43	
Hyvling	30	
Reparation och underhåll av beläggningar och oljegrus	26	
Utförande av enkla beläggningar och oljegrus	38	170
Tjälskadereparationer m. m.	16	
Förstärkningsarbeten	10	
Trummor och diken	26	52
Röjning, slätter, räcken, vägmärken, trafiklinjer m. m.	20	
Broar och bryggor	5	
Färjor (drift och underhåll)	15	40
Summa barmarksunderhåll		262
Snöröjning	26	
Sandning	23	
Snöskärmar, utmärkning av väg vintertid, vintervägar på is m. m.	10	
Summa vintervägunderhåll		59
Tillverkning och lagring av grus och sand	41	
Skötsel av förråd. Personaltutrymmen, redskap, radioanläggningar, trafikräkningar m. m.	12	
Ersättning till arbetare för semester m. m.	7	
Resekostnader för ledningspersonal, löner och resekostnader för biträdespersonal m. m.	13	
Summa gemensamma kostnader		73
Katastrofreserv	6	
		400

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 360 milj. kr., vilket innebär en ökning med 40 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1958/59. Såsom jag tidigare anmält torde anslaget för nästa budgetår böra ökas med ytterligare 5 milj. kr. och sålunda upptagas till 365 milj. kr. Härigenom bör det bli möjligt att vidmakthålla en i stort sett oförändrad vägunderhållsstandard.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11] 8—11. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1958/59	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1959/60	Styrelsens förslag 1960/61	Departement- schefens förslag 1960/61
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
8. Byggande av riksvägar	90,0	115,2	108,8	135,0	223,0	200,0
9. Byggande av länsvägar	154,0	205,5	123,8	200,0	160,0	144,0
10. Byggande av ödebygds- vägar	10,0	12,3	8,0	11,0	11,0	11,0
11. Byggande av storbroar	9,0	10,3	16,5	14,0	16,0	15,0
	¹ 263,0	343,3	257,1	360,0	410,0	370,0

¹ Varav 25 milj. kr på tilläggsstat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen å anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1959 till 355,5 milj. kr. Sedermera har av 1959 års riksdag till vägbyggnader å tilläggsstat anvisats 25 milj. kr. Till förfogande för år 1959 står alltså ca 380 milj. kr. Medelsförbrukningsramen för år 1959 har av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1958 års A-riksdag angivits till 330 milj. kr. Genom Kungl. Maj:ts beslut i november 1958 har en utökning av ramen till 355 milj. kr. medgivits. För år 1960 har anvisats anslag om tillhopa 360 milj. kr. För budgetåret 1960/61 (arbetsåret 1961) föreslår styrelsen en medelsanvisning om tillhopa 410 milj. kr. i enlighet med »Vägplan för Sverige» med ett års försening.

Med avseende å investeringsmedlens fördelning på de skilda väganslagen erinrar styrelsen om att medlen i gällande flerårsplan fördelas med 37,7 % å riksvägar, 55,8 % å länsvägar, 2,8 % å ödebygdsvägar och 3,7 % å storbroar.

Vid fördelningen av medlen för det nu aktuella budgetåret måste beaktas dels den ändring i relationerna mellan riks- och länsvägnätens omfattning,

som den i vägplanen tillämpade definitionen av resp. vägbegrepp innebär, dels vad i planen i övrigt anförts rörande den tidsmässiga fördelningen av investeringarna på det totala vägnätets olika delar.

Riksvägsbegreppet får en avsevärt vidare innebörd än det tidigare haft. Enligt planen kommer riksvägnätet att få en total längd av bortåt 14 000 km mot f. n. ca 5 000 km. Förutom de nuvarande riksvägarna kommer det att omfatta de viktigaste av befintliga genomgående länsvägar samt vissa föreslagna nya leder. Övriga allmänna vägar benämnes länsvägar. Till denna senare grupp hör följaktligen även de vägar som f. n. bygges med medel från anslaget till byggande av ödebygdsvägar. Storbrogreppet slutligen avses bibehållas oförändrat.

I vägplanen har ansetts skäligt, att minst 55 % av de totala investeringarna i riksvägar utföres under perioden 1958—1967. Samma procenttal har ansetts böra gälla för de såsom synnerligen viktiga betecknade länsvägarna. För andra viktiga länsvägar och övriga länsvägar har det ansetts rimligt att angiva 25 resp. 15 % under samma period.

En sådan fördelning har bedömts såsom fullt motiverad med hänsyn till angelägenheten att snarast förbättra de mera trafikerade och för näringslivet särskilt betydelsefulla vägarna. I sammanhanget har påpekats att riksvägarna tillsammans med de såsom synnerligen viktiga betecknade länsvägarna utgör en avsevärd del av vägnätet, ca 32 850 km eller ca 35 %. Enligt vägplanen kan omkring 90 % av landets nuvarande befolkning beräknas bo invid eller inom högst 10 kilometers avstånd från riksväg. Vidare kan inom en relativt snar framtid minst 60 % av trafikarbetet på landsbygden beräknas försiggå på riksvägarna. De investeringar, som på dessa samt på gruppen synnerligen viktiga länsvägar verkställes, kommer således snart sagt hela befolkningen tillgodo och bör, med hänsyn till att nämnda vägar utgör stommen i vägsystemet, vara av största angelägenhet. Investeringarna i andra viktiga länsvägar samt övriga länsvägar förutsättes fördelas på sådana arbeten, som är oundgängligen nödvändiga med hänsyn till framkomligheten.

Totalt skulle enligt vägplanen under åren 1958—1967 investeras inemot 40 % av totalkostnaderna (16,8 miljarder kr.) för landsbygdens vägar. Ungefär hälften härav skulle komma på det utökade riksvägnätet. I anslutning härtill må nämnas att enligt den fördelning, som lagts till grund för flerårsplanerna för åren 1958—1962, har — om storbroarna undantages — i det närmaste 40 % av investeringarna lagts på riksvägar. Med den utökning av riksvägnätet, som i vägplanen förutsättes, torde det därför vara fullt motiverat att i investeringsplanen för åren 1958—1967 räkna med att minst 50 % av totalkostnaderna lägges på det nya riksvägnätet.

Styrelsen föreslår i enlighet härmed följande fördelning av anslagen:

Anslag till byggande av	Belopp i milj. kr.	Procentuell fördelning 1960/61 ca
riksvägar (enligt vägplanens terminologi)	223	54
länsvägar (enligt vägplanens terminologi)	160	39
ödebygdsvägar (enligt vägplanens terminologi)	11	3
storbroar	16	4
	410	100

Styrelsen understryker att denna fördelning helt överensstämmer med den i nuvarande flerårsplan tillämpade — med den ändring däri som be-tingas av den tidigare omnämnda överflyttningen till gruppen riksvägar av vissa förut såsom länsvägar betecknade vägar.

Styrelsen framhåller att marginalen mellan tillgängliga anslagsmedel och fastställda investeringsramar kommit att bli mycket liten på grund av de begränsningar, som gjorts av vägbyggnadsanslagen vid behandlingen av tidigare års anslagsäskanden. Behov kan därför uppkomma att mot slutet av år 1960 å något av berörda anslag i förväg taga i anspråk medel från de för budgetåret 1960/61 äskade och för kalenderåret 1961 avsedda medlen.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnads- verksamheten under år 1958 uppgick till 320,1 milj. kr. För år 1959 har, såsom närmare redovisats i 1959 års statsverksproposition (VI ht s. 47), fastställts en medelsförbrukningsram om 355 milj. kr. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknas omslutningen under år 1959 i verkligheten också komma att uppgå till sistnämnda belopp.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1960 har riksdagen i enlighet med förslag i 1959 års statsverksproposition angivit en ram om 360 milj. kr.

Den vid ingången av år 1960 disponibla medelsbehållningen under före- varande anslag kan beräknas till 385,5 milj. kr. Den marginal om 25,5 milj. kr., som alltså skulle föreligga mellan tillgängliga medel och ram för år 1960, kan komma att visa sig så liten eller vara så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslut- ningen om 360 milj. kr. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t, på samma sätt som gällt för år 1959 — i mån av behov för att uppnå den sammanlagda medels- förbrukningsramen — får bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under år 1960 i förväg taga i anspråk medel från vägan- slagen för budgetåret 1960/61.

Såsom anförts i den allmänna översikten har jag för den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1961 förordnat anslag om sammanlagt 370 milj. kr.

Jag övergår nu till frågan hur nämnda totalbelopp för budgetåret 1960/61 (kalenderåret 1961) skall fördelas på vederbörliga anslag.

Med hänsyn till den begränsning av medelsförbrukningen under år 1961, som här angivna anslagsbelopp innebär i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande, och det förhållandet att en viss del av medlen avses för vägarbeten i samband med järnvägsnedläggningar, har jag berett styrelsen tillfälle att under hand ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen i det nya läget anser mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit en fördelning, som är i stort sett proportionell med den i petitan föreslagna, nämligen 200 milj. kr. eller 54 % på anslaget till Byggande av riksvägar, 144 milj. kr. eller 39 % på anslaget till Byggande av länsvägar, 11 milj. kr. eller 3 % på anslaget till Byggande av ödebygdevägar samt 15 milj. kr. eller 4 % på anslaget till Byggande av storbroar. Jag anser, att den av styrelsen föreslagna anslagsberäkningen bör godtagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1960/61 anvisa följande reservationsanslag att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	kr. 200 000 000
b) Byggande av länsvägar	» 144 000 000
c) Byggande av ödebygdevägar	» 11 000 000
d) Byggande av storbroar	» 15 000 000

[12] 12. Vissa vägbyggnadsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1957/58	85,0 ¹	72,4	13,7 ²
1958/59	4,0	0,9	4,8
1959/60 (statsliggaren s. 401)	4,0		
1960/61 styrelsen	10,0		
departementschefen ...	20,0		

¹ Varav 18 milj. kr. anvisade å tilläggsstat II under samma titel, 20 milj. kr. å tilläggsstat II under titeln Ytterligare medel för vissa vägbyggnadsarbeten samt 12 milj. kr. å tilläggsstat III under sistnämnda titel.

² Härav skall 1,7 milj. kr. kvarstå å förevarande anslag medan återstoden överförs till anslaget Beredskapsarbeten å vägar och gator (V ht).

Anslaget skall fr. o. m. budgetåret 1958/59 användas för oförutsedda vägarbeten, som icke hunnit eller ej lämpligen kunnat inordnas i den ordi-

narie planläggningen. Särskilt avses därvid vägarbeten i samband med nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer samt med vattenkraftsbyggen etc. För väg- och gatuarbeten i sysselsättningssyfte utnyttjas det under femte huvudtiteln uppförda anslaget Beredskapsarbeten på vägar och gator, vilket i likhet med förevarande anslag avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Som framgått av den allmänna översikten ifrågasätter styrelsen om icke förevarande anslag kan slopas. Därest ett mera forcerat nedläggande av trafiksvaga bandelar avses komma till stånd under den närmaste tiden, vilket kräver ett anslagsbehov större än nuvarande anslag om 4 milj. kr., förutsätter dock styrelsen, att särskilda medel för vägbyggnadsarbetena ställes till förfogande eller också att anslaget bibehålles t. v. Om det senare alternativet väljes, bör anslaget för budgetåret 1960/61 upptages till 10 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anmält i den allmänna vägöversikten torde förevarande anslag för nästa budgetår böra upptagas till 20 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare

[13] 13. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Anslag Milj. kr.	Nettoutgift Milj. kr.
1958/59	52,0	53,1
1959/60 (statsliggaren s. 401)	51,0	
1960/61 styrelsen	65,0	
departementschefen ...	65,0	

Bidrag från förevarande anslag utgår enligt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för fyra år i sänder fastställd kostnadsberäkning. Jämkning av sådan beräkning kan ske under löpande fyraårsperiod i den mån väg- och gatuhållningsskyldigheten ökas genom inkorporering, förändring av enskild väg till allmän eller förklaring att gata skall anses såsom för bil-

trafiken viktig eller eljest då väsentligen förändrade förhållanden i avseende å underhållet inträder. Förändringar i prisläge eller trafikintensitet föranleder icke dylik jämkning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Anslaget har under budgetåren 1956/57—1959/60 fördelats mellan resp. städer och samhällen enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under år 1956 fastställd underhållsberäkning avseende fyraårsperioden 1956—1959. Jämkning av de fastställda underhållsbeloppen har skett under perioden jämlikt 15 § statsbidragsförordningen (SFS 1943: 438). För år 1959 slutar underhållsberäkningen på ca 54,0 milj. kr., motsvarande en sammanlagd nettoutgift för budgetåret 1959/60 av ca 51,3 milj. kr., d. v. s. en ökning av utgifterna med 3,9 milj. kr. i jämförelse med år 1956.

Enligt städernas egna uppgifter uppgick de verkliga underhållskostnaderna å det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet under förfluten del av fyraårsperioden till:

år 1956	59,4 milj. kr.
år 1957	61,4 »
år 1958	67,9 »

Underhållsberäkningen för år 1956 grundade sig i vad avser trafikens omfattning samt löne- och prisnivån på de förhållanden, som rådde när beräkningen gjordes, d. v. s. år 1956. De förändringar, som i dessa avseenden inträffar under löpande fyraårsperiod, skall enligt gällande författningsbestämmelser icke medföra jämkning av fastställd underhållskostnad. Vid den nu aktuella omprövningen av underhållskostnaderna kommer därför prisstegringen tillsammans med trafikökningen under den gångna fyraårsperioden att på en gång slå igenom vid beräkningen.

Som jämförelse kan nämnas att för det statliga vägunderhållet har kostnaden vid anslagsberäkningen för budgetåret 1960/61 beräknats bli ca 40 % högre än för budgetåret 1956/57.

Med ledning av styrelsens egen verksamhet inom här ifrågavarande område och med hänsyn till de speciella förhållandena i städerna har beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 baserats på en motsvarande ökning av underhållskostnaderna i jämförelse med år 1956. Anslagsbehovet har beräknats till 65 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslaget för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14] 14. **Bidrag till byggande av vägar och gator**

Detta anslag är för budgetåret 1959/60 uppfört med 55 milj. kr.

Utredningen om städernas väghållning har den 18 juni 1959 redovisat resultatet av sitt arbete i ett betänkande angående statsbidragen till städernas vägar och gator, m. m. (SOU 1959:19). Sedan betänkandet varit föremål för remissbehandling i sedvanlig ordning, pågår f. n. inom kommunikationsdepartementet beredningen av de framlagda reformförslagen. Såsom jag tidigare anmält är det min avsikt att förordna särskild proposition till riksdagen i ämnet. I riksstatsförslaget för nästa budgetår bör anslaget därför uppföras med preliminärt belopp. Jag uppskattar nu medelsbehovet till 115 milj. kr. samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 115 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning

[15] 15. **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1957/58	17,5	17,0	4,1
1958/59	19,5	18,2	5,4
1959/60 (statsliggaren s. 402)	21,0		
1960/61 styrelsen	22,0		
departementschefen ...	22,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1959, i runt tal 5,4 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 0,5 milj. kr. samt en reservation hos länsstyrelserna av sammanlagt ca 4,9 milj. kr. Av sistnämnda belopp utgjorde ca 1,1 milj. kr. ofördelad reservation, vilket beaktats vid fördelningen mellan länen av anslaget för budgetåret 1959/60. Den hos länsstyrelserna fördelade reservationen, d. v. s. bidrag som beviljats men ej utanordnats, uppgick sålunda vid nämnda tidpunkt till 3,8 milj. kr.

Sedan innevarande års anslag fördelats mellan länen finnes hos Kungl. Maj:t en reservation av ca 1,5 milj. kr.

För år 1960 erfordras till 1940—1959 års vägar i runt tal 18,7 milj. kr. och för 1960 års nya vägar enligt länsstyrelsernas beräkning ett belopp av 0,9 milj. kr. Till 1940—1960 års vägar erfordras sålunda sammanlagt 19,6 milj. kr.

För iståndsättningsbidrag till 1940, 1945, 1950, 1955 och 1960 års vägar beräknar länsstyrelserna ett sammanlagt bidragsbelopp av 4,7 milj. kr. och för redskapsbidrag 0,5 milj. kr.

Medelsbehovet för budgetåret 1960/61 skulle alltså uppgå till $(19,6 + 4,7 + 0,5)$ 24,8 milj. kr.

Med hänsyn till dels den hos Kungl. Maj:t förefintliga reservationen å anslaget, 1,5 milj. kr., dels de besparingar som erfarenhetsmässigt visat sig uppstå å anslaget och som styrelsen för innevarande budgetår uppskattat till 1,3 milj. kr. synes den av länsstyrelserna beräknade bidragsverksamheten på förevarande område kunna fullföljas med ett anslag av 22 milj. kr.

Medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner torde under budgetåret 1960/61, liksom för innevarande budgetår, kunna begränsas till ett sammanlagt belopp av 500 000 kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår torde böra godtagas. Anslaget skulle i enlighet härmed ökas från 21 milj. kr. till 22 milj. kr.

Liksom tidigare budgetår torde medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 500 000 kr.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1960/61 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.

[16] 16. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1957/58	15,0	12,8	23,7
1958/59	15,0	15,7	23,0
1959/60 (statsliggaren s. 402)	14,0		
1960/61 styrelsen	13,0		
departementschefen ...	13,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1959, 23,0 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 1,5 milj. kr. samt hos länsstyrelserna av dels en fördelad reservation, d. v. s. beviljade men ej utanordnade bidrag, av ca 13,0 milj. kr., dels en ofördelad reservation av ca 8,5 milj. kr. Sistnämnda belopp kan förväntas bli i huvudsak disponerat under sista halvåret 1959.

Under de senare budgetåren har till bidrag till byggande av enskilda vägar anvisats anslagsmedel i den omfattningen att bidragsverksamheten årligen kunnat uppgå till 14 å 15 milj. kr. Enligt styrelsens uppfattning bör ifrågasvarande bidragsverksamhet ges en motsvarande omfattning även i vad avser år 1961.

Med utgångspunkt härifrån har styrelsen beräknat bidragsbehovet på följande sätt:

Till äldre företag, d. v. s. bundna belopp	5,5 milj. kr.
Till nya företag	9,0 »
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.	1,0 »
Summa 15,5 milj. kr.	

Med hänsyn till de reservationer och besparingar som kan beräknas uppkomma på anslaget anser styrelsen att anslaget bör för budgetåret 1960/61 upptagas till ett belopp av 13,0 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens medelsberäkning under anslaget har ej givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål**[17] 17. Utredningar**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1957/58	425 000	426 900	87 600
1958/59	435 000	438 600	84 000
1959/60 (statsliggaren s. 402)	435 000		
1960/61 (förslag)	435 000		

Från anslaget bestrides kostnaderna för bl. a. bidrag till samfundet för hembygdsvård och ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission samt till speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet jämte studieresor.

Yrkanden

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/₈ 1959) föreslår, att anslaget upptages till oförändrat belopp.

I skrivelse den 13 juni 1959 har *samfundet för hembygdsvård* anhållit om höjning av statsbidraget till 30 000 kr. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 24 augusti 1959 föreslagit, att bidraget för budgetåret 1960/61 upptages till oförändrat belopp eller 15 000 kr.

Departementschefen

Jag är ej beredd att förorda någon ändring i fråga om detta anslag utan tillstyrker väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att anslaget upptages till oförändrat belopp under nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 435 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18] 18. Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1957/58	15 000	19 400	25 500
1958/59	50 000	7 400	68 100
1959/60 (statsliggaren s. 403)	65 000		
1960/61 (förslag)	100		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 24/8 1959) hemställer, att anslaget med hänsyn till reservationsmedelsbehållningen upptages till blott ett formellt belopp.

Departementschefen

I enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag torde anslaget kunna uppföras med endast formellt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[19] 19. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 9 angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 100 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 kr.

VATTEN- OCH AVLOPPSLEDNINGAR**[20] 20. Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	30,0	36,6	15,3	0,01
1959/60 (statsliggaren s. 405)	45,0			
1960/61 (förslag)	45,0			

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 24/8 1959) hemställer, att anslaget upptages till oförändrat belopp.

Motiv

Ur styrelsens motivering återges här i sammandrag följande avsnitt.

Den omfattning, i vilken statsbidragsberättigade vatten- och avlopps-företag utförts under senare år, samt utvecklingen av den balans av bidrags-

ärenden, räknad i anläggningskostnader, som blivit en följd av de otillräckliga bidragsanslagen, framgår av följande siffror.

Budgetår	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57 Milj. kr.	1957/58	1958/59	1959/60 (beräknat)	1960/61
Nya företag.....	120	121	101	138	166	181	180	180
Balans vid årets slut	188	263	315	405	515	638	725	805

Bortsett från den stagnation och tillfälliga nedgång i omfattningen av nya bidragsföretag, som den under åren 1955—1956 införda restriktiviteten beträffande byggnadstillståndsgivningen och kreditmöjligheterna medförde, har omfattningen hittills varit i ständigt stigande. Det verkliga utfallet för budgetåret 1958/59 (181 milj. kr.) överensstämmer mycket nära med det i föregående års petita antagna. Under budgetåret har emellertid ett betydande antal företag kommit till utförande såsom beredskapsarbeten. Om så icke blivit fallet, skulle omslutningen med all sannolikhet blivit några tiotal milj. kr. större. Styrelsen finner icke skäl till annat antagande än att omslutningen för innevarande och nästkommande budgetår blir i huvudsak densamma som under budgetåret 1958/59.

I föregående års petita hade styrelsen beräknat balansen av obehandlade bidragsansökningar den 1 juli 1959 till företag för 635 milj. kr. Den faktiska siffran blev 638 milj. kr. Vid ett årligt bidragsanslag av 45 milj. kr. kommer balansen att fortsätta att öka för att vid oförändrad omslutning och anslagstilldelning kulminera under budgetåret 1964/65, då balansen av obehandlade bidragsärenden beräknas komma att uppgå till 1 000 å 1 100 milj. kr. Samtidigt beräknas dock, på grund av att bidrag enligt den nya författningen utgår med lägre procenttal än enligt den föregående, bidragssökandenas innestående bidrag att ha minskats från drygt 250 milj. kr. den 1 juli 1959 till omkring 200 milj. kr. den 1 juli 1965. Under dessa förutsättningar beräknas vidare medelväntetiden, som den 1 juli 1959 uppgick till fem år och tre månader, att fram till år 1965 ytterligare stiga något för att därefter börja falla.

Bidragsanslaget för innevarande budgetår kommer att i huvudsak disponeras för bidragsgivning till företag, som påbörjats under tiden 1 april—31 december 1954. I enlighet härmed kommer väntetiden för de företag, som den 1 juli 1960 står närmast i tur för erhållande av bidrag, att uppgå till i genomsnitt fem och ett halvt år.

Ehuru det är angeläget, att bidragsanslaget kunde höjas ytterligare, har styrelsen med hänsyn till 1959 års riksdags beslut i statsbidrags- och anslagsfrågorna och med hänsyn till det statsfinansiella läget icke ansett sig nu böra äska någon höjning av bidragsanslaget.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrar i yttrande den 11 september 1959 om att styrelsen i framställning till Kungl. Maj:t den 7 november 1958 begärt

åtgärder för att avveckla den betydande balansen av statsbidragsansökningar, gällande redan utförda vatten- och avloppsanläggningar. Ehuru åtgärder i detta syfte nu vidtagits av statsmakterna, synes verkningarna härav inte komma att bli mera påtagliga förrän efter lång tid. Arbetsmarknadsstyrelsen understryker väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uttalande att det vore angeläget med en höjning av anslaget.

Departementschefen

I proposition 1959: 84 (SU 121; rskr 289) föreslogs ändrade grunder för statsbidragsgivningen till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Förslagen innebar bl. a., att för att råda bot på den situation, som uppkommit genom den dittills ständigt fortgående ökningen av ärendebalansen och väntetiden för de bidragssökande, bidragsanslaget borde höjas till 45 milj. kr. och den genomsnittliga bidragsnivån sänkas till omkring 20 %. Riksdagen beslöt i enlighet med propositionen.

I enlighet med vad som förutsattes vid framläggandet av nämnda proposition bör anslaget för nästa budgetår upptagas till oförändrat 45 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet

[21] 1. Statens bilinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 008 300	2 680 700
1959/60 (statsliggaren s. 405)	3 105 000	
1960/61 (förslag)	3 321 800	

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/s 1959) hemställer, att anslaget höjes med 525 200 kr.

1. Personalförstärkningar

	Ökning
a) 15 bilinspektörer i Ae 19	302 940
b) 4 kanslibiträden i Ae 7	40 176
c) 2 skriv- och kontorsbiträden i reglerad befordringsgång ...	19 224

2. Tjänsteförändringar

9 kontorsbiträden i Ao 5 i stället för Ae 5	—
---	---

3. Omräkningar

a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1959 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 152)	35 424
b) Löneklassuppflyttningar	26 698
c) Höjt rörligt tillägg	37 800
d) Tjänstetidsbefordran	1 238
e) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	61 700
	<u>525 200</u>

Motiv

Ur väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning återges här i sammandrag följande avsnitt.

Verksamheten vid statens bilinspektion belyses av följande sammanställning över antalet utförda förrättningar.

År	Registre- rings- besikt- ning	Kontrollbesiktning föranledd av		Lämplig- hets- intyg	Typ- besikt- ning	Kör- kort	Trafik- kort	Prov med körskole- personal
		flygande inspekt.	annan orsak					
1948	55 851	6 142	12 002	6 395	36	62 199	10 335	120
1953	63 057	16 197	15 409	7 439	457	140 151	11 041	583
1954	67 078	16 625	14 915	7 642	425	166 339	11 990	747
1955	52 428	24 055	23 776	7 449	436	185 641	13 532	1 025
1956	46 712	26 457	41 494	15 136	368	179 418	13 866	883
1957	41 787	27 120	46 176	10 685	493	183 690	13 698	670
1958	42 496	28 832	39 024	4 728	459	176 962	12 583	725

Sammanlagda antalet besiktningar har i stort sett varit oförändrat under de senaste tre åren medan antalet kör- och trafik kortsprov minskat något under det senaste året. Med hänsyn till fordonsbeståndets snabba tillväxt är det att förvänta, att besiktningarna framdeles kommer att öka i antal. Under första halvåret 1959 har också vid bilinspektionen utförts 10 % fler besiktningar än under motsvarande tid år 1958. Antalet körkorts- och trafik kortsprov torde numera ha passerat sitt maximum, men i den mån föreskrifter om utsträckt skyldighet att inneha trafik kort träder i kraft kommer ytterligare ett stort antal förrättningar att utföras.

Särskilt under våren och försommaren år 1959 har antalet bilinspektörer visat sig vara helt otillräckligt för att betjäna de förrättnings sökande inom rimlig tid. Styrelsen har emellertid ej kunnat tillgodose behoven trots att resurserna utnyttjats till det yttersta. Väntetiden för de förrättnings sökande har därför blivit orimligt lång, på många håll flera månader.

Genom ändring av vägtrafikförordningen fr.o.m. den 1 juli 1958 bestämdes, att den teoretiska delen av körkortsprovet skall vara såväl skriftlig som muntlig. En icke oväsentlig del av bilinspektörernas arbetstid kom därigenom att tagas i anspråk för muntliga förhör, varav följt en minskning av antalet prov per bilinspektör och dag. Härtill kommer, att ytterligare angelägna arbetsuppgifter lagts på bilinspektionen, nämligen ökad kontroll över körskolorna, kontrollbesiktningar av utryckningsfordon, kontroll av färdskrivare och taxameterapparater m. m., vilket allt bidragit till att skärpa krisen inom bilinspektionen.

Styrelsen har sökt att inom ramen för de anslag, som står till förfogande, göra allt för att tillgodose behovet av förrättningsmän. Dessutom har åtgärder vidtagits för att om möjligt fördela förrättingarna jämnt över året. Personalen har uppmanats att förlägga kontrollbesiktningar av utryckningsfordon, bussar och droskbilar till vintermånaderna, när arbetsbelastningen i övrigt är minst. Vidare har under den gångna vintern genomförts en kampanj för vinterutbildning för körkorts kompetens o. s. v.

En kraftig ökning av bilinspektionens personal är ofrånkomlig med hänsyn såväl till nödvändigheten att tillgodose allmänhetens berättigade krav på att få förrättningar utförda inom rimlig tid som till att de arbetsuppgifter, vilka åvilar bilinspektörerna, blir noggrant utförda. För dessa ändamål beräknar styrelsen en förstärkning med 15 bilinspektörer vara ett minimum.

Bilinspektörer finns f. n. stationerade på 36 orter i landet. Regelbundna mottagningar hålles därjämte på 106 orter. Styrelsen har fått mottaga ett flertal framställningar med hemställan om ökning av antalet stationsorter. Styrelsen anser, att Mariestad med mottagningsorten Lidköping samt Värnamo med mottagningsorterna Smålandsstenar och Sävsjö bör bli stationsorter. Förrättningsantalet vid vardera av dessa föreslagna stationsorter uppskattas till ca 4 000 per år, vilket ger full sysselsättning för en bil-

inspektör. Mariestad är vidare residensstad och såväl Mariestad som Värnamo var t. o. m. år 1947 stationsort för besiktningsman. Styrelsen hemställer att Kungl. Maj:t måtte besluta, att bilinspektör skall vara stationerad i Mariestad och Värnamo. Ett sådant beslut medför ej ökat behov av antalet besiktningsmän.

Vid samtliga stationsorter med undantag av Karlskoga och Hudiksvall, vilka blev stationsorter den 1 juli 1959, finns kanslibiträdestjänster. Då kanslibiträdestjänst bör finnas vid varje stationsort, föreslår styrelsen, att fyra nya kanslibiträdesbefattningar inrättas, avsedda för stationsorterna Hudiksvall, Karlskoga, Mariestad och Värnamo. Den ökning av antalet bilinspektörstjänster med 15, som styrelsen föreslagit, medför även behov av minst 2 nya skrivbiträdesbefattningar.

II. 1958 års besparingsutredning

Besparingsutredningen föreslår (SOU 1959: 28, s. 192—193) en undersökning rörande möjligheterna att befria bilinspektionen från vissa besiktningsförrättningar och att i stället låta dessa utföras av privata bilkontrollanstalter eller kvalificerade bilreparationsverkstäder. Vidare föreslås att frågan om återinförande av avgifter för besiktningsförrättningar vid bilinspektionen upptages till prövning.

Utvecklingen i fråga om arbetsbelastningen vid statens bilinspektion tyder enligt utredningen på att en avsevärd personalökning sannolikt måste genomföras inom en relativt snar framtid, såvida inte inspektionens arbetsbörda kan på något sätt begränsas. Det bör därför undersökas i vilken utsträckning på inspektionen nu åvilande arbetsuppgifter kan utan men för trafiksäkerheten lösas utan inspektionens medverkan och därför avlastas denna. Som exempel nämnes de kontrollbesiktningar, som regelbundet skall verkställas. Kontrollbesiktning syftar endast till att konstatera att fordonet är i trafiksäkert skick och innebär inte att det gällande besiktningsinstrumentet ändras. I olika sammanhang har föreslagits att för vissa besiktningar anlita på enskilt initiativ upprättade bilkontrollanstalter eller kvalificerade bilreparationsverkstäder. Ett intyg härifrån om att fordon kontrollerats och befunnits i fullgott skick borde i princip kunna godtagas.

Numera uttages inte avgifter för besiktningar, vilket medfört en viss förenkling i inspektionens kassagöromål. Erfarenheten har emellertid visat, att det i viss utsträckning förekommer, att fordon inställes till besiktning utan att vara i godtagbart skick. Detta medför sannolikt ett inte obetydligt merarbete för inspektionen, varför en återgång till tidigare tillämpat system med avgifter även för besiktningsförrättningar bör övervägas. Härvid bör även beaktas att ett återinförande av avgifterna torde vara en förutsättning för att kunna överföra vissa besiktningar till berörda bilverkstäder.

Yttranden

Besparingsutredningens förslag om anlitande av enskilda organ utanför bilinspektionen för vissa besiktningsförrättningar tillstyrkes av *statens organisationsnämnd* samt *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Gävleborgs samt Jämtlands län*, medan däremot *länsstyrelsen i Östergötlands län* ställer sig avvisande till förslaget.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar, att styrelsen inom den närmaste tiden kommer att framlägga förslag i fråga om obligatorisk kontrollbesiktning av vissa äldre fordon. Styrelsen kommer då även att taga upp frågan i vad mån sådan besiktning kan utföras av organ utanför bilinspektionen. Besparingsutredningens förslag i detta avseende kommer därigenom att bli noggrant prövat.

Förslaget om återinförande av besiktningsavgifter tillstyrkes av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelsen i Gävleborgs län* samt *stats-tjänstemännens riksförbund*. Återinförande av besiktningsavgifterna skulle enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen säkerligen medföra väsentlig arbetsbesparing för bilinspektionen, då fordonsägarna f. n. i stor utsträckning underlåter att ha fordonen i föreskrivet skick före besiktning. Under de senaste åren har i olika sammanhang gjorts gällande, att de förrättningsökande hos bilinspektionen gärna vore beredda att erlægga viss avgift för besiktning under förutsättning att inspektionen därigenom kunde förstärkas och förrättningarna bli utförda utan orimligt lång väntetid.

Däremot finner *länsstyrelsen i Östergötlands län* utredningens motiv för detta förslag icke vara bärande.

Departementschefen

Under de senaste budgetåren har en icke obetydlig förstärkning av bilinspektionens organisation ägt rum. Likväl lider inspektionen brist på personal. Utbyggnaden av bilinspektionen har icke kunnat hålla jämna steg med de ökade krav, som ställts på densamma i samband med motorfordonstrafikens fortgående utveckling.

Denna fråga har uppmärksamrats av 1958 års besparingsutredning. Utredningen har föreslagit, att en undersökning företages rörande i vilken utsträckning inspektionen åvilande arbetsuppgifter skulle kunna utan men för trafiksäkerheten lösas utan inspektionens medverkan och därför avlastas denna. Vidare har utredningen föreslagit, att man snarast bör pröva frågan om att återinföra avgifter för besiktningsförrättningar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anmält, att styrelsen påbörjat en utredning om förutsättningarna för att utöka motorfordonskontrollen. Styrelsen har även meddelat sin avsikt att i samband med denna utredning jämväl undersöka i vad mån motorfordonsbesiktningar lämpligen skulle kunna anförtros åt organ utanför inspektionen samt pröva besparingsutredningens förslag i fråga om återinförande av förrättningsavgifter. Då sålunda

båda de av besparingsutredningen väckta förslagen redan är föremål för prövning, synes någon särskild åtgärd från Kungl. Maj:ts sida i denna fråga icke vara påkallad f. n. Jag förutsätter dock, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bedriver sitt utredningsarbete skyndsamt och under erforderlig kontakt med vederbörande motororganisationer.

Någon mera väsentlig personell förstärkning av bilinspektionen är jag inte beredd tillstyrka för nästa budgetår. Jag anser mig böra förorda, att bilinspektionens personal utökas med tre nya bilinspektörer i Ae 19 samt ett kanslibiträde i Ae 7. Kostnaderna härför beräknas till 74 220 kr. Samtidigt tillstyrker jag styrelsens förslag om utökning av antalet bilinspektörskontor, varvid Mariestad och Värnamo göres till nya stationsorter.

Då nio kontorsbiträden i Ae 5 i enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången bör erhålla ordinarie anställning, bör i personalförteckningen uppföras ytterligare nio befattningar som kontorsbiträde i Ao 5.

De automatiska kostnadsökningarna i anledning av 1959 års riksdags beslut om uppflyttning av vissa tjänster samt för löneklassuppflyttningar, höjt rörligt tillägg och tjänstetidsbefordran upptager jag i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar till (35 424 + 26 698 + 37 800 + 1 238) 101 160 kr. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör beräknas ytterligare 41 400 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (3 105 000 + 74 220 + 101 160 + 41 400) i runt tal 3 321 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens bilinspektion vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 324 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 438 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	497 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	61 700
Summa kr. 3 321 800	

c) till *Statens bilinspektion*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 321 800 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22] 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	905 000	1 010 200
1959/60 (statsliggaren s. 406)	978 800	
1960/61 (förslag)	1 143 800	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/_s 1959) hemställer, att anslaget ökas med 296 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar m. m. (anvisat 1959/60 652 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 579 600 och 688 000 kr.), ökning med hänsyn till belastningen (30 000 kr.), äskad personalförstärkning (60 000 kr.) samt höjda resekostnadsersättningar och traktamenten (80 000 kr.)	+ 170 000
2. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 30 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 36 300 och 37 800 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	+ 5 000
3. Övriga expenser (anvisat 1959/60 289 800 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 242 000 och 244 800 kr.)	
a) ökning på grund av ökade lönekostnader för städning och utökade lokaler	+ 5 000
b) kostnader med anledning av äskad personalförstärkning, varav 29 000 kr. engångskostnad	+ 57 000
c) engångskostnad med anledning av föreslagen utökning av antalet stationsorter	+ 10 000
d) engångskostnad för anskaffning av räknemaskiner	+ 4 000
e) kostnader med anledning av beräknade flyttningar till nya lokaler, varav 73 000 kr. engångskostnad	+ 79 000
f) avgår för budgetåret 1958/59 beräknat engångsbelopp ...	— 34 000
	+ 296 000

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar m. m. torde böra ökas med 112 000 kr.

Jag har ingenting att erinra mot den föreslagna uppräkningsposten till bränsle, lyse och vatten med 5 000 kr.

Under delposten till övriga expenser beräknar jag ett ökat medelsbehov av 5 000 kr. för städning m. m., 12 000 kr. i anledning av föreslagen personalförstärkning, 45 000 kr. för kostnader i samband med flyttningar till nya lokaler, 10 000 kr. för utökning av antalet stationer, 4 000 kr. för anskaffning av räknemaskiner samt 6 000 kr. för merutgifter i anledning av den allmänna varuskatten. Sammanlagt torde 45 000 kr. få anses som

engångskostnader. Med borträknande av det för budgetåret 1959/60 anvisade engångsbeloppet om 34 000 kr. skulle delposten till övriga expenser ökas med (5 000 + 12 000 + 45 000 + 10 000 + 4 000 + 6 000 — 34 000) 48 000 kr.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (978 800 + 112 000 + 5 000 + 48 000) 1 143 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 143 800 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[23] 3. Statens bilinspektion: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	50 000	66 200	4 600
1958/59	50 000	53 200	1 400
1959/60 (statsliggaren s. 407)	120 000		
1960/61 (förslag)	155 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 70 000 kr.

Motiv

För att fortsätta planenlig anskaffning av utrustning till statens bilinspektion hemställas om oförändrat belopp om 50 000 kr. för budgetåret 1960/61.

För budgetåret 1959/60 har även anvisats 70 000 kr. för anskaffning av utrustning till nya besiktningshallar i Norrköping och Luleå. Anslag har emellertid beviljats för nybyggnad åt bilinspektionen även i Sundsvall, varför behov av utrustning även för denna lokal föreligger. Enligt vad styrelsen erfarit kommer byggnadsstyrelsen att i petita för budgetåret 1960/61 begära anslag för uppförande av besiktningshallar på ytterligare tre platser. För nämnda budgetår skulle alltså krävas anslag för utrustning till fyra besiktningshallar å 35 000 kr. eller 140 000 kr.

Sammanlagt skulle alltså ett anslag på 190 000 kr. vara erforderligt för utrustning vid statens bilinspektion budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Jag tillstyrker att ett oförändrat belopp om 50 000 kr. ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för anskaffning av utrustning en-

ligt i 1957 års statsverksproposition anmäld plan. Byggnadsstyrelsen har i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i annat sammanhang hemställt om medel att få uppföra nya lokaler åt bilinspektionen i fyra städer, däribland Sundsvall och Göteborg. I anslutning härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under detta anslag begärt medel för anskaffning av viss verkstadsutrustning till dessa nybyggnader. Under hänvisning till mitt ställningstagande till byggnadsförslagen under punkt 11 i kapitalbudgeten för kommunikationsdepartementet (bil. 28) förordar jag att 105 000 kr. anvisas under förevarande anslag för inköp av sistnämnda utrustning. Anslaget skulle i enlighet härmed uppföras med (50 000 + 105 000) 155 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 155 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24] 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1958/59	1 000
1959/60 (statsliggaren s. 407)	1 000
1960/61 (förslag)	1 000

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/s 1959) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[25] 5. Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	2 600 000	5 547 100	1 343 700
1958/59	2 400 000	3 364 800	378 900
1959/60 (statsliggaren s. 409)	3 500 000		
1960/61 (förslag)	5 000 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/s 1959) hemställer, att anslaget upptages till 5 300 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1958/59 återstod å anslaget en ofördelad behållning av ca 379 000 kr. För budgetåret 1959/60 tillgängliga medel upp-

går därför till 3 879 000 kr. Hos styrelsen inneliggande, ännu ej slutligt behandlade ansökningar om statsbidrag representerar ett sammanlagt bidragsbelopp av ca 3 774 000 kr. Då dessa ansökningar beräknas kunna slutbehandlas under budgetåret, kan den vid utgången av detta förefintliga behållningen å anslaget beräknas till 105 000 kr.

Kostnaden för sådana säkerhetsanordningar, som beräknas bli färdigställda under år 1959 och till vilka statsbidrag kommer att sökas före den 1 april 1960, har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med järnvägsstyrelsen uppskattats till sammanlagt 6 050 000 kr. Den vid jämförelse med tidigare år kraftigt ökade kostnaden för säkerhetsanordningar av förevarande slag är en följd av de åtgärder, som erfordras i anledning av ikraftträdandet den 1 juli 1959 av ny kungörelse angående kryssmärken och säkerhetsanordningar vid plankorsningar mellan järnväg och väg (SFS 1959: 50).

Räknas med 90 % statsbidrag skulle erforderliga bidragsmedel uppgå till 5 445 000 kr. För budgetåret 1960/61 erfordras således ett anslag av (5 445 000 — 105 000) 5 340 000 kr. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill, att anslaget upptages till 5 300 000 kr.

Departementschefen

För budgetåret 1960/61 har för ifrågavarande ändamål äskats ett anslag om 5 300 000 kr. Enligt från järnvägsstyrelsen under hand erhållna uppgifter har det emellertid vid en under hösten 1959 företagen förnyad utredning visat sig, att man icke räknar med att under år 1959 kunna utföra anordningar, varom här är fråga, helt i den omfattning som förutsatts vid tidpunkten för anslagsframställningen. Anslagsbehovet torde därför kunna begränsas till 5 000 000 kr. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs-korsningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26] 6. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs-korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	350 000	288 300	508 000
1958/59	450 000	513 300	444 700
1959/60 (statsliggaren s. 409)	450 000		
1960/61 (förslag)	500 000		

Detta anslag har uppförts på riksstaten fr. o. m. budgetåret 1955/56. Bidrag från anslaget avses skola utgå till järnvägsföretag med 90 % av

engångskostnaderna för utförande av vissa trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid plankorsningar mellan järnväg och enskild ej allmänliggen befaren väg (VI ht 1955 s. 56).

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ²⁴/s 1959) hemställer, att anslaget höjes med 300 000 kr. till 750 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1958/59 var tillgängliga anslagsmedel helt disponerade. Hos styrelsen inelåg dessutom ansökningar om bidrag på ytterligare sammanlagt 198 000 kr. Under innevarande budgetår kan, enligt uppgifter som inhämtats från järnvägsstyrelsen och de enskilda järnvägsförvaltningarna, ansökningar om bidrag förväntas i sådan omfattning, att nu disponibla medel icke blir tillräckliga.

Anslaget har möjliggjort vidtagande av siktförbättrande åtgärder m. m. av stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt. Behovet är emellertid så stort, att en successiv ökning av medelstildelningen är synnerligen önskvärd. Efter samråd med järnvägsstyrelsen förordas därför att anslaget för budgetåret 1960/61 upptages till ett belopp av 750 000 kr.

Departementschefen

Då det måste anses angeläget att söka öka trafiksäkerheten vid de många järnvägs korsningar, varom här är fråga, förordar jag att anslaget för nästa budgetår höjes till 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar för budgetåret 1960/61* anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[27] 7. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	473 500	466 400
1959/60 (statsliggaren s. 409)	497 200	
1960/61 (förslag)	516 200	

I. Statens biltrafiknämnds petita

Statens biltrafiknämnd (skr. ²⁰/s 1959) hemställer, att anslaget höjes med 21 600 kr.

1. Lönereglering	Ökning
1 byråchef i Be 3 i stället för Be 1	2 648
2. Omräkningar	
a) Löneklassförändringar, tjänstetidsbefordran m. m.	7 168
b) Ökning av rörligt tillägg	6 600
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	5 184
	21 600

Nämnden hemställer vidare under hänvisning till i föregående års petita anförda skäl, att till förnyad prövning upptages frågan om ordinariesättning av en byråchef, två byrådirektörer, en förste byråsekreterare, en kontorist samt en expeditiönsvakt.

Motiv

Nämnden har med hänsyn till erhållna direktiv angående återhållsamhet vid anslagsäskandena ansett sig icke böra upprepa föregående års framställning om personalförstärkning. Detta medför eftersättande av arbetsuppgifter, som är för nämndens verksamhet mycket betydelsefulla. Nämnden förutsätter att ett dylikt eftersättande av arbetsuppgifter kan äga rum endast under relativt kort tid, varför nämnden kan nödgas redan i nästkommande års petita hemställa om inrättande av ytterligare tjänster.

II. 1958 års besparingsutredning

Besparingsutredningen föreslår (SOU 1959: 28, s. 195), att biltrafiknämndens prövning av tillstånd till beställningstrafik för godsbeordran — vilken huvudsakligen avser långväga transporter — överflyttas till länsstyrelserna. Erforderlig enhetlighet torde på detta såsom på andra områden kunna säkerställas genom rådgivnings- och upplysningsverksamhet. Utvecklingen i stort skulle kunna följas och övervakas på statistisk väg. Om beslutanderätten i dessa ärenden decentraliseras, torde biltrafiknämndens personal kunna minskas. På länsplanet, där ärendena redan är föremål för förberedande handläggning, torde decentraliseringen inte medföra någon nämnvärd förändring i arbetsbördan.

Yttranden

Besparingsutredningens förevarande förslag tillstyrkes av *statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län ifrågasätter dessutom om inte ytterligare arbetsuppgifter med fördel kan decentraliseras från biltrafiknämnden.

Järnvägsstyrelsen, biltrafiknämnden och 1953 års trafikutredning ställer sig däremot avvisande. 1953 års trafikutredning anser det uteslutet att decentralisera biltrafiknämndens prövning av ärenden rörande fjärrtrafik på basis av det trafikpolitiska system, som yrkestrafikförordningen är uttryck för. Fjärrtrafikens verksamhetsområde omfattar hela landet och det kan därför ej komma i fråga, att regleringsåtgärder avseende samma verksamhetsområde skulle ankomma på ett 25-tal olika tillståndsmyndigheter. Trafikutredningen, som f. n. är sysselsatt med en översyn av yrkestrafikförordningen i dess helhet, förordar att ifrågavarande förslag icke föranleder någon åtgärd i avbidan på framläggandet av resultatet av denna översyn.

Departementschefen

Frågan om ändrad kompetensfördelning mellan biltrafiknämnden och länsmyndigheterna i ärenden rörande den yrkesmässiga biltrafiken torde böra bedömas på grundval av det material, som kommer att framläggas av 1953 års trafikutredning. Jag är därför inte beredd att nu ta ställning till besparingsutredningens förslag att decentralisera biltrafiknämndens beslutanderätt i fråga om tillstånd till beställningstrafik för godsbefordran eller andra på biltrafiknämnden ankommande uppgifter rörande den yrkesmässiga biltrafiken.

Vad därefter beträffar biltrafiknämndens anslagsäskanden för nästa budgetår beräknar jag 7 168 kr. för löneklassuppflyttningar m. m., 6 600 kr. för höjt rörligt tillägg samt 5 184 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Då jag icke anser mig kunna tillstyrka nämndens förslag till lönereglering m. m., skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (497 200 + 7 168 + 6 600 + 5 184) i runt tal 516 200 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	40 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	376 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	65 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 400

Summa kr. 516 200

b) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 516 200 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[28] 8. *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	48 000	46 600
1959/60 (statsliggaren s. 410)	51 500	
1960/61 (förslag)	53 500	

Yrkande

Biltrafiknämnden (skr. ²⁰/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kr.

	Ökning
1. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 3 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 3 400 och 3 700 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	500
2. Övriga expenser (anvisat 1959/60 40 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 29 500 och 36 300 kr.) ökning på grund av stigande antal ärenden angående beställningstrafik	1 500
	2 000

Departementschefen

Anslagsposten till bränsle, lyse och vatten torde böra höjas med 500 kr. och posten till övriga expenser med 1 500 kr. Anslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas till (51 500 + 500 + 1 500) 53 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 53 500 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[29] 9. *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	150 600	141 100
1959/60 (statsliggaren s. 410)	173 000	
1960/61 (förslag)	184 700	

Yrkande

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 1 september 1959 att anslaget *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* utbyts mot två förslagsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, benämnda det ena »*Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar*» och det andra »*Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.*»

Rådet har för budgetåret 1960/61 för de med det nuvarande anslaget avsedda ändamålen yrkat en ökning med 88 400 kr. till 261 400 kr. Härav skulle 175 400 kr. upptagas under det föreslagna nya avlöningsanslaget samt 86 000 kr. under det nya omkostnadsanslaget.

I. Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar

(särskilt förslagsanslag)

1. Löneregleringsfråga	Ökning
1 kanslichef i Bo 1 i stället för arvode enligt Ae 26/29 + 150 kr./mån.	55
2. Personalökningar	
a) 1 laborator i Ae 24	27 173
b) 1 amanuens i Ag 13	15 392
c) 1 kontorist i Ag 9	12 532
d) tillfällig personal	3 500
e) extra skrivhjälp	500
3. Vikariatersättningar	1 500
4. Höjt rörligt tillägg	1 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	348
	62 400

II. Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.

(särskilt förslagsanslag)

1. Sjukvård	} 17 000
2. Reseersättningar	
3. Expenser	
4. Publikationstryck m. m.	
5. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor. Ökning i anledning av stegrat antal olyckor (5 193 kr.), lönehöjning m. m. (2 070 kr.) samt ökade kostnader för maskinell bearbetning och material (1 737 kr.)	9 000
	26 000
	I + II 88 400

Motiv

De av statsmakterna år 1959 vidtagna åtgärderna för upprustning av rådets resurser torde komma att väsentligt öka rådets funktionsduglighet. Vad som sålunda åstadkommits är emellertid inte tillräckligt. Den nu begärda ökningen av rådets avlöningsmedel motiveras med ett oundgängligt behov av personalförstärkning inom rådets kansli.

För snart två år sedan bildades trafiksäkerhetsrådets arbetsgrupp TRAG med uppgift att bedriva tillämpad forskning inom trafiksäkerhetsfältet. Resultaten av TRAG:s arbete — särskilt dess studier i Uppsala län — ger

fortlöpande värdefulla synpunkter på inriktningen och organiserandet av det praktiska trafiksäkerhetsarbetet. Dess verksamhet är nödvändig, då den lämnar information om på vilka punkter grundforskningen skall sättas in. Erfarenheten av TRAG:s verksamhet har gett vid handen, att denna verksamhet bör vara knuten till rådets kansli och dess arbetsuppgifter. Gruppen bör förses med en ledare för utredningsverksamheten tillika vetenskaplig sekreterare åt rådet. Han skall tillsammans med kanslichefen upprätthålla och utvidga den viktiga kontakten med vetenskapliga forskningsinstitut och enskilda forskare. Lämplig lönegrad synes vara Ae 24 och som tjänstebemärkning föreslås laborator.

En tjänst som kontorist i Ag 9 (bearbetning och sammanställning av statistiskt material) bör beredas utrymme inom avlöningsanslagets ram. Rådet föreslår vidare, att den juridiskt-administrativa sidan av kansliet förstärkes med en amanuens-tjänst. Vidare hemställs, att 3 500 kr. måtte finnas tillgängligt för anställande vid behov av tillfällig personal vid rådets fältstudier. Därjämte bör ytterligare 500 kr. ställas till rådets förfogande för extra skrivhjälp. Slutligen förnyar rådet sina tidigare framförda förslag om att en kanslichefsbefattning i lönegraden Bo 1 inrättas hos rådet.

Departementschefen

Statsmakterna har så sent som förra året på grundval av en särskild utredning fattat beslut om trafiksäkerhetsrådets ställning, dess arbetsformer och organisation samt finansiering. Under sådana förhållanden kan rådets nu åter upprepade förslag till personalförstärkningar samt anslagsuppdelning ej tillstyrkas.

Till automatiska lönekostnadsstegringar upptager jag, lika med rådet, ytterligare 1 748 kr. Beträffande omkostnaderna tillstyrkes en ökning med 10 000 kr. varav 9 000 kr. för snabbstatistik.

I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (173 000 + 1 748 + 10 000) avrundat 184 700 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 184 700 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30] 10. Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	100 000	96 100	3 900
1958/59	100 000	103 500	400
1959/60 (statsliggaren s. 411)	450 000		
1960/61 (förslag)	500 000		

Yrkande

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 1 september 1959, att anslaget höjes med 550 000 kr. till 1 000 000 kr.

Motiv

Ur skrivelsens innehåll återges här i sammandrag följande.

De säkerhetsproblem, som uppkommit i samband med motortrafiken och dess snabba utveckling, är mycket litet utredda. Redan vid ingången av innevarande budgetår översteg summan av de bidrag, som begärts för trafiksäkerhetsforskning av landets vetenskapliga institutioner, väsentligt det tillgängliga anslaget för sådan forskning. De forskningsuppgifter, som ansökningarna avser och som av trafiksäkerhetsrådet bedömes som väsentliga, överensstämmer väl med dem som redovisades i Organisationskommitténs för trafiksäkerhet 1958 betänkande såsom kommitténs forskningsprogram. Nyss nämnda kommitté föreslog till trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1959/60 ett anslag av 850 000 kr.

Efter noggrann avvägning mellan nödvändigheten av att sparsamhet med statsutgifterna iakttages och det förefintliga stora behovet av en ökning av anslaget till trafiksäkerhetsforskning föreslår rådet, att anslaget för budgetåret 1960/61 höjes med 550 000 kr. till 1 000 000 kr.

Departementschefen

I förra årets statsverksproposition tillstyrkte jag, att ett av Organisationskommittén för trafiksäkerhet år 1958 framlagt program lades till grund för det fortsatta arbetet på trafiksäkerhetsforskningens område. Medelstillelningen till rådet från detta anslag höjdes i anslutning härtill från 100 000 kr. till 450 000 kr. för innevarande budgetår. Samtidigt uttalade jag, att anslaget i fortsättningen borde avvägas i sammanhang med övriga forskningsanslag och att trafiksäkerhetsforskningen därvid i förekommande fall borde ges ett ökat ekonomiskt stöd i likhet med andra forskningsgrenar. I överensstämmelse härmed tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[31] 11. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

	Anslag
1958/59	450 000
1959/60 (statsliggaren s. 411)	550 000
1960/61 (förslag)	650 000

Yrkande

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) hemställer i skrivelse den 31 augusti 1959, att anslaget måtte höjas med 595 000 kr.

Motiv

Inledningsvis belyser föreningen med siffror den fortsatta kraftiga ökningen av motorfordonsbeståndet, vilket vid halvårsskiftet 1959 kan beräknas till 1 150 000 bilar, 225 000 motoreyklar, 600 000 mopeder eller tillhopa 1 975 000 motorfordon. Härtill kommer 165 000 traktorer, som också till en del frekventerar vägarna. Cykelåkningen synes efter de senaste årens tillbakagång åter vara i stigande. Fortsatt kraftig ökning av vägtrafiken väntas. Samtidigt stiger vägtrafikolyckornas antal oavbrutet, dock inte i samma takt som trafikintensitetens ökning. De senaste tillgängliga siffrorna, som avser år 1957, utvisar att vägtrafikolyckornas antal uppgick till 52 480 mot 49 936 år 1956. Antalet trafikolyckor var år 1958 ca 56 600 och antalet skadade ca 20 000 (1957 19 900). Antalet vid trafikolyckor dödade personer har nedgått till 907 (1957 946). De ekonomiska förlusterna genom trafikolyckor uppskattas till ca en miljard kr. per år.

För budgetåret 1959/60 har NTF kunnat fastställa en inkomststat om 1 350 000 kr. Trafikförsäkringsföreningen har, sedan bidrag från försäkringsbolag till trafiksäkerhetsarbetet blivit avdragsgilla vid beskattningen, höjt sitt bidrag från 125 000 kr. till 500 000 kr. Statsbidrag utgår med 550 000 kr. Med stöd av erfarenheter, vunna under de båda senaste verksamhetsåren, har NTF därjämte beräknat att genom försäljning, gåvor, medlemsavgifter m. m. kunna tillföra verksamheten 300 000 kr.

För att NTF:s arbete skall bli ett verksamt led i bekämpandet av trafikolyckorna, är ett ekonomiskt underlag av den storleksordning, som f.n. står till förfogande, ej tillfyllest. För att närmare ange det ökade medelsbehovet utgår NTF från sin för innevarande budgetår gällande utgiftsstat.

	1959/60 kr.	1960/61 ökning kr.
1. Löner och arvoden, kontors- och distributionskostnader, inventarier och diverse utgifter	365 000	
2. Resor och representation	35 000	
3. Länskommittéer: Expeditionskostnader, länskommittékongresser, tillfälliga instruktörer ...	78 000	
4. Trafikundervisning	40 000	35 000
5. Kurser och kongresser	140 000	60 000
6. Tillfälliga aktioner, utställningar m. m.	30 000	
7. Förnyelse av trycksakslager	75 000	
8. Tidskriften »Trafiken och vi»	30 000	
9. Filmproduktion	100 000	50 000
10. Allmän propaganda (kampanjer)	450 000	450 000
11. Reserv	7 000	
	1 350 000	595 000

Posten Trafikundervisning, som avser stöd åt trafikundervisningen vid alla slag av skolor, bör uppräknas för 1960/61 med 35 000 kr. NTF anser det angeläget att kunna vidga sin serviceverksamhet åt bl. a. förskolorna. Sedan den 1 april 1959 är NTF också huvudman för verksamheten genom de s. k. skolsäkerhetspatrullerna. De nyligen utfärdade bestämmelserna för trafikundervisningen vid skolor och lärarutbildningsanstalter (SFS 137/1959) innebär vidare ökade uppgifter för föreningen.

En utvidgning av NTF:s konferens- och kursverksamhet måste äga rum. Hittills har de ekonomiska resurserna ej medgett att kursverksamheten inrymt mer än ett fåtal kurser i NTF:s egen regi. Föreningen kommer att utse en särskild kursbestyrelse, som skall svara för kursverksamhetens uppläggning. NTF vill på så sätt lägga grunden till en vederhäftig verksamhet på detta område för att därigenom ge ett värdefullt underlag åt alla de kursdeltagare av skilda kategorier, som i sin dagliga gärning kan bidra till ökad trafiksäkerhet. NTF beräknar att för denna ökade konferens- och kursverksamhet erfordras ytterligare 60 000 kr.

NTF räknar vidare med ett behov av ytterligare 50 000 kr. till filmproduktion under budgetåret 1960/61. Härvid har NTF utgått ifrån att vissa medel skall inflyta genom uthyrning och försäljning av filmerna.

En huvudpunkt i NTF:s propagandaarbete utgöres av kampanjer, som avser att nå hela folket eller, i begränsad form, vissa trafikantgrupper. Det är nödvändigt att nu under en följd av år genomföra kampanjer med största slagkraft. NTF planerar sålunda att redan under våren 1960 igångsätta en upplysnings- och propagandakampanj med betydligt större omfattning och räckvidd än tidigare. Kampanjens storleksordning är emellertid beroende av möjligheten att erhålla ytterligare rörelsemedel. Kampanjarbete av antytt slag kräver icke blott åtgärder för produktion av olika propagandaenheter utan därutöver en kostnadskrävande organisations- och distributionsapparat av helt annat omfång än vad föreningens ordinarie kansliresurser förmår handha. Det bör göras möjligt för NTF att årligen tillsammans med myndigheter, polis-, motor- och andra organisationer, näringslivet, trafiksäkerhetsorgan m.fl. planera och genomföra åtminstone en större kampanj och två å tre mindre. NTF utgår ifrån att under budgetåret 1960/61 behöva genomföra en större och två mindre kampanjer och beräknar för den förstnämnda 500 000 kr. och för de båda sistnämnda tillhoppa 400 000 kr. eller sammanlagt 900 000 kr. motsvarande en ökning med 450 000 kr.

Till verksamheten under budgetåret 1960/61 behöver NTF alltså (1 350 000 + 35 000 + 60 000 + 50 000 + 450 000) 1 945 000 kr. Genom egna åtgärder beräknar NTF kunna täcka 300 000 kr. härav. Under förutsättning att NTF från trafikförsäkringsföreningen kan påräkna samma bidrag som innevarande år, 500 000 kr., erfordras ett statsbidrag med (1 945 000 — 300 000 — 500 000) 1 145 000 kr., motsvarande en ökning med 595 000 kr.

Departementschefen

Sedan statsmakterna förra året beslutat att för försäkringsanstalt införa viss avdragsrätt vid beskattningen för bidrag till trafiksäkerhetsverksamheten, har NTF tillförts betydligt ökade bidrag från trafikförsäkringsföreningen. För budgetåret 1959/60 höjde sålunda föreningen sitt bidrag från 125 000 kr. till 500 000 kr. och för nästa budgetår har bidraget ytterligare höjts till 750 000 kr. Även i övrigt har bidragen från enskilt håll ökat. Vidare har föreningens ansträngningar att få större inkomster genom egen försäljningsverksamhet m. m. varit framgångsrika. Starka skäl talar för att under sådana förhållanden även staten bör öka sitt ekonomiska stöd åt NTF för att stimulera föreningen i dess arbete, icke minst med tanke på den riksomfattande stora kampanj, som föreningen planerar att genomföra under år 1960. Jag föreslår därför, att bidragsanslaget för nästa budgetår höjes till 650 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 650 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

[32—41] 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar. 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning. 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader. 4. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer. 5. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m.m. 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m.m. 7. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet. 8. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlektjänst för luftfarten. 9. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer. 10. Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.

Till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) är för budgetåret 1959/60 anslag uppförda med sammanlagt 10 266 900 kr.

SMHI-utredningen har den 14 maj 1959 i särskilt betänkande avgivit förslag om Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts arbetsuppgifter och organisation (SOU 1959: 21). Ifrågavarande betänkande är, efter avslutad remissbehandling, föremål för övervägande inom kommunikationsdepartementet. I avvaktan på ställningstagande till de av utredningen framlagda förslagen, vilka påverkar bedömningen av anslagsbehoven, torde anslagen i statsverkspropositionen för nästa budgetår böra uppföras med endast preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet till sammanlagt 11 872 800 kr.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna till:

a) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 356 800 kr.

b) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning* ett anslag av 27 700 kr.

c) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader* ett förslagsanslag av 295 500 kr.

d) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer* ett anslag av 974 700 kr.

e) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.* ett förslagsanslag av 751 800 kr.

f) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.* ett reservationsanslag av 150 400 kr.

g) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 1 988 300 kr.

h) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten* ett förslagsanslag av 2 197 400 kr.

i) *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer* ett förslagsanslag av 1 003 200 kr.

j) *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* ett förslagsanslag av 1 127 000 kr.

E. Byggnadsväsendet

[42] 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 689 000	3 324 700
1959/60 (statsliggaren s. 417)	3 887 200	
1960/61 (förslag)	4 082 000	

I. Byggnadsstyrelsens petita

Byggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 378 400 kr.

1. Löneregleringar m. m.

	Ökning
Administrativa byrån	
personalavdelningen	
a) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 förste byråsekreterare i Ae 23	1 548
kameralavdelningen	
b) 1 förste bokhållare i Ao 17 i st. f. 1 bokhållare i Ao 15	1 080
Byggnadsbyrån	
c) 1 teknisk direktör i Bp 5 i st. f. 1 byggnadschef i Bp 4	2 448
egenregiavdelningen	
d) 1 måleriarbetschef i Ae 21 i st. f. 1 målarmästare i Ae 19 ...	—
byggnadstekniska avdelningen	
e) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. Ag 24	—
f) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ag 21	—
värme- och sanitetstekniska avdelningen	
g) 1 förste byråingenjör (rörarbetschef) i Ae 23 i st. f. 1 byråingenjör i Ae 21	—
h) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ag 21	—
i) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. 1 rörkontrollant i Ae 19 ...	—
elektrotekniska avdelningen	
j) 1 förste byråingenjör (elarbetschef) i Ae 23 i st. f. 1 byråingenjör i Ae 21	—
k) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ag 21	—
ekonomiavdelningen	
l) 1 byggnadskamrer i Ae 23 i st. f. 1 förste revisor i Ae 21	—

kostnadsberäkningsavdelningen		Ökning
m) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 förste byråingenjör i Ae 23	—	
n) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ag 21	—	
allmänna avdelningen		
o) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ag 21	—	
Intendentsbyrån		
p) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. Bo 1	2 580	
utrikesavdelningen		
q) 1 byrådirektör i Ae 26 i st. f. Ae 24	3 204	
hyresavdelningen		
r) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 fastighetsintendent i samma lönegrad	—	
Kulturhistoriska byrån		
s) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. Bo 1	2 580	
Stadsplanebyrån		
t) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. Bo 1	2 580	
avdelningen för detaljplaner		
u) 1 byrådirektör i Ao 26 i st. f. Ao 24	3 396	
avdelningen för juridiska frågor		
v) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 förste byråsekreterare i Ae 23	1 548	
Utredningsbyrån		
x) 1 byggnadsråd i Bp 3 i st. f. Bo 1	2 580	
2. Personalförstärkningar		
Intendentsbyrån		
stockholmsavdelningen		
a) 1 intendent i Ae 23	25 272	
b) 2 byråingenjörer i Ae 21 (kontrollanter)	45 576	
c) 2 byråingenjörer i Ae 19 (kontrollanter)	41 136	
allmänna avdelningen		
d) 1 byråingenjör i Ae 21	22 788	
utrikesavdelningen		
e) 1 intendent i Ae 23	25 272	
Kulturhistoriska byrån		
f) 1 amanuens i regl. befordringsgång	20 568	
Utredningsbyrån		
g) 1 förste byråsekreterare i Ae 21	25 272	

3. Omräkningar

Ökning

a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1959 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 152)	1 608
b) Löneklassförändringar m. m.	25 195
c) Höjt rörligt tillägg	76 069
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	46 100
	378 400

Motiv

Såsom anmäldes i fjolårets statsverksproposition (VI ht. s. 120) har byggnadsstyrelsen numera frånträtt tidigare framfört önskemål om tillkallande av särskilda sakkunniga för att verkställa en utredning rörande styrelsens arbetsuppgifter och organisation. Styrelsen gör i stället ett försök att inom ramen av sina befogenheter anpassa organisationen efter de nya krav, som föranleds av den starka utvecklingen inom styrelsens verksamhetsområde. I den mån detta icke visar sig möjligt, ämnar styrelsen successivt antingen i samband med petitaframställningar eller i annan ordning väcka förslag hos Kungl. Maj:t.

Styrelsens arbete med att anpassa organisationen efter de alltfört ökade arbetsuppgifterna kommer särskilt till uttryck i de anslagsäskanden som nu framläggs för byggnadsbyråns del. Beträffande intendentsbyrån har styrelsen påbörjat en intern utredning, vars resultat kommer att framläggas i nästa års petita. I avvaktan härpå framlägger styrelsen nu förslag, som i huvudsak utgör en upprepning av anslagsäskandena hösten 1958. Förslagen föregriper icke utredningen och avser med hänsyn till arbetsbelastningen oundgängligen nödvändiga personalökningar m. m. Inom styrelsen har vidare påbörjats en undersökning rörande ev. möjligheter att lägga om kassa- och bokföringsväsendet. Denna utredning har ännu icke slutförts delvis beroende på att man vill avvakta resultatet av den pågående utredningen om redogöraransvaret. Sedan våren 1959 pågår med anlitande av utomstående expertis en utredning om värmetekniska avdelningens organisation och framtida ställning.

Den rutinmässiga rationaliseringsverksamheten från styrelsens administrativa byrås sida har utmynnat i, bl. a., viss ytterligare delegering av beslutanderätten till avdelningschefer och likställda samt en minskning av antalet civilekonomer i kameralt arbete. Den till administrativa byråns kameralavdelning hörande räkenskapsavdelningen, som närmast handhar bokföringen av fastighetsunderhållet m. m., har rationaliserats genom anskaffning av en modern bokföringsmaskin. I samband härmed har skett en omläggning av blankettsystemet. Härigenom har den personalökning, som eljest skulle ha framtvingats av ökningen i fastighetsbeståndet, t. v. uppskjutits, samtidigt som bokföringen blivit överskådligare.

1. a) Den administrativa byrån är uppdelad på fyra avdelningar för allmänna ärenden, ombudsmannaärenden, kamerala ärenden samt per-

sonalärenden. Sedan beslutanderätten beträffande vissa ärendegrupper delegerats till avdelningsföreståndarna, arbetar dessa i motsvarande omfattning självständigt inom sina områden. Samtliga avdelningsföreståndare är placerade i lönegrad 24 med undantag för föreståndaren för personalavdelningen, vilken innehar tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ae 23.

Byråsekreteraren har i första hand att svara för samtliga ärenden rörande styrelsens personal såsom tjänstetillsättningar, anslagsäskanden m. m. Ärendena har ej blott ökat i antal utan även blivit alltmer komplicerade. Genom beslut av styrelsen har byråsekreteraren anförtrottp egen beslutanderätt i vissa löne- och pensionärenden m. m. Härutöver har han föredragningskyldighet inför chefen för administrativa byrån i sådana ärenden, som från generaldirektören delegeras till denne, samt inför generaldirektören i övriga personalärenden. Personalarbetet är ofta komplicerat till följd av rådande brist på kvalificerad teknisk personal och på dennas rörlighet. Förflyttningar av personal mellan styrelsens många byggnadsföretag föranleder ofta på byråsekreteraren ankommande beslut i frågor rörande anstånd med omstationering m. m. Han deltar i förhandlingar mellan styrelsen, å ena, och arbetarnas fackliga organisationer, å andra sidan, angående vissa avlönings- och arbetsvillkor för styrelsens ca 900 arbetare. Han har också förordnats till ledamot i skiljenämnden för behandling av avtalstvister mellan styrelsen och svenska murareförbundet resp. svenska byggnadsarbetareförbundet.

1. e) Byrådirektören, vars tjänst i lönegrad Ag 24 inrättades den 1 januari 1956, tjänstgör som chef för den sektion inom den byggnadstekniska avdelningen, som svarar för en stor del av utrednings- och informationsverksamheten. Som sektionschef har byrådirektören att handlägga frågor av betydelse från teknisk och ekonomisk synpunkt för all husbyggnadsverksamhet, för vilken byggnadslov erfordras. Han har också att följa den fortgående tekniska utvecklingen inom flera områden av husbyggandet och därvid samarbeta med andra berörda myndigheter, institutioner och branschorganisationer.

Behovet av tjänsten är nu sedan flera år prövat och befunnet varaktigt.

2. b och c) Den genom nybyggnader, inköp m. m. uppkommande successiva tillväxten av det under byggnadsstyrelsens delfond upptagna fastighetsbeståndet — vilken tillväxt kan beräknas till 20—25 milj. kr. årligen — medför ökat arbete för intendentsbyråns inrikesavdelning. Någon motsvarande ökning av personalen har icke skett. Bristen på personal har gjort sig särskilt märkbar beträffande vården av byggnaderna i Stockholm med omnejd. År 1935, då fastighetsfonden bildades, var värdet på byggnaderna ca 61 milj. kr. och 6 tekniker direkt sysselsatta med kontrollarbetet. Byggnadsvärdet per tekniker uppgick sålunda till omkring 10 milj. kr. År 1957 uppgick värdet av byggnaderna i distriktet till ca 280 milj. kr. eller

omräknat i 1935 års priser ca 175 milj. kr. Antalet tekniker uppgick till 12, vilket innebar en brist på drygt fem befattningshavare för år 1957. Detta betyder att arbetsbelastningen per befattningshavare ökat med ca 45 %. Även den 1 juli 1959 förelåg en brist på fem kontrollanttjänster. Då byggnadsbeståndet under budgetåret 1959/60 genom smärre tillskott av nya förvaltningsobjekt kan beräknas öka ytterligare, leder detta till att fastighetsunderhållet måste eftersättas genom att den tillgängliga personalens arbetsbörda än mera ökas.

De fyra nu föreslagna befattningshavarna förutsättes bli ansvariga kontrollanter för nya distrikt i Stockholm, varvid en omfördelning av arbetsuppgifterna inom samtliga kontrollantdistrikt blir möjlig. Behovet av kvalificerade kontrollanter föranleder styrelsen att hemställa om två tjänster i lönegrad 21 och två i lönegrad 19. I den förra lönegraden är f. n. placerade de ansvariga kontrollanterna för de större distrikten i Stockholm och ingenjörerna på de länsarkitektkontor, där fastighetsbeståndet är av större omfattning.

2. d) Intendentbyråns allmänna avdelning har bl. a. att svara för allmänna fastighetsförvaltningsfrågor, värderingar av fastigheter, förhandlingar rörande inköp och försäljning av fastigheter, stadsplaneavtal, utredningar inom fastighetsförvaltningens olika områden, upprättande av styrelsens underhållskostnadsindex samt skötseln av ritningsarkivet. Vidare kan intendentbyråns rationaliseringsverksamhet huvudsakligen sägas vara förlagd till avdelningen och det är här som arbetskraft särskilt bör sättas in, om man vill uppnå fördelarna av en stordrift beträffande fastighetsförvaltningen.

Bortsett från chefen för avdelningen samt viss biträdespersonal förfogar avdelningen endast över 2 tjänster, nämligen en i Ag 21 och en i Ae 19. Innehavaren av tjänsten i Ag 21 tages helt i anspråk för arbetsuppgifter sammanhängande med byråns rationaliseringsverksamhet beträffande underhållskostnaderna. Alla övriga kvalificerade arbetsuppgifter inom avdelningen fördelas f. n. mellan avdelningschefen och ingenjören i Ae 19. En personalförstärkning är emellertid oundgängligen erforderlig, varför styrelsen föreslår inrättande av en tjänst för en byråingenjör i lönegrad Ae 21, vilken avses få ställning såsom avdelningschefens närmaste man.

Yttrande

Statens lönenämnd vill icke motsätta sig yrkandet om uppflyttning av tjänsten som förste byråsekreterare i Ae 23 på administrativa byråns personalavdelning till byrådirektör i Ae 24.

Beträffande förslaget om förändring av en tjänst som byrådirektör i Ag 24 på byggnadsbyråns byggnadstekniska avdelning till byrådirektör i Ae 24 framhåller lönenämnden, att tillräckliga skäl icke synes föreligga för placering av tjänsten i högre lönegrad än A 23. Då förekommande

arbetsuppgifter motiverar högst lönegrad 19 kan nämnden icke tillstyrka den föreslagna inplaceringen i lönegrad Ae 21 av fyra tjänster som byråingenjör i Ag 21 på byggnadsbyrån, varav en på resp. byggnadstekniska och elektrotekniska avdelningen, kostnadsberäkningsavdelningen samt allmänna avdelningen. Nämnden kan ej heller biträda förslagen om uppflyttning av en förste byråingenjör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24 på byggnadsbyråns kostnadsberäkningsavdelning, en byrådirektör i Ao 24 till Ao 26 på stadsplanebyråns avdelning för detaljplaner och en förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24 på stadsplanebyråns avdelning för juridiska frågor.

Mot den förordade löneställningen (Ae 23) för den föreslagna tjänsten som intendent å intendentsbyråns inrikesavdelning har lönenämnden icke något att erinra, därest ansvaret för stockholmssektionen anses böra överföras från inrikesavdelningens chef till innehavaren av den nya tjänsten.

Den föreslagna tjänsten som byråingenjör i Ae 21 på intendentsbyråns allmänna avdelning bör enligt nämndens mening placeras i högst lönegrad A 19 och den begärda intendentstjänsten i Ae 23 på intendentsbyråns utrikesavdelning i lönegrad A 21.

II. 1958 års besparingsutredning

I betänkandet »Besparingar inom statsverksamheten» (SOU 1959: 28, s. 196—197) har besparingsutredningen redovisat vissa synpunkter på byggnadsstyrelsens arbeten i egen regi. Utredningen framhåller bl. a., att den i egen regi bedrivna byggnadsverksamheten — även om tendensen på senare år varit något sjunkande — är av avsevärd omfattning samt att den nödvändiggör att styrelsen har en betydande kader arbetsledande personal och en arbetsstyrka i storleksordningen 700 man. Förhållandet torde leda till en viss risk för att arbetsobjekt kommer till utförande i egen regi utan att denna lösning i det enskilda fallet blir prövad och efter jämförelse med entreprenadanbud befunnen vara den ekonomiskt fördelaktigaste. Det är av vikt att byggnadsstyrelsens organisation för byggande i egen regi så snart det är möjligt nedbringas till vad som bedömes oundgängligen nödvändigt för att kunna bemästra ev. tendenser till opåkallat höga priser från entreprenörernas sida, vilket torde ha varit det ursprungliga skälet för byggnadsorganisationens inrättande. Utredningen föreslår, att byggnadsstyrelsen måtte anmodas att taga de anförda synpunkterna under övervägande och till Kungl. Maj:t inkomma med en redogörelse för de åtgärder, som enligt styrelsens bedömande bör vidtagas i syfte att begränsa styrelsens byggnadsverksamhet i egen regi.

Yttranden

Besparingsutredningens synpunkter på byggnadsstyrelsens arbeten i egen regi delas i stort sett av *statens organisationsnämnd, länsstyrelsen i*

Västerbottens län samt Svenska byggnadsentreprenörföreningen. Organisationsnämnden erinrar dock om att vid avvägning av egenregiorganisationen hänsyn bör tas till att styrelsen ofta har att svara för stora och komplicerade ombyggnadsarbeten å äldre byggnader. För dessa arbeten är det icke alltid möjligt att erhålla entreprenadanbud och valet står då mellan egenregibygge eller att låta byggnadsfirma utföra arbetet på löpande räkning.

Även byggnadsstyrelsen är positivt inställd till tanken, att egenregiverksamheten bör inskränkas. Styrelsen redovisar emellertid vissa skäl för att styrelsen allttjämt i en icke obetydlig omfattning bygger i egen regi. Även om det numera på själva husbyggnadsområdet, såvitt kan bedömas av till styrelsen inkommande anbud, icke förekommer någon kartellbildning, är byggnadsstyrelsen i fråga om vissa specialarbeten på grund av marknadens struktur hänvisad till ett mindre antal storföretag. Från denna synpunkt är det av värde att i prispressande syfte äga en egenregiverksamhet att falla tillbaka på. Därtill kommer, att styrelsen inom dessa specialområden sedan lång tid kunnat hos sig samla en kader av dugande arbetare med arbetsledare, vilka förvärvat en betydande erfarenhet beträffande specialinstallationer för laboratorier, sjukhus och andra institutionsbyggnader. Det råder ingen tvekan om att tydligt avgränsbara husbyggnadsföretag, såsom rena nybyggen, i allmänhet lämpar sig för entreprenadförfarande. Byggnadsstyrelsen tillämpar också detta tillvägagångssätt i huvuddelen av fallen. Därutöver ingår bland styrelsens arbetsuppgifter regelbundet ombyggnadsarbeten på äldre statliga byggnader. Vid arbeten av denna typ, med svårbestämbar arbetsvolym och oförutsedda fördröjningsmoment nästan dagligen, vore det ofta ekonomiskt oförsvarligt att använda entreprenadförfarande. Härtill kommer att liksom hittills oförutsedda händelser även i framtiden kan föranleda så brådskande byggnadsåtgärder, att en fullständig projektering icke kan inväntas före igångsättandet, varvid det föreligger betydande svårigheter att utlämna arbetet på entreprenad. Det samma gäller om en entreprenör under byggnadstiden går i konkurs eller en byggnadsplats ligger avlägset och utan anknytning till någon större tätort.

Utvecklingen visar att styrelsen kunnat relativt sett i tämligen jämn takt minska sin egenregiverksamhet. Styrelsen anser att omfattningen av denna verksamhet åtminstone i nuläget är ekonomiskt lämplig men att en begränsad ytterligare krympning kan vara möjlig i framtiden. Väsentligt för en ekonomiskt gynnsam administration av egenregiverksamheten är emellertid, att den icke utsättes för häftiga storleksvariationer.

Departementschefen

Enligt besparingsutredningen torde byggnadsstyrelsens organisation för byggande i egen regi så snart som möjligt böra nedbringas till vad som

bedömes oundgängligen nödvändigt för att kunna bemästra ev. tendenser till opåkallat höga priser från entreprenörernas sida. Såsom framgått av vad byggnadsstyrelsen anfört finns det emellertid även andra omständigheter, som måste beaktas vid den fortsatta avvägningen av egenregiverksamhetens omfattning. Jag är därför icke beredd att i anledning av utredningens förslag närmare uttala mig rörande avvägningen mellan egen regi och entreprenad utan förutsätter att byggnadsstyrelsen — som sedan en följd av år minskat sin egenregiverksamhet till dess nuvarande relativt begränsade omfattning — skall fortlöpande tillse att man har en lämpligt avvägd egenregiverksamhet.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en befattning som förste byråsekreterare i Ae 23 å styrelsens administrativa byrå förändras till en byrådirektörstjänst i Ae 24. Detta medför ett ökat anslagsbehov å 1 548 kr.

Med anledning av byggnadsstyrelsens förslag om förändring av en extra byrådirektörsbefattning i A 24 till extra-ordinarie tjänst i samma lönegrad får jag efter samråd med chefen för civildepartementet föreslå att en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 inrättas på byggnadsbyråns byggnadstekniska avdelning.

Till följd av den fortlöpande utvidgning av det under styrelsens förvaltning stående fastighetsbeståndet, som ägt rum under senare år, bör styrelsen få anställa ytterligare en byggnadskontrollant på intendantsbyråns inrikesavdelning. Jag föreslår därför att en tjänst som byråingenjör i Ae 21 inrättas för detta ändamål. Därjämte är det angeläget att förstärka intendantsbyråns allmänna avdelning, varför jag vill förorda inrättande av en befattning som byråingenjör i Ae 19 å denna avdelning. Dessa förslag medför ett ökat anslagsbehov å 44 220 kr.

Byggnadsstyrelsens övriga förslag till löneregleringar och personalförstärkningar kan jag icke tillstyrka.

De automatiska kostnadsökningarna i anledning av 1959 års riksdagsbeslut om uppflyttning av vissa tjänster samt för löneklassuppflyttningar m. m., höjt rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter upptager jag i enlighet med styrelsens beräkningar till (1 608 + 25 195 + 76 069 + 46 100) 148 972 kr.

I överensstämmelse härmed uppföres anslaget med (3 887 200 + 1 548 + 44 220 + 148 972) i runt tal 4 082 000 kr.

I styrelsens personalförteckning för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet bör uppföras en byrådirektör i Ae 24 och en byråingenjör i Ae 21 och ur förteckningen utgå en förste byråsekreterare i Ae 23. Vidare bör i personalförteckningen över av byggnadsmedel avlönad personal å styrelsens byggnadsbyrå uppföras en förste byråingenjör i Ae 23.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 365 800
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 851 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	583 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	67 500
	Säger kr. 3 870 000

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	74 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	103 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	31 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 500
	Säger kr. 212 000
	Summa kr. 4 082 000

c) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 082 000 kr.

[43] 2. Byggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	412 900	435 600
1959/60 (statsliggaren s. 420)	486 600	
1960/61 (förslag)	509 600	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 36 500 kr.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar (anvisat 1959/60 104 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 91 000 resp. 98 200 kr.), ökning på grund av belastningen (10 000 kr.), höjda traktamentskostnader (5 000 kr.), samt begärd personalförstärkning (5 000 kr.)	+ 20 000

	Ökning eller minskning
2. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 29 500 kr., belastning 1957/58 och 1958/59 9 000 resp. 56 800 kr.), ökning till följd av ökad belastning (3 500 kr.), utökade lokaler (1 000 kr.) och begärd personalförstärkning (500 kr.)	+ 5 000
3. Övriga expenser (anvisat 1959/60 334 400 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 265 200 och 332 300 kr.)	
a) ökade städningskostnader till följd av nytt avtal (800 kr.), nytillkomna lokaler (2 000 kr.) och begärd personalförstärkning (1 000 kr.)	+ 3 800
b) ökade telefonkostnader i anledning av begärd personalförstärkning, varav 2 100 kr. engångskostnader	+ 5 700
c) engångsutgifter för inköp av inventarier för begärd ny personal m. m. (9 000 kr.) samt för särskilda anläggningar (18 000 kr.); se särskild P.M.	+ 27 000
d) avgår för budgetåret 1959/60 anvisade engångsbelopp	— 25 000
	+ 36 500

Departementschefen

Anslagsposten för reseersättningar torde med hänsyn till höjda traktementsersättningar m. m. böra uppräknas med 10 000 kr.

Delposten för bränsle, lyse och vatten bör ökas med 5 000 kr. Under delposten till övriga expenser upptager jag 3 500 kr. för ökade städningskostnader till följd av nytillkomna lokaler m. m. samt 2 500 kr. — varav 1 000 kr. engångskostnader — för ökade telefonkostnader i anledning av den under avlöningsanslaget föreslagna personalförstärkningen. Vidare förordar jag en uppräkning med 8 000 kr. med hänsyn till verkningarna av den allmänna varuskatten. Till engångsutgifter för inköp av inventarier upptager jag 21 000 kr., varav 18 000 kr. avses för särskilda anläggningar. Då jag icke anser mig kunna tillstyrka någon ytterligare ökning under expensposten och ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp å 27 000 kr. bortfaller, skulle expensposten ökas med (5 000 + 3 500 + 2 500 + 8 000 + 21 000 — 27 000) 13 000 kr.

I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (486 600 + 10 000 + 13 000) 509 600 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 509 600 kr.

[44] 3. Länsarkitektorganisationen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	4 825 900	4 170 100
1959/60 (statsliggaren s. 420)	5 020 500	
1960/61 (förslag)	5 179 600	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1959) hemställer, att anslaget ökas med 222 600 kr.

1. Löneregleringar**ökning**

24 länsarkitekter i Bp 3 i stället för Bp 1 63 550

2. Omräkningar

a) Löneklassuppflyttningar m. m.	31 670
b) Provisoriskt extra tillägg inberäknat kallortstillägg till tjänstemän inom kallortsområdet	10 172
c) Höjt rörligt tillägg	65 768
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	51 440
	222 600

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens förslag om uppflyttning av länsarkitektbefattningarna från lönegrad Bp 1 till Bp 3 anser jag mig icke kunna förorda. För löneklassuppflyttningar m. m. samt övriga omräkningar upptager jag i enlighet med byggnadsstyrelsens beräkningar sammanlagt 159 050 kr.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (5 020 500 + 159 050) i runt tal 5 179 600 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	957 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 894 900
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	471 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	778 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	78 400
	Summa kr. 5 179 600

b) till *Länsarkitektorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 179 600 kr.

[45] 4. Länsarkitektorganisationen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	507 500	520 900
1959/60 (statsliggaren s. 421)	495 500	
1960/61 (förslag)	536 500	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget ökas med 42 000 kr.

Ökning

1. Reseersättningar (anvisat 1959/60 230 000 kr., belastning 1957/58 och 1958/59 227 000 resp. 247 200 kr.), ökning med hänsyn till belastningen (20 000 kr.) samt höjda traktamenten (10 000 kr.)	30 000
3. Övriga expenser (anvisat 1959/60 236 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 235 200 resp. 228 100 kr.), ökning med hänsyn till flyttning av länsarkitektkontoret i Västerås (7 000 kr.; engångskostnad) samt ökning av städningskostnaderna till följd av nytt avtal (2 000 kr.) och utökade lokaler (3 000 kr.)	12 000
	<u>42 000</u>

Departementschefen

Anslagsposten för reseersättningar torde med hänsyn till höjda traktamentsersättningar m. m. böra uppräknas med 25 000 kr.

Under delposten övriga expenser bör i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag upptagas en ökning å 12 000 kr., varav 5 000 kr. för ökade städningskostnader samt 7 000 kr. för engångskostnader i samband med flyttning av ett kontor. Därutöver förordar jag en uppräkning med 4 000 kr. i anledning av den allmänna varuskatten. Sammanlagt skulle delposten sålunda öka med (12 000 + 4 000) 16 000 kr.

Anslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår uppföras med (495 500 + 25 000 + 16 000) 536 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 536 500 kr.

[46] 5. Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	100	—	315 700
1958/59	100	3 900	311 900
1959/60 (statsliggaren s. 421)	100		
1960/61 (förslag)	500 000		

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget upptages till 500 000 kr.

Motiv

Anslaget är avsett för bidrag till kostnader dels för upprättande av regionplan och dels till vägförening för genomförande av byggnadsplan (SFS 1958:163).

Under budgetåret 1958/59 har från anslaget utbetalats ca 3 900 kr. Vid budgetårets utgång uppgick tillgängliga medel till 311 900 kr.

Inom vissa regioner har planeringsarbetet nu fortskridit så långt, att frågan om statsbidrag kan tänkas bli aktuell för flera av dem under budgetåret 1959/60 eller 1960/61. Det totala bidragsbehovet är f. n. av storleksordningen 2,5 milj. kr. Av detta belopp kan intill utgången av budgetåret 1960/61 i runt tal 1,5 milj. kr. komma i fråga för utbetalning. Med tanke på sannolikheten av vissa fördröjningar vid planernas slutförande borde dock anslagsanvisningen med hänsynstagande till den förefintliga reservationen å anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 500 000 kr.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag förordar därför att anslaget, som under en följd av år uppförts med enbart ett formellt belopp, för nästa budgetår upptages till 500 000 kr.

I detta sammanhang får jag erinra om att förskott till regionplaneändamål kan efter beslut av Kungl. Maj:t tillhandahållas av statsmedel. Sådana förskott bestrides från anslaget Förskott till vissa plankostnader m. m. å kapitalbudgeten under Fonden för förslag till statsverket. Å anslaget finns enligt senast tillgängliga uppgifter disponibelt ca 277 000 kr. Frågan om den fortsatta bidragsgivningen till upprättande av regionplaner har upptagits till prövning av 1951 års byggnadsutredning. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete har jag icke ansett mig böra förorda någon medelsanvisning under investeringsanslaget Förskott till vissa plankostnader m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.* för
budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

[47] 6. Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa
strandområden

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	50 000	12 100
1959/60 (statsliggaren s. 422)	10 000	
1960/61 (förslag)	10 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen (skr. 31/8 1959) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

[48] 7. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	190 000	85 500	344 500
1959/60 (statsliggaren s. 422)	240 000		
1960/61 (förslag)	500 000		

Yrkande

Byggnadsstyrelsen hemställer i skrivelse den 31 augusti 1959, att anslaget upptages till oförändrat belopp.

Dessutom har styrelsen i skrivelser den 25 augusti 1959 hemställt, att särskilda anslag å sammanlagt 500 000 kr. måtte för budgetåret 1960/61 anvisas för kostnader i samband med styrelsens fullgörande av uppdrag att upprätta vissa generalplaner m. m.

Motiv

De för innevarande budgetår tillgängliga medlen jämte möjliga tillgodoföranden från byggnadsanslag till utredningsanslaget beräknas bli helt tagna i anspråk för därmed avsedda ändamål. För budgetåret 1960/61 torde omfattningen av den normala byggnadsutredande verksamhet, för vilken kostnaderna skall bestridas av förevarande anslag, komma att bli mycket betydande. Styrelsen vill dock icke av denna anledning påyrka en höjning av anslaget.

Emellertid har Kungl. Maj:t genom skilda beslut år 1958 och 1959 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att upprätta generalplaner för Uppsala och Lunds universitet samt medicinska högskolan i Umeå. Vidare har styrelsen år 1958 fått Kungl. Maj:ts uppdrag att utreda frågan om erforderliga lokaler för fältstationer för forskning och undervisning i zoologi, botanik, ekologi och limnologi. Styrelsen beräknar kostnaderna för dessa generalplanarbeten m. m. till 500 000 kr. Då en kostnad av denna storlek enligt styrelsens mening icke kan bestridas från förevarande anslag, har styrelsen hemställt, att för budgetåret 1960/61 särskilda anslag måtte anvisas för dessa utredningsarbeten.

Departementschefen

Erforderliga medel för upprättande av generalplaner för Uppsala och Lunds universitet m. m. torde böra upptagas under förevarande anslag. Det av byggnadsstyrelsen äskade beloppet synes motsvara den beräknade totala kostnaden för dessa utredningsarbeten. Då utredningarna enligt uppgift beräknas fortgå jämväl under en stor del av budgetåret 1961/62, bör den erforderliga medelsanvisningen kunna fördelas över två budgetår. Jag föreslår därför, att utredningsanslaget för dessa ändamål uppräknas med 260 000 kr. och att anslaget sålunda för nästa budgetår uppföres med (240 000 + 260 000) 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag*
m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
500 000 kr.

F. Tekniska institut

[49] 1. Statens väginstitut

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	838 300	709 100
1959/60 (statsliggaren s. 421)	942 000	
1960/61 (förslag)	959 000	

Yrkande

Direktionen för statens väginstitut (skr. ²⁸/₈ 1959) hemställer, att anslaget ökas med 85 700 kr.

Avlöningar

A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Löneregleringar m. m.

	Ökning eller minskning
a) 1 överdirektör i Bp 5 i st. f. 1 överingenjör i Bp 4 ...	+ 2 112
b) 1 verkmästare i Ao 16 i st. f. Ao 14	+ 1 752
c) 1 forskningsingenjör i Ae 23 i st. f. Ae 21	+ 2 508
d) 1 förste instrumentmakare i Ae 13 i st. f. Ae 12	+ 780
e) 1 förste laboratorieassistent i Ae 13 i st. f. 1 förste laboratoriebiträde i Ae 12	+ 780
f) 1 förste laboratorieassistent i Ae 13 i st. f. 1 tekni- ker i Ae 12	+ 780
g) 1 laborator i Ae 24 i st. f. 1 väggeolog i Ae 21	+ 3 300
h) 3 forskningschefer i Bo 1 i st. f. 3 avdelningschefer i samma lönegrad	—
i) 1 forskningschef i Be 1 i st. f. 1 avdelningschef i samma lönegrad	—

2. Personalförstärkningar

a) 1 forskningschef i Bo 1	+ 31 392
b) 1 laborator i Ae 24	+ 23 028
c) 2 instrumentmakare i Ae 11	+ 23 544

3. Omräkningar

a) Löneklassförändringar	+ 4 227
b) Höjt rörligt tillägg	+ 29 700
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 11 300

Ökning eller
minskning**B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdrags-
givares räkning****1. Löneregleringar m. m.**

a) 1 förste laboratorieassistent i Ae 13 i st. f. 1 tekniker i Ag 12	+	648
b) 1 kanslibiträde i Ae 7 i st. f. Ag 7	—	—
c) 1 förste biblioteksassistent i Ae 13 på heltid i st. f. nuvarande arvodesbefattning på halvtid	+	6 244

2. Omräkningar

a) Uppräkning i anledning av ökad uppdragsverksamhet	+	166 508
b) Höjt rörligt tillägg	+	40 700
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	7 400

Omkostnader**A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet**

1. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 23 000 kr.; be- lastning 1957/58 och 1958/59 resp. 21 600 och 22 100 kr.), ökning med anledning av utökade lokaler	+	2 000
2. Övriga expenser; avgår för budgetåret 1959/60 anvisat en- gångsbelopp	—	7 000
3. Underhåll av tomt och gata (anvisat 1959/60 2 000 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 1 900 och 1 700 kr.), ökning med anledning av större utnyttjat tomtområde ...	+	1 000
4. Bibliotek (anvisat 1959/60 4 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 3 000 och 4 300 kr.), ökat inköp av fack- litteratur	+	500

**B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdrags-
givares räkning**

Ökade omkostnader i samband med ökad uppdragsverk- samhet	+	100 000
--	---	---------

Särskilda uppdragsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll (för 1959/60 upptaget med 3 000 kr.; influtet under 1957/58 och 1958/59 resp. 3 900 och 6 100 kr.). Beräknat för 1960/61 till 5 000 kr. ...	—	2 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. (för 1959/60 upp- taget med 554 500 kr.; influtet 1957/58 och 1958/59 resp. 550 700 och 854 700 kr.). Beräknat för 1960/61 till 920 000 kr., vilket motsvarar beräknade utgifter för uppdragsverk- samheten, ökat med 15 %	—	365 500
	+	85 703

Motiv

På grundval av verkställd översyn av statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation framlade departementschefen i 1959 års statsverksproposition (VI ht. s. 147) vissa förslag till utbyggnad av väginstitutet. Statsutskottet fann förslaget vara väl avvägt såsom ett första led i väginstitutets fortsatta upprustning. Riksdagen beslöt i enlighet med statsutskottets utlåtande.

Med hänsyn till att den alltjämt växande biltrafiken kräver ökade resurser för forskning och undersökningar inom vägområdet, anser direktionen för statens väginstitut, att nästa led i den av utredningen föreslagna upprustningen av väginstitutet bör följa omedelbart. Direktionen begär därför vissa nya tjänster samt vissa tjänsteförändringar.

A. 1. a) Utredningen angående statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation framhöll bl. a., att väginstitutet i sin verksamhet är i hög grad beroende av instituttschefen, hans kunskaper, omdöme, auktoritet och förmåga till initiativ. För att garantier skall skapas för att institutet skall för uppgiften kunna förvärva och behålla en dugande kraft, föreslog utredningen att tjänsten flyttas upp till lönegraden B 5 med tjänstebestämmningen överdirektör. Direktionen anser en uppflyttning av tjänsten till B 5 vara starkt motiverad.

A. 1. c) Forskningsingenjören, som föreslås uppflyttad från Ae 21 till Ae 23, är chef för maskintekniska avdelningens konstruktionskontor. Detta konstruktionskontor skall utarbeta konstruktioner av i regel mycket avancerad art till den utrustning, som erfordras för verksamheten inom hela institutet. Detta arbete måste bedrivas i intimt samarbete med resp. forskare. Chefen för konstruktionskontoret måste besitta stor erfarenhet inom såväl det mättekniska som det maskintekniska området. För befattningen är lönegraden Ae 21 uppenbarligen för låg. Utredningen har föreslagit lönegrad Ae 23.

A. 2. a) De arbetsuppgifter, som åvilar den maskintekniska avdelningen, är mycket omfattande och av mycket olika slag. Den fordons- och maskintekniska sektionen skall sålunda bl. a. utföra undersökningar av fordons kursstabilitet och bromsar, beläggningars friktion, beläggningars jämnhet, snöplogar samt friktion på vintervägbananor medan den trafiktekniska sektionen skall utföra bl. a. dels trafiktekniska undersökningar såsom trafikräkningar med förbättrad apparatur, bestämningar av axeltryck och fordonsvikter samt bestämningar av körsättets beroende av vägens utformning och trafiksituation, dels trafiksäkerhetsforskning. De arbetsuppgifter, som åvilar den trafiktekniska sektionen, är under nuvarande förhållanden med en växande trafik mycket viktiga. Med hänsyn härtill anser direktionen en uppdelning i enlighet med utredningens förslag av den nuvarande maskintekniska avdelningen på en maskinteknisk och en trafiktek-

nisk vara motiverad. Ytterligare en tjänst som forskningschef i Bo 1 bör sålunda inrättas.

B. 1. b) Kanslibiträdestjänsten i Ag 7 på geologiska avdelningen har varit inrättad ett 10-tal år. Tjänsten är stadigvarande och bör förändras till extra ordinarie.

Departementschefen

I fjolårets statsverksproposition anmälades resultatet av en inom kommunikationsdepartementet verkställd utredning rörande statens väginstituts organisation och arbetsuppgifter. På grundval av utredningens förslag framlades vissa förslag till organisatoriska förändringar m. m., vilka godkändes av riksdagen.

För nästa budgetår anser jag mig böra förorda att — som ett fortsatt led i institutets upprustning — den trafiktekniska sektionen inom institutets maskintekniska avdelning i enlighet med utredningens förslag ombildas till en ny avdelning, benämnd trafiktekniska avdelningen. I överensstämmelse härmed bör inrättas en ny befattning som avdelningschef i lönegrad Bo 1, vilket medför ett ökat anslagsbehov å 37 008 kr.

Befattningen som överingenjör och chef i Bp 4 torde böra förändras till tjänst som överdirektör i Bp 5. I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde vidare en befattning som forskningsingenjör i Ae 21 å maskintekniska avdelningens konstruktionskontor böra uppflyttas till lönegrad Ae 23 med benämningen förste forskningsingenjör. Dessa förslag medför en merkostnad å 5 004 kr.

En befattning som kanslibiträde i Ag 7 synes såsom direktionen föreslagit böra förändras till extra ordinarie tjänst i samma lönegrad.

För automatiska kostnadsförändringar i anledning av löneklassuppflyttningar m. m. bör under institutets verksamhet i allmänhet uppföras (4 227 + 15 800 + 11 300) 31 327 kr. För institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning upptager jag 166 508 kr. i anledning av ökad uppdragsverksamhet, 40 700 kr. för höjt rörligt tillägg samt 7 400 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter eller sammanlagt 214 608 kr.

I enlighet med direktionens förslag bör omkostnadsposten för institutets verksamhet i allmänhet minskas med 3 500 kr., medan omkostnadsposten för institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning i samband med ökad uppdragsverksamhet höjes med 100 000 kr.

De särskilda uppdragsmedlen kan enligt direktionens förslag uppräknas med 367 500 kr., varav 2 000 kr. avser ersättningar för materialkontroll samt 365 500 kr. ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.

Då jag i övrigt icke anser mig kunna biträda av direktionen framförda förslag, skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (942 000 + 37 008

+ 5 004 + 31 327 + 214 608 — 3 500 + 100 000 — 367 500) i runt tal 959 000 kr.

I institutets personalförteckning bör under verksamheten i allmänhet uppföras en överdirektör i Bp 5, en avdelningschef i Bo 1 och en förste forskningsingenjör i Ae 23. Ur förteckningen bör utgå en överingenjör och chef i Bp 4 samt en forskningsingenjör i Ae 21.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens väginstitut vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande stat för statens väginstitut att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	286 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	470 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	138 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 200
Säger kr.	911 900

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	493 100
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 000
Säger kr.	593 100
Säger för avlöningar kr.	1 505 000

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	179 000
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	200 000
Säger för omkostnader kr.	379 000
Summa kr.	1 884 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	5 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	920 000
	Säger kr. 925 000
	Nettoutgift kr. 959 000

c) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 959 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[50] 2. *Statens väginstitut: Utrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	40 000	—	40 000
1958/59	40 000	40 700	39 300
1959/60 (statsliggaren s. 424)	40 000		
1960/61 (förslag)	60 000		

Yrkande

Direktionen för statens väginstitut (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget ökas med 20 000 kr.

Motiv

I sina petita för budgetåret 1957/58 hemställde direktionen om medel för förnyelse och utökning av teknisk utrustning enligt en plan, som kostnadsberäknades till sammanlagt 448 000 kr. Härav har för budgetåren 1957/58—1959/60 anvisats tillhoppa 120 000 kr. Anslaget beräknas att genom företagna inköp och beställningar vara helt ianspråktaget den 30 juni 1959.

Enligt en nu företagen undersökning erfordras ett sammanlagt belopp av 402 000 kr. för fortsatt utrustning med tekniska hjälpmedel, varav 90 000 kr. för institutets laboratorieutrustning m. m. samt 312 000 kr. för anskaffning av ny teknisk utrustning. Väginstitutet har företagit en gradering i angelägenhetsgrad av de anmälda behoven. Enligt denna erfordras i första hand 60 000 kr., varav 35 000 kr. för ersättning av förslitna maskiner i verkstaden och försliten laboratorieutrustning för bärighetsundersökningar samt 25 000 kr. för anskaffning av apparatur för utförande av upprepade belastningar i full skala på väg- och flygfältsbeläggningar.

Departementschefen

Med hänsyn till behovet att i ökad utsträckning förnya och komplettera institutets utrustning anser jag mig böra tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 20 000 kr. till 60 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[51] 3. Statens geotekniska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	934 900	1 011 000
1959/60 (statsliggaren s. 424)	942 400	
1960/61 (förslag)	1 042 800	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 182 400 kr.

1. <i>Löneregleringar</i>	Ökning
3 avdelningschefer i B 3 i st. f. 2 i Ao 26 och 1 i Ae 26	16 956
2. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste forskningsingenjör i Ae 24	27 173
b) 1 förste avdelningsingenjör i Ae 23 (konsultationsverksamhet)	—
c) 1 avdelningsingenjör i Ae 21	23 279
d) 1 avdelningsingenjör i Ae 21 (konsultationsverksamhet) ...	—
e) 1 biblioteksassistent i Ae 12	14 627
f) 1 förste laboratoriebiträde i Ae 10 (konsultationsverksamhet)	—
3. <i>Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m.</i>	
Ökning på grund av belastningen; utgifterna täckes genom inflytande ersättningar från uppdragsgivare	80 000
4. <i>Omräkningar</i>	
a) Löneklassförändringar	2 204
b) Höjt rörligt tillägg	10 961
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	7 200
	182 400

Motiv

Anspråken på geotekniska institutets resurser stegras år från år. Någon utveckling på personalsidan i form av tjänster på stat m. m. har emellertid icke skett. På grund av institutets svårigheter att inom ramen för sina resurser anställa och i sin tjänst behålla erforderlig personal har möjligheterna för institutet att emottaga och inom rimlig tid utföra konsultationsuppdrag varit otillräckliga. Den uppkomna situationen har även föranlett väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att hos direktionen hemställa om snabba åtgärder för att öka institutets kapacitet att mottaga och utföra konsultationsuppdrag. Någon nämnvärd ökning härav är dock icke möjlig såvida icke samtidigt institutets forskningsresurser ökas.

2. a—d) Avsaknaden av tillräckligt antal pensionsberättigande tjänster gör sig särskilt gällande i fråga om högre tekniska befattningar. Närmast under de tre befattningarna såsom avdelningschef finns utöver två statsgeoteknikerbefattningar i 24 lönegraden icke någon pensionsberättigande tjänst över 19 lönegraden. Att i längden kunna rekrytera och behålla tillräckligt kvalificerade ingenjörer till extra tjänster är icke möjligt.

Många problem inom det geotekniska forskningsområdet väntar på sin lösning. Av dessa är stora ekonomiska frågor beroende. Exempelvis måste de resultat, som framkommer vid pågående undersökning av skredrisken i Götaälvdalen, bearbetas. Att göra detta inom ramen för de extra medel, som anvisats för denna undersökning, är icke möjligt. Ett annat exempel är utredningar av sättningsproblemet vid bl. a. Skå-Edeby. Inte bara vid större undersökningar utan rent allmänt gäller att undersökningar i samband med konsultationsverksamheten skapar viktiga forskningsuppgifter, som institutet borde ha större möjlighet att ta itu med än det nu har. Denna forskning är av den art, att här krävs speciella kvalifikationer inom det geotekniska forskningsområdet. För dylik kvalificerad forskning bör inrättas en befattning såsom förste forskningsingenjör i Ae 24 samt en som avdelningsingenjör i Ae 21.

Konsultationsuppdragen har blivit alltmer kvalificerade. Uppdragsgivarna utför allt oftare själva den enklare delen av geotekniska undersökningar och överlåter endast den mera komplicerade till institutet. Detta har medfört behov av ytterligare två kvalificerade geotekniker, en såsom förste avdelningsingenjör i Ae 23 och en såsom avdelningsingenjör i Ae 21. Kostnaderna för sistnämnda båda befattningar avses att bestridas av medel från konsultationsuppdrag.

Departementschefen

För att förbättra institutets möjligheter att anställa och få behålla kvalificerad geoteknisk personal vill jag förorda direktionens förslag om inrättande av en extraordinarie befattning som avdelningsingenjör i lönegrad A 21. Kostnaderna härför torde få bestridas av medel från konsulta-

tionsuppdrag m. m. Övriga förslag till personalförstärkning samt förslaget om uppflyttning av avdelningschefernas tjänster i högre lönegrad anser jag mig icke kunna biträda.

Anslagsposten Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m. torde i enlighet med direktionens förslag böra uppräknas med 80 000 kr.

För automatiska kostnadsökningar i anledning av löneklassuppflyttningar, höjt rörligt tillägg samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter upptager jag i likhet med direktionen (2 204 + 10 961 + 7 200) 20 365 kr.

I överensstämmelse härmed skulle anslaget för nästa år uppföras med (942 400 + 80 000 + 20 365) i runt tal 1 042 800 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckning för statens geotekniska instituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning uppföra en befattning som avdelningsingenjör i Ae 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	95 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	371 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	83 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 700
6. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	480 000
Summa kr. 1 042 800	

c) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 042 800 kr.

[52] 4. Statens geotekniska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	439 500	661 200
1959/60 (statsliggaren s. 425)	823 500	
1960/61 (förslag)	605 500	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ^{31/8} 1959) hemställer, att anslaget minskas med 218 000 kr.

	Ökning resp. minskning
1. Publikationstryck (anvisat sedan 1953/54 10 000 kr.), ökning med hänsyn till kostnadsfördyringar	+ 2 000
2. Avgår för 1959/60 beräknat engångsbelopp till kostnader för inflyttning i nya lokaler	— 220 000
	— 218 000

Departementschefen

Direktionens beräkning av anslagsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför, att anslaget uppföres med (823 500 — 218 000) 605 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 605 500 kr.

[53] 5. Statens geotekniska institut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	40 000	40 000	—
1958/59	20 000	20 000	—
1959/60 (statsliggaren s. 425)	20 000		
1960/61 (förslag)	40 000		

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kr.

Motiv

För anskaffning av geoteknisk utrustning vid institutet har för budgetåret 1959/60 anvisats 20 000 kr. Dessa medel har icke på långt när varit tillräckliga för uppföljande av institutets utrustningsprogram. För budgetåret 1960/61 beräknar direktionen medelsbehovet till 70 000 kr. Av den utrustning, som härvid avses, kan ca 30 000 kr. anses direkt hänförlig till bedrivandet av institutets forskningsverksamhet, medan återstående 40 000 kr. avser konsultationsverksamheten. Direktionen anser därför, att en anslagsteknisk uppdelning av bidragsbehovet bör göras så att under förevarande anslag upptages 30 000 kr., medan 40 000 kr. bestrides från den i omkostnadsstaten upptagna förslagsposten till Särskilda utgifter för konsultationsuppdrag m. m., d. v. s. kostnaderna påföres uppdragsgivarna.

Departementschefen

Den av direktionen föreslagna anslagstekniska uppdelningen anser jag mig icke kunna förorda. För att möjliggöra en ökad anskaffning av utrustning torde emellertid förevarande anslag för nästa budgetår böra uppräknas med 20 000 kr. till 40 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

G. Statens elektriska inspektion m. m.

[54] 1. Statens elektriska inspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	482 500	400 700
1959/60 (statsliggaren s. 426)	488 500	
1960/61 (förslag)	504 400	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 46 800 kr.

1. Löneregleringar	Ökning
4 överinspektörer i Bo 1 i st. f. Ao 26	10 896
2. Personalförstärkning	
Extra personal	20 000
3. Omräkningar	
a) Löneklassförändringar	1 740
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	5 852
c) Höjt rörligt tillägg	8 312
	46 800

Departementschefen

För automatiska kostnadsstegringar bör i enlighet med kollegiets förslag upptagas 1 740 kr. för löneklassförändringar, 5 852 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt 8 312 kr. för höjt rörligt tillägg. I övrigt anser jag mig ej kunna tillstyrka kollegiets förslag.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (488 500 + 1 740 + 5 852 + 8 312) avrundat 504 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	237 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	182 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	75 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000
	Summa kr. 504 400

b) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 504 400 kr.

[55] 2. Statens elektriska inspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	46 800	42 900
1959/60 (statsliggaren s. 426)	47 200	
1960/61 (förslag)	53 700	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 6 500 kr.

	Ökning
1. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1959/60 2 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 1 700 och 4 200 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	1 500
2. Övriga expenser (anvisat 1959/60 21 500 kr.; belastning 1957/58 och 1958/59 resp. 24 300 och 21 500 kr.), ökning i anledning av utökade lokaler, kostnadsfördyringar m. m.	5 000
	6 500

Departementschefen

Anslagsposten till bränsle, lyse och vatten torde böra ökas med 1 500 kr. Jag tillstyrker även att posten Övriga expenser höjes med föreslagna 5 000 kr. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår öka till (47 200 + 1 500 + 5 000) 53 700 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 53 700 kr.

[56] 3. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 000	4 500
1959/60 (statsliggaren s. 427)	6 000	
1960/61 (förslag)	6 000	

Departementschefen. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kr.

H. Djurgårdsnämnden

[57] 1. Djurgårdsnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	166 100	158 600
1959/60 (statsliggaren s. 427)	166 400	
1960/61 (förslag)	170 400	

Yrkande

Djurgårdsnämnden (skr. ³¹/₈ 1959) hemställer, att anslaget höjes med 10 700 kr.

1. Löneregleringsfrågor

	Ökning
a) Höjning av ordförandens arvode från 7 200 till 12 000 kr. ...	4 800
b) Kanslichefstjänsten i Ae 26 uppflyttas i Be 1	1 855

2. Omräkningar

a) Löneklassförändring samt ökning av rörligt tillägg	2 345
b) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 700
	10 700

Departementschefen

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1959 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda frågan om djurgårdsnämndens uppgifter och därmed sammanhängande spörsmål. Härvid skall klarläggas nämndens återstående arbetsuppgifter, hur dessa lämpligast bör slutföras samt under vilka organisatoriska former detta bäst bör ske.

Av djurgårdsnämndens äskanden för nästa budgetår tillstyrkes endast omräkningsposterna om tillhopa 4 045 kr. I överensstämmelse härmed torde anslaget böra uppföras med (166 400 + 4 045) avrundat 170 400 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t	21 600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	127 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	19 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 600
	Summa kr. 170 400

b) till *Djurgårdsnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 170 400 kr.

[58] 2. Djurgårdsnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	10 500	11 800
1959/60 (statsliggaren s. 428)	12 000	
1960/61 (förslag)	12 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av djurgårdsnämnden (skr. ^{31/8} 1959) bör anslaget upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kr.

I. Diverse

[59] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 428)	1 280 000
1960/61 (förslag)	2 002 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 002 000 kr.

[60] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 428)	2 462 000
1960/61 (förslag)	2 876 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 876 000 kr.

[61] 3. Driftbidrag till statens järnvägar

	Anslag
1958/59	100 000 000
1959/60 (statsliggaren s. 428)	100 000 000
1960/61 (förslag)	80 000 000

I proposition nr 77 till 1958 års B-riksdag (prop. B 1, bil. 8; SU B 6, pkt 3; Rskr B 74) upptogs frågan angående driftbidrag till statens järnvägar till behandling.

I propositionen framhölls bl. a., att de trafiksvaga bandelarnas andel av det totala statliga järnvägsnätet på basis av 1955 års prestationsuppgifter kunde uppskattas till ca 40 %. De årliga förlusterna på detta järnvägsnät kunde vid 1955 års kostnads- och taxenivå beräknas till ca 200 milj. kr. per år. För att täcka dessa förluster hade SJ måst kompensera sig genom avsevärt högre taxor på de ekonomiskt bärande linjerna än vad som i och för sig betingades av dessa linjers kostnads- och konkurrensförhållanden. Järnvägens förmåga att konkurrera om sådana transportuppdrag, för vilka den hade större naturliga förutsättningar än andra transportmedel, hade därigenom försvagats. Genom den under 1950-talet hastigt växande bilismen hade konkurrenssituationen mellan de olika landtransportmedlen förändrats i för SJ ogynnsam riktning och därigenom lett till ett starkt försämrat driftresultat för SJ. Då den för SJ:s verksamhet gällande målsättningen icke ansågs böra ändras och då möjlighet heller icke ansågs föreligga att genom ytterligare höjning av taxorna inbringa de inkomster, som erfordrades för att helt uppfylla målsättningen, måste förlusterna täckas i annan ordning.

Det syntes därvid motiverat, att SJ erhöle en viss kompensation för sådana icke företagsekonomiskt motiverade prestationer, som statsbaneföretaget hade att utföra. Denna kompensation anknöts till de redovisade förlusterna till följd av upprätthållandet av trafik på trafiksvaga järnvägslinjer och upptogs till hälften av dessa förluster eller 100 milj. kr. för budgetåret 1958/59. Bidragsgivningen förutsattes böra betraktas som ett utpräglat provisorium och icke som en definitiv lösning. En omprövning av bidraget förutsattes vidare ske i samband med att ställning komme att tas till 1953 års trafikutrednings kommande förslag. Ett i propositionen redovisat förslag till modifiering i grunderna för taxorna på SJ accepterades i huvudsak av remissmyndigheterna. Efter ytterligare överarbetning av taxeförslagen inom järnvägsstyrelsen skulle dessa underställas Kungl. Maj:t för prövning och avgörande.

Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen.

Jämväl för budgetåret 1959/60 har anvisats ett driftbidrag till statens järnvägar av 100 milj. kr. (VI ht, pkt 62, SU 120, Rskr. 288).

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 maj 1959 har den i förenämnda proposition nr 77 berörda taxerevisionen ägt rum. De nya taxorna infördes i godstrafik från den 1 juli 1959 och i persontrafik från den 1 september 1959.

1958 års besparingsutredning

Besparingsutredningen har i sitt år 1959 avgivna betänkande (SOU 1959: 28, s. 110 o. f.) framhållit, att bidraget till SJ av statsmakterna direkt knutits till förlusterna på de trafiksvaga bandelarna även om det endast varit avsett att täcka en del av förlusterna. Utredningen har ansett det

vara av vikt, att detta samband också klart kommer till uttryck vid bidragsanslagets avvägning för kommande budgetår. Då nedläggningen av de trafiksvaga bandelarna i varje fall fr. o. m. år 1960 kan förväntas komma att försiggå i sådan takt, att förlusterna på nämnda bandelar påtagligt kommer att minska, bör detta enligt utredningen direkt påverka anslagets storlek. Med beaktande bl. a. av angelägenheten att på allt sätt understryka kravet på nedläggningarnas snabba genomförande bör enligt utredningens mening anslaget fr. o. m. budgetåret 1960/61 minskas med en femtedel av det för budgetåret 1959/60 anvisade beloppet å 100 milj. kr. eller med 20 milj. kr. varje budgetår. Bidraget skulle i enlighet därmed utgå sista gången budgetåret 1963/64 och då med 20 milj. kr.

Enligt besparingsutredningens mening är det vidare av väsentlig betydelse, att organisatoriska förutsättningar föreligger för att bedriva arbetet med bannedläggningen med kraft och målmedvetenhet. Enligt utredningens uppfattning skulle bättre förutsättningar för en effektiv och snabb behandling av nedlägningsärendena ernås, om dessa hänskötes till en särskild nämnd med parlamentariskt inslag och inriktad på en allsidig bedömning av frågorna ur statsfinansiella, samhällsekonomiska, sociala och kulturella synpunkter. Denna nämnd bör därvid ges befogenhet att på förslag av järnvägsstyrelsen ta upp ärenden om nedläggning av järnväg till behandling och avgörande. Genom tillskapandet av en dylik organisatorisk form för ärendenas avgörande bör enligt utredningens mening nedläggningen av bandelar kunna genomföras i sådan takt, att en reduktion av bidragsanslaget i enlighet med vad som föreslagits bör vara möjlig.

Yttranden

Besparingsutredningens förslag om nedskärning av anslaget tillstyrkes av *statskontoret, statens sakrevision, kommerskollegium, länsstyrelserna i Jämtlands och Västerbottens län, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges industriförbund och Sveriges lantbruksförbund.*

Arbetsmarknadsstyrelsen understryker vikten av att den till följd av bannedläggningen erforderliga upprustningen av vägnätet på ett tidigt stadium planlägges och att nedläggningen ej sker i snabbare takt än att ersättningstrafik hinner ordnas på ett tillfredsställande sätt. Liknande synpunkter framföres av *statens biltrafiknämnd, länsstyrelserna i Stockholms och Jönköpings län samt Riksförbundet Landsbygdens folk.*

Länsstyrelsen i Älvsborgs län finner bidragen till SJ endast böra utgå för sådana järnvägar, som SJ — av andra hänsyn än trafikekonomiska — tvingas driva trots påvisad förlust.

Förslaget avstyrkes av *järnvägsstyrelsen, länsstyrelserna i Östergötlands och Örebro län, 1953 års trafikutredning, Kooperativa förbundet och Landsorganisationen i Sverige.* I flera av yttrandena framhålles, att för-

slaget att successivt minska driftbidraget är grundat på orealistiska kalkyler och att besparingen ur statsfinansiell synpunkt därför blir en ren fiktion, eftersom det ändå till sist blir staten som själv får betala vad man här söker spara. I det följande lämnas en redogörelse för de huvudsakliga motiv som legat till grund för järnvägsstyrelsens och 1953 års trafikutrednings ståndpunkt i frågan.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att den totala belastningen på statens järnvägar genom trafikeringsplikten på de trafiksvaga linjerna f. n. kan uppskattas till ett väsentligt högre belopp än 200 milj. kr. Drygt 100 milj. kr. av denna belastning är att hänföra till banor, som t. v. inte kan läggas ned, och en väsentlig del härav till banor, som icke ens på längre sikt kan bedömas nedläggningsbara. Bidraget kan i sin nuvarande form anses utgå som en compensation för driften på de trafiksvaga bandelar, som t. v. icke är nedläggningsbara, och kan icke ens i detta begränsade avseende anses såsom fullt tillräckligt.

Styrelsen delar besparingsutredningens uppfattning, att arbetet med nedläggningsutredningarna skall drivas med kraft och målmedvetenhet. Järnvägsstyrelsen har efter samråd med 1953 års trafikutredning fastställt en plan för nedläggningsutredningarna, som torde innebära en ännu starkare forcering av dessa än vad besparingsutredningen tänkt sig. Den nu föreliggande planen syftar nämligen till att möjliggöra, att nedläggningsframställningar avseende ca 2 000 km banlängd underställes Kungl. Maj:ts prövning under de två närmaste budgetåren. Även om det blir möjligt att forcera nedläggningsutredningarna i avsedd utsträckning, är styrelsen icke övertygad om att utsikterna till beslut och verkställighet i nedläggningsfrågorna är sådana, att den påtagliga verkan på statens järnvägars ekonomi, som besparingsutredningen förväntar, kommer att visa sig under de två närmaste budgetåren.

Besparingsutredningen synes i sitt förslag bortse från att ett betydande antal förlustbringande järnvägslinjer måste bibehållas t. v. och i betydande utsträckning även framdeles. En nedskärning eller avveckling av driftbidraget enligt besparingsutredningens förslag skulle dessutom enligt styrelsens mening få allvarliga, från samhällsekonomisk synpunkt icke önskvärda konsekvenser i och med att den skulle förhindra eller försena de taxepolitiskt önskvärda åtgärderna på affärsbanenätet, d. v. s. de järnvägslinjer som styrelsen finner företagsekonomiskt motiverat att driva. Skulle driftbidraget sänkas i nuvarande situation, då några mera påtagliga verkningar av nedläggningsarbetet och den vidgade taxepolitiska friheten icke mognat fram och den konjunkturpåverkade förbättringen icke blivit mera påtaglig, skulle den närmaste konsekvensen bli, att man sökte täcka underskotten på förlustbanorna genom ökade tillskott från de trafikstarka linjerna. Detta skulle förutsätta en taxehöjning. Men med hänsyn till konkurrenssituationen på transportmarknaden anser styrelsen det icke vara

företagsekonomiskt möjligt att genomföra ytterligare allmänna taxehöjningar annat än i samband med en mera allmän anpassning till ett lägre penningvärde. Under sådana omständigheter synes icke heller driftbidragets avveckling ha det åsyftade värdet ur statsfinansiell synpunkt.

Då 1953 års trafikutredning¹ i sitt yttrande över 1948 års järnvägstaxekommittés betänkande² förordade ett driftbidrag om 100 milj. kr. till täckande av underskott å trafiksvaga järnvägslinjer, vilka icke inginge i nedläggningsprogrammet, byggde detta förord bl. a. på den förutsättningen, att bidraget skulle betraktas som ett provisorium och icke ges längre giltighet än tre år. Det förutsattes nämligen, att statliga förslag på det trafikpolitiska området borde ha hunnit framläggas efter denna tid. — En ledamot av kommittén³ anmälde såtillvida avvikande mening, att han förordade ett kostnadsbidrag, som i utgångsläget fixerades till 100 milj. kr. men som därefter årligen skulle reduceras med ett belopp motsvarande den genom nedläggandet erhållna minskningen av förlusten på trafiksvaga ban- delar. I förevarande sammanhang har reservanten hänvisat till sitt särskilda yttrande.

Utredningen uppskattade i dåvarande läge underskottet på de trafiksvaga järnvägslinjerna, vilkas sammanlagda längd beräknades till ca 40 % av den totalt trafikerade banlängden, till storleken 200 milj. kr. Detta underskott har av utredningen vid 1958 års kostnads- och taxenivå och med hänsyn tagen till dels verkställda eller under prövning varande järnvägsnedläggningar och dels inträdd trafikminskning uppskattats till ca 230 milj. kr. Hela detta underskottsbelopp kan emellertid icke komma att bortfalla, då en icke ringa del av de trafiksvaga järnvägslinjerna måste upprätthållas under avsevärd tid framåt.

Trafikutredningen har nu i samråd med järnvägsstyrelsen dragit upp riktlinjerna för ett realistiskt program för nedläggningsundersökningarna. Undersökningarna har indelats i tre etapper omfattande banlängder om 1 224 km, 739 km och 1 480 km. Utredningen har förutsatt, att dessa undersökningar skall vara slutförda resp. den 1 juli 1960, den 1 juli 1961 och den 1 juli 1963. Tillsammans omfattar dessa tre etapper en banlängd av 3 443 km eller 23 % av 1959 års totala banlängd. I undersökningsprogrammet förutsattes dessutom att lönsamhetskalkyler skall ha upprättats till den 1 juli 1960 rörande en sammanlagd banlängd av ca 3 000 km avseende sådana linjer, beträffande vilka det står klart, att de av samhälleliga skäl måste bibehållas på längre sikt, t. ex. inlandsbanan. Driftunderskottet enbart för sistnämnda linjer uppskattas av utredningen till ca 120 milj. kr. per år.

¹ Trafikutredningens yttrande finns redovisat i en till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ingiven redogörelse: Nedläggning av trafiksvaga järnvägs- linjer m. m. Redogörelse avgiven i september 1959 av 1953 års trafikutredning (stencilrad, 74 s.).

² Yttrandet är utförligt redovisat i prop. 1958: 77.

³ Herr Kollberg.

För budgetåret 1960/61 kan för fastställande av kompensationsbeloppet till statens järnvägar icke något nytt beräkningsmaterial finnas att tillgå. Säkerligen torde dock med hänsyn till den inträdda penningvärdesförändringen och omfattningen av det icke nedläggningsbara trafiksvaga järnvägsnätet ett kompensationsbelopp om 100 milj. kr. icke vara för högt beräknat. För budgetåren fr. o. m. 1961/62 torde gradvis förbättrat beräkningsunderlag kunna komma att föreligga, och en omprövning av kompensationsbeloppet för dessa budgetår torde t. v. årligen böra äga rum.

Besparingsutredningens förslag innebär, att den interna kostnadsutjämningen inom statsbaneföretaget mellan lönsamma och olönsamma järnvägslinjer skulle behöva bibehållas, med resultat att trafikutredningens plan för den statliga trafikpolitiken, som syftar till att genom åvägabringandet av sunda konkurrensförhållanden på transportmarknaden reducera de samhällsekonomiska kostnaderna för det totala transportarbetet, icke skulle kunna förverkligas. I stället skulle en begränsad trafikantgrupp alltjämt belastas med kostnaderna för viss allmännyttig trafik. Vidare skulle en på felaktiga kostnadsförutsättningar vilande trafikuppdelning bibehållas och den samhällsekonomiskt ej motiverade trafikavledningen från statens järnvägar fortsätta med dess allt påtagligare ekonomiska skadeverkningar för transportapparaten och transportförsörjningen i dess helhet. Trafikutredningen kan därför icke biträda besparingsutredningens förslag.

Slutligen framhåller trafikutredningen, att en forcering av nedläggningsarbetet i av utredningen övervägd takt torde förutsätta väsentligt ökad medelstilldelning till vägarbeten utöver ordinarie väganslag.

Förslaget om inrättande av en särskild nämnd för avgörande av nedläggningsärenden tillstyrkes av *länsstyrelsen i Stockholms län*, *Riksförbundet Landsbygdens folk* och *Sveriges lantbruksförbund*.

Chefen för försvarsstaben anser, att de militära intressena bör vara företrädda i en sådan nämnd.

Kommerskollegium hyser av principiella skäl viss tveksamhet huruvida den föreslagna nämnden är ett lämpligt organ. --- *Statens organisationsnämnd* är likaledes tveksam om lämpligheten av att delegera Kungl. Maj:ts beslutanderätt till en sådan nämnd. Organisationsnämnden har däremot intet att erinra mot att den existerande samarbetsdelegationen för ärenden av ifrågavarande slag med representanter för arbetsmarknads-, järnvägs- och väg- och vattenbyggnadsstyrelserna tillföres parlamentariskt inslag, om ärendenas handläggning därigenom kan förväntas bli forcerad. — *Svenska landskommunernas förbund*, som avstyrker förslaget, framför i övrigt liknande synpunkter som statens organisationsnämnd, och tillägger att förstärkningen synes böra avse jämväl representanter för kommunförbunden.

Förslaget avstyrkes av *järnvägsstyrelsen*, *statens biltrafiknämnd*, *stats-*

kontoret, riksräkenskapsverket, länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1953 års trafikutredning och Sveriges akademikers centralorganisation. Motiven för avstyrkandena är i huvudsak, att förslaget icke synes ägnat att ytterligare forcera ärendenas handläggning; tvärtom kan motsatt effekt befaras.

Departementschefen

Då jag förordade ett driftbidrag om 100 milj. kr. för budgetåret 1958/59 underströk jag, att rationaliseringsverksamheten vid SJ borde bedrivas med kraft och omfatta alla delar av rörelsen, bl. a. nedläggning helt eller delvis av trafiksvaga bandelar. Järnvägsstyrelsen har också vidtagit en rad åtgärder för att bringa bättre balans mellan inkomster och utgifter. Sålunda har, som jag närmare utvecklat vid min redogörelse för statens järnvägars fond under kapitalbudgeten (bil. 28, p. 4), utgifterna inklusive avskrivningar för budgetåret 1958/59 trots stigande lönenivå kunnat minskas med totalt 19,6 milj. kr., i förhållande till budgetåret 1957/58. Under sommaren och hösten 1959 har rationaliseringsarbetet i högre grad än tidigare inriktats på nedläggning av trafiksvaga bandelar. Under tiden januari—oktober 1959 har Kungl. Maj:t lämnat medgivande till nedläggning helt eller delvis av järnvägstrafiken på en sammanlagd banlängd av 375 km.

De väsentligaste möjligheterna till fortsatt rationalisering ligger förutom i kapacitetshöjande investeringar otvivelaktigt i en fortsatt intensivt bedriven nedläggningspolitik. 1953 års trafikutredning har nu i samråd med järnvägsstyrelsen presenterat ett undersökningsprogram för nedläggning av trafiksvaga bandelar omfattande icke mindre än 69 järnvägslinjer motsvarande en banlängd av ca 3 400 km eller 23 % av den banlängd, som trafikeras av SJ i dag. Det omfattande undersökningsarbetet har uppdelats i tre etapper omfattande 28, 18 och 23 järnvägslinjer med sammanlagda banlängder om ca 1 220, 740 och 1 480 km. De olika etapperna av undersökningsarbetet skall enligt detta program vara slutförda den 1 juli 1960, den 1 juli 1961 och den 1 juli 1963. Driftunderskottet på dessa järnvägslinjer har av trafikutredningen uppskattats till storleken 110 milj. kr. per år. Enligt programmet förutsättes dessutom att intill den 1 juli 1960 en lönsamhetskalkyl skall ha upprättats för ca 3 000 km bandelar, vilka i och för sig är trafiksvaga men som i dagens läge icke bedöms nedläggningsbara. Driftunderskottet för dessa bandelar har uppskattats till omkring 120 milj. kr. per år.

Under de nu snart två budgetår, driftbidraget till SJ utgått, har till följd av bilismens fortsatta snabba utveckling svårigheterna för SJ att driva de trafiksvaga bandelarna blivit alltmer uppenbara. Det är därför enligt min mening av stort värde, att 1953 års trafikutredning och järnvägsstyrelsen ansett sig kunna presentera en mera långsiktig plan för nedläggningsundersökningarna.

Undersökningsarbetet bedrivs f. n. primärt av distriktskanslierna vid SJ. Innan den förberedande undersökningen lämnas in till järnvägsstyrelsen, skall allmänheten i de berörda bygderna haft tillfälle att framlägga sina synpunkter vid ett av distriktsledningen anordnat trafikantmöte. Den centrala behandlingen av ärendena sker inom en samarbetsnämnd av representanter för järnvägs-, väg- och vattenbyggnads- samt arbetsmarknadsstyrelserna. I avsikt att förstärka denna nämnd har Kungl. Maj:t den 18 december 1959 anmodat de nämnda styrelserna att bereda näringslivets trafikdelegation tillfälle att med en representant t. v. ingå i den av styrelserna bildade samarbetsdelegationen i järnvägsnedläggningsfrågor. Kungl. Maj:t har därjämte anbefallt länsstyrelserna i samtliga län, med undantag av Södermanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, att inom länsstyrelsens planeringssektion utse en kontaktman i de järnvägsnedläggningsfrågor, som omfattas av de båda första nedläggnings-etapperna.

Därest en bandelsundersökning ger vid handen att järnvägsdriften bör nedläggas, överlämnar järnvägsstyrelsen — efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt arbetsmarknadsstyrelsen — framställning här- om till Kungl. Maj:t, som har att efter vederbörlig remissbehandling fatta det definitiva beslutet i nedläggningsfrågan. Kungl. Maj:ts beslut föregås av beredning inom kommunikationsdepartementet, varvid bl. a. sker en ingående prövning av ersättningstrafikens organisation samt överläggningar med länsstyrelserna, kommunerna och näringslivet. Såsom jag anmält vid behandlingen av kommunikationsdepartementets avlöningsanslag, är det — om icke andra angelägna uppgifter skall eftersättas — erforderligt att nu avdela särskild personal för dessa arbetsuppgifter. För budgetåret 1960/61 har erforderliga medel härför äskats under departementets avlöningsanslag.

Då de nuvarande anordningarna för undersökning och prövning av nedläggningsärendena i praktiken visat sig fungera i stort sett tillfredsställande och en utbyggnad av nuvarande organisation föreslagits, anser jag skäl icke föreligga att inrätta en särskild nämnd med parlamentariskt inslag för avgörande av nedläggningsfrågorna. Följden härav skulle med största sannolikhet, icke såsom besparingsutredningen tänkt sig bli en effektivare organisation, utan tvärtom en långsammare takt i prövningen av nedläggningsärendena, eftersom ärendena i sådant fall förutsattes komma att kunna underställas Kungl. Maj:ts prövning genom besvär.

En vidgad omfattning av nedläggningarna kommer att ställa ökade krav på upprustning av berörda vägnät. Jag har därför för nästa budgetår, såsom framgått av det föregående vid min behandling av väginvesteringarna, räknat med att särskilda medel för vägupprustningar i samband med järnvägsnedläggningar måste finnas att tillgå i ökad utsträckning. I anslutning härtill har jag förordat, att ett belopp om 20 milj. kr. måtte anvisas för ändamålet under anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten. I avsikt att

i högre grad än hittills samordna de vid järnvägsnedläggningar erforderliga väginvesteringarna med det ordinarie vägbyggandet har Kungl. Maj:t dessutom i förutberörda beslut den 18 december 1959 anbefallt länsstyrelserna i samtliga län, med undantag av Södermanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, att vid uppgörande av förslag till flerårsplaner för byggande av riks- och länsvägar avseende perioden 1961—1965 taga under övervägande de vägföretag, som kan komma ifråga i samband med nedläggning av de i de båda första nedläggningsetapperna ingående trafiksvaga järnvägslinjerna.

Enligt min mening föreligger ur trafikpolitiska synpunkter starka skäl för att ett driftbidrag till SJ av 100 milj. kr. skulle utgå jämväl för nästa budgetår. Med hänsyn till angelägenheten att begränsa statsutgifterna för nästa budgetår har jag dock funnit mig ej kunna förorda, att driftbidraget utgår med högre belopp än 80 milj. kr. Härvid har jag räknat med att det av mig förordade anslaget av 20 milj. kr. till upprustning av vägar i samband med järnvägsnedläggningar bör möjliggöra en ökad takt i nedläggningarna och att därigenom ett sådant bortfall av driftkostnader för statens järnvägar bör kunna påräknas under nästa budgetår, att i varje fall f. n. minskningen av driftbidraget icke skall behöva leda till taxehöjningar på statsbanenätet. En minskning av driftbidraget medför dock att utrymmet för taxepolitiska åtgärder begränsas. Jag föreslår sålunda ett anslag av 80 milj. kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftbidrag till statens järnvägar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 80 000 000 kr.

[62] 4. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	39 000 000	39 706 800
1959/60 (statsliggaren s. 428)	40 600 000	
1960/61 (förslag)	42 600 000	

I. Generalpoststyrelsens förslag

Enligt en promemoria den 19 augusti 1959 beräknar *generalpoststyrelsen* ersättningarna för tjänstebrevsförsändelser för budgetåret 1959/60 till 41 300 000 kr.

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår jämlikt 2 § tjänstebrevsförordningen med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd. Ersättningen erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Storleken av ifrågavarande procent bestämmes av generalpoststyrelsen och statskontoret. Fr. o. m. budgetåret 1956/57 t. v. har procenttalet bestämts till 12.

Med utgångspunkt från nämnda procenttal synes ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1960/61 kunna beräknas till 38 100 000 kr.

Jämväl ersättningen för befordran av post från de statliga kristidsorganen erlagges kvartalsvis i efterskott. För andra kvartalet 1959 uppgick ersättningen för dylik post till ca 18 000 kr. Den ersättning, som kommer att inflyta till postverket under budgetåret 1960/61, beräknas till 100 000 kr.

Från anslaget utgår från den 1 januari 1948 även ersättning för postdelgivning (SFS nr 641/47). Ersättningen uppgick under budgetåret 1958/59 till 543 117 kr. och beräknas för budgetåret 1960/61 till 600 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av militärbrev utgår jämväl från förevarande anslag. Ersättningen för denna befordran beräknas under innevarande budgetår inflyta med ca 100 000 kr. Samma belopp beräknas för budgetåret 1960/61.

För budgetåret 1958/59 har postverket i ersättning för tjänsteförsändelserna från de allmänna sjukkassorna erhållit ca 3 637 000 kr. Storleken av ifrågavarande post för budgetåret 1960/61 är svår att beräkna men synes böra upptagas till ca 3 700 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1960/61 skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (38 100 000 + 100 000 + 600 000 + 100 000 + 3 700 000) 42 600 000 kr.

Yttrande

Generalpoststyrelsens beräkningar av förevarande medelsbehov har icke givit *statskontoret* anledning till erinran.

II. 1958 års besparingsutredning

Besparingsutredningen föreslår (SOU 1959: 28, s. 257), att frågan om ändrade beräkningsgrunder för statsverkets ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser upptages till prövning. Genom att denna ersättning f. n. utgår med viss procent av frankoteckensuppbörden, som till övervägande delen härrör från den mest lönsamma delen av verksamheten, brevrörelsen, kommer ersättningen att inkludera en avsevärd merbetalning i förhållande till postverkets på tjänsteposten belöpande kostnader. Statsverkets ersättning i detta fall är således större än som skulle följa av den i fråga om ersättningar statliga myndigheter emellan vanligen tillämpade regeln, att ersättningen skall täcka de på prestationen belöpande kostnaderna. Storleken av merbelastningen kan inte angivas utan närmare undersökningar.

Yttranden

Besparingsutredningens förslag om ändrade beräkningsgrunder för postverkets ersättning för allmänna tjänsteposten avstyrkes av *generalpost-*

styrelsen, som bl. a. framhåller att statliga institutioner i postalt hänseende bör likställas med andra kunder och sålunda i princip vara underkastade samma portobestämmelser. En lägre avgiftssättning för postverkets bestyr med tjänsteposten skulle inte heller kunna medföra någon reell besparing för statsverket som helhet, utan endast innebära ett överförande av inkomster från postverket till de tjänstebrevsberättigade. Postverkets netto skulle härigenom komma att påverkas så, att de till statsverket inlevererade medlen minskade i motsvarande mån. Avses med de av utredningen framförda tankegångarna i stället ett motsvarande vinstuttag från den övriga poströrelsen, kommer denna att belastas på ett sätt som i princip och till sina praktiska verkningar måste anses förkastligt. Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Örebro län*.

Departementschefen

Såsom generalpoststyrelsen framhållit bör statliga institutioner i postalt hänseende likställas med andra kunder och sålunda i princip vara underkastade samma portobestämmelser. Då de nuvarande beräkningsgrunderna från denna synpunkt måste anses tillfredsställande, anser jag mig icke böra förorda den av besparingsutredningen föreslagna omprövningen, i synnerhet som förslaget knappast kan vara ägnat att leda till någon reell besparing.

Beträffande anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 har jag ej något att erinra mot generalpoststyrelsens medelsberäkning, varför anslaget torde böra upptagas till det av styrelsen föreslagna beloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 42 600 000 kr.

[63] 5. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100 000	138 300
1958/59	115 000	110 800
1959/60 (statsliggaren s. 429)	115 000	
1960/61 (förslag)	115 000	

Departementschefen. Anslaget torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kr.

[64] 6. Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	150 000	199 000	49 400
1958/59	500 000	524 600	24 800
1959/60 (statsliggaren s. 430)	385 000		
1960/61 (förslag)	250 000		

Framställning

Länsstyrelsen i Älvsborgs län (skr. 1/9 1959) hemställer — under hänvisning till en promemoria den 6 augusti 1959 från statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning — att för fortsatta undersökningar i Götaälvdalen m. m. måtte för budgetåret 1960/61 anvisas 330 000 kr., varav 230 000 kr. för geotekniska och 100 000 kr. för geologiska undersökningar.

Av promemorians innehåll återges här i sammandrag följande.

För den pågående s. k. definitiva etappen av stabilitetsutredningen i Göta älvs dalgång har *geotekniska institutet* beviljats 790 000 kr. intill utgången av budgetåret 1958/59. Dessa medel är förbrukade och har använts huvudsakligen för geotekniska undersökningar inom sex särskilda områden utmed älven på sträckan L. Edet—Trollhättan, nämligen på västra älvstranden inom ett område strax söder om Intagan, ett område vid Utby, ett norr om Bondeström samt ett område uppströms och nedströms slussen vid L. Edet. På östra älvstranden har undersökts ett område omkring Slumpåns mynning och ett vid Smörkullen i L. Edet. Preliminära rapporter över stabilitetsförhållandena har avgivits till Götaälvkommittén för samtliga områden utom för det vid Slumpån. Avsikten är att under budgetåret 1959/60 utföra vissa kompletterande undersökningar inom nämnda områden samt att dessutom undersöka stabilitetsförhållandena på en ca 2 km lång sträcka av västra älvstranden norr om Utby.

Under budgetåret 1960/61 skulle stabilitetsutredningen slutföras enligt det preliminära undersökningsprogram, som uppgjordes efter Götaskredet. Enligt 1958 års statsverksproposition skulle för geotekniska institutets del återstå endast 130 000 kr. härför. Det blir uppenbarligen icke möjligt att till den reducerade kostnaden genomföra det planerade undersökningsprogrammet i sin helhet, utan det blir nödvändigt att slopa undersökningarna av vissa områden, trots att sådana torde vara synnerligen välbetänkta. Beskringen kommer att i första hand omfatta de områden, för vilka i den preliminära undersökningsetappen ingen direkt skredfara påvisades, men som av olika anledningar bedömes böra närmare undersökas. Uppskattningsvis torde det röra sig om ett 20-tal sektioner, som måste slopas.

Med hänsyn till de många faktorer, som påverkar ett områdes stabilitet, och till svårigheten att bedöma denna utan ingående undersökningar anser institutet det icke vara tillrådligt, att man avslutar stabilitetsutredningen utan att åtminstone i vissa avseenden undersöka dessa något tveksamma områden. Merkostnaderna härför beräknas till 100 000 kr. Sammanlagt begärs alltså 230 000 kr.

T. o. m. budgetåret 1959/60 har för *Sveriges geologiska undersökning* beviljats 480 000 kr. Med beaktande av departementschefens förslag till reducering av kostnaderna för det efter skredet i Göta framlagda undersökningsprogrammet återstår för geologiska undersökningens del 50 000 kr. för budgetåret 1960/61.

Av geologiska undersökningens arbetsuppgifter har den geologiska kartläggningen av Götaälvdalen slutförts. Den stratigrafiska undersökningen, d. v. s. bestämningen av lerlagrens inbördes åldersförhållanden m. m., beräknas kunna slutföras under innevarande budgetår.

Undersökningen av lerornas fysikaliska egenskaper och deras inverkan på längre sikt på de geotekniska mätresultaten, kvicklerornas bildning m. m. har sedan oktober 1957 bedrivits av extra personal på geologiska undersökningens jordartslaboratorium. Två rapporter har lämnats till Götaälvkommitten. Ytterligare en rapport är under utarbetande till i början av år 1960. Den kommer i huvudsak att behandla en undersökning rörande bl. a. skilda lertypers egenskaper under olika betingelser. Möjligheter bör beredas för dess fullföljande, då resultaten kan få betydelse för bedömningen av stabilitetsförhållandena i Götaävdalen. En undersökning har påbörjats för att söka klarlägga huru starkt sambandet är mellan den geologiska lagerföljden, uppmätta hållfasthetsdata och de emellanåt i älvdalen uppträdande glidytor. Även denna undersökning, som väntas kunna bredda underlaget för skredriskbedömningarna i älvdalen, är beroende av i vad mån möjligheter kan beredas för dess fullföljande.

Om endast ett anslag om 50 000 kr. kan erhållas för budgetåret 1960/61, betyder detta att fält- och laboratorieundersökningarna till största delen måste avbrytas i och med utgången av detta budgetår. Anslaget bör i så fall användas till bearbetning av tidigare insamlade undersökningsdata. Med hänsyn till angivna undersökningsprogram och till den investering, som ligger i redan utförda arbeten, är det emellertid önskvärt, att undersökningarna t. v. kunde fortsättas om ock i begränsad omfattning. Av denna anledning föreslås ett anslag å 100 000 kr., varav till löner 74 412 kr., till fältarbeten 20 000 kr. samt till utrustning och expenser 5 588 kr.

Departementschefen

Enligt uppgjort program skall den pågående s. k. definitiva etappen av stabilitetsutredningen i Götaälvdalen slutföras under budgetåret 1960/61. Härför återstår sammanlagt 180 000 kr. inom den av statsmakterna an-

givna totala kostnadsramen. Statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning har emellertid ansett sig böra föreslå vissa kompletterande undersökningar till en merkostnad av 150 000 kr. Vissa från stabilitetssynpunkt osäkra områden borde därvid ytterligare geotekniskt undersökas, samt pågående geotekniska fält- och laboratoriearbeten fullföljas. Med hänsyn till ändamålet med dessa undersökningar anser jag mig böra tillstyrka att, utöver beräknade 180 000 kr., ytterligare 70 000 kr. ställes till myndigheternas förfogande för arbetenas slutförande. Av det sammanlagda beloppet om 250 000 kr. avses 180 000 kr. för geotekniska och 70 000 kr. för geologiska undersökningar.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr.

[65] 7. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	315 000	302 800	142 400
1959/60 (statsliggaren s. 430)	375 000		
1960/61 (förslag)	375 000		

Departementschefen. Anslaget torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kr.

[66] 8. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	50 000	46 900	32 300
1959/60 (statsliggaren s. 430)	75 000		
1960/61 (förslag)	75 000		

Departementschefen. Anslaget torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

[67] 9. Viss beredskapsutrustning

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 430)	100 000
1960/61 (förslag)	100 000

I skrivelse den 19 oktober 1959 har styrelsen för Sveriges Radio AB hemställt att sammanlagt 520 000 kr. måtte anvisas till vissa närmare angivna ändamål.

Med hänsyn till skrivelsens innehåll torde någon närmare redogörelse icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde få beredas tillfälle taga del av skrivelsen genom att denna tillhandahålles utskottet.

Departementschefen

Jag förordar, att för ändamål som avses i nämnda skrivelse förevarande anslag för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp om 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss beredskapsutrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

SAMMANFATTNING

Medan å riksstaten för budgetåret 1959/60 under sjätte huvudtiteln anvisats	kr. 1 135 733 300
kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvudtitelns slutsumma att för budgetåret 1960/61 uppgå till »	1 230 139 300
innebärande en ökning med	» 94 406 000
Anslagen av <i>skattemedel i allmänhet</i> , vilka för budgetåret 1959/60 utgått med	» 218 941 600
skulle för nästa budgetår utgöra	» 204 952 000
Mot de mot <i>automobilskattemedlen</i> under sjätte huvudtiteln avräknade anslagen för budgetåret 1959/60, sammanlagt »	916 791 700
skulle för budgetåret 1960/61 svara anslag till ett sammanlagt belopp av	» 1 025 187 300

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1959/60	Äskat 1960/61	Ökning eller minskning
A. Kommunikationsdepartementet	1 287 500	1 420 600	+ 133 100
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:			
Väg- och vattenbyggnadswerket.....	44 482 400	46 220 200	+ 1 737 800
Vägunderhåll och vägbyggnader	865 500 100	970 435 200	+ 104 935 100
Vatten- och avloppsledningar	45 000 000	45 000 000	—
C. Vägtrafikväsendet	10 176 500	12 026 000	+ 1 849 500
D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	10 266 900	11 872 800	+ 1 605 900
E. Byggnadsväsendet	10 139 900	11 317 700	+ 1 177 800
F. Tekniska institut	2 767 900	2 707 300	— 60 600
G. Statens elektriska inspektion m. m.	541 700	564 100	+ 22 400
H. Djurgårdsnämnden.....	178 400	182 400	+ 4 000
I. Diverse	145 392 000	128 393 000	— 16 999 000
Summa kr. 1 135 733 300	1 230 139 300	+ 94 406 000	

Under sjätte huvudtiteln redovisas sålunda en nettoökning å 94,4 milj. kr. De anslag, som avräknas mot automobilskattemedlen, ökar med 108,4 milj. kr. medan de mot den allmänna budgeten avräknade anslagen minskar med 14 milj. kr. Av den redovisade nettoökningen kan 62,6 milj. kr. hänföras till utgiftsförändringar av automatisk karaktär. De icke-automatiska utgiftsförändringarna innefattar å ena sidan en ökning med 53 milj. kr. och å andra sidan en minskning med 21,2 milj. kr.

Beträffande framlagda förslag av större vikt och allmänt intresse torde här få anges följande.

Med hänsyn till den kraftigt ökade arbetsbördan bör kommunikationsdepartementets regeringsrättsbyrå förstärkas med bl. a. två föredragandetjänster. För att möjliggöra en forcerad handläggning av ärenden rörande nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer föreslås en viss förstärkning av den arbetsgrupp, som inom kommunikationsdepartementet hittills berett dessa frågor.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1961 förordas en medelsomslutning om 370 milj. kr. och en anslagsanvisning härför med samma belopp, med rätt för Kungl. Maj:t att besluta om utökning av byggnadsverksamheten utöver angiven medelsomslutning, om arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar. Med hänsyn till de järnvägsnedläggningsärenden, som kan beräknas bli aktuella för Kungl. Maj:t att avgöra under tiden fram till nästa budgetårs slut, äskas ett särskilt anslag om 20 milj. kr. till sådana vägföretag, som kan föranledas av de väntade järnvägsnedläggningarna och som ej kan finansieras inom de ordinarie väganlagen. — För att vidmakthålla en i stort sett oförändrad vägunderhållsstandard föreslås, att anslaget till det statliga vägunderhållet upptages till 365 milj. kr. — Till det kommunala gatubyggandet förordas en kraftigt ökad bidragsgivning under år 1961 med 25 milj. kr. till 115 milj. kr. En särskild proposition förebådas i anledning av de förslag till ändrad bidragsgivning till den kommunala väg- och gatuhållningen, vilka framlagts av utredningen om städernas väghållning. I anledning härav uppföres anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator med endast beräknat belopp om 115 milj. kr., vilket med 60 milj. kr. överstiger årets medelsanvisning. — För den enskilda väghållningen upptages anslag, som möjliggör en bidragsgivning av i huvudsak samma omfattning som hittills. — En närmare redogörelse för förslagen rörande vägbyggnader och vägunderhåll lämnas i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen m. m. (sid. 15). Sammanfattningsvis innebär förslagen en anslagsmässig höjning med 105 milj. kr. till 970 milj. kr.

Trafiksäkerhetsarbetet föreslås få ökade resurser i olika sammanhang. Sålunda beräknas medel för fortsatt upprustning av statens bilinspektion. Anslaget till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar föreslås ökat med 1,5 milj. kr. Till trafiksäkerhetsforskningen upptages ett

anslag om 500 000 kr. Statsbidraget till NTF föreslås höjt till 650 000 kr. Som ett fortsatt led i upprustningen av statens väginstitut förordas att trafiktekniska sektionen inom institutet ombildas till en självständig avdelning varvid en ny befattning som avdelningschef inrättas.

På grundval av ett av SMHI-utredningen avgivet betänkande om Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts arbetsuppgifter och organisation avses förslag om viss upprustning av institutet läggas fram i särskild proposition.

Vad beträffar driftbidraget till statens järnvägar förordas en nedräkning med 20 milj. kr. till 80 milj. kr. för nästa budgetår.

Anslagsmedel om 250 000 kr. föreslås för att avsluta de geotekniska undersökningarna i Götaälvdalen.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Nils Engdahl

Register

till

Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1960/61

A. Kommunikationsdepartementet

Sid.			Kr.
	Kommunikationsdepartementet:		
1	Avlöningar	1 337 600	
4	Omkostnader	83 000	1 420 600
	Säger för kommunikationsdepartementet		1 420 600

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet**Väg- och vattenbyggnadsverket**

	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:		
5	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	10 232 300	
10	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	1 559 800	11 792 100
	Vägförvaltningarna:		
11	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	28 207 700	
13	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	5 120 400	33 328 100
14	De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen		300 000
15	Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, att avräknas mot automobilskattemedlen		800 000
			46 220 200

Vägunderhåll och vägbyggnader

	Allmän översikt över beräkningen av väganslagen m.m.		
15	Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:		
28	Vägunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen	365 000 000	
30	Byggande av riksvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	200 000 000	
30	Byggande av länsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	144 000 000	
30	Byggande av ödebygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	11 000 000	
30	Byggande av storbroar, att avräknas mot automobilskattemedlen	15 000 000	
33	Vissa vägbyggnadsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	20 000 000	755 000 000

Sid.

Kr.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare:

34	Bidrag till underhåll av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	65 000 000	
36	Bidrag till byggande av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen..... ¹	115 000 000	180 000 000

Enskild väghållning:

36	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen..	22 000 000	
38	Bidrag till byggande av enskilda vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	13 000 000	35 000 000

Diverse ändamål:

39	Utredningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....	435 000	
39	Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser, att avräknas mot automobilskattemedlen	100	
40	Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.....	100	435 200
			970 435 200

Vatten- och avloppsledningar

40	Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.....	45 000 000	
Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			1 061 655 400

C. Vägtrafikväsendet

Statens bilinspektion:

43	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	3 321 800	
48	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen	1 143 800	
49	Utrustning, att avräknas mot automobilskattemedlen	155 000	4 620 600
50	Registrering av motorfordon		1 000
50	Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs-korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....		5 000 000
51	Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs-korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen		500 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.			Kr.
	Statens biltrafiknämnd:		
52	Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen	516 200	
55	Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen	53 500	569 700
55	Statens trafiksäkerhetsråd m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen		184 700
57	Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning, att avräknas mot automobilskattemedlen		500 000
58	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att avräknas mot automobilskattemedlen		650 000
	Säger för vägtrafikväsendet		12 026 000

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:

62	Avlöningar	¹ 3 356 800	
62	Undervisning	¹ 27 700	
62	Omkostnader	¹ 295 500	
62	Observatörer	¹ 974 700	
62	Telegramkostnader m. m.	¹ 751 800	
62	Underhåll av stationer m. m.	¹ 150 400	
62	Uppdragsverksamhet	¹ 1 988 300	
62	Väderlekstjänst för luftfarten	¹ 2 197 400	
62	Aerologiska stationer	¹ 1 003 200	10 745 800
62	Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m.m.		¹ 1 127 000
	Säger för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		11 872 800

E. Byggnadsväsendet

Byggnadsstyrelsen:

64	Avlöningar	4 082 000	
72	Omkostnader	509 600	4 591 600
	Länsarkitektorganisationen:		
74	Avlöningar	5 179 600	
75	Omkostnader	536 500	5 716 100
76	Bidrag till upprättande av regionplaner m.m.		500 000
77	Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden		10 000
77	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.		500 000
	Säger för byggnadsväsendet		11 317 700

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kr.

F. Tekniska institut

79	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	959 000	
84	Statens väginstitut: Utrustning, att avräknas mot automobilskattemedlen	60 000	
	Statens geotekniska institut:		
85	Avlöningar	1 042 800	
87	Omkostnader	605 500	
88	Utrustning	40 000	1 688 300
	Säger för tekniska institut		2 707 300

G. Statens elektriska inspektion m. m.

Statens elektriska inspektion:

90	Avlöningar	504 400	
91	Omkostnader	53 700	558 100
91	Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström		6 000
	Säger för statens elektriska inspektion m. m.		564 100

H. Djurgårdsnämnden

Djurgårdsnämnden:

92	Avlöningar	170 400	
93	Omkostnader	12 000	182 400
	Säger för djurgårdsnämnden		182 400

I. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

94	Slottsbyggnadernas delfond	2 002 000	
94	Byggnadsstyrelsens delfond	2 876 000	
94	Driftbidrag till statens järnvägar	80 000 000	
102	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser	42 600 000	
104	Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.	115 000	
105	Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m.m.	250 000	
107	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	375 000	
107	Extra utgifter	75 000	
108	Viss beredskapsutrustning	100 000	
	Säger för diverse		128 393 000
	Summa för huvudtiteln		1 230 139 300

SJUNDE HUVUDTITELN

FINANSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1960.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN,
JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, redogör här efter för
de frågor som tillhör regleringen för budgetåret 1960/61 av utgifterna under
riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet,
och anför därvid följande.

A. Finansdepartementet

[1] 1. Finansdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 298 000	2 911 807
1959/60 (statsliggaren s. 431)	3 498 000	
1960/61 (förslag)	3 601 000	

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av
för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde en kontoristtjänst i Ao 9
uppflyttas till kansliskrivartjänst i Ao 10. Vidare torde en kansliskrivar-
tjänst i Ae 10, en kontoristtjänst i Ae 9 samt en kanslibiträddestjänst i Ae 7
ordinariesättas. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för
biträdespersonal bör slutligen en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 uppföras på
personalförteckningen.

Med hänsyn till att antalet statsrådsbilar utökats till tre förordar jag, att
ytterligare en tjänst som bilförare inrättas med placering i Ae 8. Vidare
föreslår jag, att tjänstebenämningen för en befintlig bilförartjänst i Ae 9 änd-
ras till bilförman. Jag vill erinra om att jag i 1956 års statsverksproposition
(VII ht s. 2) beräknat medel under anslagsposten till icke-ordinarie perso-

nal för avlöning åt en befattningshavare i numera 10 lönegraden, vilken t. v. överfördes från socialdepartementet till finansdepartementet. Jag föreslår, att en kansliskrivartjänst i Ao 10 inrättas för ifrågavarande befattningshavare.

De automatiska utgiftsökningarna under anslaget uppskattar jag till avrundat 102 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till departementschefen, oförändrat 47 200 kronor;

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 087 000 (+ 62 000) kronor;

ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, oförändrat 425 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 518 000 (— 48 000) kronor;

rörligt tillägg 470 800 (+ 54 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 53 000 (+ 35 000) kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 3 601 000 (+ 103 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i finansdepartementets personalförteckning företaga de ändringar som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 087 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	425 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 518 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	470 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	53 000
Summa kronor 3 601 000	

c) till *Finansdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 601 000 kronor.

[2] 2. Finansdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	903 000	899 116
1959/60 (statsliggaren s. 432)	1 104 000	
1960/61 (förslag)	1 129 000	

Delposten till expenser för eget behov torde för nästkommande budgetår böra upptas med avrundat 90 000 (— 500) kronor.

En av statsrådsbilarna behöver ersättas med en ny. Härför erforderligt belopp, 25 000 kronor, torde böra anvisas under delposten till kostnader för tjänstebilar. Å andra sidan bortfaller för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp, 39 000 kronor. Delposten skulle alltså kunna minskas med 14 000 kronor.

För övriga expenser för annat än eget behov uppskattar jag medelsbehovet till 704 000 (+ 39 500) kronor. Uppräkningen hänför sig helt till automatiska kostnadsstegringar såsom höjda städerskelöner m. m.

Anslaget skulle alltså totalt uppföras med 1 129 000 (+ 25 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 129 000 kronor.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**[3] 1. Kammarkollegiet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 156 000	1 027 991
1959/60 (statsliggaren s. 432)	1 184 300	
1960/61 (förslag)	1 197 600	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 31 300 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) 1 fiskal Ae 21	+ 23 674
b) indragning av 1 expeditionsvakt Ae 7	— 11 492
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	— 13 152
b) rörligt tillägg	+ 19 373
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 12 897
	+ 31 300

Motiv

1. a) Som motivering anföres de ökade anspråk på kollegiet som bl. a. blir följden av vattendomstolsorganisationens utvidgning genom den av 1959 års riksdag beslutade delningen av Norrbygdens vattendomstol. För tiden 1 oktober 1959—30 juni 1960 har kollegiet räknat med att av bespara de medel avlöna en i anledning av delningen erforderlig extra fiskal. Förutom för vattenmål kommer fiskalen att tas i anspråk för fiskeersättningsmål. Handläggningen av dessa vid fiskevärderingsnämnder och överrätter kommer, hävdar kollegiet, på grund av den större utsträckning i vilken fiskevärderingsnämnderna numera upptar sådana mål att under de närmaste åren bli väsentligt mer omfattande än hittills.

Kammarkollegiet anmäler vidare, att det även under nästa budgetår föreligger behov av en särskild förste advokatfiskal för bevakande av kronans talan i fiskeersättningsmål enligt 1950 års fiskelagstiftning. Till kollegiet hade intill den 1 september 1959 inkommit 1 234 sådana mål, varav endast 344 då slutligen avgjorts. Tiden för framställande av ersättningsanspråk har utgått, men åtskillig tid torde krävas innan de inkomna målen avarbetats. Kollegiet utgår från att vikariatslön till den tjänsteman som förordnas att i förste advokatfiskalens ställe handlägga ifrågavarande mål må som hitintills bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (jfr 1952: VII ht s. 6).

Departementschefen

Mot de föreslagna personalförändringarna under anslaget har jag ingen erinran. Härutöver förordar jag, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med hänsyn till belastningen nedräknas med ytterligare 15 000 kronor. Kollegiets uppskattning av de automatiska förändringarna godtar jag med de avvikelser som följer av det nyss anförda.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 662 000 kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 9 600 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 328 000 (— 18 000) kronor;

rörligt tillägg 178 200 (+ 18 500) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 19 800 (+ 12 800) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 1 197 600 (+ 13 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för kammarkollegiet gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	662 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	328 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	178 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 800
Summa kronor	1 197 600

c) till Kammarkollegiet: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 197 600 kronor.

[4] 2. Kammarkollegiet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	100 200	96 163
1959/60 (statsliggaren s. 433)	100 000	
1960/61 (förslag)	108 000	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 8 000 kronor.

Motiv

Reseersättningar. Utgift 1958/59 26 670; anslag 1959/60 27 000. — Kollegiet föreslår, att anslagsposten uppräknas med 6 000 kronor med anledning av den föreslagna nya fiskalstjänsten samt därutöver med 2 000 kronor med hänsyn till fiskevärderingsnämndernas intensifierade verksamhet och den år 1959 beslutade höjningen av traktamentena.

Övriga expenser. Utgift 1958/59 54 282; anslag 1959/60 56 500. — Kollegiet erinrar om att för innevarande budgetår under delposten till övriga expenser 2 500 kronor beräknats för att bestrida vissa engångsutgifter för bindning av delar av ekonomiska kartverket samt för bokinköp. Motsvarande belopp bör enligt kollegiet anvisas för nästa budgetår för att täcka kostnader för bindning av senare färdigställda delar av kartverket och vissa bokinköp.

Departementschefen

Kammarkollegiets förslag till medelsberäkning biträder jag. Anslaget skulle alltså uppföras med 108 000 (+ 8 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 108 000 kronor.

[5] 3. Statskontoret: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 964 000	1 794 320
1959/60 (statsliggaren s. 433)	1 967 500	
1960/61 (förslag)	2 160 700	

Statskontoret hemställer, att anslaget ökas med 196 600 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkningar på pensionsbyrån	128 542
2. Tjänsteförändring	
byrådirektörs- och ombudsmannatjänsten Ao 24—Ag 26	3 341
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	23 455
b) rörligt tillägg, m. m.	18 899
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	22 363
	196 600

Motiv

1. Inledningsvis erinrar statskontoret om att Kungl. Maj:t med hänsyn till pensionsbyråns ökade arbetsbörda, till följd av den ändring av pensionslagstiftningen för statsanställda som nyligen genomförts, genom beslut den 5 juni 1959 medgivit vissa personalförstärkningar. Genom beslu-

tet bemyndigades statskontoret att under budgetåret 1959/60, såvitt avsåge pensionsbyrån, *dels* meddela två förordnanden att bestrida göromål, som eljest ankommer på byrådirektör i 24 lönegraden, varav ett under förutsättning att en på statskontorets personalförteckning upptagen tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23 därstädes ej uppehölls, och fyra förordnanden att bestrida göromål, som eljest ankommer på förste byråsekreterare i 21 lönegraden, varav två under förutsättning att två tjänster som revisor i A 19 på samma byrå ej uppehölls, varvid ifrågavarande förordnanden finge vara vikariatslöneförordnanden, *dels ock* inrätta en tjänst som kansliskrivare i Ag 10 och en tjänst som kontorist i Ag 9. Denna personalförstärkning torde enligt statskontoret bli erforderlig även under nästa budgetår.

2. Under återopande av i föregående års petita anförda skäl hemställer statskontoret ånyo om uppflyttning av byrådirektörs- och ombudsmannatjänsten men begränsar sitt yrkande till att avse endast en extra tjänst i 26 lönegraden (se 1959: VII ht s. 7).

Under förevarande anslag föreslår statskontoret en överföring från ordinarie- till icke-ordinarieposten av 110 000 kronor. Omföringen motiveras av att icke-ordinarie ersättare anlitas på vissa ordinarie tjänster.

Särskilt yttrande samt skiljaktig mening

Beträffande statskontorets beslut rörande förevarande anslag har särskilt yttrande avgivits av t.f. generaldirektören *I. Löfqvist* och skiljaktig mening uttalats av statskommissarien *I. Marianne Sjönell*.

Löfqvist, som i föregående års petita reserverat sig mot statskontorets förslag om höjning av byrådirektörs- och ombudsmannatjänsten till Ao 26, ansluter sig till ämbetsverkets äskande om uppflyttning av tjänsten till Ag 26, om statsmakternas ställningstagande till numera av 1956 års rationaliseringsutredning avlämnat betänkande samt fondutredningens första delbetänkande blir sådant, att ombudsmannens arbetsuppgifter i allt väsentligt lämnas oförändrade.

Sjönell anser, att på pensionsbyrån dels en byrådirektörstjänst i Ag 24 bör höjas till A 26, dels två vikariatslöneförordnanden att bestrida göromål såsom byrådirektör i 24 lönegraden bör avse 26 lönegraden för likställighet med sådan tjänst och förordnande på statens pensionsanstalts pensionssektion.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag erinra om att 1956 års rationaliseringsutredning den 12 juni 1959 framlagt betänkande angående den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamhetens organisation (SOU 1959: 22). Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Mot majoritetens förslag har en ledamot reserverat sig. Därjämte har fem

av utredningens sex experter avgivit särskilda yttranden. Reservantens och experternas yttranden innehåller mot majoriteten avvikande meningar i fråga om såväl den principiella synen på rationaliserings- och revisionsverksamheten som dess organisation. Även vid remissbehandlingen har delade meningar kommit till uttryck rörande lämpligheten av att genomföra majoritetsförslaget eller något av de andra förslagen.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen framhållit angelägenheten av att de problem som sammanhänger med den statliga rationaliseringsverksamheten snarast löses. Jag delar helt denna uppfattning. Något ställningstagande kan emellertid inte nu redovisas. Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag i ämnet. Ett sådant förslag kan komma att innebära relativt långtgående organisatoriska förändringar för de berörda myndigheterna eller vissa av dem. En smidig övergång till en ny organisation förutsätter bl. a. åtskilligt planeringsarbete inom dessa berörda myndigheter. Därest förslag skulle kunna underställas riksdagen i vår, bör detsamma vara av principiell natur och ange riktlinjerna för en reform, som skall träda i kraft den 1 juli 1961. I förslaget torde ställning även böra tas till de synpunkter på rationaliseringsverksamheten som framförts av 1958 års besparingsutredning.

Beträffande statskontorets äskanden under anslaget för nästa budgetår kan jag endast biträda förslaget till medelsanvisning för den redan innevarande budgetår medgivna förstärkningen av pensionsbyrån samt verkets uppskattning av de automatiska utgiftsökningarna. Jag godtar även hemställa om överföring av 110 000 kronor från ordinarieposten till icke-ordinarieposten.

Anslaget beräknas på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 913 000 (— 161 000) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 897 300 (+ 288 000) kronor;
rörligt tillägg 314 200 (+ 41 700) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 36 200 (+ 24 500) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 2 160 700 (+ 193 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	913 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	897 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	314 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	36 200
Summa kronor	2 160 700

b) till *Statskontoret*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 160 700 kronor.

[6] 4. Statskontoret: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	358 000	363 553
1959/60 (statsliggaren s. 434)	376 000	
1960/61 (förslag)	405 000	

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 28 700 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	1 000
2. Övriga expenser för eget behov	17 700
3. Publikationstryck	10 000
	28 700

Motiv

1. *Reseersättningar.* Utgift 1958/59 906; anslag 1959/60 1 000. — Under det senaste budgetåret har föredragandepersonalen beretts tillfälle att i något större utsträckning än tidigare besöka olika förslagsställande myndigheter för omedelbara studier och undersökningar. Därvid har anslagsposten, som tidigare i huvudsak anlitats för att bestrida kostnaderna för tryckeri-intendentens eller byrådirektörens och ombudsmannens tjänsteresor, visat sig för knapp. Statskontoret föreslår därför en successiv uppräknings av posten. För nästkommande budgetår föreslås en höjning med 1 000 kronor.

2. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1958/59 118 600; anslag 1959/60 116 600. — I sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 hemställde statskontoret om ett engångsbelopp av 30 000 kronor att fördelas på tre budgetår för nyanskaffning av möbler och maskiner m. m. Under ettvar av budgetåren 1958/59 och 1959/60 har för ändamålet anvisats 5 100 kronor under delposten till övriga expenser för eget behov. På grund av det stora behovet av nya inventarier hemställer statskontoret, att återstående belopp, 19 800 kronor, anvisas under nästa budgetår. Detta skulle medföra en uppräknings av anslaget med 14 700 kronor. Vidare framhålles, att posten kommer att belastas med administrationskostnader i samband med pensionsregleringen, vilka mycket preliminärt anges till 3 000 kronor.

3. *Publikationstryck.* Utgift 1958/59 108 785; anslag 1959/60 110 000. — Uppräkningen motiveras med kostnadsökning för statsliggaren.

Departementschefen

I likhet med statskontoret anser jag, att den pågående inventarieupprustningen bör slutföras under nästkommande budgetår. Med godtagande av verkets uppskattning av expenskostnaderna i samband med pensionsregleringen förordar jag sålunda, att delposten till expenser för eget behov ökas med avrundat 18 000 kronor. Även förslagen till medelsanvisning i övrigt biträder jag.

Totalt beräknar jag alltså anslaget för nästa budgetår till 405 000 (+ 29 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 kronor.

[7] 5. Kammarrätten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 776 200	2 483 341
1959/60 (statsliggaren s. 434)	2 834 000	
1960/61 (förslag)	2 882 800	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med 95 200 kronor.

	Ökning eller minskning
1) Tjänsteförändringar	
a) 2 assessorer Ae 25—kammarrättsråd Bo 1	+ 9 086
b) kammarrättssekreteraren Ao 23—byrådirektör Ao 24	+ 1 627
c) kansliskrivaren på sekreterarexpeditionen Ao 10—Ao 12	+ 1 699
d) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	— 10 901
2) Ersättningar åt särskilda ledamöter på fastighetstaxeringsdivisionen,	
1/2 år	— 10 500
2 assessorer Ag 25 i anl. av fastighetstaxeringsdivisionen, 1/2 år ...	— 2 851
2 skrivbiträden Ag 3 i anl. av fastighetstaxeringsdivisionen, 1/2 år .	— 9 346
3) Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	+ 35 906
b) rörligt tillägg	+ 48 700
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 31 780
	+ 95 200

Motiv

1. a) I sina petita för innevarande budgetår framhöll kammarrätten, att den fr. o. m. den 1 januari 1959 genomförda fullföljdsbegränsningen i skattemål samt ett tillgodoseende av riksdagens önskemål angående förfarandet i kammarrätten gjorde en förstärkning av den ordinarie domarkåren ofrånkomlig. Domstolen hemställde därför bl. a. om sex tjänster som kammarrättsråd i utbyte mot samma antal extra ordinarie assessorstjänster. Denna hemställan bifölls beträffande två tjänster. Med utgångspunkt från att förstärkningen ej kan ske annat än successivt, föreslås för nästa budgetår endast uppflyttning av ytterligare två befattningar.

b) Kammarrätten upprepar ånyo sitt yrkande om höjning av kammarrättssekreterartjänsten under hänvisning till tidigare anförda skäl (se senast 1959: VII ht s. 11).

c) Under åberopande av sin motivering i föregående års statskrivelse återkommer kammarrätten till förslaget om uppflyttning av kansliskrivarbefattningen på sekreterarexpeditionen till förste kansliskrivartjänst i Ao 12 (se 1959: VII ht s. 11).

d) Då en f. n. vakant, på personalförteckningen uppförd kontorsbiträdestjänst fr. o. m. den 1 juli 1960 beräknas komma att besättas med ett därtill enligt reglerade befordringsgången berättigat kontorsbiträde, behöver medel inte räknas för en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst.

2. Kammarrätten räknar med att fastighetstaxeringsdivisionens arbete med besvär i anledning av 1957 års allmänna fastighetstaxering skall kunna slutföras omkring den 1 oktober 1960. För säkerhets skull bör enligt kammarrätten emellertid medel anvisas för något längre tid än tre månader av budgetåret 1960/61. Divisionen kan nämligen under förra hälften av år 1961 behöva under någon kortare tid sammanträda till extra session för handläggning av sådana besvärsmål rörande fastighetstaxering, som inkommit till kammarrätten efter det att den ordinarie sessionen avslutats. Vid sin uppskattning av medelsbehovet har därför kammarrätten räknat med att divisionen skall kunna sammanträda sex månader under nästa budgetår.

3. a) Genom beslut den 5 juni 1959 förordnade Kungl. Maj:t, att för fiskalsaspirant och fiskal i kammarrätten skall i tillämpliga delar gälla samma anställnings- och avlöningsförhållanden som för motsvarande personal i hovrätt. För innevarande budgetår har kammarrätten medgivits att i mån av behov utöka antalet tjänster som extra ordinarie kammarrättsfiskal i Ae 21 med högst 13 utöver i personalförteckningen upptagna sådana befattningar. En kammarrättsfiskal har befordrats till assessor, varför antalet fiskalstjänster nu uppgår till 12. Under budgetåret 1960/61 beräknas ytterligare fem tjänstemän uppnå den tjänstetid som erfordras för befordran till extra ordinarie kammarrättsfiskal i Ae 21. Antalet fiskalsbefattningar under budgetåret 1960/61 skulle alltså enligt kammarrätten behöva utökas med ytterligare högst fem.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag erinra om att jag föregående år anslöt mig till kammarrättens förslag om en upprustning av domstolen med anledning av bl. a. den beslutade fullföljdsreformen (se 1959: VII ht s. 13). Jag var emellertid inte beredd att tillstyrka förslaget i dess helhet. Den av mig förordade begränsningen gällde främst uppflyttningen av ett antal assessorstjänster till tjänster som kammarrättsråd. Härutinnan föreslog jag, att man för budgetåret 1959/60 skulle inskränka sig till en uppflyttning av två tjänster. I likhet med kammarrätten anser jag, att upprustningen nu bör fortsättas. Som ett ytterligare skäl härför kan åberopas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 1 december 1959 fastställt stadga för kammarrätten, som bygger på ett ökat inslag av muntlighet i förfarandet vid domstolen. Jag vill även framhålla, att domstolen kommer att tillföras nya uppgifter genom den allmänna varuskatten. Beträffande taxering till sagda skatt är nämligen kammar-

rätten besvärshinstans. På grund av det anförda förordar jag bifall till förslaget om uppflyttning av ytterligare två assessorstjänster.

Av övriga äskanden under anslaget anser jag mig inte kunna biträda förslagen om uppflyttning av tjänsten som kammarrättssekreterare och kansli-skrivartjänsten. Med hänsyn till belastningen på anslaget under det sist-förflutna budgetåret finner jag mig inte heller böra beräkna medel för automatiska lönegrads- och löneklassuppflyttningar samt därå belöpande kostnader för rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsav-gifter.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 341 100 (+ 64 000) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 24 700 (— 10 500) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 040 600 (— 81 200) kronor;
rörligt tillägg 428 700 (+ 45 600) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 47 700 (+ 30 900) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 2 882 800 (+ 48 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kammarrätten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 341 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	24 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 040 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	428 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	47 700
Summa kronor	2 882 800

c) till Kammarrätten: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 882 800 kronor.

[8] 6. Kammarrätten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	94 000	88 122
1959/60 (statsliggaren s. 436)	117 000	
1960/61 (förslag)	125 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget minskas med 2 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Bränsle, lyse och vatten	— 5 000
2. Övriga expenser	+ 3 000
	— 2 000

Motiv

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1958/59 14 701; anslag 1959/60 20 000. — Med hänsyn till belastningen föreslås anslagsposten nedräknad med 5 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1958/59 68 000; anslag 1959/60 83 000. — Då fastighetstaxeringsdivisionens ordinarie session beräknas pågå endast halva nästa budgetår, torde för divisionen nu upptagna expensmedel, 3 200 kronor, minskas till hälften. Kammarrätten har införskaffat två fotokopieringsapparater för förenkling och förbilligande av skrivarbetet på såväl denna som övriga divisioner. Ett belopp av 4 600 kronor anses erforderligt för materiel till apparaterna, för att dessa skall kunna utnyttjas rationellt. Vidare hemställs under hänvisning till vad kammarrätten anfört i föregående års petita (se 1959: VII ht s. 14) att f. n. anvisat belopp för inventarieupprustning, 10 000 kronor, får kvarstå under delposten.

Departementschefen

För innevarande budgetår under expensposten upptaget belopp om 10 000 kronor för anskaffning av inventarier torde böra kvarstå även under nästa budgetår, för att inventarieupprustningen skall kunna fortsätta. Även kammarrättens förslag i övrigt biträder jag. Sedan numera ny stadga fastställts för domstolen, varigenom denna beretts möjlighet att sammanträda på annan ort än Stockholm, torde medel böra anvisas under en särskild anslagspost för att bestrida resekostnadsersättningar och traktamenten i samband med sådana sammanträden. För nästa budgetår uppskattar jag medelsbehovet härför till 10 000 kronor. Anslaget skulle sålunda totalt böra uppföras med 125 000 (+ 8 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kammarrätten: *Omkostnader* för budgetåret 1960/
61 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[9] 7. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 254 000	3 167 821
1959/60 (statsliggaren s. 436)	3 324 200	
1960/61 (förslag)	3 903 900	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget måtte höjas med 627 300 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) 1/2 amanuens Ag 15	+ 7 230
b) 1 byrådirektör Ao 26	+ 25 536
1 förste aktuarie Ao 23	+ 24 252
indragning av 1 förste aktuarie Ae 21	— 20 772
1 förste aktuarie Ao 21	+ 21 876
3 amanuenser Ae 19	+ 53 388
1 förste kansliskrivare Ao 12	+ 14 460
1 kontorist Ao 9	+ 12 396
2 kanslibiträden Ao 7	+ 22 368
1 kanslibiträde Ae 7	+ 10 080
4 kontorsbiträden Ae 5	+ 34 512
2 biträden Ag 5	+ 17 256
2 kontorsbiträden Ae 5	+ 17 256
c) 1 förste aktuarie Ag 23	+ 21 876
1 kanslibiträde Ag 7	+ 10 080
d) 3 biträden Ag 5	+ 25 884
e) 1/2 arkivamanuens Ag 19	+ 10 386
1 amanuens Ae 15	+ 14 460
f) indragning av 2 kontorsbiträden Ae 5	— 17 256
g) 1 amanuens Ag 15	+ 14 460
h) 1 amanuens Ae 15	+ 14 460
1 kanslibiträde Ae 7	+ 10 080
i) medel för planeringsarbete	+ 73 000
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 kansliskrivare Ao 10—förste kansliskrivare Ao 12	+ 696
b) 1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10	+ 648
c) 1 förste aktuarie Ao 23—byrådirektör Ao 26	+ 2 784
1 förste aktuarie Ao 21—Ao 23	+ 1 224
d) 1 byråsekreterare Ae 19—förste byråsekreterare Ag 21	+ 1 104
1 kontorist Ao 9—förste kansliskrivare Ag 12	+ 1 344
2 kontorister Ao 9—kansliskrivare Ag 10	+ 1 296
e) 1 överdirektör Bo 5—generaldirektör Bo 6	+ 2 616
f) 3 kontorsbiträden Ae 5—kanslibiträden Ag 7	+ 1 620
3. Rörligt tillägg i anledning av föreslagna personal- och tjänsteförändringar	+ 78 192
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter i anledning av föreslagna personal- och tjänsteförändringar	+ 8 688
5. Kostnader för insamling av viss statistik, arvoden m. m.	+ 3 800

	Ökning eller minskning
6. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	+ 10 000
b) rörligt tillägg, m. m.	+ 58 850
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 37 170
	627 300

Motiv

1. a) Centralbyrån återkommer till behovet av amanuensförstärkning på avdelningen för befolkningsstatistik (se 1959: VII ht s. 16) men inskränker sig till att för nästa budgetår äska en halv amanuensjänst för kvalificerat arbete med befolkningsprognoser o. dyl.

b) Centralbyrån erinrar inledningsvis om att två av skolöverstyrelsen särskilt tillkallade sakkunniga framlagt förslag om en omorganisation av skolstatistiken samt dess överflyttning till statistiska centralbyrån, varvid denna statistikgren skulle sammanslås med statistiken över högre studier och organiseras som en fristående avdelning. Styrelsen har i sina petita för budgetåret 1960/61 framlagt förslag om en överflyttning av statistiken i enlighet med de sakkunnigas utredning, och centralbyrån hänvisar till vad som där anförs om denna överflyttning. Centralbyrån ansluter sig också i huvudsak till de sakkunnigas förslag. Personalförteckningen för avdelningen för undervisningsstatistik skulle enligt centralbyrån — förutom under punkten 1. b) uppförda nya tjänster som i stort sett, utom i vad avser biträdespersonalen, medför motsvarande minskning under skolöverstyrelsens avlöningsanslag — omfatta jämväl på centralbyrån befintliga tjänster, nämligen en som kontorist i Ao 9, en som kanslibiträde i Ae 7 samt en och en halv som kontorsbiträde i Ao resp. Ae 5. Sistnämnda halvtidstjänst har centralbyrån tillförts, sedan sakkunnigförslaget framlagts. Den redovisade minskningen med en förste aktuarie i Ae 21 avser ävenledes en tjänst på centralbyrån. Utöver sakkunnigförslaget föreslår centralbyrån viss ytterligare biträdespersonal och åberopar härutinnan, vad ämbetsverket anfört i sitt remissyttrande över förslaget. I detta framhöll centralbyrån att, även om vissa arbetsbesparingar kunde uppnås, nya grenar inom skolstatistiken hade tillkommit. Vidare kunde anspråk ställas på personalkrävande specialundersökningar. Slutligen torde man böra förutsätta, att viss balans förelåg vid överflyttningen. Centralbyrån räknar sålunda utöver sakkunnigförslaget med en förstärkning av biträdespersonalen med två extra biträdestjänster som nödvändig i avvaktan på erfarenhet av skolstatistikens omläggning. I samband härmed upprepar centralbyrån ånyo sitt äskande om ytterligare kontorsbiträden för statistiken över högre studier (se senast 1959: VII ht s. 16). Det för innevarande budgetår beviljade tillskottet av ett halvt kontorsbiträde

täcker inte ens behovet för den i förra årets statskrivelse anmälda ansvällningen av arbetsuppgifterna, vilken helt beror på tillströmningen av antalet nyinskrivna studenter och därför närmast är av automatisk natur. Tillströmningen har för övrigt visat sig större än som förutsattes i centralbyråns senaste statskrivelse och beräknas för nästa budgetår bli ännu mer markant. Den genom personalbristen uppkomna eftersläpningen i materialets bearbetning, vilken inför statistikgrenens omorganisation 1 juli 1960 i görligaste mån bör inhämtas, har resulterat i inskränkningar i bearbetningsprogrammet för budgetåren 1958/59 och 1959/60. Med hänsyn till det anförda och på grund av tillkomsten av statistik över licentander och doktorander, vilken erfordrar fyra biträdesmånader, hemställer centralbyrån om två kontorsbiträden i Ae 5.

c) Centralbyrån betonar, att det länge varit ett önskemål att i svensk statistik få en samordning av kreditmarknadsstatistiken och en koordinering av denna med de traditionella nationalräkenskaperna. En sådan samordning fordrar dock enligt ämbetsverket ett fortsatt utredningsarbete och många principiella ståndpunktstaganden, innan själva materialinsamlingen kan effektiviseras i önskad riktning. Med hänsyn till det allt större intresse som visats denna fråga från konsumenthåll men också till att beslutet om den nya tilläggs pensioneringen synes komma att medföra ett ökat behov av att följa utvecklingen på vissa delar av kreditmarknaden, finner centralbyrån det angeläget, att denna fråga aktualiseras och bringas till en lösning. För centralbyråns egen verksamhet skulle det vara av största betydelse att få en ram för arbetet med kreditmarknadsstatistiken avseende de tre sektorer av samhällsekonomin beträffande vilka centralbyrån svarar för närliggande statistisk redovisning, nämligen företagen, kommunerna och sparbankerna. Centralbyrån föreslår därför, efter samråd med konjunkturinstitutet, att verket och institutet får i uppdrag att gemensamt och i samråd med andra intresserade institutioner företa en utredning, som i nära anslutning till pågående internationellt arbete syftar till att uppställa ett klassificeringssystem för kreditmarknadsstatistik och framlägga förslag om den framtida utformningen av denna statistik. Ett sådant utredningsarbete förutsätter enligt centralbyrån en kvalificerad tjänsteman med god ekonomisk och statistisk utbildning. Med tillstyrkan från konjunkturinstitutet hemställer ämbetsverket om att en tjänst som förste aktuarie i Ag 23 inrättas för ändamålet. Vidare äskas medel för en kanslibiträdestjänst i Ag 7. För att förbättra nuvarande kreditmarknadsstatistik planerar vidare centralbyrån — under aktiv medverkan av institutet — en kontinuerlig undersökning av kommunernas tillgångar och skulder. Undersökningen, som inte skulle föregripa utredningen rörande kreditmarknadsstatistiken, beräknas dra en kostnad av 6 500 kronor, som emellertid skulle rymmas inom ramen för den nu föreslagna personalförstärkningen.

d) Centralbyrån återkommer till sitt äskande om biträdesförstärkning för prisstatistiken över bostads- och affärsfastigheter (se senast 1959: VII ht s. 17). Tre årsbiträden i Ag 5 anses oundgängligen erforderliga för att resulta-

ten skall kunna användas vid förberedelsearbetet för den allmänna fastighetstaxeringen.

e) Mot bakgrunden av den kvantitativa ökningen av arbetsuppgifterna, både när det gäller det internationella statistiska samarbetet och informationen utåt, som f. n. åvilar avdelningschefen för biblioteket m. m. och redaktören för statistisk årsbok, en förste aktuarie i Ao 21 (jfr punkten 2. c), föreslår verket, att en amanuens i Ae 15 anställs för att biträda dessa båda befattningshavare. — Under hänvisning till tidigare motivering hemställer centralbyrån ånyo (se senast 1959: VII ht s. 17) om förändring av arkivamanuensens halvtidstjänst till heltidstjänst.

f) En avveckling av det manuella registret för centrala bilregistret jämte andra rationaliseringsåtgärder bedöms kunna medföra en personalminskning, som verket f. n. inte kan precisera. Tills vidare föreslås därför indragning av två kontorsbiträdestjänster. Om ytterligare inbesparing kan göras, är det enligt centralbyrån möjligt, att ersättningen till maskincentralen ökas och delvis balanserar minskningen.

g) Centralbyrån upprepar sitt i föregående års statskrivelse gjorda äskande om en amanuens på folkbokföringsavdelningen (se 1959: VII ht s. 17). Utöver därvid anförda skäl framhålles ökad eftersläpning i arbetet och minskad möjlighet att fullgöra ålägganden med avseende på folkbokföringen under krigsförhållanden.

h) Centralbyrån erinrar om att den det senaste årtiondet utökats med tre nya avdelningar, utredningsinstitutet, maskincentralen och folkbokföringsavdelningen, jämte en i praktiken ny avdelning, den jordbruksstatistiska, genom överföring av jordbruksstatistiken från jordbruksnämnden. Vidare har äldre statistiska avdelningar utvidgats. Härigenom har tjänstemannaantalet totalt fördubblats. Kansliets personal — med undantag av verkschefens sekreterare — har däremot utökats med endast en person. Trots vidtagna rationaliseringar har vissa arbetsuppgifter måst uppskjutas. Centralbyrån finner det därför nödvändigt, att kansliet förstärkes med en amanuens tjänst i Ae 15 och en kanslibitträdestjänst i Ae 7.

i) En ökad rationalisering på längre sikt vid verket, vilken f. n. torde ha mycket gynnsamma tekniska förutsättningar, fordrar enligt centralbyrån, att anslag beviljas för planeringsarbete. Centralbyrån hemställer om 73 000 kronor för att kunna anställa tre extra tjänstemän i Ag 21—Bg 1, varav högst en i Ag 26 eller Bg 1. Dessa bör vara experter på olika metodområden och deras lönegradsplacering göras beroende av vars och ens speciella kvalifikationer. Det anses mest rationellt, att de blir sidoställda övriga avdelningar och sorterar direkt under verkschefen.

2. a) I sina petita för budgetåret 1957/58 hemställde centralbyrån om uppflyttning av en kontoristtjänst till förste kansliskrivartjänst på avdelningen för befolkningsstatistik (se 1957: VII ht s. 23). Tjänsten höjdes emellertid endast till kansliskrivartjänst. Under återopande av tidigare motivering begäres ånyo, att tjänsten omvandlas till förste kansliskrivartjänst i Ao 12.

b) På avdelningen för ekonomisk statistik åvilar ansvaret för sparbanksstatistiken byråchefen med biträde endast av en kontorist i Ao 9. Denna sköter huvuddelen av arbetet, som består av till övervägande del självständig granskning av primärmaterialet, därmed sammanhängande skriftväxling med uppgiftslämnarna, kontakt med myndigheter och institutioner samt utarbetande av texttabeller, sifferuppgifter och tabellavdelningen i berättelsen Allmän sparbanksstatistik. Då sålunda alltmer kvalificerat arbete kunnat åläggas kontoristen, föreslår centralbyrån uppflyttning av tjänsten till kansliskrivare i Ao 10.

c) Centralbyrån återkommer till frågan om höjning av chefstjänsten för bibliotek, arkiv och upplysningsavdelning (se 1959: VII ht s. 18). Med hänvisning till tidigare motivering och till avdelningens funktion som remissinstans för Sverige åt Förenta Nationernas statistiska byråer i New York och Genève hemställs, att tjänsten placeras i Ao 26. — Förste aktuarie-tjänsten i Ao 21 som redaktör för statistisk årsbok har, sedan den tillkom 1951, förenats med vissa nya arbetsuppgifter. F. n. åligger det tjänstemannen att redigera statistisk årsbok och arbetet med historisk statistik, ansvara för centralbyråns pressförbindelser och viss informationsverksamhet, vars betydelse ökats och sedan blivit aktivare under åren, samt att vara sekreterare åt kontaktkommittén för internationell statistik. Det betonas, att arbetet med de internationella kontakterna tenderar att utvidgas med ökat internationellt samarbete och högre statistisk aktivitet inom de internationella organen. Då sålunda arbetsuppgifterna ökat och även blivit mer kvalificerade samt med beaktande av önskvärdheten av en omorganisation för att effektivisera informationsverksamheten (jfr punkt 1. e), hemställer centralbyrån om höjning av förste aktuarietjänsten till Ao 23.

d) Byråchefen och förste byråsekreteraren på folkbokföringsavdelningen skall endast på föredragning handlägga personaktsärenden samt handha den överordnade arbetsledningen i dessa ärenden. Centralbyrån finner, att fördelar skulle vinnas, om ett mera självständigt ansvar kunde läggas på någon av de andra byråsekreterarna, som genom daglig handläggning av sådana ärenden har rikare möjlighet att följa uppkommande frågor och behov. På denne skulle ankomma den omedelbara arbetsledningen och övervakningen över registerföring, arkivering o. d. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av befordringssynpunkter återupptar centralbyrån sitt förut framförda yrkande (se senast 1955: VII ht s. 18) om uppflyttning av en byråsekreterartjänst i Ae 19 i befordringsgången till förste byråsekreterartjänst i Ag 21. Även tidigare anförd motivering äger enligt verket allttjämt giltighet. Frågan synes centralbyrån böra lösas utan avvaktan på pågående utredning av folkbokföringen genom att tjänsten upptas som extra. — Med framhållande av den oförmånliga ställning som folkbokföringsavdelningens personal försatts i genom det långvariga utredningsarbetet samt med åberopande av i föregående års petita anförda skäl återkommer verket till sitt yrkande om förbättrad löneställning för de tre kontoristerna i Ao 9 för personaktsärenden, kamerala ärenden och namnärenden med den ändring-

en, att en extra i stället för extra ordinarie befattning föreslås för kontoristen på namnbyrån.

e) Under återopande av tidigare motivering upprepar centralbyrån yrkandet om att verkschefen skall erhålla generaldirektörs ställning (se senast 1959: VII ht s. 19).

f) I föregående års petita (se 1959: VII ht s. 19) hemställde centralbyrån om utbyte av sex kontorsbiträdestjänster mot samma antal kanslibiträdets-tjänster, vilket bifölls beträffande tre tjänster. Verket begär nu, att resterande tre kontorsbiträdestjänster utbytes mot kanslibiträdetsbefattningar i Ag 7.

5. För arvode åt generaldirektörens ställföreträdare (jfr punkt 2. e) äskas 1 800 kronor. Vidare beräknar centralbyrån ett med 2 000 kronor förhöjt belopp för ersättning åt personal i vissa hovrättsstäder, vilken på ackord verkställer utdrag ur småprotokollsrenovationer för avdelningen för rättsstatistik.

Yttranden

Statskontoret anser, att man vid beräkningen av personalbehovet för den nya avdelningen för undervisningsstatistik i stort sett bör kunna utgå från de sakkunnigas förslag. Dock synes viss begränsning med avseende å den akademiskt utbildade personalen kunna ifrågasättas. Ämbetsverket håller nämligen före att, därest skolöverstyrelsen i enlighet med sina önskemål i årets petita tillföres en särskild statistisk utredningssektion såsom ersättning för statistikkontoret, en av de för undervisningsstatistiken beräknade förste aktuarietjänsterna bör kunna utgå. Beträffande biträdespersonalen anses denna — såsom centralbyrån förutsatt — böra i förhållande till de sakkunnigas förslag få utökas med den biträdestjänst (halvtid) med vilken personalen för statistiken över högre studier förstärkts fr. o. m. den 1 juli 1959. Däremot anser sig statskontoret inte kunna biträda centralbyråns förslag, att den nya avdelningen tillföres ytterligare sammanlagt fyra biträdestjänster. Vad särskilt angår den i ärendet antydda eftersläpningen i fråga om statistiken över högre studier understrykes centralbyråns uttalande därom, att vid en omorganisation av undervisningsstatistiken den 1 juli 1960 någon väsentlig balans inte skulle föreligga beträffande sagda statistikgren. Personalen vid avdelningen i fråga bör således enligt statskontorets mening utgöras av en byrådirektör, en förste aktuarie, tre amanuenser samt 12 1/2 biträden.

Beträffande personalens löneställning saknas enligt statskontorets mening anledning att — innan närmare erfarenheter vunnits rörande den nya avdelningens arbete — nu överväga någon ändring härutinnan. De i förslaget upptagna tjänsterna som byrådirektör i Ao 26 och förste aktuarie i Ao 23 bör således — liksom hittills — hänföras till 24 resp. 21 lönegraderna. I överensstämmelse härmed anses ändrad lönegradsplacering ej heller nu böra ifrågakomma beträffande den nuvarande kansliskrivartjänsten vid skolstatistiken.

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 1. b), c), e) och g) samt 2. b) och c) framförda yrkandena, kan beträffande förslagen under förstnämnda punkt inte tillstyrka, att chefen för den undervisningsstatistiska enheten placeras i A 26 men motsätter sig inte en placering i A 24, om avdelningen organiseras som fristående. Ej heller kan lönenämnden tillstyrka placering i Ao 23 för den ena av de båda tjänsterna som förste aktuarie för undervisningsstatistiken utan anser, att båda dessa tjänster bör placeras i A 21. I fråga om övriga under samma punkt föreslagna tjänster har lönenämnden endast beträffande förste kansliskrivartjänsten funnit anledning till erinran. Nämnden anser arbetsuppgifterna inte motivera högre löneställning än kansliskrivartjänst i A 10. Hemställan om en förste aktuarietjänst i Ag 23 och en kanslibiträdestjänst i Ag 7 för kreditmarknadsstatistiken ävensom om höjning av en kontoristtjänst till kansliskrivartjänst i Ao 10 på avdelningen för ekonomisk statistik har inte föranlett någon erinran. Lönenämnden biträder däremot inte äskandet om uppflyttning av tjänsten som förste aktuarie i Ao 21 för redaktören för statistisk årsbok till Ao 23. Mot förslagen om inrättande av amanuens tjänster under 1. e) och g) har nämnden ingen erinran men förutsätter, att dessa liksom de för undervisningsstatistiken föreslagna amanuens tjänsterna placeras i reglerad befordringsgång.

Departementschefen

Jag vill erinra om att 1956 års statistikkommitté den 5 oktober 1959 avlämnat betänkande angående organisatoriska riktlinjer för svensk statistik (SOU 1959: 33). I sina huvudpunkter innebär kommitténs förslag bl. a., att den statliga statistiken under en femårsperiod skall omorganiseras i riktning mot en ökad grad av koncentration till en större statistikproducerande enhet, att ledningen av omorganisationen anförtros en delegation för statistikfrågor med kansli och viss expertis samt att ett statens statistikverk inrättas, varvid samtidigt statistiska centralbyrån skulle upphöra. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling, men beredningen av frågan inom departementet har ännu inte avslutats. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att till vårriksdagen framlägga proposition angående principerna för den framtida organisationen av den statliga statistiken. För nästa budgetår utgår jag emellertid från en i sina grunddrag oförändrad organisation för statistiska centralbyrån; dock synes man med hänsyn till de komplicerade samordningsfrågor som aktualiseras genom reformen böra utgå ifrån att den föreslagna delegationen för statistikfrågor skall träda i funktion redan fr. o. m. den 1 juli 1960. Med hänsyn härtill föreslår jag i det följande, att ett preliminärt belopp härför upptas under ett särskilt anslag.

Chefen för ecklesiastikdepartementet kommer senare denna dag att föreslå en överflyttning av skolstatistiken från skolöverstyrelsen till statistiska centralbyrån. Vid bifall till detta förslag torde centralbyrån böra erhålla den personalförstärkning som verket begärt, dock att byrådirektörstjänsten placeras i Ao 24 och att en kansliskrivartjänst i Ao 10 inrättas i stället för den

begärda tjänsten som förste kansliskrivare. De nya tjänsterna motsvaras i huvudsak av besparingar på skolöverstyrelsens avlöningsanslag. Mitt förslag innebär emellertid, att jag såsom centralbyrån tills vidare beräknar medel för två biträden utöver den personal som de av skolöverstyrelsen tillkallade sakkunniga ansett erforderlig för statistiken. Jag förutsätter, att centralbyrån, när arbetet kommit igång och situationen bättre kan överblickas, beaktar de möjligheter till besparingar i organisationen som kan förefinnas. I likhet med ämbetsverket förordar jag, att skolstatistiken i samband med överföringen sammanslås med statistiken över högre studier och organiseras som en fristående avdelning inom centralbyrån.

Till följd av den automatiska ansvällningen av uppgifterna för statistiken över högre studier bör två biträdestjänster inrättas.

Som tidigare skett synes rättsstatistiska avdelningen inför den fastighets-taxering som enligt gällande bestämmelser skall äga rum år 1962 böra erhålla viss biträdesförstärkning för prisstatistiken över bostads- och affärsfastigheter. I enlighet med centralbyråns hemställan beräknar jag för ändamålet medel för tre årsbiträden.

Förändringarna i personalstyrkan på centralbyråns kansli har varit av obetydlig omfattning och motsvarar på intet sätt ämbetsverkets tillväxt och därmed arbetsuppgifternas ökning på denna avdelning under den senaste tioårsperioden. Jag anser mig därför böra tillstyrka en förstärkning med en kvalificerad tjänsteman och ett kanslibitråde i Ae 7. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare bestämma, om i förstnämnda fall skall avses en tjänst i kanslist- eller amanuenskarriären.

Centralbyrån har i sin anslagsframställning framfört vissa allmänna synpunkter på rationaliseringsarbetet vid verket och därvid framhållit behovet av resurser för intensifierad planeringsverksamhet. De nya elektroniska databehandlingsmaskinerna skapar nämligen helt nya förutsättningar för statistikproduktionen, och även i övrigt anses en ökad rationalisering nu ha gynnsamma tekniska förutsättningar. Ämbetsverket har i detta syfte begärt medel för att anställa ett antal experter på statistiska metodfrågor, organisationsfrågor och automation av statistikproduktionen. Det har ansetts mest rationellt att låta dessa experter vara sidoställda de olika avdelningarna och sortera direkt under verkschefen. Avlöningskostnaderna för experterna uppskattar centralbyrån till totalt 123 000 kronor, varav 73 000 kronor under detta anslag och 50 000 kronor under omkostnadsanslaget. Jag delar ämbetsverkets uppfattning om nödvändigheten av en intensiv planeringsverksamhet. Härigenom torde man på längre sikt kunna uppnå väsentliga rationaliseringar och besparingar. Det är min uppfattning, att verket inom nuvarande personalram saknar möjligheter att i föreslagen omfattning bedriva en sådan verksamhet. En förstärkning är därför erforderlig. Denna bör dock inte få formen av en allmän personell upprustning på de olika avdelningarna utan bör, såsom centralbyrån föreslagit, ske i form av anställande av expertispersonal direkt underställd verkschefen. Jag vill i anslutning härtill framhålla, att även statistikkommittén föreslagit en sådan anordning. I avlöningskostnader räknar jag med totalt 125 000 kronor för än-

damålet. Dessa medel synes med hänsyn till arbetsuppgifternas art böra anvisas under en särskild anslagspost i centralbyråns avlöningsstat. Vid bifall till mitt förslag torde 50 000 kronor komma att frigöras under anslagsposten till icke-ordinarie personal, vilket belopp sålunda kan överföras till den nya anslagsposten. Härigenom skulle den uppräknig av anslaget som betingas av planeringsgruppens tillkomst kunna begränsas till 75 000 kronor.

Övriga förslag till personalförändringar kan jag inte biträda utom i vad avser indragning av två kontorsbiträdestjänster på centrala bilregistret.

Vidare vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 18 december 1959 på föredragning av chefen för justitiedepartementet beslutat förelägga riksdagen proposition med förslag om viss utbyggnad av kriminalstatistiken. Under hänvisning till vad därvid anförts beräknar jag i detta sammanhang medel för avlöning till en förste aktuarie i Ag 23, en förste kansliskrivare i Ag 12, ett kanslibiträde i Ag 7 samt ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kontoristtjänst i Ao 9 på avdelningen för ekonomisk statistik uppflyttas till tjänst som kansliskrivare i Ao 10 samt tre kontorsbiträdestjänster utbytas mot samma antal tjänster som kanslibiträden i Ag 7. Vidkommande yrkandet om uppflyttning av verkschefstjänsten torde denna fråga böra aktualiseras först i samband med behandlingen av statistikkommitténs betänkande. Övriga under tjänsteförändringar framställda förslag, som jag i det föregående inte särskilt berört, lämnar jag utan tillstyrkan.

Centralbyråns beräkning av de automatiska utgiftsökningarna samt av kostnaderna för insamling av viss statistik m. m. kan jag godta med den inskränkningen att jag inte beräknar medel för arvode till ställföreträdare åt verkschefen.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 965 600 (+ 118 100) kronor;
 ersättning till expertis 125 000 (+ 125 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 162 700 (+ 161 700) kronor;
 rörligt tillägg 585 500 (+ 129 800) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 65 100 (+ 45 100) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 3 903 900 (+ 579 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för statistiska centralbyrån gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 965 600
2. Ersättning till expertis	125 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 162 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	585 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	65 100
Summa kronor	3 903 900

c) till *Statistiska centralbyrån*: *Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 903 900 kronor.

[10] 8. Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	122 000	58 602
1959/60 (statsliggaren s. 437)	430 000	
1960/61 (förslag)	3 100 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 3 100 000 kronor.

M o t i v

Jämlikt kungörelsen den 4 november 1859 angående meddelande av uppgifter till rikets officiella statistik skulle uppgifter om rikets folkmängd vart femte år, räknat från den 31 december 1860, för varje församling insändas till statistiska centralbyrån. Samma bestämmelse återfinns i den nu gällande kungörelsen den 16 december 1949 med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken. Under åren 1860—1930 hölls emellertid folkräkning endast vart tionde år. Därefter har folkräkning ägt rum vart femte år, dock med undantag för år 1955, då räkningen inställdes genom särskilt beslut.

I skrivelse den 15 oktober 1959 har statistiska centralbyrån inkommit med förslag till riktlinjer och kostnadsberäkningar för en allmän folkräkning år 1960.

Centralbyrån framhåller inledningsvis, att de olika folkräkningarnas innehåll starkt varierat. Den utveckling och omdaning som kännetecknat samhället under de senaste decennierna har naturligt nog även påverkat arten av det statistiska material som behövs som underlag för analyser och beslut i olika sammanhang. Vissa grenar har ingått i alla folkräkningar och kan därför sägas ha utgjort fasta folkräkningspunkter. Andra grenar har endast medtagits vid enstaka folkräkningar. Det har varit tillfälliga behov som framkommit och befunnits vara av sådan betydelse att uppgifter därom medtagits i folkräkningen. En stor del av det förberedelsearbete som hittills ägt

rum inför 1960 års folkräkning har bestått i kontakter med olika grupper av intressenter. Genom dessa kontakter har centralbyrån fått en kartläggning av förefintliga behov och önskemål. I maj 1959 sände centralbyrån ut en preliminär folkräkningsplan på remiss till ett 60-tal myndigheter, organisationer och andra. Svar har inkommit från flertalet av dessa.

Till år 1960 förbereds av bostadsstyrelsen en allmän bostadsräkning, vilken tidsmässigt skulle sammanfalla med folkräkningen. Redan på ett tidigt stadium har överläggningar upptagits mellan de båda ämbetsverken rörande möjligheten till samordning av folk- och bostadsräkningarna. Genom beslut den 30 juni 1959 har Kungl. Maj:t anbefallt bostadsstyrelsen och centralbyrån att föreslå åtgärder för samordning av bostadsräkningen och den allmänna folkräkningen år 1960.

Under våren 1959 utförde centralbyrån en provundersökning berörande ett mindre antal hushåll i olika delar av landet. Erfarenheter från denna undersökning har kunnat utnyttjas vid utformningen av det nu framlagda förslaget. Centralbyrån har för avsikt att ytterligare bearbeta denna undersökning. Centralbyrån betonar i anslutning härtill, att den framlagda planen är preliminär och att erfarenheterna från provundersökningarna kan påkalla modifieringar.

De vidsträckta kontakter som statistiska centralbyrån under förberedelsearbetet haft med olika konsumenter av folkräkningsresultaten har klart visat det stora intresse som finns för folkräkningen 1960. På vitt skilda områden fyller enligt samstämmiga utsagor folkräkningsuppgifter en viktig funktion som underlag för information, analys och beslut. Den löpande befolkningsstatistiken, som huvudsakligen grundar sig på uppgifter angående födda, döda och vigda samt in- och utrikes omflyttning, är inte tillfyllest för dessa ändamål. Genom folkräkningarna möjliggöres en mer detaljerad redovisning av befolkningens storlek och sammansättning vid en viss tidpunkt. Folkräkningen är ett både självklart och nödvändigt komplement till den löpande befolkningsstatistiken.

Beträffande folkräkningens användningsområden anför centralbyrån bl. a. följande.

Det synes naturligt, att aktuella uppgifter om befolkningens storlek och sammansättning är av grundläggande betydelse för alla de myndigheter, företag och institutioner som skall planera för framtiden och fatta ofta samhällsekonomiskt viktiga beslut. Det är befolkningen, dess sammansättning och lokala fördelning som ger inriktningen av efterfrågan på varor och tjänster på olika områden, som medför krav på olika typer av offentliga serviceanläggningar och som utgör förutsättningen för olika företag och myndigheter att rekrytera arbetskraft.

Med hänsyn till att samhällslivet blir mer och mer tekniskt komplicerat, ökar behovet av långtidsplanering. Genom dagens beslut binds ofta samhällsutvecklingen för många år framåt. Det är då av största betydelse, att dessa beslut fattas mot bakgrunden av ett statistiskt material som belyser grundläggande faktorer för samhällsutvecklingen. Folkräkningarna har stor betydelse för samhällsplaneringen. Det gäller inte minst den regionala planeringen som fått allt större omfattning under senare år. Uppgifter som planering av vägar och av bostäder, regionplanering och skolplanering kan

lösas rationellare med kännedom om de karakteristiska dragen hos befolkning och näringsliv. Även för den samhällsvetenskapliga forskningen utgör folkräkningarna ett betydelsefullt grundmaterial.

Samtidigt som centralbyrån sålunda understryker de omfattande behov som föreligger av folkräkningsuppgifter, konstaterar ämbetsverket, att insamlingsmetoderna inte medger, att de olika behoven tillgodoses i den utsträckning och till den kvalitet som vore önskvärt.

Centralbyrån lämnar här efter en redogörelse för den plan som ansetts bära läggas till grund för 1960 års folkräkning.

Folkräkningens allmänna uppläggning. Folkräkningen avses äga rum i samband med mantalsskrivningen 1960. Underlaget för räkningen kommer liksom vid folkräkningen 1950 att utgöras dels av uppgifter i mantalslängden, dels av från allmänheten inhämtade skriftliga uppgifter. De folkmängdsuppgifter som redovisas kommer att avse den för år 1961 *mantalsskrivna befolkningen* i enlighet med bosättningen den 1 november 1960. De från allmänheten direkt inhämtade uppgifterna kommer att avse förhållandena *under en viss vecka*. Denna vecka bör vara enhetlig över hela landet, den bör ligga omedelbart före den tidpunkt då uppgiften avlämnas, den bör ligga nära mantalsskrivningstidpunkten (den 1 november) och den bör inte inrymma ett månadsskifte. Enligt gällande bestämmelser om mantalsskrivningen skall mantalsuppgiften avlämnas, i stad och köping den 5 oktober och på landet den 5 november (om dessa dagar är helgfria). Länsstyrelse äger dock utom såvitt angår Stockholm och Göteborg bestämma annan dag. Enligt centralbyrån är det angeläget att få till stånd en sådan ändring av gällande bestämmelser, att den dag då mantalsuppgifterna 1960 skall avlämnas blir densamma i hela landet. Centralbyrån är medveten om att en sådan åtgärd innebär olägenheter ur bl. a. bostadsräkningssynpunkt men anser, med hänsyn till vikten av att folkräkningens yrkesuppgifter avser samma tidsperiod i hela landet, att en enhetlig tidpunkt likväl bör genomföras. För att uppgifterna om yrke m. m. skall kunna avse en obruten vecka i oktober, kan tidpunkten för uppgifternas avlämnande inte sättas tidigare än den 10 oktober 1960.

Centralbyrån eftersträvar en långtgående uppdelning efter *kommun, församling och tätort* vid redovisningen av i totalräkningen ingående data. Med församling och tätort som minsta enheter kan sammanföring av uppgifter ske till olika områdesindelningar av högre ordning. Centralbyrån räknar därvid med att redovisning kommer att ske efter i stort sett samma grunder som år 1950. Önskemål har dock framförts om redovisning även efter andra indelningar och centralbyrån överväger att tekniskt planera räkningen på sådant sätt att det blir möjligt att enkelt få fram redovisningar för vissa viktiga områden.

Vid tidigare folkräkningar har *tätortsavgränsningen* utförts med hjälp av pastorsämbetena, varefter centralbyrån med bistånd av geografisk expertis i görligaste mån företagit granskning härav, en metod som inte kan bli helt enhetlig. Redan vid 1950 års folkräkning prövades därför i fråga om tre

län en centraliserad avgränsning med hjälp av tillgängliga kartor. Centralbyrån har för avsikt att vid 1960 års folkräkning söka genomföra en avgränsning enligt denna metod för hela landet. Avsikten är att låta det lokala granskningsorganet utföra avprickning i mantalslängden av inom tätort boende personer med ledning av den på karta inritade tätortsavgränsningen. Förutom den enhetlighet som vinnes med denna avgränsningsmetod, möjliggöres för konsumenterna av folkräkningsuppgifterna att genom det arkiverade kartmaterialet i varje enskilt fall studera innebörden av den gjorda avgränsningen.

Folkräkningen beräknas bestå av tre delar, nämligen totalräkning, urvalsräkning och intervjuundersökning.

Till *totalräkningen* hänförs folkräkningsgrenar, för vilka det finns behov av långtgående regional och annan uppdelning och för vilka det inte föreligger några större svårigheter för allmänheten att lämna de erforderliga uppgifterna. Uppgifterna i totalräkningen kommer att kunna redovisas för varje kommun, församling och tätort. Det blir vidare möjligt att göra detaljerade redovisningar av olika uppgifter i kombination med varandra.

Urvalsräkningen begränsas till personer födda en viss dag i varje månad och omfattar sålunda ca 1/30 av landets befolkning. Urvalsräkningen kommer att omfatta samma personer som ingår i det s. k. befolkningsregistret (»Miniatyr-Sverige»), som upplades av centralbyrån i samband med 1950 års folkräkning och som därefter successivt aktualiserats. Någon särskild blankett, som skall ifyllas enbart för personer i urvalet, planeras inte. Allmänheten kommer sålunda inte att direkt beröras av urvalsräkningen.

Till *intervjuundersökningen* kommer att hänföras vissa betydelsefulla folkräkningsgrenar, beträffande vilka det inte befunnits möjligt eller lämpligt att inhämta uppgifter på blanketter, som allmänheten skriftligen fyller i. I detta fall är sålunda intervjuundersökningen ett medel att uppnå högre kvalitet och att undvika en större och mer komplicerad blankett i totalräkningen. I besparingssyfte har även till intervjuundersökningen överförs vissa folkräkningsgrenar, där det ansetts tillräckligt att blott ange rikssiffror. Intervjuundersökningen har även en annan viktig funktion, nämligen att tjäna som underlag för en kvalitetskontroll.

Organisation och uppgiftsinsamling. Inför 1960 års folkräkning har eftersträövats en samordning inte enbart med mantalsskrivningen utan även med den till samma tidpunkt planerade bostadsräkningen. Det förhållandet att en bostadsräkning äger rum samtidigt med folkräkningen innebär sannolikt en försämring av folkräkningsresultatets kvalitet. Det är emellertid ur många synpunkter angeläget, att folk- och bostadsräkningarna sammanfaller i tiden. Då är det givetvis också ur bl. a. kostnadssynpunkt angeläget, att en samordning av de båda räkningarna kommer till stånd. Uppgifter till folk- och bostadsräkningarna bör inhämtas samtidigt med att mantalsuppgifterna för år 1961 insamlas. Samordning av uppgiftsblankett för de tre olika ändamålen — mantalsskrivning, folkräkning och bostadsräkning

— har ingående diskuterats. Starka skäl har framkommit för att uppgifter till folkräkningen och bostadsräkningen bör insamlas på gemensam blankett. De två blankettalternativ som närmare övervägts har varit en utbyggd mantalsuppgift, som även innehåller uppgifter till folk- och bostadsräkningarna, samt en gemensam folk- och bostadsräkningsblankett jämte separat mantalsuppgift. Med hänsyn till samordningen med bostadsräkningen har de båda verken preliminärt beslutat att använda en gemensam blankett skild från mantalsuppgiften. Folk- och bostadsräkningsblanketterna anses böra insamlas samtidigt med mantalsuppgifterna och med utnyttjande av den för mantalsskrivningen befintliga insamlingsorganisationen. Möjligheten att genomföra räkningarna beror av i vilken utsträckning allmänheten kommer att lämna uppgifterna på ett tillfredsställande sätt. Då man kan förmoda, att fullständigare uppgifter erhålles, om allmänheten blir informerad om undersökningarna, har centralbyrån och bostadsstyrelsen funnit det lämpligt, att upplysningsverksamhet bedrivs kring räkningarna.

Liksom vid tidigare folk- och bostadsräkningar måste de inhämtade uppgifterna underkastas granskning genom kommunernas försorg. Granskningsarbetet för båda räkningarna bör utföras av gemensamma granskningsorgan. Härigenom befrias kommunerna från att sätta upp en granskningsorganisation för envar av de båda räkningarna.

De arbetsuppgifter som måste utföras genom kommunernas försorg utgöres av distribution av blanketter, handledning och hjälp åt allmänheten beträffande blanketternas ifyllande samt granskning, komplettering och numrering av det insamlade uppgiftsmaterialet m. m.

För att granskningen skall kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det nödvändigt, att granskningsledarna blir omsorgsfullt instruerade om granskningsuppgifterna. Centralbyrån och bostadsstyrelsen räknar därför med att anordna gemensamma utbildningskurser för granskningsledarna.

Hur lång tid som krävs för den centrala bearbetningen av materialet är i hög grad beroende av storleken av den personal som kan anställas för ändamålet. Granskningen och kodsättningen av totalräkningens material beräknas emellertid kunna avslutas vid mitten av år 1962 och maskinbearbetningen i huvudsak avslutas kort tid därefter. Återstoden av året och en del av år 1963 torde krävas för granskning och analys av tabellmaterialet m. m.

Totalräkningen. Som första punkt i denna upptar centralbyrån uppgifter om *kön, ålder* och *civilstånd*. Fördelningen av befolkningen efter ålder kan avse antingen födelseår eller kompletta åldersår. En redovisning efter födelseår på grundval enbart av mantalslängdens uppgifter leder bl. a. till att den lägsta åldersklassen endast kommer att omfatta barn födda under tiden 1 januari—1 november 1960. En framskrivning till den 31 december 1960 kan emellertid utföras med hjälp av den löpande statistikens uppgifter om antalet födda, döda samt in- och utvandrade under tiden 2 november—31 december 1960. Eftersom mantalslängden innehåller fullständigt födelsedatum, är även en fördelning efter åldersår per den 1 november

1960 möjlig att genomföra, och centralbyrån överväger att låta någon enstaka tabell efter åldersår ingå i tabellplanen.

Någon redovisning av *födelseort* för personer födda i Sverige planeras inte skola ingå i folkräkningen med hänsyn bl. a. till den omläggning som skett i fråga om registreringen av ett barns födelseort och som innebär, att begreppet födelseort inte har samma innebörd för alla. Hänsynen till bl. a. internationella jämförelser anses tala för att genomföra en redovisning såväl av *utrikes födelseort* (födelseland) som av *medborgarskap*.

Centralbyrån framhåller, att uppgiften om *yrke och sysselsättning* fått en starkt ökad betydelse. Beträffande innehållet i denna del av undersökningen anföres bl. a. följande.

Den grundläggande grupperingen vid redovisningen av befolkningen efter yrkesverksamhet m. m. utgöres av uppdelningen i *förvärvsarbetande och ej förvärvsarbetande*. Som förvärvsarbetande planeras liksom tidigare att räkna alla personer som — bortsett från tillfälliga avbrott — under räkningsperioden haft ett inkomstgivande arbete motsvarande minst 50 % av normal arbetstid. Med »tillfälligt avbrott» avses härvid — förutom semester och repetitionsövning — sjukdom, arbetslöshet, ledighet på grund av barns-börd eller annat skäl som varat högst 4 månader. Befolkningen i övrigt kommer att redovisas som ej förvärvsarbetande. I denna del av befolkningen kommer alltså att ingå personer med förvärvsarbete, om detta omfattar mindre än 50 % av normal arbetstid. Förekomsten av deltidsarbete och biyrke kommer att belysas vid intervjuundersökningen.

I fråga om *den förvärvsarbetande befolkningen* avses följande grupperingar komma att tillämpas i totalräkningen: yrkesställning, näringsgren, individualyrke samt arbetsplatsens belägenhet.

Centralbyrån har inte ansett sig kunna förorda, att uppgifter om *utbildning* medtas i totalräkningen för hela befolkningen. Den stora betydelse som tillgången på personer med olika typer av specialutbildning har för samhällsutvecklingen gör en ingående redovisning av utbildningen motiverad för dessa grupper. En sådan redovisning torde inte kunna tillgodoses annat än vid en totalräkning. Centralbyrån anser därför, att utbildningsfrågor för studenter och likställda bör ingå i totalräkningen. För befolkningen i övrigt kommer utbildningsfrågorna att hänföras till intervjuundersökningen.

I totalräkningen planeras att medta högre utbildning, d. v. s. studentexamen, folkskollärorexamen, examen från handelsgymnasium och tekniskt gymnasium samt examina från universitet och högskolor. Därjämte har övervägts att ta med vissa andra examina.

I fråga om *hushållsstatistik* anför centralbyrån.

Totalräkningen 1950 omfattade även redovisningar rörande hushåll. För olika regionala enheter sammanställdes härvid hushållsuppgifter rörande antalet hushållsmedlemmar och antalet barn under 16 år samt hushållsföreståndarens kön, ålder och civilstånd. Ur folkräkningssynpunkt synes sådana redovisningar böra genomföras även år 1960. Genom bostadsräkningen erhålles dessutom vissa uppgifter rörande hushållen och hushållsmedlemmarna i kombination med uppgifter rörande bostadslägenheterna. Folkräkningens behov av hushållsstatistik bör kunna tillgodoses i samband med bostadsräkningens bearbetningar av hushållskorten.

Med hänsyn till framförda önskemål överväger centralbyrån vidare möjligheterna att låta uppgiften om *tvillingar, trillingar etc.* samt om *bilinnehav* ingå i totalräkningen.

Urvalsräkningen planeras få två delar. Den ena består av en snabbbearbetning av uppgifter på totalräkningens blankett. Den bör sålunda kunna omfatta de flesta av totalräkningens grenar. Den andra delen av urvalsräkningen utgör en bearbetning inom befolkningsregistrets ram och berör folkräkningsgrenar, som ej ingår i totalräkningen.

Beträffande *familjestatistiken* erinrar centralbyrån om att uppgifter vid 1950 års folkräkning meddelades om både bestående äktenskap och övriga familjer. I förra fallet knöts huvudintresset till äktenskapets varaktighet (vigselår), makarnas ålder samt antalet hemmavarande barn under 16 år; i det senare fallet avsåg redovisningen familjeföreståndarens kön och civilstånd jämte uppgifter om antalet hemmavarande barn. Vid 1960 års folkräkning planeras en familjestatistik av ungefärligen samma omfattning som år 1950. Centralbyrån överväger emellertid att söka tillgodose vissa önskemål om en redovisning av hemmavarande barn även över nämnda åldersgräns.

Genom bearbetning av befolkningsregistrets uppgifter kommer *inrikes omflyttning* och *yrkesväxling* mellan åren 1950 och 1960 att kunna redovisas.

Beträffande statistiken över *inkomst* framhåller centralbyrån.

Den årliga inkomststatistiken har karaktär av snabbstatistik och analyserar huvudsakligen inkomstfördelningen efter olika grunder. En vidgad inkomstundersökning skulle därför vara av intresse och önskemål härom har också framförts vid diskussionerna inför 1960 års folkräkning. Centralbyrån anser, att olika förslag bör närmare övervägas men att en undersökning av inkomstförhållandena endast i begränsad omfattning bör sammankopplas med folkräkningen.

Bearbetning av inkomst av olika förvärvskällor, olika slag av avdrag, beskattningsbar inkomst m. m. kan ske genom en deklarationsundersökning eller genom att uppgifter inhämtas på en särskild blankett. En dylik analys av inkomsttagarna synes böra utföras genom specialundersökningar i samband med den årliga inkomststatistiken. Inkomsttagare, för vilka inkomststatistiken redovisar små inkomster, har tilldragit sig särskilt stort intresse i diskussionen. För deras del har centralbyrån nyligen erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att genomföra en mindre undersökning.

De i befolkningsregistret ingående uppgifterna om sammanräknad nettoinkomst avses komma att utnyttjas för en bearbetning, sedan aktualisering av detta register skett med data från 1960 års folkräkning. En sådan undersökning bör avse inkomståret 1960, trots att inkomstlängderna för detta år baseras på den för år 1960 mantalsskrivna befolkningen enligt bosättningen den 1 november 1959.

Vid *i n t e r v j u u n d e r s ö k n i n g e n* kommer frågor att ställas rörande totalräkningens olika grenar. Därvid kommer berörda frågekomplex att, där så befinner sig önskvärt, mera ingående penetreras. Till intervjuundersökningen skall, såsom tidigare antytts, även hänföras ett antal grenar som

av olika skäl inte kommer att ingå på den blankett som allmänheten skriftligen fyller i. Undersökningen kommer sålunda att omfatta frågor rörande *deltidsarbete, biyrke och säsongarbete*, varigenom även *den gifta kvinnans arbetsförhållanden* kan belysas. Då i totalräkningen uppgifter om *utbildning* endast kommer att inhämtas för studenter och vissa andra grupper, kommer vid intervjuundersökningen utbildningen att mera allsidigt belysas för hela befolkningen. Uppgifter kommer sålunda att där inhämtas om såväl allmän skolutbildning som yrkesutbildning.

Bland uppgifter, som inte beräknas kunna beredas plats i totalräkningen, nämner centralbyrån *avstånd och färdssätt mellan bostad och arbetsplats* ävensom *simkunnighet* och *rökvanor*. Uppgifter om *körkortsinnehav, tillhörighet till trossamfund, förekomsten av dop och konfirmation samt kyrklig vigsel, TV-licens* och *fritidsbebyggelse* anses böra inhämtas på annat sätt än genom folkräkningen. I andra fall är det fråga om uppgifter av så speciell natur att de inte lämpligen kan inrymmas i intervjuundersökningen. Bland sådana önskemål nämnes uppgifter rörande *äktenskap mellan kusiner, utvecklingsstörda barn* samt *grundimmunitet mot smittkoppor*.

För genomförandet av räkningarna krävs *föreskrifter* om skyldighet att lämna uppgifter till räkningarna och om åläggande för kommunerna att ombesörja granskning och komplettering av uppgifterna m. m. Dessa föreskrifter anses böra utfärdas genom en för båda räkningarna gemensam kungörelse. I huvudsak anses dessa föreskrifter böra innebära följande.

Bostadsföreståndare bör åläggas att lämna vissa uppgifter om bostaden och de i denna boende personerna. Bostadsföreståndare som mantalsskrives på annan fastighet än den där han har avlämnat uppgift till folk- och bostadsräkningarna bör också vara skyldig att på anmodan lämna sådana uppgifter, som erfordras för att bringa redovisningen i överensstämmelse med mantalsskrivningen. Person som inte tillhör bostadsföreståndares hushåll och som inte är villig att lämna uppgifter om sig till denne, bör vara skyldig att på anmodan lämna erforderliga uppgifter till det lokala granskningsorganet.

Fastighetsägare eller dennes ställföreträdare bör åläggas att lämna vissa uppgifter om fastigheten och de därå belägna husen och bostäderna samt uppgifter om obebodda lägenheter och andra lägenheter, som saknar mantalsskriven bostadsföreståndare. Fastighetsägare bör vidare åläggas att på anmodan lämna uppgift om förändringar som före den 2 november 1960 har ägt rum i förhållande, varom uppgift tidigare har lämnats.

Fastighetsägare eller dennes ställföreträdare bör vidare vara skyldig att samtidigt med mantalsuppgifterna insamla även uppgifterna till folk- och bostadsräkningarna samt att därvid tillse att uppgifter avlämnas av varje uppgiftsskyldig bostadsföreståndare.

Fastighetsägaren eller dennes ställföreträdare bör avlämna uppgifterna tillsammans med mantalsuppgifterna till roteombud, pastor eller särskilt insamlingsställe. Folk- och bostadsräkningsuppgifterna bör därefter utsorteras och överlämnas till det kommunala granskningsorganet.

Kommunerna bör åläggas att distribuera blanketter samt att granska uppgifterna enligt anvisningar, som lämnas av statistiska centralbyrån och bostadsstyrelsen.

Mantalssskrivningsförrättare bör åläggas att på begäran av granskningsorganet införskaffa felande uppgiftsblanketter.

Vid planeringen av räkningarna har förutsatts, att folk- och bostadsräkningsorganisationerna skall ha tillgång till ett särskilt exemplar av stommen till mantalslängd (kopia) och två särskilda exemplar av den ojusterade mantalslängden (ett original och en kopia). Länsbyråerna bör åläggas tillhandahålla dessa längder. Sedan i 54 § folkbokföringsförordningen omförmälda exemplar av mantalslängden har justerats, måste vid justeringen vidtagna ändringar meddelas statistiska centralbyrån av mantalssskrivningsförrättarna. För att få civilståndsläget redovisat per den 1 november 1960 och dessutom få ett material som kan ligga till grund för en framskrivning av den årliga befolkningsstatistiken har centralbyrån räknat med att det blir erforderligt med viss rapportering från länsbyråerna för folkbokföringen.

Kostnadsberäkningar. Statistiska centralbyrån erinrar om att centralbyrån i samband med tidigare framlagda folkräkningsplaner brukat framhålla, att det är förenat med stora vanskligheter att i förväg göra en tillförlitlig kalkyl över totalutgifterna. Med denna reservation och med framhållande av att bedömningen av kostnaderna denna gång måste göras från väsentligt ändrade utgångspunkter har centralbyrån uppställt följande tablå som en approximativ förhandskalkyl.

Personalkostnader	4 800 000
Ersättning till maskincentralen	2 300 000
Övriga utgifter	1 400 000
Summa kronor	8 500 000

Centralbyrån framhåller i huvudsak följande beträffande kostnadsberäkningen.

Det vore av intresse att jämföra det belopp som här redovisas med de faktiska kostnaderna för 1950 års folkräkning. En sådan beräkning är under alla förhållanden ytterst vanskelig att göra. För det första avviker innehållet. För det andra kommer 1960 års folkräkning, om allt går efter planerna, att bli kvalitetsmässigt bättre, framför allt med hänsyn till aktualiteten. För det tredje är det vanskligt att finna relevanta pris- och löneserier för en uppräkning av 1950 års folkräkningskostnader till dagens kostnadsläge. Centralbyrån har vid en schematisk bedömning icke kunnat finna, att kostnaderna mera anmärkningsvärt avviker från 1950 års folkräkningskostnader.

Av de poster som ingick i 1950 års folkräknings utgiftsstat bortfaller ersättningar till kyrkobokförare, vilket belopp vid den senaste folkräkningen uppgick till ca 46 000 kronor.

Vid 1950 års folkräkning användes en utbyggd mantalsuppgift, och tryckningskostnaderna för denna belastade inte folkräkningens utgiftsstat. Kostnaderna för tryckning av folk- och bostadsräkningsblankett, av den för bostadsräkningen erforderliga fastighetsblanketten samt av instruktion m. m. har uppskattats till sammanlagt 400 000 kronor.

Centralbyrån har liksom vid 1950 års folkräkning inte räknat med någon ersättning till kommunerna för deras arbete med folkräkningen.

Den allmänna upplysningsverksamheten och utbildningen av lokala granskningsmän har ännu inte närmare planerats. De belopp som avsetts för dessa ändamål har därför inte kunnat fördelas på »personalkostnader» och

»övriga utgifter». Beloppen har därför i sin helhet inräknats i »övriga utgifter».

Arbetskostnaderna hos länsstyrelserna beräknas till 85 000 kronor, varav 55 000 kronor avser tryckning av längderna. Beräkningen är emellertid osäker. Försiktigtvis bör man räkna med en förstärkning av förslagsanslaget till »Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.» med 85 000 kronor.

Materialkostnaderna för längderna, inbegripet bindningskostnaden, beräknas till likaledes 55 000 kronor.

Vidare förutses en ökad belastning på anslaget »Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen».

Centralbyrån har slutligen framlagt beräkningar av *anslagsbehovet för budgetåret 1960/61* och i samband därmed tagit upp frågan om folkräkningsavdelningens organisation. Efter att närmare ha berört det tidsödande och personalkrävande förberedelsearbete som måste föregå det egentliga folkräkningsarbetet anför ämbetsverket i huvudsak följande.

Centralbyrån räknar med att arbetet skall kunna organiseras så, att personalen tämligen snabbt under våren 1961 kan nå upp till en styrka av c:a 200 personer (exklusive stansningspersonal). Till denna arbetsplan är likväl knutet det uttryckliga förbehållet, att erforderliga lokaltutrymmen kan anskaffas för ändamålet. För att denna stora personal snabbt skall komma in i arbetet krävs bl. a. att ett relativt stort antal arbetsledare finns beredda att instruera personalen. En viss personalstyrka för detta ändamål bör därför anställas redan några veckor innan materialet börjar komma in till centralbyrån. Detta gäller även stansningspersonalen.

Det kan bli aktuellt att upprätta underavdelningar t. ex. för totalräkningens redovisning av kön, ålder och civilstånd m. m. (»totalräkningens första omgång»), för snabbbearbetningen av ett urval, för bearbetningen av intervjuundersökningen, för frågor rörande maskinbearbetningen, för totalräkningens yrkesredovisning, för aktualisering och bearbetning av befolkningsregistret, för personalfrågor samt för allmän upplysningsverksamhet, utbildning av granskningsledare och kontakter med kommunerna.

I sina *petita* för budgetåret 1957/58 framhöll statistiska centralbyrån, att ledaren för folkräkningsarbetet tidigare varit placerad i byråchefsgrad, och föreslog att en tjänst som byråchef skulle inrättas från den 1 oktober 1957. Statens lönenämnd har i yttrande över detta förslag ej gjort någon erinran häremot. I statsverkspropositionen till 1957 års riksdag anförde departementschefen, att den allmänna ledningen av och överinseendet över arbetet t. v. borde utövas av byråchefen för den befolkningsstatistiska avdelningen inom centralbyrån och att en befattning för handhavande av det omedelbara förberedelsearbetet kunde placeras i förutvarande lönegrad Cg 33. I enlighet härmed har en byrådirektörstjänst i denna lönegrad (numera Ag 26) inrättats.

Folkräkningarna hör till de största statistiska utredningarna i landet. Centralbyrån har tidigare disponerat en byråchef för folkräkningarna utöver byråchefen för avdelningen för befolkningsstatistik. På grund av speciella förhållanden vid de senaste folkräkningarna, då byråchefen så gott som utslutande ägnade sig åt folkräkningsarbetet, utgjorde dessa ett undantag från förut tillämpad regel. Detta arrangemang, vilket torde ha tillkommit för att tillmötesgå sparsamhetskraven under kriget, var inte tillfredsställande. Härtill kommer, att det ordinarie arbetet på den befolkningsstatistiska avdelningen numera är betydligt mera omfattande än förut och att man icke kan räkna med att byråchefen skall därutöver kunna utöva ledningen av arbetet

på den från den befolkningsstatistiska avdelningen i lokalt hänseende skilda folkräkningsavdelningen, som kommer att bli väsentligt större än någon av verkets övriga avdelningar.

Med hänsyn till de krav som ställes på den person som skall utöva den direkta ledningen av folkräkningen föreslår centralbyrån att denne erhåller föredragningskyldighet och tjänsteställning motsvarande byråchefers med placering i lönegrad Bg 1.

Såsom ledare för olika underavdelningar samt för kvalificerat arbete i övrigt beräknar centralbyrån, att det erfordras två förste aktuarier i Ag 23, två förste aktuarier i Ag 21 och fyra amanuenser samt en förste aktuarie eller förste byråsekreterare för personalfrågor m. m. Erfarenheten visar, att, därest den kvalificerade personalen beräknas i underkant med hänsyn till löneställningen, man riskerar att med nuvarande konkurrens om dylik personal ställa folkräkningen i så ogynnsamt läge, att genomförandet av arbetsuppgifterna äventyras. Vad som här sagts gäller även i fråga om den personal i biträdesställning, som är avsedd att utnyttjas såsom arbetsledare m. m. och som till antalet växlar under folkräkningens gång. Centralbyrån kommer att undersöka, om icke vissa av folkräkningens arbetsuppgifter kan utföras på ackord.

Från dessa utgångspunkter har det anslagsbehov för budgetåret 1960/61, som avser avlöningsmedel, beräknats till 1 500 000 kronor. Häri ingår personalkostnader för såväl totalräkningen, urvalsräkningen som intervjuundersökningen.

På detta budgetår kommer kostnaderna för den maskinella bearbetningen av uppgifter i mantalslängden. Även vissa andra maskinkostnader kommer på budgetåret 1960/61. Maskinkostnaderna (inkl. kostnader för stansning) för budgetåret 1960/61 har beräknats till 900 000 kronor.

Bland »övriga utgifter», som hänför sig till detta budgetår, nämnes bl. a. kostnader för bränsle, lyse och vatten, renhållning och städning, telefon samt inköp och underhåll av möbler och maskiner (andra än hålkortsmaskiner). Posten kan beräknas till sammanlagt 700 000 kronor.

Till sist understryker centralbyrån, att det är angeläget, att centralbyrån har möjlighet till förskjutningar mellan de olika huvudposterna. Det anslag som beviljas kan med andra ord inte bindas till de olika huvudposterna.

Under hänvisning till det sagda hemställer centralbyrån om ett anslag till 1960 års folkräkning av 3 100 000 kronor för budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Den av statistiska centralbyrån framlagda planen för 1960 års folkräkning synes mig i huvudsak kunna godtas. Såsom ämbetsverket framhållit, måste den dock betraktas som preliminär. De närmare riktlinjerna för folkräkningens utförande torde liksom tidigare få slutligt prövas i samband med att Kungl. Maj:t fastställer plan för denna. De totala kostnaderna för folkräkningen har av centralbyrån approximativt uppskattats till 8,5 miljoner kronor. De slutliga kostnaderna, vilka inte f. n. kan närmare beräknas, torde senare få anmälas för riksdagen. Jag vill i sammanhanget understryka angelägenheten av att all möjlig sparsamhet iakttas vid arbetets utförande.

Statistiska centralbyråns beräkning av medelsbehovet för nästkommande budgetår kan jag i stort sett biträda. Den föreslagna personalorganisationen och kostnaderna i övrigt torde även de få prövas först i samband med att Kungl. Maj:t fastställer plan för folkräkningen. Emellertid vill jag redan nu framhålla, att den tjänsteman som skall utöva den direkta ledningen av folkräkningen med hänsyn till de krav som ställes på denne bör erhålla byråchefs tjänsteställning med placering i Bg 1. Den ökade belastning som ämbetsverket beräknat på anslagen till Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen samt till Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m. bör vidare föranleda en uppräknig av dessa anslag. Hemställen härom gör jag i det följande.

Närmare bestämmelser rörande dispositionen av förevarande anslag synes böra meddelas av Kungl. Maj:t. Likaledes torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att, i den mån inte riksdagens medverkan härför påkallas, utfärda erforderliga föreskrifter rörande övriga med folkräkningen sammanhängande frågor.

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition anmäla förslag rörande bl. a. den medverkan från kommunernas sida som kan finnas erforderlig i samband med granskningen av de uppgifter som lämnats till folk- och bostadsräkningarna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 100 000 kronor.

[11] 9. *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års valstatistik*

Nytt anslag (förslag) 252 300

I. *Statistiska centralbyrån* hemställer, att ett reservationsanslag på 197 300 kronor anvisas till kostnader för 1960 års valstatistik.

II. *Författningsutredningen* föreslår, att 55 000 kronor anvisas för komplettering av valstatistiken med en intervjuundersökning.

M o t i v

I. I likhet med vad som under innevarande budgetår redan skett under anslaget till kostnader för 1960 års folkräkning, föreslår centralbyrån, att avlöningar och omkostnader, även inräknat maskinbearbetningskostnader, sammanförs till ett anslag. Som ledare för valstatistiken föreslår centralbyrån, att såsom vid närmast föregående valstatistiska undersökningar förordnas en förste aktuarie i Ag 21 under tio månader. I övrigt erfordras en

kontorist i Ag 9 under tio månader samt 13 biträden i reglerad befordringsgång under nio månader. Den sammanlagda lönekostnaden beräknas bli 136 300 kronor. Omkostnaderna uppskattar verket till samma belopp som vid statistiken över 1958 års nyval, 61 000 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 2 000 kronor, för övriga expenser 9 000 kronor samt för maskinbearbetning 50 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså bli 197 300 kronor.

II. Utredningen, som inledningsvis erinrar om att Kungl. Maj:t ställde medel till förfogande för intervjuundersökningar i anslutning till folkomröstningen i tjänstepensionsfrågan, har funnit, att detta material liksom materialet från en motsvarande undersökning vid 1956 års andrakammarval med fördel kan utnyttjas till komplettering av den gängse officiella valstatistiken. Genom intervjuundersökningar kan man nämligen få kunskap om den politiska åsiktsfördelningen inom skilda väljarkategorier, om väljarnas intresse för valdebatten i olika media samt om deras information rörande politiska förhållanden och institutioner etc., således frågor av grundläggande betydelse för förståelsen av den svenska demokratiens funktionssätt.

Med hänsyn härtill har utredningen övervägt att i ett senare betänkande bl. a. framlägga förslag om att intervjuundersökningar i fortsättningen borde utföras vid varje riksdagsmannaval och att undersökningensresultaten skulle ingå som ett återkommande led i statistiska centralbyråns redovisning rörande riksdagsmannavalen. Sådana undersökningar har då förutsatts få ett mera begränsat syfte än den år 1957 utförda. Det skulle mindre gälla en analys av opinionsbildningen än en deskription av valmanskåren med avseende på tidigare nämnda förhållanden. Då 1960 års riksdagsmannaval kan väntas tilldra sig ett stort intresse, har utredningen emellertid beslutat att redan nu föreslå en intervjuundersökning i anslutning till detta val.

Utredningen har samrått med statistiska centralbyrån angående kostnaderna för en sådan undersökning. För att nedbringa dessa har man därvid undersökt möjligheten att begränsa den sedvanliga valstatistiken genom att slopa urvalsundersökningarna angående valdeltagande inom yrkes- och åldersgrupper. Då emellertid intervjuundersökningar med den begränsade omfattning som utredningen föreslagit inte ansetts kunna ersätta urvalsundersökningarna, föreslår utredningen i samråd med statistiska centralbyrån, att urvalets storlek vid den valstatistiska undersökningen beskäres. Utredningen framhåller, att den varit i kontakt med de politiska partiernas sekretariat, vilka förklarat sig starkt intresserade av intervjuundersökningen men samtidigt understrukit värdet av sådana data som kan hämtas från valstatistiska urvalsundersökningar.

Kostnaden för intervjuundersökningen uppskattas till 92 000 kronor. Den nyss berörda inskränkningen i urvalsundersökningen skulle ge en kostnadsminskning om 37 000 kronor. För ändamålet erfordras sålunda ett belopp av 55 000 kronor.

Departementschefen

Jag förordar, att statistiken över 1960 års andrakammarval upplägges efter de riktlinjer som författningsutredningen och statistiska centralbyrån uppdragit. Då jag ej heller har något att erinra mot kostnadsberäkningarna eller mot förslaget, att avlöningar och omkostnader sammanförs till ett anslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års valstatistik* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 252 300 kronor.

[12] 10. *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1961 års jordbruksräkning*

Nytt anslag (förslag) 50 000

Statistiska centralbyrån hemställer, att ett reservationsanslag på 50 000 kronor anvisas till kostnader för 1961 års jordbruksräkning.

Motiv

Ämbetsverket erinrar inledningsvis om metoderna för och genomförandet av 1956 års förenklade jordbruksräkning (se 1956: VII ht s. 24—29). Det framhålls särskilt, att resultaten på grund av omorganisationen kunnat presteras avsevärt tidigare än vid föregående jordbruksräkningar, samt att kostnaderna nedbringats till en tredjedel av dem för 1951 års räkning. Erfarenheterna av den förenklade metoden för jordbruksräkningen har sålunda, enligt centralbyråns uppfattning, varit goda. Vad angår nästa jordbruksräkning anser centralbyrån, att densamma med bibehållande av hittillsvarande femårsintervall bör förläggas till den 15 september 1961 och i stort sett bör följa samma plan som 1956 års. Vissa statistikkonsumenter har dock önskat, att kommande jordbruksräkning om möjligt skulle kompletteras med uppgifter även för jordbruk och lägenheter med högst två hektar åker. Då en totalräkning för denna till antalet stora grupp blir mycket tids- och kostnadskrävande, förordar verket en urvalsundersökning. Förutsättningarna för en sådan kompletterande undersökning bör undersökas och urvalsmetoden i detalj utarbetas. Man avser vidare att använda elektronisk databehandlingsmaskin för bearbetningen av materialet till jordbruksräkningen, vilket kräver genomgång av arbetsrutiner och utarbetande av systemuppläggning. Möjligheterna för kvalitetsundersökning och utökad analys synes även böra utredas. Totalkostnaden kan ej med säkerhet överblickas förrän budgetåret 1961/62. För nästa budgetår inskränker sig centralbyrån till att äska medel för planeringsarbetet. Då detta arbete enligt ämbetsverket ställer större kompetenskrav än tidigare på ledaren för räkningen, anses en placering som byrådirektör i Ag 24 erforderlig. Med hänsyn till att dessa och övriga förberedande arbeten beräknas kräva hela budgetåret 1960/61 äskas sålunda medel för lön under ett helt år till ledaren samt

för anställande av viss biträdespersonal. Den sammanlagda lönekostnaden beräknas uppgå till 47 000 kronor. Även för jordbruksräkningens del bör enligt verket avlöningar och omkostnader sammanföras under ett anslag. För omkostnader beräknas 3 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså bli 50 000 kronor.

Departementschefen

De allmänna jordbruksräkningarna har en grundläggande och central betydelse för den svenska jordbruksstatistiken. De skall nämligen med jämna mellanrum lämna uppgifter, som inte kan erhållas genom de årliga på urvalsbasis upplagda inventeringarna. Då det vidare synes önskvärt, att den hittillsvarande serien av allmänna jordbruksräkningar inte brytes, ansluter jag mig till centralbyråns förslag om en jordbruksräkning under år 1961.

Den metod som användes vid 1956 års jordbruksräkning möjliggjorde mycket betydande reduceringar beträffande såväl bearbetningstiden som kostnaderna. Jag tillstyrker, att 1961 års jordbruksräkning anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med centralbyråns förslag, innefattande jämväl en urvalsundersökning av jordbruk och lägenheter med högst två hektar åker. Erforderliga författningsbestämmelser torde sedermera få utfärdas av Kungl. Maj:t.

Statistiska centralbyråns beräkning av medelsbehovet för nästkommande budgetår föranleder inte någon erinran från min sida. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera pröva lönegradsplaceringen för ledaren för räkningen. Totalkostnaderna, som ännu inte kan med säkerhet överblickas, torde få närmare redovisas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62. Här kan emellertid erinras om att avlöningskostnaderna för 1956 års jordbruksräkning uppgick till ca 195 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1961 års jordbruksräkning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[13] 11. Statistiska centralbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	957 600	1 026 338
1959/60 (statsliggaren s. 437)	1 176 000	
1960/61 (förslag)	1 257 700	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget höjes med 144 700 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Bränsle, lyse och vatten	+ 3 000
2. Övriga expenser	+ 43 000
3. Publikationstryck	— 6 300
4. Övriga utgifter:	
Ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning	+ 105 000
	+ 144 700

Motiv

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1958/59 43 677; anslag 1959/60 45 000. — Vid bifall till förslaget om överförande av skolstatistiken till centralbyrån (jfr punkt 1. b) under centralbyråns avlöningsanslag) kommer delposten på grund av lokalutvidgningen att belastas med ytterligare belopp. Verket föreslår därför, att delposten uppräknas med 3 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1958/59 237 700; anslag 1959/60 251 700. — I skolöverstyrelsens sakkunnigutredning angående överflyttning av skolstatistiken har de löpande expensernas storlek för denna statistik ej exakt kunnat inhämtas men av de sakkunniga uppskattats till 23 000 kronor. I avsaknad av annat underlag för sin bedömning hemställer centralbyrån, att anslagsposten ökas med detta belopp vid bifall till den föreslagna omorganisationen av skolstatistiken. Vissa i samband härmed nödvändiga engångsutgifter för anskaffning av gardiner och kompletteringsmöbler m. m. uppskattas till 8 000 kronor. Vidare medför de i förevarande petita äskade tjänsterna dels engångsutgifter för diverse inventarier om 7 000 kronor, dels löpande utgifter om 6 000 kronor. För 1958 års valstatistik anvisade medel, 1 000 kronor, bortfaller fr. o. m. nästa budgetår.

3. *Publikationstryck.* Utgift 1958/59 267 002; anslag 1959/60 376 800. — Med hänsyn till skolstatistikens överförande till centralbyrån finner centralbyrån t. v. i likhet med de sakkunniga en höjning av anslagsposten med 20 000 kronor erforderlig, varigenom kostnaderna för löpande publikationer skulle öka till 286 000 kronor. För intermittenta publikationer anges utgifterna till 43 500 (+ 2 700) kronor. För 1958 års valstatistik beräknade medel, 40 800 kronor, bortfaller, medan kostnader tillkommer för 1960 års valstatistik med 12 500 kronor och för en publikation med översiktstabeller i serien Historisk statistik med 31 000 kronor. Det belopp som under innevarande budgetår anvisats för bl. a. inhämtning av tidigare försenade publikationer, 60 000 kronor, bortfaller för nästa budgetår. För oförutsedda utgifter äskas 20 000 (+ 10 000) kronor. Med hänsyn till väntad ökning om sex procent av tryckkostnaderna erfordras enligt verket ytterligare 21 000 kronor. Totalt hemställs om medel till publikationstryck med 370 500 (286 000 + 43 500 + 20 000 + 21 000) kronor eller en minskning med 6 300 kronor från innevarande budgetår.

4. *Övriga utgifter:* Ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbet-

ning. Utgift 1958/59 483 031; anslag 1959/60 502 000. — I förhållande till belastningen för det sistförflutna budgetåret, 483 000 kronor, räknar centralbyrån för nästa budgetår med ökade utgifter för primärmaterialets tillväxt om 25 000 kronor. Vidare planeras en för konsumenterna behövlig utvidgning av bearbetningen av inkomststatistiken. Kostnaden härför uppskattas till 4 000 kronor. För skolstatistiken har försiktigtvis upptagits 45 000 kronor, trots att de sakkunniga räknat med 35 000 kronor. För systemarbete och maskintekniskt arbete i samband med den automation av den statistiska produktionsprocessen som övergången till elektronisk databehandling innebär beräknas liksom för innevarande budgetår 50 000 kronor. Beloppet avses för avlöning av två maskintekniska experter. Med stöd av det anförda föreslår centralbyrån, att delposten uppföres med $(483\,000 + 25\,000 + 4\,000 + 45\,000 + 50\,000)$ 607 000 (+ 105 000) kronor.

Yttrande

Statskontoret anser, att centralbyråns beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag i anledning av den ifrågasatta omläggningen av undervisningsstatistiken kan godtas.

Departementschefen

Centralbyråns yrkande under delposten till bränsle, lyse och vatten biträder jag.

För övriga expenser räknar jag — till följd av förslaget om skolstatistikens överflyttning till verket samt den av mig i övrigt förordade personalförstärkningen — med 28 000 kronor för ökade löpande utgifter samt med 14 000 kronor för utgifter av engångskaraktär. Medelsbehovet under delposten uppskattar jag alltså, sedan för innevarande budgetår anvisat belopp till 1958 års valstatistik frånräknats, för nästa budgetår till 292 700 (+ 41 000) kronor.

I fråga om publikationsverksamheten kan jag i huvudsak godta centralbyråns förslag. Jag räknar emellertid endast med sammanlagt 30 000 kronor för oförutsedda utgifter m. m. Den totala minskningen under anslagsposten skulle sålunda uppgå till 17 300 kronor.

Vidkommande delposten till ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning vill jag erinra om att jag under centralbyråns avlöningsanslag beräknat medel för avlöning till den av ämbetsverket i detta sammanhang begärda planeringspersonalen. Med godtagande av äskandena i övrigt uppskattar jag förevarande delpost till 557 000 (+ 55 000) kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle omkostnadsanslaget uppföras med 1 257 700 (+ 81 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statistiska centralbyrån: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 257 700 kronor.

[14] 12. Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar

Nytt anslag (förslag) 50 000

Statistiska centralbyrån hemställer, att 50 000 kronor anvisas till bestri-
dande av kostnaderna för vissa planeringsuppgifter.

Motiv

Centralbyrån har under anslaget till avlöningar till personal för verksam-
heten i allmänhet och under omkostnadsanslaget äskat medel för planering.
För att planeringsverksamheten skall kunna bedrivas effektivt, måste möj-
lighet skapas att företa provundersökningar o. dyl. Centralbyrån äskar där-
för ett anslag för särskilda undersökningar på 50 000 kronor att disponeras
efter Kungl. Maj:ts bemyndigande i varje särskilt fall.

Departementschefen

Vid behandlingen av statistiska centralbyråns avlöningsanslag har jag till-
styrkt, att medel anvisas för att anställa viss planeringspersonal. Såsom
ämbetsverket framhållit, förutsätter den avsedda planeringen, att möjlighet
finns att företa visa provundersökningar o. dyl. Jag tillstyrker därför cen-
tralbyråns förslag under förevarande punkt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
50 000 kronor.

[15] 13. Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet

	Anslag	Nettoinkomst
1958/59	100	10 332
1959/60 (statsliggaren s. 438)	100	
1960/61 (förslag)	100	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget upptages till oförändrat
100 kronor. Härvid framhålls beträffande utredningsinstitutets verksamhet
under budgetåret 1958/59 bl. a. följande.

Antalet nytillkomna uppdrag uppgick till 26, varav 11 konsultationsupp-
drag, som krävt medverkan endast av institutets centrala organ, och 15 fält-
undersökningar. Av de förra kom åtta från statliga, ett från kommunal och
två från enskilda uppdragsgivare. Fältundersökningarna har i tio fall verk-
ställts åt statlig beställare, i ett fall åt kommunal myndighet samt i fyra fall
åt privat uppdragsgivare.

Årets inkomster utgjorde 938 952 kronor. Då utgifterna uppgått till 928 520
kronor, har verksamheten lämnat ett kassamässigt överskott på 10 432 kro-
nor. Utestående fordringar har under året minskat med 10 353 kronor till
107 354 kronor och utestående skulder med 35 928 kronor till 53 260 kronor.

Sammanlagt utgjorde sålunda nettovinsten för årets verksamhet (10 432 + 25 575) 36 007 kronor.

Departementschefen

Vad statistiska centralbyrån hemställt under förevarande anslag föranleder ingen erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[16] 14. Statistiska centralbyrån: Maskincentralen

	Anslag	Nettoinkomst
1958/59	100	22 562
1959/60 (statsliggaren s. 439)	100	
1960/61 (förslag)	100	

Statistiska centralbyrån hemställer om en ökning av anslaget med 49 900 kronor samt anför i huvudsak följande rörande verksamheten för det sistförflutna budgetåret.

För att kompensera inträffade kostnadsstegringar i form av lönehöjningar och ökade maskinkostnader m. m. har under budgetåret vissa taxehöjningar vidtagits. Under budgetåret 1958/59 har arbeten utförts åt 51 statliga myndigheter och vetenskapliga institutioner samt statliga kommittéer, 18 kommunala myndigheter och 56 privata beställare. Av dessa har åtskilliga lämnat mer än ett uppdrag, varför antalet uppdrag är väsentligt fler än antalet beställare. Härför uppburna ersättningar har uppgått till 2 293 712 kronor. Nettovinsten uppgick till 23 890 kronor. Härav utgjorde det kassamässiga överskottet 22 662 kronor. I övrigt har nettovinsten framkommit genom minskning av fordringarna med 3 987 kronor, av lagret med 2 488 kronor och av skulderna med 7 703 kronor.

Centralbyrån har även lämnat en redogörelse för maskinläget. Härvid erinrar verket om att det i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår redogjorde för anskaffning av en elektronisk databehandlingsmaskin, typ IBM 650, vilken numera är installerad. Försättningsvis framhålles, att då ämbetsverket i mars 1958 fattade sitt beslut om 650-anskaffning valmöjligheten beträffande maskinsystem var mycket begränsad och att något verkligt alternativ till 650 inte kunde uppställas. Även om ämbetsverket var medvetet om att dess beslut inte representerade en definitiv eller ens en långsiktig lösning för maskincentralens verksamhet, var åtgärden enligt verkets mening klart motiverad. Det var framför allt den kommande folkräkningen och nödvändigheten att presentera dess resultat på ett tidigare stadium, som var vägledande för centralbyråns beslut. Men avgörande betydelse tillmättes även det förhållandet, att maskincentralen genom tillgång till denna databehandlingsmaskin kunde rationalisera och ekonomisera sitt arbete och att dess ställning som serviceorgan nödvändiggjorde en sådan utveckling. Maskincentralen har redan före leveransen av maskinen kunnat kalkylera med en relativt god beläggning och en hel del arbetsuppgifter har under det gångna budgetåret överförts till automatisk databehandling och utförts i främmande 650-anläggningar. Ämbetsverket har

emellertid fortsatt sina utredningar med inriktning på en mera långsiktig lösning av datamaskinfrågan. Det har därvid framgått, att en numera utkommen maskin, typ IBM 7070, väsentligt bättre svarar mot maskincentralens behov och framför allt uppvisar en i förhållande till 650 gynnsammare driftsekonomi. Enär centralbyrån sålunda ansåg sig kunna konstatera, att ett utbyte av 650 mot 7070, förutom andra fördelar, jämväl innebär minskade kostnader för statsverket, tecknades i juni detta år kontrakt om ett sådant utbyte från maj 1961, d. v. s. vid den tid, då den maskinella bearbetningen av 1960 års folk- och bostadsräkningar skall påbörjas. Ämbetsverkets beslut föregicks av samråd med kommittén för maskinell databehandling. Vid kontraktets ingående har maskinfrågan fått en sådan lösning, att ämbetsverket skall kunna anpassa sig till den framtida organisationen av databehandlingen inom statsförvaltningen.

I anslagsfrågan anföres, att tillgången till automatiska databehandlingsmaskiner vidgar statsförvaltningens möjligheter att rationalisera och mekanisera kontorsarbetet. Inom olika grenar av förvaltningen verkar också arbetsgrupper med uppgift att undersöka möjligheterna till automatisk databehandling och att aktivt förbereda sådan. Olika statliga kommittéer är f. n. i en eller annan form verksamma inom detta område. Det betonas, att denna komplicerade och hitintills i Sverige i stort sett oprövade teknik vanligtvis kräver en relativt omfattande försöksverksamhet, som måste föregå definitiva omläggningar. I den mån en myndighet därvid önskar utnyttja maskincentralen, är det viktigt, att detta inte hindras eller onödigt fördröjs av brist på anslagsmedel. Ett anslag för sådan försöksverksamhet inom den civila statsförvaltningen — och därvid i första hand statistikproducerande verk — skulle, framhåller centralbyrån, säkerligen vara av värde och kunna underlätta och påskynda rationaliseringsansträngningarna. Centralbyrån hemställer därför, att anslaget till maskincentralen upptas till 50 000 kronor att disponeras för försöksverksamhet beträffande automatisk databehandling inom statsförvaltningen i allmänhet och vid de statistikproducerande verken i synnerhet. Dispositionen av de anvisade medlen bör ske efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling finner det i likhet med centralbyrån angeläget, att särskilda medel står till förfogande för försöksverksamhet avseende automatisk databehandling. Dessa medel bör emellertid vara mera allmänt tillgängliga för myndigheter inom statsförvaltningen, och anslag för ändamålet bör därför disponeras av ett centralt organ inom databehandlingsområdet eller av Kungl. Maj:t efter förslag av detta. Intill dess ett sådant organ kan bli inrättat och särskilda anslagsmedel anvisade för ändamålet, bör enligt kommittén för nu avsedd försöksverksamhet det under sjunde huvudtiteln upptagna anslaget till Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen tas i anspråk. Medel bör få disponeras endast efter medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Kommittén anser sig inte kunna ange storleken av det belopp som kan bli erforderligt.

Departementschefen

Tillgången till automatiska databehandlingsmaskiner inom statsförvaltningen torde skapa vidgade möjligheter till rationaliseringar och besparingar på skilda områden. Övergången från konventionella hjälpmedel, såsom kontors- och hålkortsmaskiner m. m., till datamaskiner är emellertid ofta en relativt komplicerad och kostnadskrävande process. För en sådan övergång fordras sålunda i många fall, förutom en omfattande analys och programmering, organisatoriska omläggningar av förvaltningsrutinerna. I likhet med centralbyrån och databehandlingskommittén anser jag det angeläget, att medel finns tillgängliga för de försök som måste föregå definitiva omläggningar. Jag delar kommitténs uppfattning, att det under denna huvudtitel upptagna anslaget till Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen bör tas i anspråk härför. Jag förutsätter vidare, att Kungl. Maj:ts tillstånd i varje särskilt fall skall erfordras för att igångsätta här avsedda försök. Från vederbörande myndigheters egna anslag bör i fortsättningen endast bekostas sådana försök som sammanhänger med en rutinmässig rationalisering av själva bearbetningsprocessen.

Då jag i övrigt inte har någon erinran mot centralbyråns förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Maskincentralen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[17] 15. *Delegationen för statistikfrågor.* Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i gällande riksstat.

Under återopande av vad jag anfört under statistiska centralbyråns avlöningsanslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Delegationen för statistikfrågor* för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[18] 16. *Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	47 000	35 848
1959/60 (statsliggaren s. 440)	49 000	
1960/61 (förslag)	40 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 40 000 kronor.

Motiv

Den låga belastningen på anslaget under budgetåret 1958/59 beror bl. a. på att en planerad sammankomst med kyrkobokföringsinspektörerna inte kunnat hållas. Då någon sådan sammankomst inte heller beräknas komma till stånd under nästa budgetår föreslås, även om ytterligare medel bör be-

räknas för reseersättningar och traktamenten, att anslaget minskas med 9 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder centralbyråns förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[19] 17. Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 440)	131 700
1960/61 (förslag)	168 900

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 168 900 kronor.

M o t i v

Enligt avtal med städerna Stockholm, Göteborg och Malmö utgår till dessa städer dels årligt statsbidrag, dels särskilda gottgörelser för vissa arbeten. Centralbyrån framhåller, att man för budgetåret 1960/61 har att räkna med ersättningar för tryckning under år 1960 av röstlängdsavskrifter och röstkort, gottgörelser för stomexemplar till mantalslängd för 1960 års folkräkning samt kostnader för stomme till inkomstlängd för sjukförsäkrarna.

De årliga bidragen utgör för Stockholm, Göteborg och Malmö resp. 47 000, 56 000 och 28 000 kronor och de särskilda gottgörelserna beräknas till resp. 21 300, 11 000 och 5 600 kronor. De totala bidragen till resp. städer anger centralbyrån sålunda till 68 300, 67 000 och 33 600 kronor.

Departementschefen

Beräkningen av medelsbehovet för utbetalning till städerna Stockholm, Göteborg och Malmö av ifrågakvarande årliga statsbidrag och särskilda gottgörelser för vissa arbeten torde för nästa budgetår böra ske på sätt centralbyrån föreslagit.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med sammanlagt 168 900 (+ 37 200) kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 168 900 kronor.

[20] 18. Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 600 000	1 513 573
1959/60 (statsliggaren s. 441)	1 560 000	
1960/61 (förslag)	1 839 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget ökas med 318 000 kronor.

Motiv

Den i anslaget ingående löneposten föreslås uppräknad med 120 000 kronor. Ökningen hänför sig till löneklassuppflyttningar, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt till personalförstärkning främst för nyprägling av plåtar, som genom talrika ompräglingar förslitits. Centralbyrån framhåller även, att under 1959 vissa arbetsuppgifter tillkommit, såsom tryckning av skolkort, viss avisering till skolmyndigheterna och registrering avseende vaccinationskontrollen. Under posten till reparationer och underhåll av maskinparken begäres en anslagsökning om 113 000 kronor, innefattande 10 000 kronor för automatiska kostnadsstegringar för löpande tillsyn samt 103 000 kronor för grundlig renovering av äldre adressmaskiner. Slutligen hemställer centralbyrån om 85 000 kronor för att täcka länsstyrelsernas arbetskostnader i anledning av 1960 års folk- och bostadsräkningar.

Departementschefen

Den begärda uppräknningen för viss personalförstärkning för nyprägling av plåtar samt för renovering av maskinparken bedömer jag som nödvändig i avbidan på den övergång till nytt maskinsystem som uppborgsorganisationskommittén kan komma att föreslå. Uppskattningen av medelsbehovet i övrigt godtar jag i princip. I anslagsberäkningen för nästa budgetår ingår dock medel för tilläggspensioneringens administrationskostnader. Tilläggspensioneringen skall enligt vad som förutsatts med egna medel svara för sina administrationskostnader. Enligt proposition nr 175 till 1959 års riksdag skall vederbörande utgiftsanslag utformas som nettoanslag, så att ersättningen från tilläggspensioneringen omedelbart frånräknas och minskar anslaget med den del av kostnaderna som hänför sig till pensioneringen. Då kostnaderna härför under förevarande anslag, enligt vad centralbyrån numera meddelat, uppskattats till 39 000 kronor, torde anslaget sålunda böra uppföras med 1 839 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 839 000 kronor.

[21] 19. Riksräkenskapsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 881 000	2 665 448
1959/60 (statsliggaren s. 442)	2 918 000	
1960/61 (förslag)	3 001 200	

Riksräkenskapsverket hemställer, att anslaget höjes med 89 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 2 byrådirektörer Ao 24—Ao 26	+ 5 141
b) 1 förste aktuarie Ae 23—Ao 23	—
c) 4 kontorsbiträden Ae 5—Ao 5	—
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar, m. m.	— 2 341
b) rörligt tillägg	+ 53 900
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 32 300
	+ 89 000

M o t i v

1. a) Riksräkenskapsverket återkommer till sin i föregående års anslags-
äskanden gjorda hemställan om uppflyttning av två byrådirektörstjänster
under åberopande av därvid anförda skäl (se 1959: VII ht s. 31).

b) Alltsedan den 1 juli 1952 har på finansstatistiska byrån funnits in-
rättad en förste aktuarietjänst i Ae 23 (Ce 29). Då enligt ämbetsverket sta-
digvarande behov av tjänsten föreligger, hemställes att den ordinariesättes.

c) För att riksräkenskapsverket skall kunna till ordinarie kontorsbiträden
befordra därtill berättigade biträden, bör fyra kontorsbiträdestjänster i Ao 5
uppföras på personalförteckningen.

Departementschefen

Som framgår av vad jag anført under statskontorets avlöningsanslag har
jag för nästa budgetår räknat med oförändrad organisation för bl. a. riks-
räkenskapsverket.

Beträffande ämbetsverkets äskanden kan jag endast biträda yrkandet om
ordinariesättning av fyra kontorsbiträdestjänster samt beräkningen av de
automatiska förändringarna i övrigt under anslaget.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 454 400 (+ 45 400) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 1 046 600 (— 48 400) kronor;
rörligt tillägg 450 300 (+ 53 900) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 49 900 (+ 32 300) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 3 001 200 (+ 83 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för riksräkenskapsverket gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksräkenskapsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 454 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 046 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	450 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	49 900
Summa kronor	3 001 200

c) till *Riksräkenskapsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 001 200 kronor.

[22] 20. Riksräkenskapsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	483 000	463 869
1959/60 (statsliggaren s. 442)	490 000	
1960/61 (förslag)	490 000	

Riksräkenskapsverket hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Riksräkenskapsverkets uppskattning av medelsbehovet under anslaget kan jag godta.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksräkenskapsverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

[23] 21. Konjunkturinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	493 700	518 030
1959/60 (statsliggaren s. 443)	515 000	
1960/61 (förslag)	555 600	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 67 600 kronor.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 sakkunnig Ar 26—Be 1	7 028
b) 2 forskningsassistenter Ag 21—Ae 21	—
2. Personalförändringar	
a) 1 förste byråsekreterare Ae 23	26 252
b) 1/2 bibliotekarie Ae 21	6 753
c) 1 kontorist Ae 9	12 744
3. Automatiska förändringar	
a) rörligt tillägg, m. m.	9 103
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	5 720
	67 600

Motiv

1. a) Konjunkturinstitutet upprepar ånyo sitt yrkande om höjning av sakkunnigtjänsten vid institutet till Be 1 (se senast 1959: VII ht s. 34). Utöver tidigare motivering anför institutet, att vissa med ifrågavarande tjänst jämförliga befattningar vid universitet och högskolor sedan den 1 juli 1959 uppflyttats till sagda lönegrad.

b) Under de senare åren har svårigheter enligt institutet förelegat att besätta de båda forskningsassistenttjänsterna såsom en följd av de speciella kompetenskrav som nu gäller för dessa tjänster samt av att de förut inte varit pensionsberättigade.

2. a) Institutet återkommer till sitt i föregående års petita gjorda yrkande om inrättande av en förste sekreterartjänst i Ae 23 (se 1959: VII ht s. 34).

b) På samma grunder som tidigare (se 1959: VII ht s. 34) begär institutet en halvtidstjänst för en bibliotekarie i Ae 21. Vid bifall härtill kan ett för innevarande budgetår anvisat belopp om 5 000 kronor för översyn av biblioteket borträknas.

c) Liksom i närmast föregående statskrivelse äskas en kontoristtjänst i Ae 9 hos institutet (se 1959: VII ht s. 35).

Yttrande

Statskontoret, som inte ingått i prövning av spørgsmålet om tjänsteförändringar, erinrar i anledning av förslagen om personalförändringar, innebärande inrättandet av tre nya tjänster, nämligen en som förste byråsekreterare i Ae 23, en som bibliotekarie på halvtid i Ae 21 och en som kontorist i Ae 9, att motsvarande yrkanden i institutets anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 inte bifölls av statsmakterna (se 1959: VII ht s. 33—35). Enligt statskontorets mening saknas anledning till ändrat ställningstagande. Ämbetsverket utgår från att det belopp av 5 000 kronor som fr. o. m. budgetåret 1958/59 årligen anvisats för översyn av institutets bibliotek, med hänsyn till vad under hand inhämtats rörande detta arbetes fortskridande, bör få utgå även under budgetåret 1960/61. Ej heller kan

ämbetsverket biträda förslaget om extraordinariesättning av tjänsterna som forskningsassistenter.

Departementschefen

Institutets förslag till tjänste- och personalförändringar kan jag inte tillstyrka. Däremot bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med 28 700 kronor för anlitande av den extra arbetskraft som erfordras vid den omläggning av publiceringsverksamheten som jag kommer att förorda i det följande.

De automatiska utgiftsökningarna uppskattar jag till 11 900 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 107 000 (— 5 600) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 7 200 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 355 500 (+ 32 500) kronor;
rörligt tillägg 77 200 (+ 8 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 8 700 (+ 5 700) kronor.

Anslaget torde alltså kunna uppföras med 555 600 (+ 40 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	107 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	355 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	77 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 700
Summa kronor	555 600

- b) till Konjunkturinstitutet: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 555 600 kronor.

[24] 22. Konjunkturinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	100 000	88 940
1959/60 (statsliggaren s. 444)	103 000	
1960/61 (förslag)	123 600	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget ökas med 17 700 kronor.

	Ökning
1. Sjukvård	800
2. Reseersättningar	1 800
3. Bränsle, lyse och vatten	200
4. Övriga expenser	14 900
	17 700

Motiv

1. *Sjukvård.* Utgift 1958/59 1 767; anslag 1959/60 1 000. — Med hänsyn till belastningen föreslås anslagsposten uppräknad med 800 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1958/59 1 235; anslag 1959/60 2 400. — Institutet avser att som under tidigare år sända representanter till de nordiska utskottens sammanträden. Vidare planeras vissa tjänsteresor inom Sverige. Kostnaderna härför uppskattas till 4 200 kronor.

3. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1958/59 8 598; anslag 1959/60 9 000. — På grund av tillskott av tjänstelokaler beräknas utgifterna under delposten öka till 9 200 kronor.

4. *Övriga expenser.* Utgift 1958/59 34 338; anslag 1959/60 36 600. — Ökningen av antalet tjänsterum medför höjda kostnader för telefon och städning med 1 600 kronor, varav 600 kronor utgör engångskostnad för installation och utbyggnad av växeln. Med hänsyn till att institutets tjänsterum numera är fördelade på fem våningsplan blir beståndet av räkne- och skrivmaskiner mindre rörligt. På grund härav äskas 2 000 kronor för maskinanskaffning. Vidare beräknar institutet 3 000 kronor för ytterligare inköp av böcker och tidskrifter samt hyllutrustning i biblioteket, utöver det belopp om 2 000 kronor som anvisats för innevarande budgetår. Slutligen hemställs om 8 300 kronor, varav 6 300 kronor i engångsanslag, för att täcka utgifter för bl. a. nyanskaffning av möbler m. m. i anledning av den begärda personalutökningen.

Yttrande

Statskontoret finner, att anslagsposten till reseersättningar bör uppföras med oförändrat belopp. Beträffande delposten till övriga expenser kan verket endast tillstyrka ökad medelsanvisning i anledning av de för nya tjänstelokaler beräknade utgifterna, nämligen 1 100 kronor för telefon och 500 kronor för städning. Med beaktande av den för budgetåret 1959/60 beviljade engångsansvisningen av 2 000 kronor för viss hyllutrustning bör således medelsbehovet under ifrågavarande delpost kunna beräknas till 36 200 kronor, därav 600 kronor såsom engångsanslag.

Departementschefen

Konjunkturinstitutets äskanden under anslagsposten till sjukvård samt under delposten till bränsle, lyse och vatten biträder jag. Hemställan om ökat anslag till reseersättningar kan jag inte tillstyrka.

För övriga expenser räknar jag med 500 kronor för ökade städningskostnader och 1 100 kronor för ökade telefonkostnader, varav 600 kronor utgör en engångskostnad för installation och utbyggnad av växeln. Vidare förordar jag, att delposten uppräknas med 2 000 kronor för anskaffning av kontorsmaskiner. Det för innevarande budgetår upptagna beloppet, 2 000 kronor, för hyllutrustning i institutets bibliotek bör kvarstå även under nästa budgetår. Medelsbehovet för övriga expenser skulle alltså för nästa budgetår öka med 3 600 kronor. Slutligen bör anslagsposten till publikationstryck uppräknas med 16 000 kronor, vilket motsvarar de merkostnader som uppstår under ifrågavarande anslag vid den i det följande förordade omläggningen av publiceringsverksamheten.

Vid bifall till mina förslag skulle omkostnadsanslaget uppföras med 123 600 (+ 20 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 123 600 kronor.

[25] 23. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	300 000	226 788
1959/60 (statsliggaren s. 444)	240 000	
1960/61 (förslag)	307 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 459 000 kronor.

Motiv

De disponibla medlen under detta anslag uppgick vid ingången av budgetåret 1959/60 till 384 565 kronor, varav det obundna beloppet utgjorde 18 338 kronor. För den pågående undersökningen om hushållens sparande år 1958 har till konjunkturinstitutets förfogande ställts sammanlagt 314 000 kronor fördelade på budgetåren 1958/59 och 1959/60. Medel för sparundersökning för år 1959 har inte beviljats. Konjunkturinstitutet framhåller, att man genom sparundersökningarna erhåller ett mycket värdefullt material för belysning av hushållens finansiella förhållanden och av bakgrunden till deras ekonomiska beteende. Det betonas, att vid sidan av levnadskostnadsundersökningarna sparundersökningarna utgör den enda statistik som inte endast belyser hushållssektorns förhållanden totalt utan även möjliggör separat redovisning av och jämförelser mellan grupper av hushåll med exempelvis olika ålder, familjetyp och yrke. Av stor betydelse är också den möjlighet till analys av de enskilda företagarnas förhållanden och beteende som sparundersökningarna erbjuder. Undersökningarna är flexibla i den meningen att man kan förskjuta frågeställningarna med hänsyn till de erfarenheter som under hand erhålles genom studium av undersökningsmate-

rialet och till följd av växlingarna i konjunkturläget. Vidare understrykes, att undersökningsmaterialet genom specialbearbetningar kan utnyttjas för belysning av andra frågeställningar än dem som institutet i första hand är intresserat av. Med hänsyn till den stora betydelse som hushållens beteende har för den ekonomiska utvecklingen samt det starka behov av statistiskt material över deras förhållanden som därigenom föreligger anser konjunkturinstitutet, att en ny sparundersökning rörande hushållens finansiella förhållanden under år 1960 bör genomföras under budgetåret 1960/61. Kostnaderna för en undersökning av ungefär samma omfattning som den nu pågående har vid nuvarande löne- och prisnivå uppskattats till 339 000 kronor. — Alltsedan budgetåret 1954/55 har konjunkturinstitutet regelbundet utfört fyra konjunkturbarometerundersökningar om året inom dels verkstadsindustrin, dels textil- och beklädnadsindustrin. Innevarande budgetår disponeras för ändamålet 40 000 kronor. Undersökningarna anses vara ett mycket värdefullt underlag för den löpande analysen av den ekonomiska utvecklingen, vilket också bekräftats av institutets specialundersökning rörande barometerns tillförlitlighet och användbarhet. Institutet anmäler, att det, sedan ett samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen inletts vad gäller barometern, fr. o. m. undersökningstillfället i mars år 1959 utökat sina regelbundna konjunkturbarometerundersökningar till att omfatta även malmgruvor samt järn- och stålindustri. Arbetsmarknadsstyrelsen har i mars och september år 1959 utfört liknande undersökningar inom återstående delar av industrin. Enligt en underhandsöverenskommelse mellan styrelsen och institutet skulle detta vid motsvarande undersökningar under resten av löpande budgetår därtill svara för trä-, massa- och pappersindustri samt arbetsmarknadsstyrelsen för övriga industribranscher. Vidare finner styrelsen och institutet barometerundersökningarna för industrin i framtiden bära i sin helhet utföras av konjunkturinstitutet, varvid primärmaterialet dock lämpligen liksom nu skulle insamlas genom länsarbetsnämnderna. Institutets barometerundersökningar har hittills bearbetats manuellt. Arbetsmarknadsstyrelsen har genomfört bearbetningen av sin del av undersökningen med hålkortsmaskiner. Vid ett sammanförande av arbetsmarknadsstyrelsens och institutets delar av industribarometern måste, enligt institutet, hålkortsbearbetningen utsträckas även till institutets del av barometern för att bearbetningen med hänsyn till materialets storlek skall kunna ske med erforderlig snabbhet. Vidare anser institutet, att det för ett effektivt utnyttjande av barometern krävs en fortlöpande analys av vissa med barometertekniken förenade metodologiska och statistiska problem, t. ex. en kvantifiering av barometerresultaten. Kostnaden för att genomföra kvartalsvisa konjunkturbarometerundersökningar, som täcker större delen av den egentliga industrin och som omfattar ett urval på sammanlagt omkring 2 000 företag, uppskattas till 110 000 kronor, varvid de direkta personalkostnaderna beräknats till 60 000 kronor, motsvarande lön för en förste aktuarie i Ag 21, en amanuens, ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde, samt

kostnaderna för blankettryckning, stansning, maskinbearbetning och övriga expenser till 50 000 kronor. — Det pågående arbetet med en revidering och utvidgning av nationalräkenskapen (se 1959: VII ht s. 38) har delvis, påpekar konjunkturinstitutet, ändrat inriktning under innevarande budgetår. Detta beror på att av för ändamålet anvisade medel en stor del måste tas i anspråk för slutförande av kommerskollegiums engångsundersökning rörande nationalproduktsberäkningar enligt den produktionsstatistiska metoden för perioden 1950—1954. Arbetet härmed beräknas avslutat omkring mitten av år 1960. Institutet anser, att beräkningarna därefter bör föras fram så långt statistiken medger och samordnas med institutets nuvarande beräkningar, så att de produktionsstatistiska beräkningarna i framtiden utföres löpande som ett led i institutets nationalräkenskapsarbete. Kostnaderna härför under budgetåret 1960/61 uppskattas till 80 000 kronor. — För en fortsatt revidering och utvidgning av nationalräkenskapen enligt tidigare plan äskas oförändrat belopp 65 000 kronor. Institutets nuvarande nationalbokföringsstatistik är en årsstatistik. I Förenta staterna och många västeuropeiska länder utföres numera kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten och dess viktigaste komponenter, vilka beräkningar tillmätas stort värde för den löpande konjunkturanalysen. Institutet anser, att det föreligger ett starkt behov av att liknande beräkningar utföres även i Sverige, till en början lämpligen begränsade till kvartalsvisa beräkningar av posterna i den s. k. försörjningsbalansen jämte produktionsstatistiska beräkningar av bruttonationalprodukten. Härför krävs en utbyggnad av den löpande ekonomiska statistiken i olika avseenden. Institutet avser att under innevarande budgetår påbörja en undersökning av problem i samband med en uppläggning av kvartalsvisa försörjningsbalansberäkningar och en inventering av den månads- och kvartalsstatistik som nu finns tillgänglig och som ytterligare erfordras för detta ändamål. För det fortsatta arbetet härmed uppskattar institutet kostnaderna för budgetåret 1960/61 till 45 000 kronor. — Institutet erinrar om det senaste decenniets utveckling av den statistiska databehandlingstekniken, som radikalt förändrat förutsättningarna för den ekonomiska forskningen och analysen samt förbilligat bearbetning av undersökningsmaterialet. Detta jämte tillgången till statistiska centralbyråns maskin IBM 650 gör det möjligt för institutet att på elektronisk databehandlingsmaskin låta bearbeta vissa av institutets undersökningar. Bland för maskinbearbetning aktuella projekt framhålles volym- och prisindexberäkningar för utrikeshandeln samt viss säsongrensning, för vilka sammanlagt 38 000 kronor anvisats för innevarande budgetår, vidare prognoser och utfall för industriinvesteringarna ävensom en undersökning rörande utrikeshandelns utveckling under efterkrigstiden. Då kostnaderna för varje projekt för sig är svåra att uppskatta, äskar institutet under en särskild anslagspost totalt 60 000 kronor för ändamålet.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (339 000 + 110 000 + 190 000 + 60 000) 699 000 kronor.

Yttrande

Enligt *statskontoret* torde i avvaktan på de slutliga resultaten av 1958 och 1959 års sparundersökningar någon ny undersökning — i överensstämmelse med statsmakternas härutinnan vid 1959 års riksdag intagna ståndpunkt — ännu inte böra övervägas. I fråga om konjunkturbarometerundersökningarna framhålles, att en överflyttning av undersökningarna i dess helhet till institutet synes vara ägnad att medföra en rationalisering. Ämbetsverket har ej heller något att erinra mot det för ändamålet beräknade beloppet. — Beträffande arbetet med revidering och utvidgning av nationalräkenskapen anser ämbetsverket, att den pågående engångsundersökningen, som syftar till en nationalproduktberäkning enligt den produktionsstatistiska metoden för perioden 1930—1954, torde böra föras fram så långt statistiken medger. Statskontoret har därför inte något att erinra mot den härför äskade medelsanvisningen. För arbetet i övrigt med nationalräkenskapen anser ämbetsverket, att särskilda medel inte nu bör ifrågakomma. — Institutets förslag i fråga om statistiska maskinbearbetningar av vissa undersökningar finner statskontoret väsentligen undandra sig dess bedömande.

Departementschefen

Såsom jag framhöll redan i föregående års statsverksproposition (se 1959: VII ht s. 39) bör inte någon ny sparundersökning göras, innan de slutliga resultaten av tidigare undersökningar föreligger. Jag förordar emellertid, att vissa medel anvisas för att bereda institutet möjlighet att bearbeta dessa resultat. Enligt vad jag underhand inhämtat skulle 32 000 kronor erfordras härför.

I likhet med statskontoret tillstyrker jag, att barometerundersökningarna för industrin fr. o. m. budgetåret 1960/61 i sin helhet utföres av konjunkturinstitutet. Då jag ej heller har något att erinra mot kostnadsberäkningarna, föreslår jag, att ett belopp av 110 000 kronor för kvartalsvisa konjunkturbarometerundersökningar upptas under anslaget.

Beträffande nationalbokföringsstatistiken förordar jag, att 80 000 kronor anvisas för aktualisering inom konjunkturinstitutet av de hittills inom kommerskollegium utförda beräkningarna. Däremot är jag inte beredd att tillstyrka, att särskilda medel här anslås för fortsatt revidering och utvidgning av ifrågavarande beräkningar enligt tidigare planer. Jag föreslår vidare, att 45 000 kronor anvisas för uppläggning av kvartalsvisa försörjningsbalansberäkningar.

För innevarande budgetår har upptagits ett belopp på sammanlagt 38 000 kronor till omläggning av handelsstatistiken och till säsongrensningar av vissa månads- och kvartalsstatistiska serier. Enligt min mening bör även för budgetåret 1960/61 ett motsvarande belopp eller i runt tal 40 000 kronor ställas till konjunkturinstitutets förfogande för maskinbearbetning av vissa undersökningar.

Anslaget skulle alltså uppföras med totalt 307 000 (+ 67 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar* för
budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 307 000
kronor.

[26] Till Konjunkturinstitutet: Kostnader för Konjunkturjournalen har
för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget ökas med 4 000 kronor.

Motiv

Under återopande av samma skäl som i föregående års petita (se 1959: VII ht s. 40) och med hänsyn till att prenumerantstocken inte ökats under budgetåret 1958/59 begär institutet ånyo en anslagsförstärkning om 4 000 kronor. Institutet anmäler vidare, att undersökning f. n. pågår rörande en omläggning av institutets publiceringsverksamhet. Den skulle innebära, att en kvartalsvis utkommande skrift med ett textavsnitt med konjunkturanalys samt bilagor för standardtabeller och standarddiagram komme att ersätta journalen och institutets höstrapport. Besparingen härigenom uppskattas till 15 000 kronor för nästa och 4 000 kronor för påföljande budgetår. Omläggningen förutsätter å andra sidan bifall till institutets förslag under anslaget till särskilda undersökningar avseende dels kvartalsvisa konjunkturbarometerundersökningar täckande den egentliga industrin, dels kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten och dess viktigare komponenter.

Yttrande

Mot bakgrunden av statsmakternas ställningstagande vid 1956 års riksdag till frågan om bestridandet av kostnaderna för Konjunkturjournalen håller *statskontoret* före, att den beräknade kostnadsökningen för tidskriftens utgivande i första hand bör täckas genom höjning av prenumerations- och lösnummerprisen. Med det nuvarande antalet prenumeranter (omkring 900) skulle den erforderliga prishöjningen kunna hållas inom den av ämbetsverket tidigare förordade prisramen (se 1956: VII ht s. 46). Enligt statskontorets mening bör anslaget således kunna uppföras med oförändrat belopp eller 38 000 kronor.

1958 års besparingsutredning jämte yttranden

Utredningen har i sitt betänkande (SOU 1959: 28 s. 197—198) föreslagit, att anslaget skall utgå ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61. *Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige och Hyresgästernas spar-kasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a.* har i sina yttranden över betänkandet avstyrkt utredningens förslag. *Sveriges akademikers cen-*

tralorganisation har däremot tillstyrkt, att Konjunkturjournalen nedlägges, men har samtidigt förordat, att de därigenom sparade medlen skall utnyttjas för konjunkturinstitutets övriga verksamhet.

Departementschefen

Den av konjunkturinstitutet planerade omläggningen av publiceringsverksamheten — innebärande att institutet i stället för höstrapporten och Konjunkturjournalen skulle publicera en kvartalsvis utkommande skrift med ett textavsnitt innehållande konjunkturanalys samt bilaga för standardtabeller och standarddiagram — bör enligt min mening komma till stånd. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag under föregående punkt tillstyrkt, att medel anvisas dels för kvartalsvisa konjunkturbarometerundersökningar, som täcker den egentliga industrin, dels för kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten och dess viktigaste komponenter. Kostnaderna för kvartalstidskriften beräknas till 58 700 kronor, varav 28 700 kronor upptagits under institutets avlöningsanslag och 30 000 kronor faller på omkostnadsanslaget och där föranlett en uppräknings med 16 000 kronor. Kostnaderna för Konjunkturjournalen och höstrapporten uppgår för innevarande budgetår till sammanlagt 52 000 kronor — 38 000 kronor under detta anslag och 14 000 kronor under omkostnadsanslaget. Om hänsyn tas till den av institutet beräknade ökningen av försäljningsinkomsterna och till att kostnaderna för Konjunkturjournalen skulle ha ökat under budgetåret 1960/61 synes den förordade omläggningen innebära en viss minskning av nettokostnaderna för institutets publiceringsverksamhet. Avsikten är, att kvartalstidskriftens första nummer skall publiceras hösten 1960. Mot bakgrunden av detta ställningstagande har jag funnit, att Konjunkturjournalen bör nedläggas redan fr. o. m. kalenderåret 1960.

Anslaget till Kostnader för Konjunkturjournalen kan alltså utgå ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61.

[27] 24. Statens sakrevision: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	710 000	563 799
1959/60 (statsliggaren s. 444)	720 000	
1960/61 (förslag)	737 000	

Statens sakrevision hemställer, att anslaget höjes med 17 000 kronor. Ökningen, som helt är av automatisk natur, hänför sig till anslagsposterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Vad angår frågan om de statliga rationaliserings- och revisionsorganens framtida organisation hänvisar jag till vad jag härutinnan anfört under statskontorets avlöningsanslag.

Beträffande sakrevisionens anslagsäskanden för nästa budgetår får jag framhålla följande. Den relativt låga belastningen på anslaget under det sistförflutna budgetåret hänför sig till anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal och beror huvudsakligen på uppkomna vakanser. Omfattningen av den verksamhet som sakrevisionen bedriver kan av naturliga skäl variera år från år. Anslaget bör därför medge en viss rörelsefrihet beträffande anställning av personal. Av denna anledning anser jag mig böra godta ämbetsverkets förslag till medelsanvisning.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 35 400 kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 50 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, oförändrat 550 000 kronor;

rörligt tillägg 90 000 (+ 9 500) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 11 600 (+ 7 500) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 737 000 (+ 17 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

a) att godkänna följande avlöningsstat för statens sakrevision, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	35 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	550 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 600
Summa kronor	737 000

b) till *Statens sakrevision*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 737 000 kronor.

[28] 25. Statens sakrevision: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	55 000	40 287
1959/60 (statsliggaren s. 446)	55 000	
1960/61 (förslag)	55 000	

Statens sakrevision hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag biträder sakrevisionens förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sakrevision: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

[29] 26. Statens organisationsnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 457 000	1 217 831
1959/60 (statsliggaren s. 446)	1 502 000	
1960/61 (förslag)	1 531 000	

Statens organisationsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 29 000 kronor, varav 11 600 kronor för ökning av rörligt tillägg och 17 400 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Såsom framgått av vad jag anfört vid behandlingen av anslaget till Statskontoret: Avlöningar räknar jag inte med några organisatoriska förändringar för nämndens del under nästa budgetår. Bedömningen av medelsbehovet bör alltså ske från denna utgångspunkt.

I likhet med sakrevisionen har ej heller nämnden på grund av uppkomna vakanser helt utnyttjat de medel som anvisats under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Med den motivering jag anfört beträffande sakrevisionen finner jag posten böra uppföras med oförändrat belopp. Jag biträder därför nämndens äskande.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 80 800 kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 45 400 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, oförändrat 1 255 100 kronor;
rörligt tillägg 122 900 (+ 11 600) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 26 800 (+ 17 400) kronor.

Anslaget torde alltså kunna bestämmas till 1 531 000 (+ 29 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	80 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	45 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 255 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	122 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	26 800
Summa kronor	1 531 000

b) till *Statens organisationsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 531 000 kronor.

[30] 27. Statens organisationsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	239 800	225 343
1959/60 (statsliggaren s. 448)	266 000	
1960/61 (förslag)	263 900	

Statens organisationsnämnd hemställer, att anslaget minskas med 2 100 kronor avseende delposten till övriga expenser.

Motiv

Övriga expenser. Utgift 1958/59 82 393; anslag 1959/60 88 900. — Under denna delpost beräknar nämnden medelsbehovet för inköp och underhåll till ett 2 100 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår.

Departementschefen

Organisationsnämndens förslag till medelsanvisning kan jag godta. Anslaget beräknas alltså till 263 900 (— 2 100) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens organisationsnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 263 900 kronor.

[31] 28. Matematikmaskinnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 000	—
1959/60 (statsliggaren s. 819)	1 411 000	
1960/61 (förslag)	1 610 700	

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget höjes med 313 000 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 3 matematiker Ag 23	78 754
b) 1 förste byråingenjör Ag 21	23 674
c) 1 ingenjör Ag 15	17 351
d) 1 kanslibitråde Ag 7	11 492
e) provisorisk förstärkning av kanslipersonalen	37 008
f) experter och tillfällig arbetskraft	100 000
2. Tjänsteförändringar	
a) 2 matematiker Ag 19—Ae 19	—
b) 1 matematiker Ag 17—Ae 17	—
c) 2 ingenjörer Ag 15—Ae 15	—
d) 2 matematikmaskinskötare Ag 13—Ae 13	—
e) 1 kansliskrivare Ag 10—Ae 10, varvid 1 kanslibiträdestjänst Ae 7 indras	—
3. Automatiska förändringar	
a) löneklassuppflyttningar, m. m.	8 010
b) rörligt tillägg	21 600
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	15 111
	313 000

Motiv

1. a) Nämnden upprepar sitt i föregående års statskrivelse framförda men ej bifallna förslag om ökning av antalet matematikerbefattningar på den matematiska avdelningen (se 1959: VIII ht s. 666). För nästa budgetår äskas tre sådana tjänster i Ag 23 — en för löpande kundservice m. m., en för utarbetande av autokodningssystem samt en för numerisk analys. Till stöd för sitt yrkande anför nämnden bl. a. följande. Ur konkurrenssynpunkt måste kundservicen förbättras. Härför avser nämnden att skapa en särskild matematisk driftsektion. Denna skulle förestås av en befattningshavare i 23 lönegraden. Dit skulle även den hittillsvarande funktionen som jourhavande matematiker knytas. På längre sikt skulle sektionen även tillföras uppgiften att handha kodbiblioteket och svara för matematisk service åt den tekniska driftsektionen. På sektionsschefen skulle ankomma ledningen för uppdragsackvisition, public-relationverksamhet, kodning av testprogram m. m. Inom autokodningens område, som f. n. sysselsätter en kvalificerad tjänsteman, utarbetas bl. a. olika snabbkodningssystem, som alla går ut på att minska matematikertiden genom att i stället låta maskinerna utföra de mest tidsödande delarna av själva kodningsarbetet. Det rör sig sålunda här om en verksamhet, som i viss mån är en parallell till rationalisering enligt gängse begrepp. Den begärda tjänsten erfordras för att verksamheten skall kunna bedrivas i tillräcklig omfattning. Vad angår arbetsområdet för numerisk analys bör även detta upparbetas. Val av lämplig numerisk metod för lösning av ett problem är ofta betydelse-

fullt, då det gäller att minska räknearbetet. Vid många problem, i synnerhet sådana som leder till mycket omfattande räknearbete, fordras dessutom en analys av räknemetodens stabilitet, d. v. s. en undersökning av avrundningsfelens inverkan på slutresultaten. En sådan undersökning är ofta en uppgift av hög svårighetsgrad. Det är därför nödvändigt, att någon inom nämnden har att följa utvecklingen och bedriva forskning på området i viss omfattning. Genom en dylik verksamhet skulle lämpliga räknemetoder kunna komma fram, vilka i sin tur skulle kunna appliceras vid utformandet och kodningen av olika standardprogram m. m. Befattningshavaren skulle dessutom kunna bistå kunder med råd vid val av numerisk metod samt i frågor rörande noggrannheten i framräknade resultat (avrundningsfel).

b) Under återopande av tidigare anförda skäl (se 1959: VIII ht s. 668) återkommer nämnden till sin begäran om en tjänst som förste byråingenjör i Ag 21, avsedd bl. a. för undersökningar angående lämplig systemorganisation för en större och snabbare maskin (Superbesk).

c) Nämnden disponerar sedan ett år tillbaka en mindre maskinanläggning (Alwac III E), placerad utanför nämndens lokaler hos huvudanvändaren i annan stadsdel. Hittills har räknetid vid denna maskin kunnat tillhandahållas kunder utan nämnvärda personella insatser från nämndens sida. Vid den framdeles ökade användningen av denna maskin krävs, enligt nämnden, emellertid en särskild tjänsteman, som självständigt svarar för anläggningens tillsyn och drift. Vederbörande bör placeras som ingenjör i Ag 15.

d) För egentliga skriv- och kontorsgöromål har nämnden — fränsett databehandlingsavdelningen — endast en kansliskrivare. Befattningshavaren behöver avlastas en del rutingöromål för att kunna utnyttjas rationellt. Med bännsyn härtill samt till de olika avdelningarnas alltmer besvärande brist på biträdespersonal hemställer nämnden om en extra kanslibiträdestjänst.

e) Frågan om förstärkning av kanslipersonalen aktualiseras ånyo (se 1957: VIII ht s. 773). Nämnden understryker, att arbetschefens arbetsbörda genom nämndens utvidgning och dess växande uppgifter som instrument för utbildning, rådgivning och maskinservice blivit alltmer betungande. Medan personalstyrkan fördubblats de senaste åren och direkt chefsbetonade göromål kraftigt tilltagit, har kansliets ledning inte tillförts ny arbetskraft. I avvaktan på nämndens slutliga omorganisation äskas därför medel för arvode till befattningshavare i byråchefes ställning, med funktion som sous-chef och arbetschefens ställföreträdare.

f) För att kunna möta vid anslagsäskandena oförutsedda medelsbehov för nödvändiga nya forsknings- och utvecklingsprojekt föreslår nämnden, att under anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft 100 000 kronor anvisas för att disponeras efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

2. Då ifrågavarande tjänster enligt nämndens uppfattning fyller ett stadigvarande behov, hemställes att de extraordinariesättes, varvid en vakantsatt tjänst som kanslibiträde i Ae 7 kan indras.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling räknar med att de under 1. a)—c) begärda tjänsterna kommer att motsvaras av inte oväsentligt ökade inkomster antingen direkt som i fråga om matematikertjänsten för kundservice m. m. och ingenjörstjänsten i Ag 15 eller på längre sikt genom förbättring av metoderna för maskinernas användning och utveckling av mera avancerad maskinell utrustning beträffande de övriga tjänsterna. Kommittén tillstyrker därför inrättandet av dessa befattningar. Vad angår den äskade förstärkningen av kanslipersonalen talar, enligt kommittén, skäl för att arbetschefen avlastas de administrativa uppgifterna, som genom nämndens ökade verksamhet blir alltmer betungande. Kommittén anser sig dock inte ha anledning frågå sitt i yttrande över nämndens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 framförda förslag om inrättande av en tjänst i Ag 23 för ändamålet. Slutligen tillstyrkes medelsanvisning för ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft i samband med oförutsedda men nödvändiga forsknings- och utvecklingsprojekt.

Departementschefen

Såsom framgår av föregående års statsverksproposition (VIII ht. s. 669) torde matematikmaskinnämnden fr. o. m. den 1 juli 1960 böra sortera under finansdepartementet och dess anslag sålunda nu upptas under sjunde huvudtiteln. Jag vill även erinra om att nettoredovisning tidigare gällt för nämnden men fr. o. m. innevarande budgetår ersatts med bruttoredovisning (VIII ht. s. 670).

Det förslag till utgiftsstat som matematikmaskinnämnden framlagt under detta anslag och i det följande under omkostnads- och materielanslagen upptar utgifter om i runt tal 3,3 miljoner kronor. Häremot skulle svara beräknade inkomster om 2,5 miljoner kronor. Till detta belopp bör emellertid läggas 0,2 miljon kronor i gratisprestationer till universitet och högskolor. Jag vill erinra om att statsmakterna vid nämndens tillkomst förutsatte, att dess verksamhet även skulle omfatta ett stöd åt forskning i landet genom bl. a. sådana prestationer. Vid bifall till de förslag jag framlägger här och under nämndens övriga anslag skulle utgiftsramen stanna vid i runt tal 3 miljoner kronor. Skillnaden mellan utgifterna och inkomsterna, inkl. gratisprestationer, motsvarar i stort sett kostnaderna för den expertgrupp för databehandling som tillskapades fr. o. m. innevarande budgetår och som utan särskild ersättning skall fungera som ett serviceorgan åt statliga myndigheter inom databehandlingsområdet.

Jag övergår här efter till att behandla nämndens yrkanden på olika punkter. Vad beträffar förslaget om en förstärkning med tre matematikertjänster i Ag 23 anser jag mig böra understryka värdet av verksamheten inom samtliga arbetsområden — kundservice m. m., autokodning och numerisk analys — för vilka tjänsterna avses. Medan sålunda en intensifierad kundservice redan

på kort sikt torde kunna medföra ökade inkomster, syftar verksamheten inom autokodning och numerisk analys till en förenkling och rationalisering beträffande matematiska beräkningar. Emellertid nödgas jag i rådande läge föreslå, att förstärkningen begränsas till en matematikertjänst. En ökad insats inom området för kundservice m. m. synes mig därvid vara den åtgärd som snabbast ger ekonomiskt utbyte. Jag tillstyrker sålunda, att den härför begärda tjänsten inrättas.

I fråga om nya tjänster i övrigt tillstyrker jag förslagen om att tillföra nämnden en ingenjörstjänst i Ag 15 och en kanslibiträddestjänst. Under anslagsposten till ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft torde 100 000 kronor böra anvisas såsom en reserv för nya forsknings- och utvecklingsobjekt. Denna reserv är i stort sett en följd av övergången till bruttoredovisning. Jag har emellertid förutsatt, att en eventuell förstärkning av kanslipersonalen skall kunna rymmas inom detta belopp.

De begärda tjänsteförändringarna samt uppskattningen av de automatiska utgiftsökningarna under anslaget godtar jag.

Anslaget beräknas sålunda:

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 17 000 kronor;

ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft 220 000 (+ 100 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 141 900 (+ 52 700) kronor;

rörligt tillägg 208 200 (+ 31 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 23 600 (+ 16 000) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 1 610 700 (+ 199 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för matematikmaskinnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
2. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	220 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 141 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	208 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 600
Summa kronor 1 610 700	

b) till Matematikmaskinnämnden: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 610 700 kronor.

[32] 29. Matematikmaskinnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoinkomst
1958/59	1 000	335
1959/60 (statsliggaren s. 820)	145 500	"
1960/61 (förslag)	204 000	"

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget ökas med 65 500 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	2 000
2. Expenser, bränsle, lyse, elektrisk kraft och vatten	5 000
3. Övriga expenser	28 000
4. Nattlig bevakning av nämndens lokaler	500
5. Studier och konferenser utomlands rörande matematik- och databehandlingsmaskiner samt besök i Sverige av utländska fackmän	5 000
6. Kursverksamhet m. m.	25 000
	65 500

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1958/59 7 975; anslag 1959/60 8 000. — Då den fr. o. m. innevarande budgetår tillkomna expertgruppen för databehandling för sitt förberedelsearbete för databehandling inom statsförvaltningen måste företa vissa resor, finner nämnden delposten böra t. v. höjas med 2 000 kronor.

2. *Expenser, bränsle, lyse, elektrisk kraft och vatten*. Utgift 1958/59 24 010; anslag 1959/60 20 000. — Med hänsyn till belastningen torde delposten uppföras med 25 000 kronor.

3. *Övriga expenser*. Utgift 1958/59 47 596; anslag 1959/60 53 000. — Den för innevarande budgetår medgivna uppräknigen om 5 000 kronor på grund av personaltillskottet på databehandlingsområdet har visat sig otillräcklig. En uppräkning med ytterligare 15 000 kronor erfordras, varav 10 000 kronor i engångskostnader för utökning av nämndens telefonväxel till följd av nytillkommande lokaler. Som engångsanvisning hemställes vidare om 3 000 kronor för utrustning m. m. för de äskade tjänsterna samt 10 000 kronor för utbyte och komplettering av snabbtelefonanläggningen. Vid bifall till förslaget under punkt 6. skulle delposten sammanlagt uppföras med 81 000 kronor.

4. *Nattlig bevakning av nämndens lokaler*. Utgift 1958/59 6 204; anslag 1959/60 6 500. — På grund av stegrade lönekostnader erfordras en uppräkning av anslagsposten med 500 kronor.

5. *Studier och konferenser utomlands rörande matematik- och databehandlingsmaskiner samt besök i Sverige av utländska fackmän*. Utgift 1958/59 25 000; anslag 1959/60 30 000. — Med den snabba utvecklingen inom

nämndens arbetsområden betraktas fortlöpande kontakt med motsvarande arbete inom andra länder som nödvändig. Posten föreslås höjd med 5 000 kronor.

6. *Kursverksamhet m. m.* — Kostnaderna för kursverksamheten täcktes tidigare av inkomster i form av kursavgifter m. m. Sedan numera bruttoredovisning införts, kan inkomsterna från kursverksamheten inte disponeras på detta sätt. Vid omläggningen kom medel för ändamålet inte att upptas i omkostnadsstaten för innevarande budgetår. Nämnden hemställer därför om att 25 000 kronor anvisas under en särskild anslagspost till kursverksamhet m. m. Därifrån skulle exempelvis arvoden för föredragshållare, lokalhyra, kursmateriel m. m. bestridas.

Departementschefen

Matematikmaskinnämndens uppskattning av medelsbehovet under anslagsposterna till reseersättningar, till nattlig bevakning av nämndens lokaler och under delposten till bränsle, lyse, elektrisk kraft och vatten kan jag godta. För övriga expenser beräknar jag 79 000 (+ 26 000) kronor, varav 21 000 kronor för utgifter av engångskaraktär. I enlighet med nämndens förslag och som en direkt följd av övergången till bruttoredovisning torde vidare ett belopp av 25 000 kronor böra upptas under en särskild anslagspost till kursverksamhet m. m. För studier och konferenser utomlands m. m. förordar jag oförändrad medelsanvisning.

Anslaget skulle alltså upptas med 204 000 (+ 58 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 204 000 kronor.

[33] 30. Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 000	365 285
1959/60 (statsliggaren s. 821)	725 000	
1960/61 (förslag)	1 196 000	

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget uppföres med 1 366 000 kronor.

1. Amortering och ränta på Facit EDB	336 000
2. Löpande materielomkostnader och smärre nyanskaffningar för Besk, Facit EDB, laboratorium och verkstad	340 000
3. Hyreskostnader m. m. för Alwac III E	70 000
4. Magnetband till Facit EDB	50 000
5. Bandstationer i Facit EDB	120 000
6. Övriga kompletteringar till Facit EDB	200 000

	Förslag
7. Ombyggnadsarbeten för Besk	50 000
8. Experimentkostnader för Superbesk	100 000
9. Medelsreserv	100 000
	1 366 000

Motiv

3. *Hyreskostnader m. m. för Alwac III E.* Kostnaderna motsvaras, betonar nämnden, av inkomster från driften av maskiner. Denna hemställan är en följd av övergången till bruttoredovisning.

4. *Magnetband till Facit EDB.* Kostnaderna, som direkt motsvaras av inkomster, avser inköp för kunders räkning. Äskandet är en konsekvens av övergången till bruttoredovisning, framhåller nämnden.

5. *Bandstationer i Facit EDB.* Utökningen av antalet stationer från två till sex anser nämnden nödvändig för effektivt utnyttjande av magnetbandsutrustningen.

7. *Ombyggnadsarbeten för Besk.* Utgiften hänför sig till den fortlöpande moderniseringen och är en direkt rationaliseringsåtgärd.

9. *Medelsreserv.* Nämnden föreslår med samma motivering som under avlöningsanslaget, punkt 1. f), att medel anvisas såsom reserv för vid anslagsäskandena oförutsedda utgifter, att tas i anspråk efter medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling framhåller, att samråd ägt rum med kommittén i fråga om matematikmaskinnämndens äskande för den på automatisk databehandling direkt inriktade verksamheten. I denna del yttrar sig därför kommittén inte i detta sammanhang. Kommittén tillstyrker, att medel anvisas för materielkostnader, liksom under avlöningsanslaget för ersättningar, för att möta oförutsedda men nödvändiga forsknings- och utvecklingsprojekt.

Departementschefen

För nämndens löpande verksamhet erfordras 796 000 kronor. I beloppet ingår amortering, ränta, maskinhyra och materielkostnader. Vidare tillstyrker jag, att 50 000 kronor anvisas för ombyggnad av Besk för att möjliggöra ett rationellt utnyttjande av maskinen. Jag beräknar dessutom 90 000 kronor för bandstationer och 160 000 kronor för övriga kompletteringar till Facit EDB. Sistnämnda medelsanvisning torde vara erforderlig för att anpassa maskinen även för rena databehandlingsuppgifter. I likhet med kommittén för maskinell databehandling anser jag det nödvändigt, att visst belopp upptas för utvecklingsarbeten. Jag föreslår, att 100 000 kronor avdelas härför, varav 50 000 kronor för att bestrida experimentkostnader för Superbesk och återstoden för att, såsom en följd av övergången till bruttoredovis-

ning, täcka oförutsedda medelsbehov för nya forskningsobjekt. Medelsbehovet under anslaget uppskattar jag sålunda totalt till 1 196 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 196 000 kronor.

[34] 31. Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60 (statsliggaren s. 448)	700 000	
1960/61 (förslag)	400 000	

Från förevarande anslag bestrids kostnader dels för uppbördsorganisationskommittén, dels för försöksverksamhet i samband med statens organisationsnämnds organisationsundersökningar inom den civila och militära statsförvaltningen.

I enlighet med vad jag föreslagit under anslaget till Statistiska centralbyrån: Maskincentralen torde i fortsättningen eventuella kostnader för försök med elektroniska databehandlingsmaskiner inom statsförvaltningen böra bekostas från detta anslag.

Vad angår anslagsberäkningen synes man kunna räkna med en betydande reservation vid nästa budgetårsskifte. Med hänsyn härtill torde anslaget även vid den nyss berörda utvidgningen av dess användningsområde kunna uppföras med 400 000 (— 300 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

C. Skatte- och kontrollväsen

Innan jag övergår till att behandla under denna rubrik upptagna äskanden vill jag inledningsvis lämna en översiktlig redogörelse för *rationaliseringsverksamheten inom tullverket*.

I generaltullstyrelsens petita anföres bl. a. följande.

Den personalökning som eljest skulle ha varit ofrånkomlig med hänsyn till den växande trafiken, arbetstidsförkortningen och andra omständigheter har genom olika rationaliseringsåtgärder kunnat förhindras eller begränsas. Under år 1958 har den totala personalstyrkan i tullverket kunnat reduceras med närmare 60 tjänstemän och innevarande år beräknas en ytterligare personalminskning om ca 50 man kunna komma till stånd. Som exempel på genomförda eller planerade rationaliseringsåtgärder nämner styrelsen, att en särskild arbetsgrupp, som undersökt den nya tulltaxans inverkan på tulltaxeringsarbetets organisation, framlagt vissa förslag till förenklingar i arbetet, vilka torde komma att medföra att ett antal tjänstemän kan disponeras för andra arbetsuppgifter. Vidare har bevakningsarbetet i Göteborgs hamn successivt omorganiserats, vilket i och för sig skulle medföra en minskning av personalbehovet med omkring 60 man, om inte hamnen i Göteborg utvidgas och nya arbetsuppgifter tillkommer. I syfte att effektivisera bl. a. bevakningsarbetet har tullkamrarna i ett antal andra städer utrustats med bilar. För att underlätta tullkontrollen av resande med motorfordon, som ankommer med färjor, har ett nytt kontrollsystem på försök tillämpats, vilket innebär, att den resande själv genom att anbringa en deklarationsblankett på fordonet anger, om han har tullpliktiga varor eller inte. Dessa prov har utfallit väl och genom den sticksprovskontroll som numera företas torde det bli möjligt att utan alltför stor personalinsats klarera den ständigt ökande fordonstrafiken. Genom det svensk-norska tullsamarbetet, som till en början igångsatts på prov, beräknas gränsbevakningspersonalen kunna successivt minskas med omkring 60 tjänstemän. De svenska och finska tullstyrelserna undersöker f. n. möjligheterna till ett liknande samarbete vid gränsen mot Finland. Tillkomsten av storflygplatsen Arlanda beräknas inte medföra någon ändring i tullverkets organisation för nästa budgetår. Tullklarening och visitationer kommer att kunna verkställas av personal från Bromma.

I samråd med styrelsen har statens organisationsnämnd påbörjat en organisatorisk översyn av tullverket, som dock ännu inte fortskridit så långt, att några resultat kan redovisas.

Därest Sverige kommer att ingå i ett europeiskt frihandelsområde, räknar styrelsen med att tullverket under en övergångstid tillföres nya och mer komplicerade arbetsuppgifter i fråga om exporten och importen. Man får därvid räkna med ett eventuellt ökat behov av tullpersonal. Skulle ett sådant be-

hov aktualiseras under nästa budgetår, kan det enligt styrelsen tillgodoses genom provisoriska anordningar.

I detta sammanhang kan erinras om att 1958 års besparingsutredning i sitt betänkande konstaterat, att personalen i tullverket på senare år varit i huvudsak konstant, trots att verksamheten vuxit i olika hänseenden. Utredningen har dock funnit, att besparings- och rationaliseringsmöjligheter torde kvarstå och rekommenderar, att den översyn som f. n. företages i samarbete med statens organisationsnämnd även får omfatta det författningsmässiga underlaget för tullverkets arbete. Utredningen understryker vidare, att översynen bör bedrivas så snabbt som möjligt. I sitt häröver avgivna utlåtande har *generaltullstyrelsen* erinrat om att författningar och föreskrifter, i vissa fall omfattande författningskomplex, redan varit föremål för översyn i samband med de rationaliseringar som fortlöpande bedrivs inom verket. Den nämnda organisatoriska översynen vid tullverket kommer också i princip att omfatta även det författningsmässiga underlaget för tullverkets arbete. Härutöver har *statens organisationsnämnd* i sitt yttrande anført, att nämnden alltid strävar efter att genomföra varje undersökning i så snabb takt som de för undersökningen tillgängliga personalresurserna inom nämnden och i den undersökta myndigheten medger.

Departementschefen

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har tullverket genom organisatoriska förändringar och andra åtgärder fortlöpande rationaliserat sin verksamhet, så att de ökade arbetsuppgifter som följt av växande trafik och andra omständigheter kunnat bemästras utan att någon utvidgning av personalkaderen behövt göras. Det har dessutom visat sig möjligt, bl. a. genom den ingripande rationaliseringsåtgärd som gränstullsamarbetet med Norge utgör, att i viss utsträckning minska personalens antal. Jag förutsätter, att tullverket i framtiden liksom hittills ägnar uppmärksamhet åt sådana områden där arbetsrutinerna kan förenklas och även i övrigt iakttar alla möjligheter till rationaliseringar och besparingar i sin verksamhet.

Beträffande besparingsutredningens rekommendationer framgår av *generaltullstyrelsens* och organisationsnämndens remissutlåtanden, att rekommendationerna beaktats.

[35] 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos *generaltullstyrelsen*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 620 000	3 191 179
1959/60 (statsliggaren s. 448)	3 593 800	
1960/61 (förslag)	3 593 800	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget bibehålles oförändrat.

	Ökning eller minskning
Automatiska förändringar	
a) rörligt tillägg	+ 50 100
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 40 000
c) övriga	— 90 100

Motiv

c) Med hänsyn till den beräknade belastningen under nästa budgetår kan anslaget sänkas med 90 100 kronor.

Departementschefen

Med godtagande av styrelsens förslag till medelsanvisning beräknar jag anslaget på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 112 400 (— 75 100) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 800 kronor;

avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, oförändrat 21 200 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, oförändrat 873 400 kronor;

rörligt tillägg 525 000 (+ 36 600) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 60 000 (+ 38 500) kronor.

Anslaget torde alltså kunna beräknas till oförändrat 3 593 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	2 112 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, <i>förslagsvis</i>	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	873 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	525 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000
Summa kronor	3 593 800

b) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 593 800 kronor.

[36] 2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	64 659 000	62 863 795
1959/60 (statsliggaren s. 450)	64 494 000	
1960/61 (förslag)	65 247 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 1 014 000 kronor

	Ökning eller minskning
1. Sammanslagning av tullavdelningarna Stadsgården I och II i Stockholm	— 55 915
2. Indragning av 1 tullöveruppsyningsmanstjänst Ao 12 vid tullstationen i Mem	— 11 688
3. Indragning av vissa tjänster vid gränsbevakningen m. m.	— 480 000
4. Beräknad minskning av avlöningsmedlen till följd av minskad rekrytering av icke-ordinarie personal	— 566 500
5. Personalförändringar	
a) 1 tullöverkontrollör Ao 21 vid centraltullkammaren i Stockholm	+ 9 763
b) 2 tullkontrollörer Ao 19 på laboratorierna vid centraltullkammarna i Göteborg och Malmö	+ 14 458
c) 1 tullmästare Ao 14 vid centraltullkammaren i Göteborg, varvid 1 tulluppsyningsmanstjänst Ao 9 indras	+ 4 378
d) 2 tullöveruppsyningsmän Ao 12 vid centraltullkammaren i Göteborg resp. tullkammaren i Hälsingborg, varvid 2 tulluppsyningsmanstjänster Ao 9 indras	+ 4 939
e) 1 kontorist Ao 9 vid tullkammaren i Trelleborg	+ 5 803
6. Tjänsteförändringar	
a) 1 tullöverkontrollör Ao 21—Ao 23 vid taxekontoret i Stockholm	+ 3 009
b) 1 tullöveruppsyningsman Ao 12—tullmästare Ao 14 vid centraltullkammaren i Malmö	+ 1 901
c) 1 förste tulluppsyningsman Ao 10—tullöveruppsyningsman Ao 12 vid tullkammaren i Trelleborg	+ 1 699
d) 1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10 vid centraltullkammaren i Göteborg	+ 792
e) 1 förste kustuppsyningsman Ao 10—kustöveruppsyningsman Ao 12 vid kustposteringen Torekov	+ 1 685
f) 70 tullvakter Ao 7—Ae 7 och 15 kustvakter Ao 7—Ae 7	—
7. Automatiska förändringar	
a) rörligt tillägg	+ 1 077 000
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 719 623
c) övriga	+ 283 053
	+ 1 014 000

M o t i v

1. I Stadsgårdshamnen i Stockholm finns tre tullavdelningar, benämnda Stadsgården I, II och III. Vardera avdelningen förestås av en tullöverkontrollör i Ao 23. Styrelsen anför, att trafiken vid avdelningarna Stadsgården I och II minskat och numera inte motiverar bibehållandet av två fullständiga avdelningar. Därför föreslås, att de båda tullavdelningarna sammanslås såtillvida, att de ställs under en gemensam föreståndare och erhåller en gemensam kameralavdelning. Sammanslagningen av kameralavdelningarna beräknas medföra en viss utjämning av de stora variationerna i göromålen olika dagar och arbetet kan ordnas på ett ändamålsenligare sätt. Till följd härav torde en tullkontrollör, som nu används i kameral tjänst, efter sammanslagningen kunna disponeras för andra uppgifter. Vidare beräknas biträdespersonalen vid centraltullkammaren i Stockholm till följd av sammanslagningen kunna minskas med tre biträden i den reglerade befordringsgången. Styrelsen hemställer, att en tullöverkontrollörstjänst i Ao 23 indras samt att avlöningsanslaget dessutom minskas med lönen för nyssnämnda tre biträden.

2. Enär trafiken över Mem efter hand minskat, har personalen vid därvarande tullstation successivt reducerats och består numera av endast tullstationsföreståndaren. Göromålen vid tullstationen bereder inte en heltidsanställd tjänsteman full sysselsättning. Tullstationen bör dock f. n. inte indras. Sedan den för tullstationen avsedda tullöveruppsyningsmanstjänsten nu blivit ledig genom innehavarens avgång med ålderspension, har därför uppdrag meddelats åt person utom tullverket att mot skäligt arvode förestå tullstationen. Tjänsten kan indras fr. o. m. nästa budgetår. Besparingen uppgår till omkring 12 000 kronor för år.

3. Det svensk-norska gränstullsamarbetet har medfört ett minskat personalbehov inom gränsbevakningen. Styrelsen anser, att personalförteckningen fr. o. m. nästa budgetår kan minskas med en gränstullmästartjänst, tre gränsöveruppsyningsmanstjänster, sju förste gränsuppsyningsmanstjänster och 24 gränsuppsyningsmanstjänster, varvid en gränstullmästartjänst och sju gränsuppsyningsmanstjänster bör uppföras på övergångsstat. Det minskade personalbehovet inom gränsbevakningen har även medfört en reducering av antalet icke-ordinarie tjänstemän. Minskningen av personalen inom gränsbevakningen har genomförts bl. a. genom beordring av sex förste gränsuppsyningsmän till tjänstgöring vid lokaltullförvaltningen. För att nu föreslagna ändringar av personalförteckningen skall kunna genomföras, bör dessa tjänstemän omkonstitueras till förste tulluppsyningsmän. Personalförteckningen bör med anledning härav ökas med sex förste tulluppsyningsmanstjänster, varvid sex tulluppsyningsmanstjänster kan indras. Även nio gränsuppsyningsmän har beordrats tjänstgöra vid lokaltullförvaltningen. Innehavarna av fem gränsuppsyningsmanstjänster är extra ordinarie tullkontorister. Dessa 14 tjänstemän kommer att omkonstitueras till ledigblivande tulluppsyningsmanstjänster. Styrelsen föreslår, att anslaget med anledning av det reducerade personalbehovet minskas med 480 000 kronor.

4. Rekryteringen av icke-ordinarie kammarskrivare och av bevakningstjänstemän vid lokaltullförvaltningen beräknas bli lägre än under innevarande budgetår. Anslaget anses därför kunna nedräknas med 480 000 kronor. Arvoden åt kammarskrivarelever torde vidare komma att med 86 500 kronor understiga det belopp som beräknats för innevarande budgetår.

5. a) Under senare år har utrikes gods i allt större utsträckning transiterats med bil från gränsorterna till Stockholm. Denna trafik hade under år 1957 blivit av sådan omfattning, att det då blev nödvändigt att i Stockholm inrätta en särskild expedition, dit tulltaxeringen av allt gods, som ankommit med bil, kunde centraliseras. Expeditionen förlades till Norra Hammarbyhamnen. Ifrågavarande gods och på detta belöpande avgifter skall i princip redovisas vid tullavdelningens kameralavdelning. Denna avdelning är belägen i Ersta, där även föreståndaren för tullavdelningen har sin expedition. Då avståndet mellan Norra Hammarbyhamnen och Ersta, omkring en kilometer, innebär påtagliga olägenheter för trafikanterna vid tulltaxeringsexpeditionen i Norra Hammarbyhamnen, har till sagda tulltaxeringsexpedition överförts vissa kamerala arbetsuppgifter. Vidare har en kassa inrättats, så att trafikanter, som inte ställt säkerhet för tull och andra avgifter och därför inte utbekommer tulltaxerat gods innan avgifterna erlagts, kan inbetala avgifterna vid tulltaxeringsexpeditionen. Expeditionen intar härigenom en särställning i jämförelse med övriga tulltaxeringsexpeditioner och tulltaxeringsavdelningar. Ledningen av verksamheten vid tulltaxeringsexpeditionen ankommer på en tullkontrollör, som därjämte har att svara för tulltaxeringskontrollen. Vid expeditionen är dessutom placerade sju till nio tulltaxeringstjänstemän i kammarskrivar- och tullkontoristgraderna samt två biträden. Då verksamheten vid tulltaxeringsexpeditionen redan nu är av anseelig omfattning och torde komma att ytterligare öka, behövs enligt styrelsen två tjänstemän för arbetsledning och tulltaxeringskontroll. På grund härav och med hänsyn till avståndet mellan expeditionen och tullhuset i Ersta anser styrelsen, att expeditionen bör organiseras såsom en självständig tulltaxeringsavdelning under föreståndarskap av en tullöverkontrollör i Ao 21, vilken dessutom skulle i viss utsträckning, jämte tullkontrollören, utöva den direkta tulltaxeringskontrollen vid avdelningen.

b) Styrelsen anhöll i föregående års anslagsäskanden bl. a. om två tullkontrollörstjänster på laboratorierna vid centraltullkamrarna i Göteborg och Malmö (se 1959: VII ht s. 50). Under hänvisning till att behovet av en förbättrad lönegradsplacering för ifrågavarande tjänstemän under det gångna året gjort sig alltmera gällande, upprepar styrelsen sin motivering i föregående statförslag och föreslår, att de båda tullkontrollörstjänsterna inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

c) År 1954 inrättades i Göteborg en särskild bevakningsavdelning med huvudsaklig uppgift att bekämpa smuggling. Personalen vid denna avdelning förrättade alla vid centraltullkammaren förekommande fartygsvisitationer samt utövade spaningsverksamhet. För föreståndaren för avdelningen inrättades en tullöveruppsyningsmanstjänst. Den direkta ledningen av visitatio-

nerna utövades till en början av bevakningsbefälet vid de olika tullavdelningarna. Under innevarande år har nattbevakningen i Göteborg omorganiserats, varvid den särskilda bevakningsavdelningen i större utsträckning än tidigare tagits i anspråk för spaningsarbete och rörlig bevakning nattetid. Enär det visat sig olämpligt, att ledningen av fartygsvisitationerna utövas av bevakningsbefäl vid de olika tullavdelningarna, har vid den särskilda bevakningsavdelningen placerats ytterligare fyra tullöveruppsyningsmän, vilka tjänstgör såsom befäl vid visitationerna och leder bevakningsarbetet vid vaktcentralen. Vid den särskilda bevakningsavdelningen är dessutom placerade 25 bevakningsmän. Genom omläggningen av nattbevakningen har 12 till 15 nattvaktspass kunnat indras, vilket innebär en personalminskning med 20 till 25 man.

För ledningen av avdelningens verksamhet erfordras enligt styrelsens mening, förutom de fem nuvarande tullöveruppsyningsmännen, en föreståndare, som bör inneha högre tjänst än de övriga bevakningsförmännen vid avdelningen. En för föreståndaren avsedd tullmästartjänst föreslås därför skola nyinrättas. Därvid kan en tulluppsyningsmanstjänst indras.

d) Med hänvisning till sin motivering i föregående års statförslag upprepar styrelsen sin hemställan om en ny tullöveruppsyningsmanstjänst vid flygtullavdelningen i Göteborg (se 1959: VII ht s. 50). — Styrelsen begär nu ytterligare en sådan tjänst, nämligen vid tullkammaren i Hälsingborg. Denna tullkammare har sedan flera år haft bemyndigande att vid högtrafik förordna en bevakningstjänsteman att bestrida på tullöveruppsyningsman ankommande göromål. På grund av den ökade färjetrafiken torde det i fortsättningen bli nödvändigt att under nästan hela året bemanna visitationslokalerna vid samtliga tre färjelägen, varför en förstärkning av den ordinarie förmanspersonalen bör ske genom inrättande av ytterligare en tullöveruppsyningsmanstjänst. Vid bifall till förslagen under denna punkt kan två tulluppsyningsmanstjänster indras.

e) Vid tullkammaren i Trelleborg har godsangivnings- och transiteringsgöromål tidigare förrättats av en tullkontorist i Ao 12 och ett biträde i den reglerade befordringsgången. Tullkontoristen har numera ersatts med en tjänsteman i biträdesgrad. Härigenom har tullkontoristen kunnat ägna sig åt viktigare kamerala göromål. Expeditionen för godsangivnings- och transiteringsgöromål i Trelleborg är beträffande göromålets art och omfattning jämförlig med motsvarande expeditioner vid centraltullkamrarnas större linjeavdelningar, vid vilka efter förslag av 1947 års biträdesutredning utbytte av tullkontorist mot kontorist i Ao 9 ägde rum år 1952. På grund av det anförda hemställer styrelsen, att tullkammaren tillföres en kontoristtjänst, avsedd för ifrågavarande expedition.

6. a) Innehavaren av denna tjänst har bl. a. att närmast under tullöverinspektören leda arbetet vid taxekontoret i Stockholm och fungera som ställföreträdare för tullöverinspektören under dennes bortovaro i samband med inspektioner m. m. Då tulltaxeringsverksamheten vid centraltullkammaren i Stockholm under de senaste åren ökat avsevärt — verksamhe-

ten omfattar nära 40 procent av den totala importen i landet och 1958 debiterades tull och andra införselavgifter för omkring 485 miljoner kronor — ställs allt större krav på tullöverinspektörens övervakande och samordnande arbete. En förutsättning härvid är, att han i stor utsträckning befrias från den direkta ledningen av taxekontorets interna verksamhet. Till följd av de mera omfattande och kvalificerade arbetsuppgifter som härigenom delegeras till tullöverinspektörens närmaste man synes det styrelsen skäligt, att dennes tjänst placeras i Ao 23.

b) Trafiken vid flygtullavdelningen i Malmö har sedan 1948, då den nuvarande tullöveruppsyningsmanstjänsten inrättades, ökat avsevärt. Samtidigt har bevakningsstyrkan genom fortlöpande rationaliseringar kunnat minskas med tre tjänstemän. Då på grund härav större krav kommit att ställas på bevakningsförmannen, finner styrelsen, att arbetsuppgifterna till omfattning och art numera är jämförbara med dem som i allmänhet ankommer på tullmästare.

c) Innehavaren av tjänsten är förman för den personal som tjänstgör i packhus II vid tullkammaren i Trelleborg. Personalen uppgår till i genomsnitt tolv man. Sedan den nuvarande lönegradsplaceringen fastställdes år 1952, har godsomslutningen mångdubblats och beräknas numera uppgå till omkring en miljon kolli om året. Med hänsyn till de stora krav som ställs på förmannens förmåga att ordna och leda arbetet och då även arbetsuppgifterna i övrigt är av kvalificerad natur, hemställer styrelsen att tjänsten uppflyttas till Ao 12.

d) Sedan den nuvarande lönegradsplaceringen fastställdes, har tjänsten tillförts nya göromål. Sålunda har tjänsteinnehavaren, förutom ursprungliga arbetsuppgifter, som sammanhänger med provianteringsfrilagersrörelsen, även ålagts att utföra tullnederlagsgöromål. För tjänstens utövande krävs ingående kännedom om de gällande författningsbestämmelserna på området. Styrelsen erinrar om att motsvarande arbetsuppgifter vid centraltullkamrarna i Stockholm och Malmö utförs av tullkontoristutbildad personal i 12 eller 14 lönegraden. Tjänsten bör uppflyttas till kansliskrivargraden.

e) Personalen vid kustposteringen Torekov består stadigvarande av fyra eller fem man. Med tillämpning av gällande normer bör tjänsten som posteringsförmän placeras i Ao 12.

f) Nyanställningen av tullvakts- och kustvaktsaspiranter har under de senaste åren varit lägre än som motsvarat avgången av personal inom bevakningskåren. På grund härav och genom tillkomsten av vissa nya ordinarie tjänster kan befordran till tullvakt resp. kustvakt i Ao 7 erhållas redan efter omkring ett resp. två års icke-ordinarie anställning. Med hänsyn härtill torde 70 tullvakttjänster och 15 kustvakttjänster i Ao 7 kunna indras, varvid under icke-ordinarieposten bör beräknas avlöningar till motsvarande antal icke-ordinarie tullvakter och kustvakter.

7. c) Inrättandet av vissa nya tjänster fr. o. m. den 1 juli 1959 medför en höjning av anslaget med sammanlagt 165 153 kronor. Med hänsyn till den beräknade belastningen under nästa budgetår bör anslaget ökas med yt-

terligare 120 000 kronor. På grund av ökade kostnader för motorskötartillägg och dykartillägg bör anslaget höjas med 5 610 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vid tullstaten har under innevarande budgetår medel beräknats för bl. a. fem tullvaktjänster i Ae 8 och 15 kustuppsyningsmanstjänster i Ae 9. Till följd av förbättrade befodringsförhållanden torde tullvaktjänsterna och tre av kustuppsyningsmanstjänsterna kunna indras. Detta föranleder en minskning av anslaget med 7 574 kronor ävensom överflyttning av ett belopp om 73 632 kronor från icke-ordinarieposten till ordinarieposten.

Styrelsen erinrar om att den genom beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 erhållit medgivande att tills vidare utan hinder av gällande personalförtecknings fördelning på lokaltullförvaltning, kustbevakning och gränsbevakning vidtaga erforderliga förflyttningar av kammarskrivar- och biträdespersonal mellan dessa förvaltningsgrenar. Styrelsen hemställer, att erforderliga ändringar göres i personalförteckningen för att få den i överensstämmelse med de faktiska förhållanden som beräknas råda under nästa budgetår. I förteckningen för lokaltullförvaltningen bör sålunda antalet kammarskrivare i Ao 15 minskas från 206 till 203, antalet kammarskrivare i Ao 13 ökas från 71 till 75, antalet kontorister minskas från 54 till 50 och antalet kontorsbiträden minskas från 117 till 114. I förteckningen för kustbevakningen bör tre kammarskrivare i Ao 15 och fyra kontorister tillkomma, tre kammarskrivare i Ao 13 utgå samt antalet kontorsbiträden ökas från ett till fem. Slutligen bör ur personalförteckningen för gränsbevakningen utgå en kammarskrivare i Ao 13 och ett kontorsbiträde.

Till sist upplyser styrelsen, att en gränstullmästare i Ao 14, två kammarskrivare i Ao 14, sju gränsuppsyningsmän i Ao 9 och en tillsyningsman i Ao 7 bör uppföras på övergångsstat.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 5. a), c), d) samt 6. a)—e) framförda yrkandena anser inte tillräckliga skäl föreligga för en uppflyttning till Ao 23 av tjänsten som tullöverkontrollör vid taxekontoret i Stockholm och ej heller för en omvandling av tjänsten som tullöveruppsyningsman i Ao 12 till tullmästare i Ao 14 vid centraltullkammaren i Malmö. Mot övriga yrkanden har nämnden ingen erinran.

Departementschefen

Generaltullstyrelsens hemställan om personalförändringar kan jag godta utom i vad avser förslaget om att inrätta två tullkontrollörstjänster i Ao 19 på laboratorierna vid centraltullkammarna i Göteborg och Malmö samt en tjänst som tullöveruppsyningsman i Ao 12 vid centraltullkammaren i Göteborg.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en förste tulluppsyningsmanstjänst och en förste kustuppsyningsmanstjänst, båda i Ao 10, förändras till tjänster i Ao 12 som tullöveruppsyningsman resp. kustöveruppsyningsman samt en kontoristtjänst lyftas till kansliskrivartjänst i Ao 10. Vidare tillstyrkes den föreslagna omföringen från ordinarie till extraordinarie stat av ett antal tjänster inom lokaltullförvaltningen och kustbevakningen.

Styrelsens förslag till minskningar under anslaget till följd av rationaliseringar av verksamheten biträder jag. Härutöver förordar jag dock, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med hänsyn till belastningen nedräknas med ytterligare 200 000 kronor. Styrelsens uppskattning av de automatiska förändringarna godtar jag med de avvikelser som följer av det nyss anförda.

Med anledning av de vidtagna förflyttningarna av kammarskrivar- och biträdespersonal mellan tullstatens olika förvaltningsgrenar torde personalförteckningen böra ändras på sätt styrelsen föreslagit.

På övergångsstat bör för nästa budgetår uppföras en gränstullmästar-tjänst i Ao 14, två kammarskrivartjänster i Ao 14, sju gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9 och en tillsyningsmanstjänst i Ao 7.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 45 741 500 (— 621 500) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 8 871 500 (— 246 500) kronor;
rörligt tillägg 9 542 000 (+ 919 000) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 1 092 000 (+ 702 000) kronor.

Anslaget föreslås alltså skola upptagas till 65 247 000 (+ 753 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för tullstaten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	45 741 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 871 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 542 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 092 000
Summa kronor	65 247 000

c) till Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 65 247 000 kronor.

[37] 3. Tullverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	7 379 000	7 352 373
1959/60 (statsliggaren s. 451)	7 573 000	
1960/61 (förslag)	7 719 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 216 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar	+ 140 000
2. Övriga expenser	+ 150 000
3. Publikationstryck	— 110 000
4. Drift och underhåll av forskaffningsmateriel	+ 75 000
5. Utbildning i tulltjänsten	— 56 000
6. Hyra för hålkortsanläggning	+ 17 000
	+ 216 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1958/59 1 392 680; anslag 1959/60 1 400 000. — Höjningen av traktamentsbeloppen enligt allmänna resereglementet och resereglementet för tullverket medför en ökning med omkring 140 000 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1958/59 1 945 826; anslag 1959/60 2 060 000. — Utgifterna för renhållning och städning har för innevarande budgetår beräknats till 820 000 kronor. Tillkomsten av nya lokaler samt höjda städerskelöner beräknas medföra en ökning av kostnaderna under nästa budgetår till 850 000 (+ 30 000) kronor. — Utgifterna för skrivmateriel, papper, blankettryck o. dyl. beräknas till oförändrat 370 000 kronor. — Kostnaderna för telegram, telefon och annonsering beräknas för nästa budgetår till omkring 690 000 (+ 40 000) kronor. Av ökningen hänför sig ca 30 000 kronor till kostnader för anskaffande av telefoner eller linjeväljare till nya eller omändrade lokaler. — För innevarande budgetår har 170 000 kronor beräknats för möbler och maskiner. Styrelsen hänvisar till att en viss eftersläpning av nyanskaffningar ägt rum genom att utgifterna för telegram, telefon och annonsering under budgetåret 1958/59 belastat delposten mer än som kunnat förutses. Genom att i den nya tulltaxan värdetullar kommit till användning i större utsträckning än tidigare, har behovet av elektriska multiplikationsmaskiner ökat. Då detta behov inte kan tillgodoses under innevarande budgetår, anser styrelsen, att ett belopp om 20 000 kronor bör anvisas. För utbyte under nästa budgetår av vissa starkt förslitna kontorsmaskiner erfordras ett belopp om 100 000 kronor. Under de närmaste budgetåren anses det bli nödvändigt att i större utsträckning än som tidigare skett anskaffa även andra kontorsmaskiner än skriv- och räk-

nemaskiner. För nästa budgetår beräknas 15 000 kronor för inköp av kombinerade additions- och multiplikationsmaskiner åt vissa större tulltaxeringsavdelningar samt 15 000 kronor för anskaffning av fotokopieringsapparater, avsedda för de största tullavdelningarna vid centraltullkamrarna och för större tullkamrar. Vidare beräknas ett belopp om 20 000 kronor för utbyte av förslitna adresserings-, duplicerings- och skärmaskiner samt för viss utökning av beståndet av sådana maskiner. Utgifterna för underhåll av kontorsmaskiner samt för anskaffning, reparation och underhåll av möbler beräknas för nästa budgetår till 30 000 resp. 50 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för möbler och maskiner har sålunda för nästa budgetår upptagits med $(20\,000 + 100\,000 + 15\,000 + 15\,000 + 20\,000 + 30\,000 + 50\,000)$ 250 000 kronor. — Utgifterna för bokinköp m. m. har för nästa budgetår beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår, 50 000 kronor. Styrelsen hemställer alltså, att delposten till övriga expenser för nästa budgetår uppföres med $(850\,000 + 370\,000 + 690\,000 + 250\,000 + 50\,000)$ 2 210 000 kronor.

3. *Publikationstryck*. Utgift 1958/59 285 710; anslag 1959/60 307 000. — För tryckning av ändringsblad till hittills utkomna ävensom under innevarande budgetår utkommande författningshandböcker erfordras för nästa budgetår ett belopp av 95 000 kronor. Kostnaderna för utgivning av Kungl. tullverkets matrikel, Tullverkets författningssamling, Kungl. Generaltullstyrelsens meddelanden och Tulltaxeringscirkulär samt för övriga av styrelsen utgivna publikationer beräknas till 102 000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck har således för nästa budgetår av styrelsen beräknats till 197 000 (— 110 000) kronor.

4. *Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel*. Utgift 1958/59 1 551 794; anslag 1959/60 1 575 000. — Underhållet av radionätet, som är under utbyggnad, och av tullverkets växande bilbestånd beräknas medföra en utgiftsökning av omkring 75 000 kronor, varför delposten upptagits till 1 650 000 kronor.

5. *Utbildning i tulltjänsten*. Utgift 1958/59 457 806; anslag 1959/60 354 000. — För innevarande budgetår har 30 000 kronor beviljats för en kammarskrivarkurs, som beräknats ta sin början våren 1960. Det har emellertid befunnits möjligt att uppskjuta påbörjandet av kursen till våren 1961. Utgifterna beräknas för budgetåret 1960/61 uppgå till 45 000 kronor. Kostnadsökningen beror dels på att elevarvodet höjts, dels på att kammarskrivarkursens förberedande del ansetts böra ökas från tre till omkring fyra månader. En häremot svarande besparing erhålles genom att den i kammarskrivarkursen ingående utbildningstjänstgöringen avkortas med omkring en månad. Under budgetåret bör vidare anordnas en fortbildningskurs för kammarskrivarutbildad personal, en tullkontoristkurs och en kustbevakningskurs. Kostnaderna härför uppgår till resp. 33 000, 68 000 och 49 000 kronor. Med hänsyn till gränssamarbetet mellan svenska och norska tullmyndigheter och därav föranledda nya arbetsuppgifter är ytterligare utbildning av den personal som deltar i detta arbete erforderlig. Kostnader-

na härför beräknas till 48 000 kronor. Kostnaderna för utbildning av nyanställd bevakningspersonal beräknas till 21 000 kronor under nästa budgetår. För tullverkets korrespondenskurser i svenska, tyska och engelska språken samt räkning beräknar styrelsen 8 000 kronor och för den särskilda korrespondensundervisningen av bevakningspersonalen likaledes 8 000 kronor. Till bidrag till täckande av kostnaderna för genomgång av korrespondenskurser vid enskilda korrespondensinstitut i ämnen av väsentlig betydelse för tulltjänsten beräknas, liksom för innevarande budgetår, sammanlagt högst 2 000 kronor. Kostnaderna för den fortsatta utbildningen av attestskriverskor under budgetåret anses bli 1 000 kronor. Styrelsen hemställer slutligen att liksom under innevarande budgetår få disponera 10 000 kronor för studiestipendier till tulltjänstemän vid studier i utlandet och 5 000 kronor för understödjande av tulltjänstemännens idrottsverksamhet. Delposten för utbildning i tulltjänsten beräknas sålunda av styrelsen till 298 000 (— 56 000) kronor.

6. *Hyra för hålkortsanläggning.* Utgift 1958/59 152 918; anslag 1959/60 143 000. — Hålkortsmaskinerna på statistiska avdelningen har till huvudsaklig del anskaffats under 1952 och 1953. Det handelsstatistiska primärmateriallet, som bearbetas på avdelningen, har sedan dess successivt vuxit, bl. a. genom tillkomsten av den nya tulltaxan. Vissa maskiner har härigenom blivit alltför hårt belastade, vilket haft till följd att fel ofta uppkommit på dem. För att undvika detta i fortsättningen föreslår styrelsen, att den nuvarande maskinparken utökas genom förhyrning av en sorteringsmaskin och en tabulator. Årshyran för en begagnad sorteringsmaskin och för en begagnad tabulator utan summakortstansmaskin uppgår till 3 000 resp. 15 000 kronor. Styrelsen hemställer därför, att delposten för nästa budgetår uppföres med avrundat 160 000 (+ 17 000) kronor.

Departementschefen

Under delposten till övriga expenser räknar jag med ett belopp av 2 190 000 (+ 130 000) kronor, varav för städning och renhållning 850 000 (+ 30 000) kronor, för skrivmateriel m. m. 350 000 (— 20 000) kronor, för telegram, telefon och annonsering 690 000 (+ 40 000) kronor, för möbler och maskiner 250 000 (+ 80 000) kronor samt för bokinköp oförändrat 50 000 kronor. Den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till beklädnad och bevapning torde med hänsyn till belastningen böra bestämmas till 200 000 (— 50 000) kronor. I övrigt anser jag mig böra biträda generaltullstyrelsens förslag.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 7 719 000 (+ 146 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande omkostnadsstat för tullverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Omkostnadsstat

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	230 000
2. Reseersättningar, förslagsvis	1 540 000
3. Expenser, förslagsvis	3 140 000
4. Publikationstryck, förslagsvis	197 000
5. Särskilda utgifter	4 000
6. Övriga utgifter, förslagsvis	2 608 000
Summa kronor	7 719 000

b) till *Tullverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 719 000 kronor.

[38] 4. Tullverket: Anskaffning av viss materiel

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	650 000	427 205
1959/60 (statsliggaren s. 453)	600 000	
1960/61 (förslag)	500 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att för anskaffning av viss materiel för tullverket måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 640 000 kronor.

1. Större motorbåtar	510 000
2. Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.	70 000
3. Radioanläggningar	60 000
	640 000

Motiv

1. *Större motorbåtar*. Sedan Kungl. Maj:t bemyndigat arbetsmarknadsstyrelsen att, i de fall rådrum erfordrades för omplacering av arbetskraft vid företag, som förutskickade permitteringar i större omfattning, utlägga beställningar hos dylika företag, har generaltullstyrelsen efter framställningar från arbetsmarknadsstyrelsen utlagt beställningar avseende nybyggnad av en tullracerbåt och ombyggnad av en minsvepare till tullkryssare. För ändamålet erforderliga medel skall av arbetsmarknadsstyrelsen ställas till generaltullstyrelsens förfogande. Härigenom kommer en före ingången av budgetåret 1959/60 uppkommen eftersläpning i fråga om båtanskaffningen att i någon mån utjämnas.

Beträffande den fortsatta anskaffningen av större motorbåtar erinrar styrelsen om vad som anfördes i statförslaget för budgetåret 1959/60 (se 1959: VII ht s. 60). Enligt av Kungl. Maj:t fastställd fördelningsplan för det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget har medel avsetts för nybyggnad av två tullracerbåtar. F. n. föreligger härigenom ett underskott av minst två större båtar. Enligt planen för nybyggnad av båtar såsom ersättning för föråldrad båtmateriel skulle under nästa budgetår böra anskaffas ytterligare tre till fyra större båtar. För att även under nästa

budgetår i görligaste mån begränsa utgifterna under detta anslag föreslår styrelsen, att anskaffningen av dylika båtar inskränkes till nybyggnad av två tulljakter eller större tullracerbåtar för en kostnad av sammanlagt omkring 450 000 kronor samt en tullracerbåt av mindre typ för en kostnad av omkring 60 000 kronor.

2. *Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.* Kostnaden härför har beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår, 70 000 kronor. Genom en fortsatt ökning av bilbeståndet möjliggöres bilbevakning vid ytterligare några större tullkamrar, vilket medför en minskning av personalbehovet.

3. *Radioanläggningar.* Utbyggnad av radiosambandsnätet ingår även som ett led i rationaliseringen av bevakningsarbetet. För detta ändamål äskar styrelsen samma belopp som för innevarande budgetår, 60 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till önskvärdheten av en begränsning av de offentliga investeringarna torde anslaget böra uppföras med ett till 500 000 kronor reducerat belopp. Såsom tidigare skett, bör Kungl. Maj:t sedermera efter förslag av styrelsen fastställa dispositionsplan för anslaget med beaktande av då föreliggande omständigheter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av viss materiel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[39] 5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 358 000	1 943 511
1959/60 (statsliggaren s. 453)	2 242 800	
1960/61 (förslag)	2 289 200	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 59 700 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	+ 3 514
b) 1 förste byråsekreterare Ag 21—Ae 21	—
c) 1 assistent Ag 13/Ag 19—amanuens Af 13/Ae 19	—
2. Personalförändringar	
a) 1 assistent Ae 15—kanslist Af 9/Ae 13	— 3 137
b) arvode till juridiskt biträde—arvode till sakkunniga	— 400
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar, m. m.	+ 34 023
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 25 700
	+ 59 700

Motiv

1. a) Ifrågavarande tjänsteman är föreståndare för avdelningen för tekniska ärenden inom styrelsens andra byrå. Han har vidare att behandla tekniska ärenden avseende hela verket. I hans åligganden ingår att självständigt leda och övervaka de olika leden i den kontrollverksamhet som åvilar byrån. Styrelsen nämner särskilt de ur teknisk-industriell synpunkt betydelsefulla göromålen med denatureringsärenden och ärenden rörande kontrollen vid spritfabriker och övriga brännerier. På befattningshavaren ställs härvid särskilda krav i förhållandet till industriidkare och tekniker, gentemot vilka han har att företräda statsverket. Han har vidare att avge de utlåtanden som ligger till grund för kontrollstyrelsens yttranden i frågor rörande olovlig brännvinstillverkning. Styrelsen understryker slutligen, att nya arbetsuppgifter numera tillförts tjänsten inom konsumtionsbeskattningens område. Härigenom har styrelsen kunnat göra besparingar, enär annan expertis inte behövt anlitas. Styrelsen anser, att arbetsuppgifterna motiverar, att tjänsten uppflyttas till Ao 26.

b) Innehavaren av tjänsten, som inrättades den 1 juni 1957, biträder byrådirektören på juridiska avdelningen med ledning av avdelningens arbete. Styrelsen framhåller, att arbetsuppgifterna är av stadigvarande natur, varför tjänsten bör inrättas som extra ordinarie.

c) Sedan kontrollstyrelsen erhållit medgivande att fr. o. m. den 1 juli 1959 från lokalförvaltningen till styrelsen överflytta två assistenter för kontroll av allmän energiskatt, har kostnaderna för deras avlöning överförts från lokalförvaltningens till styrelsens anslag. Assistenterna är placerade i högst Ag 15. Då en av dem är civilekonom, anser styrelsen, att tjänsten bör likställas med styrelsens övriga amanuensbefattningar.

2. a) Innehavaren av en befattning som assistent i Ae 15 vid avdelningen för varuskatt på choklad och konfektyrvaror kommer att avgå med pension vid utgången av januari månad 1961. Befattningen avses vid nämnda tidpunkt bli utbytt mot en befattning i Af 9. Härigenom uppnås en besparing på avlöningsanslaget.

b) I anslaget är för budgetåret 1959/60 beräknat 2 400 kronor för arvode till juridiskt biträde. Då de skäl som på sin tid föranledde upptagandet av detta arvode i styrelsens stat inte längre är för handen, föreslår styrelsen, att arvodet — som nu i sin helhet utgår till en utanför styrelsen stående jurist — indras. I stället bör till styrelsens förfogande ställas ett belopp av 2 000 kronor att i förekommande fall användas för anlitande av särskild expertis inom olika områden.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte kunnat biträda förslaget om uppflyttning av tjänsten som byrådirektör i Ao 24 på avdelningen för tekniska ärenden.

Departementschefen

Av de föreslagna tjänsteförändringarna tillstyrker jag förslagen om extra-ordinariesättning av förste byråsekreterartjänsten samt omvandling av en tjänst som assistent till amanuens tjänst i reglerad befordringsgång. Vidare torde en assistenttjänst böra utbytas mot tjänst som kontorist i Ae 9. Jag har slutligen inte något att erinra mot att styrelsen får disponera 2 000 kronor för att anlita experter.

Med hänsyn till belastningen på anslaget under det sistförflutna budgetåret anser jag mig inte behöva räkna ytterligare medel för automatiska lönegrads- och löneklassförändringar samt därå belöpande kostnader för rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Beträffande de automatiska utgiftsförändringarna i övrigt torde till det av styrelsen äskade beloppet böra läggas 35 700 kronor motsvarande 1959 års höjning av statstjänstemännens löner.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 730 000 (— 30 100) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 1 183 000 (+ 18 000) kronor;
rörligt tillägg 337 900 (+ 33 600) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 38 300 (+ 24 900) kronor.

Anslaget torde alltså böra beräknas till 2 289 200 (+ 46 400) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för kontrollstyrelsen gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	730 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 183 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	337 900
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	38 300
Summa kronor	2 289 200

c) till *Kontrollstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 289 200 kronor.

[40] 6. *Kontrollstyrelsen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	222 000	268 541
1959/60 (statsliggaren s. 454)	239 800	
1960/61 (förslag)	265 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 25 200 kronor.

	Ökning
1. Sjukvård	3 200
2. Övriga expenser	20 000
3. Publikationstryck	2 000
	25 200

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1958/59 11 268; anslag 1959/60 4 800. — Anslagsposten har visat sig otillräcklig och bör därför utökas till tidigare anvisat belopp, 8 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1958/59 233 859; anslag 1959/60 194 600. — På grund av styrelsens alltmer växande verksamhet, bl. a. beroende på ökning av antalet skattskyldiga, har särskilt utgifterna för skrivmateriel, papper, blankettryck o. dyl. stigit kraftigt. En viss prisstegring synes också ha bidragit till kostnadsökningen, som uppgick till närmare 20 000 kronor under budgetåret 1958/59. Med hänsyn härtill och då styrelsen inte ser någon möjlighet att nedbringa utgifterna inom anslagsposten, föreslås en höjning med 20 000 kronor.

3. *Publikationstryck.* Utgift 1958/59 5 749; anslag 1959/60 6 000. — Då det för budgetåret 1959/60 anvisade beloppet visat sig otillräckligt för den publikationsverksamhet som åligger kontrollstyrelsen, föreslås en höjning till 8 000 kronor.

Departementschefen

Kontrollstyrelsens förslag till medelsanvisning kan jag godta. Anslaget bör således beräknas till 265 000 (+ 25 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

[41] 7. Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 297 500	2 108 892
1959/60 (statsliggaren s. 454)	2 286 000	
1960/61 (förslag)	2 376 500	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 65 900 kronor.

1. Tjänsteförändringar

	Ökning eller minskning
a) 4 överkontrollörer Ae 21—Ao 21	—
4 kontrollörer Ae 19—Ao 19	—
b) 1 assistent Ag 15/Ag 19—Ae 15/Ae 19	—
c) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	—

	Ökning eller minskning
2. Kontrollen av utskänkningsskatten	+ 9 000
3. Kontrollen över brännvinstillverkningen	— 3 000
4. Kontrollen över maltdryckstillverkningen	+ 5 000
5. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar, m. m.	+ 35 400
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 19 500
	+ 65 900

Motiv

1. a) Styrelsen upprepar sin i statskrivelserna för budgetåren 1952/53—1959/60 gjorda hemställan om ordinariesättning av vissa överkontrollörs- och kontrollörstjänster (se senast 1959: VII ht s. 66). Styrelsen erinrar om att antalet ordinarie tjänster vid lokalförvaltningen i 19 lönegraden och högre f. n. utgör fem och antalet icke-ordinarie 20. Vidare hänvisar styrelsen till den långa tid många av de berörda befattningshavarna innehåft stats-tjänst.

b) Vid distriktskontoret i Göteborg uppehåller f. n. en civilekonom en befattning som assistent i Ag 15. Styrelsen anser, att tjänsten bör jämställas med de övriga tjänsterna vid lokalförvaltningen för assistenter i reglerad befordringsgång, vilka är inrättade som extra ordinarie tjänster.

c) Vid ingången av budgetåret 1960/61 beräknas ett biträde bli befordrat till ordinarie tjänst enligt grunderna för den reglerade befordringsgången. Ett belopp, motsvarande lönen till ett biträde i löneklass 6 på 4-ort, föreslås överfört från icke-ordinarieposten till ordinarieposten.

2. Styrelsens bidrag till Nya systemaktiebolagets lönekostnader för dess intendents medverkan vid utskänkningsskattekontrollen har för ettvarvt av budgetåren 1958/59 och 1959/60 beräknats till 70 000 kronor. Lönekostnaderna för 1958/59 uppgick emellertid till 73 590 kronor och kommer att öka ytterligare under innevarande budgetår. Med anledning härav föreslår styrelsen, att bidraget för budgetåret 1960/61 höjes till 79 000 kronor.

3. Genom fortsatta åtgärder för rationalisering av kontrollen vid lantbruksbrännerierna beräknas en besparing på ca 10 000 kronor bli möjlig på arvodesposten. Eftersom brännvinstillverkningen emellertid beräknas nedgå, kommer kontrollkostnadsbidrag att inflyta med minskat belopp. Styrelsen föreslår därför, att posten till särskilda uppbördsmedel nedräknas med 7 000 kronor.

4. På grund av kontinuerlig minskning av antalet bryggerier, som tillverkar lättöl, minskas det belopp, varmed kontrollkostnadsbidrag inflyter. Den med anledning härav minskade inkomsten på posten till särskilda uppbördsmedel beräknas till 5 000 kronor.

Departementschefen

Kontrollstyrelsens förslag till tjänsteförändringar finner jag mig böra biträda. Till de av styrelsen redovisade automatiska utgiftsförändringarna torde böra läggas 24 600 kronor motsvarande 1959 års höjning av statstjänstemännens löner.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 328 800 (+ 178 600) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 130 000 (— 10 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 145 500 (— 139 600) kronor;
 rörligt tillägg 248 700 (+ 30 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 29 500 (+ 19 500) kronor;
 sjukvård m. m., oförändrat 2 000 kronor;
 reseersättningar, oförändrat 524 000 kronor;
 expenser, oförändrat 63 000 kronor;
 övriga utgifter, oförändrat 8 000 kronor;
 kontrollkostnadsbidrag m. m. 103 000 (— 12 000) kronor.

Anslaget torde sålunda böra beräknas till 2 376 500 (+ 90 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kontrollstyrelsens lokalförvaltning gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) till *Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 376 500 kronor.

[42] 8. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 709 000	1 590 157
1959/60 (statsliggaren s. 456)	1 685 000	
1960/61 (förslag)	1 730 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 81 600 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Reglerad befordringsgång för stämpingsbiträden	+ 3 212
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 myntdirektör Bo 4—Bo 5	+ 2 534
b) 1 ingenjör Ae 19—Ae 21	+ 1 253
c) 1 gravörbiträde Ae 5—Ae 6	+ 648
d) 1 stämpingsbiträde Ae 5—Ae 6	+ 547
e) 2 stämpingsbiträden Ae 6—Ae 7	+ 1 282

	Ökning eller minskning
3. Personalförändringar	
a) 1 förste ingenjör Ao 23	+ 26 251
b) 4 stämplingsbiträden Af 1/Ae 5	+ 37 381
c) 1 kontorsbiträde Af 1/Ae 5	+ 9 345
d) uppräknig av delposten till extra arbetshjälp på kontrollavdelningen	+ 4 000
e) indragning av	
1 byråsekreterare Ae 19	— 18 695
arvode till en förste ingenjör	— 13 100
4. Automatiska förändringar	
a) löneklassförändringar, m. m.	+ 1 464
b) rörligt tillägg	+ 15 260
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 10 218
	+ 81 600

Motiv

1. Med hänsyn till de i proposition nr 152 år 1959 angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m. framförda principiella synpunkterna på frågan om löneställningen för teknisk biträdespersonal hemställer mynt- och justeringsverket, att tre extra ordinarie och tre extra stämplingsbiträden i A 4, varav ett avsett för in- och uppackning, på avdelningen för kontroll av ädelmetaller inplaceras i befordringsgången Af 1—Ae 3—Ae 5. Ifrågavarande biträden beordras i mån av behov till packnings-, stämplings- och laboratorieuppgifter, oavsett sin huvudsakliga sysselsättning, men synes enligt verket gemensamt böra rubriceras som stämplingsbiträden.

2. a) Under förutsättning att utredningen om myntverkets organisation inte kommer att föranleda väsentlig ändring i myntdirektörens åligganden föreslås, att dennes tjänst vid en eventuell lönereglering uppflyttas till Bo 5 eller för överdirektör vid sådan reglering gällande ny lönegrad.

b) Under återopande av tidigare anförda skäl (se senast 1959: VII ht s. 68) hemställer ämbetsverket ånyo om höjning av en tjänst som ingenjör i Ae 19 till Ae 21.

c)—e) Vid bifall till förslaget om reglerad befordringsgång till Ae 5 för stämplingsbiträden (punkt 1.) finner ämbetsverket motiverat, dels att de båda stämplingsbiträdena i Ae 6 på avdelningen för kontroll över ädelmetaller, vilka anförts de mest kvalificerade uppgifterna — att övervaka och fördela arbetet samt undervisa och vägleda nyanställda — alltjämt bör placeras två lönegrader högre än sagda stämplingsbiträden, dels att stämplingsbiträdet i Ae 5 på avdelningen för mått och vikt och gravörbiträdet i samma lönegrad på gravörverkstaden placeras i Ae 6.

3. a) Genom sitt inträde i den internationella organisationen för legal metrologi har Sverige åtagit sig vissa samordnande uppgifter mellan de sta-

ter som tillhör organisationen för att åstadkomma enhetliga metoder för mätning och vägning m. m., i syfte att vissa tekniska hinder för friare handel inom Europa undanröjes. Detta internationella samarbete för att uppnå enhetliga vägnings-, mättnings- och justeringsmetoder, vilket enligt verket kommer att ge påtagliga fördelar för landet, erfordrar en personalförstärkning på avdelningen för mått och vikt. Oavsett detta nya arbetsområde anses en sådan nödvändig på grund av att arbetsuppgifterna blivit mer komplicerade genom tillkomsten av nya vågkonstruktioner och mätapparater. Även rekryteringssvårigheter åberopas. Med hänsyn till arbetets kvalificerade natur bör den nya tjänsten placeras som förste ingenjör i Ao 23. Som kompetensvillkor föreslås fil. kand. eller fil. mag. examen med godkända vitsord i matematik och fysik eller civilingenjörsexamen.

b) och d) Ämbetsverket framhåller, att antalet kontrollstämplade ädelmetallarbeten under senare år nästan fördubblats. Till följd härav kan den fast anställda personalen inte ens med hjälp av extra anställda med önskvärd snabbhet kontrollbehandla från utlandet inkomna ädelmetallarbeten. Detta medför leveransförseningar, som skapar missnöje hos försäljare och främst importörer, vars kassarabatt äventyras. En personalförstärkning betraktas därför av verket som ofrånkomlig. Den ökade arbetsvolymen motiverar ett tillskott av ytterligare fyra stämpplingsbiträden samt 4 000 kronor för extra arbetshjälp. Stämpplingsbiträdena föreslås inplacerade i reglerad befordringsgång enligt äskandet under punkten 1.

c) På avdelningen för kontroll av ädelmetaller yrkas en kontorsbiträdestjänst för att avbörda kanslibiträdet toppbelastningen i faktureringsarbetet samt kansliskrivaren vissa skrivgöromål. Verket framhåller, att antalet fakturor sedan budgetåret 1950/51 ökat med 51 procent och fakturerat belopp med 91 procent samt att tillfällig arbetskraft erfordrats de tre senaste årens höstmånader för faktureringen. Även kansliskrivarens uppgifter har senare år krävt regelbundet övertidsarbete.

e) Byråsekreteraren uppnår med utgången av september månad 1960 pensioneringsperiodens övre gräns. Någon ersättare för honom är inte avsedd att antas. För budgetåren 1958/59 och 1959/60 har medel anvisats för anställande av en pensionerad förste ingenjör på avdelningen för mått och vikt. Denne är sysselsatt med korrektionsbestämning av areometernormaler och beräkning av kompletterande tabeller till den kommande areometerförordningen. Arbetet beräknas vara slutfört den 1 juli 1960.

Departementschefen

Jag vill inledningsvis erinra om att 1955 års myntverksutredning den 18 december 1959 avlämnat sitt betänkande (stencilerat). Utredningen har däri föreslagit, att mynt- och justeringsverkets nuvarande arbetsuppgifter och organisation t. v. skall förbli oförändrade. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en ingenjörstjänst i Ae 19

omändras till tjänst som förste ingenjör i Ae 21. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag inte biträda.

Verkets hemställan om att inrätta en tjänst som förste ingenjör i Ao 23 kan jag inte tillstyrka. Personalförstärkningen på avdelningen för kontroll av ädelmetaller anser jag kunna bestämmas till en kontorsbiträdestjänst samt fyra stämplingsbiträdestjänster. Lönegradsplaceringen av sistnämnda tjänster torde prövas i annat sammanhang.

Med godtagande av verkets äskanden i övrigt under anslaget beräknar jag detta sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 375 600 (— 11 200) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 88 900 (+ 300) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 440 600 (+ 25 100) kronor;
rörligt tillägg 142 400 (+ 20 100) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 16 300 (+ 10 700) kronor;
avlöningar till förmän och arbetare, oförändrat 666 200 kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 1 730 000 (+ 45 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för mynt- och justeringsverket gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	375 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	88 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	440 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	142 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 300
6. Avlöningar till förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i> ...	666 200
Summa kronor	1 730 000

c) till *Mynt- och justeringsverket*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 730 000 kronor.

[43] 9. Mynt- och justeringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	184 400	168 251
1959/60 (statsliggaren s. 457)	186 400	
1960/61 (förslag)	190 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	900
2. Övriga expenser	1 100
	2 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1958/59 3 538; anslag 1959/60 3 700. — Med hänsyn till belastningen, höjda resekostnader och traktamenten samt erforderlig anslagsförstärkning för verkställande av ålagda inspektionsresor äskas en uppräknings med 900 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1958/59 24 999; anslag 1959/60 27 000. — Højningen motiveras med den allmänna prisstegringen, ökade blankettkostnader till följd av ädelmetallimportens stegring, samt större utgifter för skyddskläder genom personalökningen.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget uppräknas med 3 600 kronor. Härav hänför sig 2 000 kronor till verkets äskande under detta anslag och 1 600 kronor till inköp av två skrivbord och en räknemaskin, som verket äskat medel för under nästa punkt.

Anslaget skulle alltså uppföras med 190 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[44]10. Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	9 000	6 218
1959/60 (statsliggaren s. 458)	45 000	
1960/61 (förslag)	25 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 26 700 kronor.

Motiv

Avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer. Då verkets maskin för gravering av namninskrifter på medaljer visat sig olämplig genom att förorsaka gravören allvarlig yrkesskada, äskas 3 500 kronor för anskaffning av ny graveringsmaskin.

Avdelningen för mått och vikt. Mätapparater för eldfarliga oljor med mycket hög kapacitet, som alltmer kommit i bruk, måste enligt givna justeringsföreskrifter provas med stora genomströmmande volymer, framhåller verket. Stora svårigheter, innebärande bl. a. risk för felmätningar, uppstår genom att justerarnas arbetslikare inte har tillräcklig kapacitet. Verket hemställer därför om 19 000 kronor för anskaffning till envar av de fem distriktsgrupperna av en sats likare på 500 resp. 1000 liter.

Varje justeringsdistrikt disponerar f. n. endast 4 st. vikter om tillsammans 200 kg, vilket enligt verket förorsakar, att tareringsförfarande ofta får användas vid justering. För att minska därigenom uppkommen tidsutdräkt och öka noggrannheten bör justerarna förses med flera belastningsvikter. För anskaffning av sex vikter per distrikt erfordras 13 200 kronor.

Avdelningen för kontroll av ädelmetaller. Ämbetsverket begär 2 150 kronor för inköp av en våg med direkt avläsning på optisk skala, varigenom invägningsförfarandet vid proveringar betydligt underlättas.

För uträkning av kontrollstämplingsavgifter för guld måste decigramtalet multipliceras med 1,5. Denna operation skulle i hög grad förenklas, anser verket, genom övergång från handvevad till elektrisk räknemaskin. Kostnaden för en sådan uppgår till 2 330 kronor.

En från tullverkets sida gjord framställning om förvärv av två skrivbord för 657 kronor avsedda för tullavdelningens rum på mynt- och justeringsverket tillstyrkes av ämbetsverket.

Kamerala avdelningen. Ett anslag av 900 kronor äskas för utbyte av en äldre försliten adderingsmaskin.

Kostnaderna för här begärd materiel uppgår till 41 737 kronor. På anslaget finns emellertid en obunden reservation om 15 037 kronor. Verket hemställer om att få ta i anspråk denna för de nu föreslagna inköpen. Den erforderliga medelsanvisningen för nästa budgetår skulle därför uppgå till 26 700 kronor.

Departementschefen

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 oktober 1959 medgivit inköp av den begärda gravyrmaskinen redan under innevarande budgetår. Vidare har jag under närmast föregående anslag beräknat 1 600 kronor för ändamål, vartill medel äskats under denna punkt. Verkets hemställan i övrigt tillstyrker jag. Anslaget skulle alltså uppföras med avrundat 25 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[45] 11. Statens justerare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	740 000	711 928
1959/60 (statsliggaren s. 458)	768 000	
1960/61 (förslag)	799 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 73 800 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
2 justerare Ae 19	42 710
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar, m. m.....	10 649
b) rörligt tillägg	11 920
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	8 521
	73 800

Motiv

1. I sina petita för budgetåren 1958/59 och 1959/60 hemställde verket om förstärkning av justerarpersonalen med fem tjänster. Hittills har medel anvisats för sammanlagt tre justerare i Ae 19. Med hänvisning till tidigare motivering (se senast 1959: VII ht s. 73) äskas medel för ytterligare två justerare i Ae 19.

Departementschefen

Jag anser mig inte kunna tillstyrka någon utökning av antalet justerartjänster i Ae 19.

Med godtagande av verkets uppskattning av de automatiska förändringarna beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till icke-ordinarie personal 676 900 (+ 8 900) kronor;

rörligt tillägg 108 700 (+ 13 500) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 13 400 (+ 8 600) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 799 000 (+ 31 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens justerare, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...	676 900
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	108 700
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 400
	Summa kronor 799 000

b) till *Statens justerare: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 799 000 kronor.

[46] 12. Statens justerare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	107 000	100 103
1959/60 (statsliggaren s. 459)	114 000	
1960/61 (förslag)	115 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 3 000 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	2 000
2. Övriga expenser	1 000
	3 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1958/59 64 788; anslag 1959/60 73 000. — Med hänsyn till höjningen av resekostnader och traktamenten samt förslaget om inrättande av två nya justerartjänster föreslås posten uppräknad till 75 000 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1958/59 30 242; anslag 1959/60 34 400. — Förningen Statens justerare har hemställt om inköp av skyddsbeklädnad åt justerare och biträdande justerare, enär dessa tjänstemän är sysselsatta med smutsande arbete. Verket biträder denna hemställan. För detta ändamål samt för nödvändig förnyelse av inventariebeståndet ävensom under åberopande av den allmänna prisstegringen äskas en ökning av delposten med 1 000 kronor.

Departementschefen

Mynt- och justeringsverkets uppskattning av anslagsbehovet under expensposten kan jag biträda. Däremot är jag inte beredd att tillstyrka ökad medelsanvisning för reseersättningar. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 115 000 (+ 1 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens justerare: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[47] 13. Riksskattenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	417 000	404 019
1959/60 (statsliggaren s. 459)	442 100	
1960/61 (förslag)	709 900	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 17 900 kronor.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar	
2 byrådirektörer Ag 26—Ae 26	—
2. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar, m. m.....	6 080
b) arvodeshöjningar m. m.	720
c) rörligt tillägg	6 800
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	4 300
	17 900

Motiv

1. Stadigvarande behov föreligger av de båda byrådirektörstjänsterna på riksskattenämndens kontrollbyrå. Tjänsterna bör därför extraordinarie-sättas.

Departementschefen

I den av 1959 års riksdag bifallna propositionen nr 162 med förslag till allmän varuskatt, m. m. förutsattes en organisatorisk förstärkning av riksskattenämnden med sex ledamöter, en byråchef i Be 1, två byrådirektörer, en i Ae 26 och en i Ag 26, en förste byråsekreterare i Ae 21 samt tre kontorsbiträden. Därjämte förutsågs ett behov av särskilda arvodesavlönade föredragande. De totala kostnaderna för dessa personalförstärkningar uppskattade jag till 250 000 kronor. Detta belopp bör nu upptas i avlöningsstaten.

Vad angår nämndens äskande för nästa budgetår godtar jag såväl förslaget om tjänsteförändringar som uppskattningen av de automatiska kostnadsökningarna.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 119 700 (+ 1 000) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 79 400 (+ 34 400) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 426 300 (+ 195 700) kronor;
rörligt tillägg 75 400 (+ 29 800) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 9 100 (+ 6 900) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 709 900 (+ 267 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för riksskattenämnden gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	119 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	79 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	426 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	75 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 100
Summa kronor	709 900

c) till *Riksskattenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 709 900 kronor.

[48] 14. Riksskattenämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	60 000	38 686
1959/60 (statsliggaren s. 460)	62 300	
1960/61 (förslag)	81 700	

Riksskattenämnden föreslår, att anslaget minskas med 600 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 400
2. Bränsle, lyse och vatten	— 1 000
	— 600

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1958/59 1 511; anslag 1959/60 800. — Med hänsyn till belastningen föreslås en ökning av posten med 400 kronor.

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1958/59 891; anslag 1959/60 4 000. — Anslagsposten torde kunna nedräknas med 1 000 kronor på grund av minskade utgifter för ändamålet.

Departementschefen

Riksskattenämndens uppskattning av medelsbehovet under anslaget biträder jag. Härutöver torde emellertid i enlighet med de beräkningar som redovisats i den av 1959 års riksdag bifallna propositionen nr 162 med förslag till förordning om allmän varuskatt m. m. ytterligare 20 000 kronor böra anvisas för ökade omkostnader efter genomförandet av den under föregående punkt berörda personalförstärkningen hos nämnden.

Anslaget skulle sålunda uppföras med totalt 81 700 (+ 19 400) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksskattenämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 81 700 kronor.

[49] 15. **Avsättning till bankinspektionens fond.** De intäkter som inflyter på inkomsttiteln Bidrag till bank- och fondinspektionen bör över tre särskilda avsättningsanslag under sjunde huvudtiteln omföras till bankinspektionens fond, fondinspektionens fond och jordbrukskassetillsynens fond. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår upptas med 370 000 (+ 15 000) kronor till bankinspektionens fond, 55 000 (+ 10 000) kronor till fondinspektionens fond och oförändrat 100 000 kronor till jordbrukskassetillsynens fond. Beträffande de båda sistnämnda anslagen återkommer jag i det följande. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

[50] 16. **Avsättning till fondinspektionens fond.** Med åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

[51] 17. **Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond.** Med hänvisning till vad som anförts under avsättningsanslaget till bankinspektionens fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[52] 18. **Avsättning till sparbanksinspektionens fond.** Detta anslag är avsett för omföring av det belopp som inflyter på inkomsttiteln Bidrag till sparbanksinspektionen. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 350 000 kronor.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats till 370 000 (+ 20 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

[53] 19. **Revision av sparbankernas förvaltning.** Från detta anslag skall täckas av länsstyrelserna förskottsvis bestridda kostnader avseende ersättning till revisorer och ombud, vilka förordnats enligt 81 § eller 82 § 1 mom. lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker. För uppbörd av sparbankernas bidrag till dessa kostnader är på riksstatens inkomstsida upptaget en motsvarande inkomsttitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 400 000 kronor. Enligt sparbanksinspektionens till riksräkenskapsverket ingivna beräkningar torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 410 000 kronor.

Med godtagande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

[54] 20. Stämpelomkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	925 000	998 642
1959/60 (statsliggaren s. 465)	965 000	
1960/61 (förslag)	1 020 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknas postverkets direkta stämpelomkostnader för år 1960 till 367 000 kronor samt personalkostnaderna och andra indirekta kostnader för handhavandet av stämpelväsendet till 618 000 kronor. Sammanlagt uppskattas verkets stämpelomkostnader sålunda till 985 000 (+ 55 000) kronor. Från anslaget bör även anvisas medel för att bestrida bank- och fondinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknar jag oförändrat 35 000 kronor. Anslaget skulle alltså för nästa budgetår uppföras med 1 020 000 (+ 55 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 020 000 kronor.

[55] 21. Kostnader för årlig taxering m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	17 500 000	13 602 979
1959/60 (statsliggaren s. 465)	17 000 000	
1960/61 (förslag)	17 000 000	

Beträffande de utgiftsändamål som tillgodoses från förevarande anslag vill jag hänvisa till vad jag anfört i 1959 års statsverksproposition (VII ht s. 79).

Såsom ersättningar till ordförande och kronoombud i taxeringsnämnder för medverkan i arbetet med inkomst- och förmögenhetstaxeringen under år 1959 har Kungl. Maj:t ställt till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande ett sammanlagt belopp av 10 341 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande ersättningar för år 1958 innebar en ökning med 34 500 kronor. Härutöver har länsstyrelserna bemyndigats att enligt av Kungl. Maj:t angivna grunder utbetala ersättningar till sådana konsulenter, som övergångsvis fortfarande finnes, innan den nya taxeringsorganisationen genomförts i full utsträckning. Vidare har Kungl. Maj:t anvisat sammanlagt 2 716 000 kronor som gottgörelse till städer med egen uppbördsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. taxeringsför-

ordningen samt bidrag till kostnader för dessa städers medverkan enligt 16 § 2 mom. samma förordning.

Några mera väsentliga förändringar i fråga om nu berörda ersättningar och bidrag kan f. n. inte förutses för budgetåret 1960/61. Ej heller torde övriga ändamål, som hittills tillgodosetts under anslaget, föranleda några större förändringar i anslagsbelastningen.

Införandet av den allmänna varuskatten kommer emellertid att medföra ökad belastning på förevarande anslag i form av dels ersättningar till ordförandena i taxeringsnämnderna m. fl. och till städerna med egen uppbördsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet, dels vissa blankettkostnader och andra expenser. Dock kommer endast sistnämnda kostnader att påverka anslaget under nästkommande budgetår; medelsåtgången beräknar jag till högst 100 000 kronor.

Vidare skall enligt den av 1959 års riksdag godkända propositionen nr 175 ordförandena i de lokala taxeringsnämnderna i Stockholm delta i arbetet med beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension. Ifrågakommande ersättningar härför torde böra utbetalas från förevarande anslag. Då emellertid tilläggspensioneringen skall bära sina egna kostnader, torde anslaget, därest kostnader uppkommer under nästa budgetår, få i särskild ordning gottgöras ett mot sagda ersättnings svarande belopp. Någon ökad belastning på anslaget skulle sålunda inte uppkomma härigenom.

Därest några kostnader skulle uppkomma för förberedelse av allmän fastighetstaxering år 1962, torde dessa kostnader få bestridas från förevarande anslag.

Under hänvisning till det sagda och med beaktande av att ersättningar och gottgörelser för kommunal medverkan i taxeringsarbetet för år 1958 till ett totalt belopp av 2 510 000 kronor genom förskjutning i utbetalningarna kommit att belasta först innevarande budgetårs anslag, varigenom nettoutgiften för budgetåret 1958/59 blivit i motsvarande mån för låg, beräknar jag anslaget för budgetåret 1960/61 till ett oförändrat belopp av 17 000 000 kronor. Jag vill härvid, liksom jag tidigare gjort, erinra om att medelsbehovet under anslaget endast kan beräknas uppskattningsvis så länge närmare erfarenhet saknas av den nya taxeringsorganisationens inverkan på anslagsbelastningen.

Alltså hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kronor.

[56] 22. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	7 800 000	8 027 209
1959/60 (statsliggaren s. 467)	7 400 000	
1960/61 (förslag)	7 700 000	

Av en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria framgår, att styrelsen under budgetåret 1960/61 torde komma att rekvirera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt och slutlig skatt, som inlämnas till postbefordran tiden 1 november 1959—31 oktober 1960, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt som kommer att inbetalas genom postverket och vissa penninginrättningar under uppbördsåret 1960/61, *dels* för utbetalning genom postanstalterna av överskjutande preliminär skatt tiden november 1960—januari 1961, *dels* ock för uppbörd av fondskatt med ett mindre belopp, ej överstigande 1 000 kronor.

Ersättningen till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden beräknas enligt följande sammanställning.

	Antal	Fastställt å-pris	Kronor
A. Ersättning till postverket			
1. Utsända debetsedlar	9 000 000	0,10	900 000
2. Inbetalningar			
a) genom postanstalter och postgiro- kontorets skatteavdelning	5 000 000	0,52	2 600 000
b) genom penninginrättningar, arbets- givare, länsstyrelser och uppbörds- verk	16 950 000	0,28	4 746 000
c) genom centrala skattekontot	1 000 000	0,73	730 000
3. Restförda poster och förfrågningar ...	1 300 000	0,23	299 000
4. Återbetalningskort	2 400 000	0,51	1 224 000
5. Uppbörd av fondskatt genom postan- stalterna			1 000
Summa postverket tillkommande ersättning			10 500 000
B. Ersättning att utbetalas genom postver- ket till vid skatteuppbörden medverkan- de penninginrättningar			300 000
Summa kronor			10 800 000
Avgår ersättning från städer med egen upp- bördsförvaltning			3 300 000
Nettoutgift			7 500 000

Departementschefen

I proposition nr 162 till 1959 års riksdag med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m. har de årliga kostnaderna för postverkets bestyr med den beslutade skatten angivits till 200 000 kronor. Med godtagande av generalpoststyrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt beräknar jag anslaget till 7 700 000 (+ 300 000) kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 700 000 kronor.

[57] 23. Anmärkningsarvoden

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	25 000	64 245
1959/60 (statsliggaren s. 467)	25 000	
1960/61 (förslag)	15 000	

Från detta anslag bestrids kostnader för anmärkningsarvoden till advokatfiskalerna vid hovrätterna (se 1958: VII ht s. 91). Utgifterna härför kommer efter hand att minska. Den ökade belastningen under föregående budgetår är rent tillfällig. Jag föreslår därför en nedräkning med 10 000 kronor.

Under hänvisning till det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anmärkningsarvoden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.**[58] 1. Ersättning till städerna för mistad tolag**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000 000	30 630 112
1959/60 (statsliggaren s. 467)	31 500 000	
1960/61 (förslag)	32 000 000	

Med hänsyn till beräknad ökning av tullmedlen torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med i runt tal 500 000 kronor och upptas till 32 000 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 000 kronor.

[59] 2. Städers friheter

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	29 402
1959/60 (statsliggaren s. 468)	30 000	
1960/61 (förslag)	30 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Städers friheter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[60] 3. Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 500 000	5 805 646
1959/60 (statsliggaren s. 469) ...	7 400 000	8 400 000 (beräknad)
1960/61 (förslag)	11 000 000	

För lindring av det kommunala skattetrycket utgår statsbidrag åt synnerligt skattetyngda kommuner jämlikt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278).

Enligt denna förordning skall bidragen till kommunerna för visst år fastställas i förväg. De utbetalas numera i huvudsak halvårsvis. Skattelindringsbidrag för år 1959 beviljades 35 kommuner m. fl. till ett sammanlagt

belopp av 6 371 444 kronor. För år 1960 har skattelindringsbidrag beviljats 78 kommuner m. fl. till ett sammanlagt belopp av 10 359 480 kronor, varav ungefär hälften eller 5 175 000 kronor hänför sig till budgetåret 1960/61.

Förklaringen till ökningen med närmare 4 000 000 kronor av utgifterna för skattelindringsbidrag för kalenderåret 1960 jämfört med närmast föregående år är främst att söka i det mer än fördubblade antalet bidragsberättigade kommuner. Denna markanta vidgning av kretsen av bidragsberättigade är i huvudsak förorsakad av en mindre gynnsam utveckling av skatteunderlaget — delvis till följd av minskad sysselsättning under år 1958 — i ett stort antal kommuner, särskilt i Västerbottens, Jämtlands, Gotlands och Blekinge län. På nytillkomna kommuner faller av 1960 års bidrag sålunda omkring 1 700 000 kronor. Den ökade bidragstilldelningen förklaras vidare av den inverkan som 1957 års ortsavdragsreform enligt statsmakternas beslut föregående år bestämdes skola få vid beräkning av skattelindringsbidragen. Beslutet innebar, att bidragsandelen skulle fastställas med ledning av förhållandet mellan resp. kommuners skatteunderlag och medelskatteunderlaget för rikets landskommuner, i båda fallen exkl. det av staten till följd av ortsavdragsreformen tillskjutna skatteunderlaget. Bidragstilldelningen för år 1960 uppskattas till följd av de sålunda beslutade beräkningsgrunderna ha stigit med drygt en miljon kronor. I övrigt beror ökningen av utgifterna för skattelindringsbidrag på att de enligt skattelindringsförordningen beräknade utdebiteringssatserna för år 1960 är högre än för år 1959. Detta sammanhänger bl. a. med att ett flertal skattelindringskommuner — med avtagande stegringstakt i skatteunderlaget — får mindre avräkningslikvider från statsverket under år 1960 än under år 1959. Utdebiteringssatserna påverkas också av automatiska utgiftsökningar såsom högre löne- och pensionskostnader. I detta sammanhang är slutligen att framhålla den ökning av skattelindringsbidragen som en höjning av vederbörande landstings utdebitering för år 1960 medför.

Bestämda hållpunkter för en närmare beräkning av medelsåtgången för det kommande budgetåret föreligger inte. Skäl finnes ej att anta, att skatteunderlagen hos de enskilda skattelindringskommunerna generellt skall komma att visa någon större ökning vid 1960 års taxering. Med hänsyn till den inverkan detta har på avräkningslikviderna från statsverket under år 1961 och därmed även på kommunernas utdebiteringsbehov pekar en överslagsberäkning på grundval av bidragsgivningen för år 1960 mot ett skattelindringsbehov för år 1961 av omkring 11 500 000 kronor, varav hälften eller omkring 5 750 000 kronor kommer att falla på nästa budgetår. Härvid räknas även med en viss ökning av utdebiteringsbehovet för skattelindringskommunerna till följd av stigande utgifter.

Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1960/61 skulle alltså kunna beräknas till $(5\,175\,000 + 5\,750\,000)$ 10 925 000 eller avrundat 11 000 000 (+ 3 600 000) kronor.

Jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål har uppskattats till omkring 300 000 kronor.

Dessa medel redovisas på vederbörande inkomsttitel på riksstatens inkomstsida och påverkar inte de här lämnade uppgifterna om medelsbehov och nettoutgifter.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t liksom under innevarande budgetår må besluta om anvisande från förevarande anslag av medel till kostnader för visst biträde vid den räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning m. m. som sker vid beredningen inom departementet av ärenden rörande skattelindringsbidrag. Från anslaget bör även bestridas kostnaderna dels för skattelindringsnämnden, dels ock för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet och suppleanten för denne liksom även kostnader, som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

[61] 4. Skatteersättning till kommunerna

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	580 000 000	597 585 765
1959/60 (statsliggaren s. 469) ..	610 000 000	618 000 000 (beräknad)
1960/61 (förslag)	595 000 000	

Enligt beslut vid 1957 års riksdag har de kommunala ortsavdragen höjts fr. o. m. år 1958. Som kompensation för den inkomstminskning som kommunerna härigenom åsamkas skall statsbidrag utgå till dem. Under en första övergångstid av tre år — åren 1958—1960 — skall statsbidrag utgå till alla kommuner och då i princip utgöra full kompensation för den av ortsavdragshöjningen föranledda inkomstminskningen. Under de därpå följande fem åren — 1961—1965 — skall statsbidraget successivt minska i flertalet kommuner samt i de beträffande tillgången på skatteunderlag bäst ställda kommunerna helt avvecklas. Frågan om en fortsatt reducering eller avveckling av statsbidraget till de kommuner för vilka bidraget vid 1965 års ingång inte helt indragits prövas av 1958 års skatteutjämningskommitté.

Den provisoriska ersättning i anledning av 1950 års ortsavdragsreform som tidigare utgått till kommunerna (SFS 1951:568) är inarbetad i det nya statsbidraget.

De närmare bestämmelserna på förevarande område återfinnes i kungörelsen den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform.

För innevarande budgetår har till skatteersättning till kommunerna anvisats ett förslagsanslag av 610 000 000 kronor.

Innan jag går närmare in på en beräkning av medelsåtgången för det kommande budgetåret, får jag till behandling uppta det förslag till en snabbarare reducering eller avveckling av ifrågavarande statsbidrag som framlagts av 1958 års besparingsutredning i ett den 6 augusti 1959 avlämnat betänkande med förslag till besparingar inom statsverksamheten. Över besparingsutredningens förslag i nu förevarande hänseende har yttranden avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, statens sakrevision, skattelelindringsnämnden, överståthållarämbetet, som även bifogat ett av Stockholms stadskollegium avgivet yttrande, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, 1958 års skatteutjämningskommitté, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Kooperativa förbundet och Sveriges folkpensionärs riksorganisation. Härjämte har Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges industriförbund avgivit ett gemensamt yttrande.

Gällande bestämmelser

Skatteersättningen till kommunerna är utformad som ett statsbidrag med tillskjutet skatteunderlag. Detta betyder, att staten för varje bidragsår garanterar kommunerna ett visst skatteunderlag, som jämte det skatteunderlag som enligt årets taxering föreligger med tillämpning av de nya ortsavdragen i vanlig ordning deltar i den kommunala repartiseringen. Storleken av statsbidraget är beroende av utdebiteringssatsens storlek och kan liksom denna variera mellan olika år. Härigenom bestämmes statsbidraget för varje år på grundval av ett aktuellt utdebiteringsbehov, sådant detta återspeglar sig i den fastställda utdebiteringssatsen.

Det tillskjutna skatteunderlaget beräknas med utgångspunkt från ett för kommunen fastställt bidragsunderlag. Bidragsunderlaget utgör summan av dels det skatteunderlagsbortfall som uppstod genom ortsavdragsförhöjningen, dels det skatteunderlag som den provisoriska skatteersättningen till kommunerna i anledning av 1950 års ortsavdragsreform beräknats motsvara.

Det tillskjutna skatteunderlaget utgöres för åren 1958—1960 av hela bidragsunderlaget och för åren 1961—1965 av ett i flertalet fall reducerat bidragsunderlag. Reduceringen sker med ledning av vederbörande kommuns relativa skattekraft, d. v. s. efter förhållandet mellan kommunens skattekraft och den genomsnittliga skattekraften i rikets samtliga primärkommuner (medelskattekraften). Tekniskt är systemet så utformat, att det tillskjutna skatteunderlaget — alltefter kommunens relativa skattekraft — skall utgöra viss procent av bidragsunderlaget, på sätt följande skala utvisar.

Bidrags- grupp	Kommunens skattekraft i pro- cent av medelskattekraften	Det' tillskjutna skatteunderlaget nedannämnda bi- dragsår i procent av bidragsunderlaget				
		1961	1962	1963	1964	1965
1	under 60	100	100	100	100	100
2	60 men under 70	100	95	95	90	90
3	70 » » 80	95	90	85	80	75
4	80 » » 90	90	85	75	70	60
5	90 » » 100	90	80	65	55	45
6	100 » » 105	85	70	60	45	30
7	105 » » 110	85	65	50	30	15
8	110 eller däröver	80	60	40	20	—

Besparingsutredningen

Utredningen erinrar om att skatteersättningen för år 1958 i proposition nr 97 till 1957 års riksdag beräknades till 546,8 miljoner kronor. Det belopp som faktiskt utbetalades i skatteersättning för nämnda år uppgick emellertid till 584,5 miljoner kronor. För år 1959 har skatteersättningen stigit till 608,9 miljoner kronor, d. v. s. med 62,1 miljoner kronor mer än som beräknades vid ortsavdragsreformens antagande.

Utredningen har funnit, att statsverkets stegrade kostnader för skatteersättning till kommunerna helt och hållet beror på ej förutsedd höjning i de kommunala utdebiteringarna.

Med utgångspunkt från en på bidragsgrupper verkställd fördelning av skatteersättningen för år 1958 har utredningen framlagt en beräkning enligt nu gällande grunder av skatteersättningens storlek för övriga bidragsår. Därvid beräknas skatteersättningen under vissa angivna förutsättningar komma att successivt nedgå från 608,9 miljoner kronor för bidragsåret 1959 till 262,1 miljoner kronor för bidragsåret 1965. Statsbidraget skulle alltså komma att minska med 346,8 miljoner kronor eller 56,9 procent.

Enligt av utredningen verkställd beräkning skulle den genomsnittliga utdebiteringshöjningen i hela riket från år 1959 till år 1965 till följd av skatteersättningens reducering men under i övrigt oförändrade förhållanden kunna beräknas till 1,14 kronor per skattekrona.

Utredningen har funnit, att den förhållandevis starka, vid ortsavdragsreformens antagande ej förutsedda ökningen av statsverkets ifrågavarande utgifter bör aktualisera en omprövning av gällande statsbidragsgrunder. Därvid har utredningen ansett det i rådande statsfinansiella läge motiverat att föreslå viss begränsning av nämnda utgifter. En justering av skatteersättningen kan enligt utredningens mening åstadkommas antingen genom att statsbidraget fastställas med utgångspunkt från de för år 1957 beslutade utdebiteringssatserna i stället för de för varje år gällande eller genom att skalan, enligt vilken reduceringen skall ske, ändras. Därvid framhåller utredningen följande.

Med anlitande av den först angivna metoden skulle även kommuner med

mycket låg skattekraft, som nödgats höja sina utdebiteringssatser efter år 1957, få vidkännas en minskning av sitt statsbidrag. Dessutom torde ett statsbidrag, som bygger på 1957 års utdebiteringssatser, redan i dagens läge framstå som föråldrat. Metoden att justera skalan för skatteersättningsens reducering skulle medföra, att en minskning av statsbidraget helt kan undvikas för kommuner med mycket låg skattekraft och att statsbidraget för varje år anknytes till ett aktuellt utdebiteringsbehov, sådant detta återspeglas i de fastställda utdebiteringssatserna för de enskilda kommunerna.

Utredningen har ansett sig böra välja sistnämnda metod och i enlighet därmed framlagt förslag till en ny skala. Då metoden likväl medför, att statsverkets kostnader alltså skulle komma att påverkas av höjningar i de kommunala utdebiteringssatserna, är — framhåller utredningen — en avgörande förutsättning för att med metoden nå avsedd besparingseffekt, att dylika höjningar inte inträffar, i vart fall inte i större utsträckning. Utredningen har vidare övervägt att binda den enligt den nya skalan utgående ersättningen till 1959 års utdebiteringssatser men har av olika skäl avstått från att föreslå en sådan åtgärd. Emellertid har utredningen förutsatt att, därest en mera påtaglig ökning i de beräknade kostnaderna för statsverket skulle uppstå till följd av en höjning av den kommunala utdebiteringen, frågan om en bindning av skatteersättningen till visst års skattesatser upptages till övervägande.

Utredningen har förordat följande skala.

Bidragsgrupp	Kommunens skattekraft i procent av medelskattekraften	Det tillskjutna skatteunderlaget nedannämnda bidragsår i procent av bidragsunderlaget				
		1961	1962	1963	1964	1965
1	under 60	100	100	100	100	100
2	60 men under 70	95	95	90	90	85
3	70 » » 80	90	85	80	75	70
4	80 » » 90	85	80	70	60	50
5	90 » » 100	80	70	60	45	30
6	100 » » 110	75	60	45	30	15
7	110 » » 120	70	50	30	15	0
8	120 » » 135	65	40	15	0	0
9	135 » » 150	60	30	0	0	0
10	150 eller däröver	50	20	0	0	0

Enligt den förordade skalan har kommuner med skattekraft överstigande medelskattekraften indelats i fem bidragsgrupper mot f. n. tre. För kommuner med skattekraft överstigande 110 procent av medelskattekraften skulle — liksom vid nu gällande skala — skatteersättningen år 1965 vara helt avvecklad. För de båda högsta (nya) bidragsgrupperna skulle emellertid skatteersättningen bli helt avvecklad redan år 1963. För kommuner med mycket låg skattekraft har — i likhet med vad nu är fallet — någon reducering av det tillskjutna skatteunderlaget inte föreslagits.

Till belysande av förslagens besparingseffekt har utredningen gjort en

sammanställning av skatteersättningens storlek åren 1958—1965 *dels* enligt gällande grunder, *dels* vid en anknytning till 1957 års utdebiterings-satser, *dels* ock enligt det framlagda förslaget. Frånsett det andra alternativet har därvid antagits, att den nuvarande utdebiteringsnivån inte kommer att ändras under bidragsperioden. Sammanställningen ger vid handen, att skatteersättningens storlek skulle bli ungefär densamma enligt utredningens förslag som om ersättningen anknötes till 1957 års utdebiteringssatser. Gentemot nu gällande skala skulle däremot ett genomförande av förslaget medföra en besparing för statsverket för åren 1961—1965 av resp. 62, 69, 73, 54 och 28 miljoner kronor eller sammanlagt 286 miljoner kronor.

Remissyttranden

I inemot hälften av de yttranden, som avgivits över besparingsutredningens ifrågavarande förslag, har detsamma tillstyrkts eller lämnats utan erinran, varvid dock den av utredningen förordade lösningen av föreliggande statsbidragsfråga i vissa yttranden ansetts antingen erfordra ytterligare utredning eller inte utgöra den lämpligaste metoden. I övrigt har förslaget avstyrkts eller föranlett erinringar i olika hänseenden.

Beträffande de remissyttranden, i vilka utredningens förslag tillstyrkes, må följande framhållas.

Statskontoret och *statens sakrevision* tillstyrker förslaget under framhållande av att det inte synes stå i strid med av statsmakterna tidigare gjorda utfästelser till kommunerna. Sakrevisionen hyser dock vissa betänkligheter, då ett genomförande av förslaget i många fall skulle innebära en tämligen illusorisk besparing för den enskilde skattebetalaren, som har att erlægga skatt till såväl stat som kommun. En reservant inom sakrevisionen har anmält avvikande mening och ansett att förslaget borde avstyrkas.

Skattelindringsnämnden, som bedömt förslaget endast ur de synnerligt skattetyngda kommunernas synpunkt, konstaterar att för kommuner, vilkas skattekraft är mindre än 60 procent av medelskatteunderlaget i rikets primärkommuner, bidragsunderlaget år 1965 skulle komma att kvarstå oreducerat även enligt utredningens förslag. Till den angivna gruppen hör samtliga de kommuner som enligt gällande grunder kan erhålla skattelindringsbidrag. Skatteersättningarna till skattelindringskommuner påverkas sålunda inte av utredningens förslag. Den föreslagna snabbare avskrivningen av skatteersättningen för landstingen kan dock givetvis påverka det totala skattetrycket i dessa kommuner. Nämnden har ur skattelindringskommunernas synpunkt funnit sig inte böra göra erinran mot utredningens förslag.

Jämväl länsstyrelsen i Västerbottens län, *Riksförbundet landsbygdens folk* och *Sveriges lantbruksförbund* tillstyrker förslaget med hänsyn till att de ekonomiskt minst bärkraftiga kommunerna inte skulle komma att beröras vid ett genomförande av detsamma.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har i och för sig intet att erinra mot försla-

get men anser det kunna ifrågasättas, huruvida inte statsmakterna bundit sig för ifrågavarande tidsperiod och garanterat kommunerna tillskott enligt gällande grunder till den kommunala utdebiteringen. Inte heller *länsstyrelsen i Gävleborgs län* vill motsätta sig den av utredningen föreslagna ändrade skalan för skatteersättningens reducering. Tillstyrkande yttrande föreligger även från *länsstyrelsen i Västernorrlands län*.

Sveriges akademikers centralorganisation anser i första hand, att skatteersättningen helt bör avskaffas fr. o. m. budgetåret 1960/61. I varje fall bör ersättningen begränsas starkare än besparingsutredningen föreslagit.

I det yttrande som gemensamt avgivits av *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges industriförbund* framhålls som i och för sig rimligt, att ifrågavarande statsbidrag reduceras på sätt utredningen föreslagit. Enligt organisationernas mening kan emellertid den metod, som innebär att statsbidrag utgår med ett i kronor bestämt belopp, anses mera tillfredsställande vid planering av statens framtida inkomster och utgifter än den för närvarande tillämpade metoden.

I ett flertal av de yttranden i vilka utredningens förslag avstyrkes ges uttryck åt uppfattningen att statsmakterna beträffande skatteersättningens storlek får anses ha bundit sig i förhållande till kommunerna under den i förevarande sammanhang aktuella femårsperioden, d. v. s. åren 1961—1965. Särskilt från *kommunförbundens* sida understrykes att kommunernas finansiella läge är ansträngt. Svenska landskommunernas förbund och Svenska landstingsförbundet framhåller vidare, att en reducering av skatteersättningarna skulle leda till ytterligare höjningar i de kommunala utdebiteringarna. — Reservanter inom Svenska stadsförbundet har ansett, att förslaget måste bedömas med hänsyn bl. a. till de alternativ som kan finnas för en förbättring av statsbudgeten. Därvid har en allmän omsättningsskatt diskuterats som ett realistiskt förslag. En sådan skatt skulle emellertid komma att drabba även kommunerna såsom konsumenter. Reservanterna anser olägenheterna av en sådan ytterligare utgift för kommunerna vara så stora, att förslaget om en snabbare avveckling av skatteersättningen till kommunerna måste föredragas framför en allmän omsättningsskatt.

Allmänt framhålls vidare, att den besparing för statsverket som åsyftas med utredningens förslag skulle medföra en övervältring av utgifterna på kommunerna med verkningar som inte varit avsedda vid ortsavdragsreformens genomförande. Då kommunalskatten är proportionell, skulle nämligen ett ökat skatteuttag mest kännbart drabba de mindre inkomstagarna och sålunda motverka syftet med nämnda reform. I flera yttranden understrykes härjämte betydelsen av att utredningens förslag inte bör bedömas enbart ur statsfinansiell synpunkt utan med hänsyn till möjligheten att med den föreslagna metoden påverka samhällsekonomin över huvud, d. v. s. om därigenom skulle kunna åstadkommas någon verklig besparing.

Sistnämnda spörsmål har särskilt uppmärksammats av *Landsorganisationen i Sverige*, som anser att utredningen inskränkt sig till en nedpress-

ning av de statliga budgetunderskotten utan att diskutera de samhällsekonomiska konsekvenserna av sitt förslag. Enbart en överflyttning av vissa utgifter från det ena till det andra samhällsorganet framstår enligt landsorganisationens uppfattning som en skenlösning. Utredningen har inte velat eller kunnat göra gällande, att en avlastning av statens utgifter på kommunerna skulle medföra ett minskat ianspråktagande av folkhushållets resurser. Man skulle sålunda få en formell minskning av den statliga budgetbristen men en totalt sett sannolikt lika hård belastning av landets resurser under förutsättning av ökat kommunalt skatteuttag. Det samhällsekonomiska syftet med den föreslagna besparingsåtgärden skulle alltså förfelas.

Även *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Örebro, Jämtlands och Norrbottens län* liksom *Kooperativa förbundet* och *Sveriges folkpensionärers riksorganisation* avstyrker förslaget.

Från de yttranden i vilka i olika hänseenden framställts erinringar mot utredningens förslag må anföras följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen uttalar, att det vid planläggning av åtgärder mot arbetslöshet framgått, att många kommuner befinner sig i ett hårt ansträngt ekonomiskt läge. En reducering av skatteersättningen till kommunerna skulle därför i vissa fall kunna försvåra en nödvändig medverkan från deras sida, då det gäller sysselsättningsskapande åtgärder.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner det osäkert om förslagets genomförande kommer att medföra någon samhällsekonomisk vinst. Förslaget syntes kunna godtagas, om man kunde utgå från att statens utgifter komme att nedpressas utan att de kommunala utgifterna i motsvarande mån höjdes.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser erforderligt, att — före det ställning tas till utredningens förslag — frågan om kommunernas ekonomi och den inverkan på densamma som en inskränkning av den statliga skatteersättningen kan komma att få blir föremål för närmare utredning.

Som allmänt omdöme om förslaget uttalar *länsstyrelsen i Jönköpings län*, att detta knappast avser att åstadkomma någon besparing i egentlig mening. Länsstyrelsen föreslår för sin del — därest av statsfinansiella skäl en reduktion av skatteersättningen till kommunerna anses påkallad — att ersättningen fr. o. m. år 1961 får utgå med ett i kronor bestämt belopp och att detta beräknas på grundval av 1959 års kommunala utdebiteringar.

Länsstyrelsen i Malmöhus län finner förslaget böra bedömas efter utredning av nettobesparingen för både stat och kommun, eftersom ökade kommunala budgetbalanssvårigheter måste medföra behov av ökad kommunal upplåning, varigenom ett av huvudsyftena med förslaget skulle motverkas.

1958 års skatteutjämningskommitté, som ansett sig böra avstå från ett bedömande av utredningens förslag ur andra synpunkter än i vad det gäller dess tänkbara effekt i skatteutjämnande syfte, gör sammanfattningsvis det uttalandet, att även om förslaget är ägnat att medföra en viss förskjutning av skatteunderlaget detsamma likväl inte utgör något bidrag till lösning av frågan om den kommunala skatteutjämnningen. — En ledamot av kommittén

har anmält avvikande mening och ansett att ur skatteutjämningsynpunkt skäl till invändningar mot förslaget ej föreligger.

Departementschefen

Vad angår besparingsutredningens förslag, vill jag erinra om att jag haft anledning beröra detsamma i proposition nr 162 till 1959 års riksdag angående förordning om allmän varuskatt, m. m. Jag framhöll därvid, att regeringen var beredd att allvarligt pröva utredningens förslag i den mån dessa representerade verkliga besparingar och inte endast överflyttningar från en skatteform till en annan. Av den anledningen ansåg jag mig redan då böra deklarerat, att jag ej kunde finna det rimligt att reducera skatteersättningen till kommunerna och därmed tvinga fram kommunala utdebiteringshöjningar. Vidare måste som utgångspunkt i besparingsarbetet gälla att av riksdagen gjorda åtaganden endast i yttersta nödfall borde bli föremål för omprövningar.

Vid remissbehandlingen har ej heller framkommit några synpunkter som föranleder ett ändrat ställningstagande från min sida. Jag utgår alltså ifrån att nuvarande regler bibehållas. Jag övergår härefter till beräkningen av medelsåtgången för det kommande budgetåret.

Såsom framgår av vad tidigare anförts, måste vid en beräkning av kostnaderna för nästa budgetår hänsyn tas till de utdebiteringssatser som kommunerna fastställt för kalenderåret 1960. Enligt nu föreliggande uppgifter har den genomsnittliga utdebiteringssatsen för år 1960 höjts i förhållande till år 1959, vilket inverkar på kostnadsberäkningen för budgetåret 1960/61. De belopp som under kalenderåret 1960 skall utbetalas till kommunerna som skatteersättning utgör jämligt länsstyrelsernas i november 1959 lämnade uppgifter till riksräkenskapsverket ca 628 000 000 kronor.

Hälften av denna kostnad eller omkring 314 000 000 kronor faller på innevarande budgetår. Då skatteersättningen för första hälften av budgetåret uppgått till ca 304 000 000 kronor, blir belastningen för hela budgetåret 1959/60 ca 618 000 000 kronor och kommer sålunda att överstiga de förut beräknade kostnaderna med omkring 8 000 000 kronor.

Beträffande nästa budgetår belöper därå dels omkring 314 000 000 kronor, utgörande hälften av nämnda skatteersättning för kalenderåret 1960, dels skatteersättningen för första hälften av kalenderåret 1961. Kostnaden för sistnämnda kalenderår är beroende såväl av kommunernas utdebiteringssatser för samma år som därav att detta kalenderår är det första varunder enligt gällande bestämmelser en reduktion av skatteersättningen skall äga rum. De av utdebiteringssatserna för år 1961 beroende kostnaderna kan givetvis inte nu närmare beräknas. Om man emellertid utgår från de för år 1960 fastställda utdebiteringssatserna, skulle skatteersättningen för år 1961 komma att uppgå till samma belopp som för år 1960 med avdrag för den besparing — ca 70 miljoner kronor — som kan beräknas för förstnämnda kalenderår till följd av skatteersättningens reduktion. Då den besparing som faller på budgetåret 1960/61 alltså kan uppskattas till ca

35 000 000 kronor, skulle kostnaden för första halvåret 1961 kunna beräknas till i runt tal (314 000 000 — 35 000 000) 279 000 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1960/61 för skatteersättning till kommunerna utgör alltså enligt nu angivna beräkningsgrunder omkring (314 000 000 + 279 000 000) 593 000 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget uppföres med avrundat 595 000 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skatteersättning till kommunerna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 595 000 000 kronor.

E. Diverse

[62] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 227 000 kronor.

[63] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond. Med åberopande av vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 452 000 kronor.

[64] 3. Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	152 000	163 047
1959/60 (statsliggaren s. 470)	178 000	
1960/61 (förslag)	168 000	

Förevarande anslag disponeras för Sveriges bidrag till rådet för samarbete på tullområdet, GATT-organisationen, internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, internationella byrån för mått och vikt i Paris, internationella tulltariffbyrån i Bryssel, den internationella organisationen för legal metrologi samt internationella institutet för administrativ forskning.

Beträffande det totala medelsbehovet under anslaget utvisar inhämtade uppgifter, att en nedräkning kan ske med 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 168 000 kronor.

[65] 4. Vissa kostnader för internationell representation

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	20 000	7 174
1959/60 (statsliggaren s. 470)	20 000	
1960/61 (förslag)	20 000	

Reservationen på anslaget den 1 juli 1959 utgjorde i runt tal 36 000 kronor. Då man kan förutse ökad belastning under innevarande och nästa budgetår, förordar jag oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för internationell representation* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[66] 5. Upplysningsarbete rörande samhällsekonomska frågor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	100 000	38 374
1959/60 (statsliggaren s. 470)	1 000	
1960/61 (förslag)	1 000	

En kortfattad redogörelse för anslagets användning har senast lämnats i 1958 års statsverksproposition (VII ht s. 99).

På anslaget fanns den 1 juli 1959 en obunden reservation om i runt tal 211 000 kronor. Då anslaget för innevarande budgetår upptagits med ett formellt belopp av 1 000 kronor, disponeras alltså för budgetåret sammanlagt ca 212 000 kronor. Med hänsyn till nu föreliggande planer torde man kunna räkna med en sådan reservation den 1 juli 1960, att den täcker utgifterna för verksamheten jämväl under budgetåret 1960/61. Jag föreslår därför, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med endast ett formellt belopp av 1 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete rörande samhällsekonomska frågor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[67] Till Statens tobaksnämnd har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

1958 års *besparingsutredning* har, under hänvisning till att statens tobaksnämnds huvudsakliga arbetsuppgifter försvinner genom ikraftträdandet av den nya lagstiftningen om tobakshandeln den 1 januari 1960, ansett att anslaget bör utgå ur riksstaten. Enligt utredningens mening bör — i den mån nämnden inte helt kan avvecklas fr. o. m. nästa budgetår — kostnaderna för

verksamheten bestridas av Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet. Nämn-
dens uppgifter kommer nämligen uteslutande att beröra förhållandet mel-
lan bolaget och dess återförsäljare.

Departementschefen

I likhet med besparingsutredningen förordar jag, att anslaget till statens
tobaksnämnd utgår ur riksstaten.

[68] 6. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	25 000	9 295
1959/60 (statsliggaren s. 470)	25 000	
1960/61 (förslag)	25 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för
utbetalning av bidrag till Föreningen fruktdrycker på sätt angivits i propo-
sition nr 22 till 1955 års riksdag — för nästa budgetår uppföres med oför-
ändrat belopp.

Departementschefen

Med godtagande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret
1960/61 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[69] 7. Premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956

Nytt anslag (förslag) 120 500 000

Från *bank- och fondinspektionen* har uppgifter inhämtats rörande sam-
manlagda beloppet av de sparpremier som enligt 7 § förordningen den 3 juni
1955 (nr 304) om premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och
1956 i förenämnda förordning avsedd bank äger att av statsverket utfå vid
utgången av år 1960. Enligt dessa uppgifter uppgick den 30 juni 1959 de
ännu kvarstående premieberättigade beloppen till 675 638 264 kronor. Då
härav under år 1955 insatts 382 324 868 kronor samt under år 1956
293 313 396 kronor, skulle premierna utgöra för år 1955 (20 %) 76 464 974
kronor och för år 1956 (15 %) 43 997 009 kronor, eller tillhopa 120 461 983
kronor. Då något nämvärt premiebortfall inte är att förvänta, torde anslaget
sålunda böra uppföras med 120 500 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Premiering av frivilligt sparande under åren 1955
och 1956* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av
120 500 000 kronor.

[70] 8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 300 000	1 539 911
1959/60 (statsliggaren s. 470)	1 600 000	
1960/61 (förslag)	1 600 000	

Till kommittéer och utredningar genom sakkunniga anvisades för budgetåret 1958/59 tillhopa 1 600 000 kronor, varav 300 000 kronor på tilläggsstat. För budgetåret 1959/60 har anslaget uppförts med 1 600 000 kronor. Reservationen den 30 juni 1959 utgjorde ca 130 000 kronor, varför sammanlagt i runt tal 1 730 000 kronor disponeras för innevarande budgetår.

Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas till 1 600 000 kronor. Då någon reservation av betydelse inte kan förväntas vid ingången av budgetåret 1960/61, torde anslaget sålunda böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

[71] 9. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	65 000	44 035
1959/60 (statsliggaren s. 470)	85 000	
1960/61 (förslag)	65 000	

Anslaget har för innevarande budgetår uppräknats med 20 000 kronor bl. a. för att täcka kostnaderna för utgivande av en skrift om statistiska centralbyråns uppkomst och utveckling och för en nordisk konferens i rationaliseringsfrågor. Jag föreslår en nedräkning med detta belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

Sammanfattning

Sjunde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1959/60 utgörande	788 935 100
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1960/61 uppgå till	907 715 200
innebärande en ökning med	118 780 100

Under huvudtiteln föreslås icke-automatiska utgiftsökningar med knappt 4,2 miljoner kronor, varav ca 2,7 miljoner kronor faller på anslaget till 1960 års folkräkning och återstoden i huvudsak på förstärkning av statistiska centralbyrån samt matematikmaskinnämnden. De icke-automatiska minskningarna uppgår till ej fullt 800 000 kronor, varav större delen beror på tullverkets rationaliseringsverksamhet. De automatiska utgiftsökningarna kan beräknas till 131,9 miljoner kronor. Härav hänför sig 120,5 miljoner kronor till anslaget till premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956, 3,6 miljoner kronor till anslaget till bidrag till skattetyngda kommuner m. m. samt ca 2,3 miljoner kronor till överföringen av matematikmaskinnämnden från åttonde till sjunde huvudtiteln. De automatiska utgiftsminskningarna utgör 16,5 miljoner kronor, varav 15 miljoner kronor hänför sig till minskat anslag till skatteersättning till kommunerna. Den automatiska utgiftsstegringen uppgår sålunda netto till avrundat 115,4 miljoner kronor och nettoökningen under huvudtiteln till 118,8 miljoner kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Ragnar Sohlman

Register

till

Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1960/61**A. Finansdepartementet**

Sid.		Kronor
	Finansdepartementet:	
1	Avlöningar	3 601 000
2	Omkostnader	1 129 000
	Säger för finansdepartementet	4 730 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
4	Avlöningar	1 197 600
5	Omkostnader	108 000
	Statskontoret:	
6	Avlöningar	2 160 700
9	Omkostnader	405 000
	Kammarrätten:	
10	Avlöningar	2 882 800
12	Omkostnader	125 000
	Statistiska centralbyrån:	
13	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	3 903 900
23	Kostnader för 1960 års folkräkning	3 100 000
34	Kostnader för 1960 års valstatistik	252 300
36	Kostnader för 1961 års jordbruksräkning	50 000
37	Omkostnader	1 257 700
40	Särskilda undersökningar	50 000
40	Utredningsinstitutet	100
41	Maskincentralen	100
43	Delegationen för statistikfrågor	*200 000
	Folkbokföringen:	
43	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	40 000
44	Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen	168 900
45	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	1 839 000
	Riksräkenskapsverket:	
46	Avlöningar	3 001 200
47	Omkostnader	490 000
	Konjunkturinstitutet:	
47	Avlöningar	555 600
49	Omkostnader	123 600
51	Särskilda undersökningar	307 000
55	Kostnader för Konjunkturjournalen	—

* Beräknat belopp

Sid.		Kronor
	Statens sakrevision:	
56	Avlöningar	737 000
57	Omkostnader	55 000
	Statens organisationsnämnd:	
58	Avlöningar	1 531 000
59	Omkostnader	263 900
	Matematikmaskinnämnden:	
59	Avlöningar	1 610 700
64	Omkostnader	204 000
65	Materiel m. m.	1 196 000
67	Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen	400 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	28 216 100

C. Skatte- och kontrollväsen

	Tullverket:	
69	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen	3 593 800
71	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten	65 247 000
78	Omkostnader	7 719 000
81	Anskaffning av viss materiel	500 000
	Kontrollstyrelsen:	
82	Avlöningar	2 289 200
84	Omkostnader	265 000
85	Kontrollstyrelsens lokalförvaltning	2 376 500
	Mynt- och justeringsverket:	
87	Avlöningar	1 730 000
90	Omkostnader	190 000
91	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	25 000
	Statens justerare:	
93	Avlöningar	799 000
94	Omkostnader	115 000
	Riksskattenämnden:	
94	Avlöningar	709 900
96	Omkostnader	81 700
97	Avsättning till bankinspektionens fond	370 000
97	Avsättning till fondinspektionens fond	55 000
97	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	100 000
97	Avsättning till sparbanksinspektionens fond	370 000
97	Revision av sparbankernas förvaltning	410 000
98	Stämpelomkostnader	1 020 000
98	Kostnader för årlig taxering m. m.	17 000 000
99	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteupp- börden	7 700 000
101	Anmärkningsarvoden	15 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	112 681 100

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

Sid.		Kronor
102	Ersättning till städerna för mistad tolag	32 000 000
102	Städers friheter	30 000
102	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.	11 000 000
104	Skatteersättning till kommunerna	595 000 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.	638 030 000

E. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
113	Byggnadsstyrelsens delfond	1 227 000
113	Generaltullstyrelsens delfond	452 000
113	Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.	168 000
114	Vissa kostnader för internationell representation	20 000
114	Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m. ...	1 000
114	Statens tobaksnämnd	—
115	Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
115	Premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956	120 500 000
116	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 600 000
116	Extra utgifter	65 000
	Säger för diverse	124 058 000
	Summa	907 715 200

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1960

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
åttonde huvudtiteln*

ÅTTONDE HUVUDTITELN

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 4 januari 1960.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG,
ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDEN-
MAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, redogör för
de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1960/61 av utgifterna
under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen inom ecklesia-
stikdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid:

A. Ecklesiastikdepartementet

[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 804 000	1 627 613
1959/60 (statsliggaren s. 471)	1 825 000	
1960/61 (förslag)	1 898 000	

Med hänsyn till den ökande arbetsbelastningen på departementets stats-
sekreteraravdelning förordar jag, att ytterligare en tjänst som förste kansli-
sekreterare i Ae 23 inrättas. I personalförteckningen bör vidtagas härav
påkallad ändring.

Den i avlöningsstaten upptagna posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde böra betecknas förslagsvis och för nästa budgetår uppföras med 1 800 kronor.

I övrigt räknar jag endast med automatiska utgiftsförändringar. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 898 000 kronor, vilket innebär en höjning med 73 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	860 100
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 800
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	154 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	554 800
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	253 100
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	27 000
Summa kronor	1 898 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 898 000 kronor.

[2] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	115 500	120 651
1959/60 (statsliggaren s. 472)	100 500	
1960/61 (förslag)	140 500	

Anslagsmedlen till löpande expenser bör beräknas till 66 000 kronor, motsvarande det belopp som för innevarande budgetår är anvisat under expens-

posten. För anskaffning av vissa kontorsmaskiner m. m. räknar jag därutöver för nästa budgetår med en engångsanvisning av 20 000 kronor under expensposten.

Anslagsposten till publikationstryck torde med hänsyn till belastningen böra höjas med 20 000 kronor.

Hela anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med 40 000 kronor till 140 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 140 500 kronor.

B. Arkiv, bibliotek och museer

[3] 1. Riksarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 114 000	1 072 206
1959/60 (statsliggaren s. 473)	1 178 000	
1960/61 (förslag)	1 206 000	

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt dels beräkningar av de automatiska utgiftsökningarna under anslaget, dels ock följande förslag.

1. Uppflyttning av sex förste arkivarier, en e. o. byrådirektör samt en e. o. förste arkivarie och statsheraldiker från Ao (Ae) 24 till Ao (Ae) 26.
2. Inrättande av en personlig arkivarietjänst i Ae 21 för professorn E. Blumfeldt.
3. Uppflyttning av tre bokbindare från Ae 8 till Ae 9 samt av förmannen för bokbinderi- och konserveringsavdelningen från Ae 11 till Ae 14.
4. Inrättande av en tjänst som biträde vid reproduktionsavdelningen i Ag 7 och samtidigt minskad medelsanvisning till övertidsersättningar med 3 560 kronor.
5. Indragning av medelsanvisningen till en arbetskraft för tolkning av stenografiska rådsprotokoll från 1600-talet (beräknad efter 6/7 arbetstid i Ag 12: 13).

Den föreslagna indragningen av medelsanvisningen till en arbetskraft för tolkning av stenografiska rådsprotokoll från 1600-talet föranledes av att detta arbete avslutas under innevarande budgetår.

1958 års besparingsutredning har uttalat, att riksarkivets organisation och arbetsuppgifter bör göras till föremål för en översyn i anslutning till den överflyttning av arkivet till nya lokaler, vilken enligt föreliggande planer väntas ske under år 1963. Uttalandet har ej givit anledning till någon erinran från remissinstansernas sida.

I detta sammanhang torde vidare frågan om statens heraldiska verksamhet böra beröras. Jag vill till en början erinra om att den nuvarande organisationen av denna verksamhet tillkom genom ett av statsmakterna år 1953 fattat beslut (prop. 1953: 75; SU 96; Rskr 221). Med stöd av detta beslut har Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 utfärdat instruktion för riksarkivets heraldiska sektion och statens heraldiska nämnd (SFS 1953: 529). I enlighet med denna instruktion har verksamheten organiserats i huvudsak på följande sätt.

För den heraldiska verksamheten finns inrättad en självständig heraldisk sektion i riksarkivet samt en särskild nämnd, benämnd statens heraldiska nämnd. Den heraldiska sektionen förestås av en förste arkivarie och statsheraldiker. Till sitt biträde har denne en amanuens och ett kanslibiträde, båda på halvtid. Statsheraldikern handlägger självständigt ärenden av löpande natur, medan däremot frågor av invecklad beskaffenhet eller av principiell betydelse av statsheraldikern hänskjutes till statens heraldiska nämnd. Nämnden består av riksarkivarien (självskriven ledamot och ordförande), riksantikvarien och två av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter, av vilka den ene skall vara konstnärligt sakkunnig och föreslås av akademien för de fria konsterna samt den andre skall äga sakkunskap å det juridiskt-administrativa området. Nämnden utser inom sig vice ordförande.

Med hänsyn till bland annat inkomstutfallet av verksamheten under de senaste budgetåren framhöll jag vid min anmälan förra året av riksarkivets omkostnadsanslag, att riksarkivet borde anbefallas att i sin anslagsframställning för budgetåret 1960/61 redovisa de erfarenheter, som vunnits rörande den heraldiska verksamheten, samt avgiva förslag till verksamhetens framtida organisation. Riksdagen anslöt sig till denna min uppfattning men fann för sin del, att ifrågavarande förslag lämpligen borde utformas i samråd med statens organisationsnämnd och statens sakrevision (SU 43; Rskr 114). Med anledning härav har riksarkivet anbefallts att i samband med avgivandet av förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 redovisa de erfarenheter, som vunnits rörande riksarkivets heraldiska verksamhet, samt efter samråd med statens organisationsnämnd och statens sakrevision avgiva förslag till verksamhetens framtida organisation. Nämnda myndigheter har numera inkommit med ifrågavarande redovisning och förslag. *Riksarkivet* har i sitt förslag framhållit huvudsakligen följande.

Ansaret för den heraldiska verksamheten bör övertagas helt av statens heraldiska nämnd, vilken bör vara sammansatt som hittills. Riksarkivariens självskrivna ordförandeskap bör upphöra och såväl nämndens ordförande som dess vice ordförande bör utses av Kungl. Maj:t. Till nämndens förfogande bör såsom dess verkställande tjänsteman stå en statsheraldiker, vilken även framdeles bör disponera biträdespersonal i samma utsträckning som hittills. Genomföres denna ordning, vinnes en klarare fördelning av ansaret för den heraldiska verksamheten än vad nu är fallet. Även formellt kommer detta att ligga, där det nu reellt ligger, nämligen hos heraldiska nämnden.

Statens organisationsnämnd och *statens sakrevision* har förordat följande.

Statens heraldiska nämnd bör inlemmas i riksarkivet och betecknas riksarkivets heraldiska nämnd. I instruktionen för riksarkivet bör intagas en föreskrift av innebörd, att riksarkivarien, i de fall han icke delegerar sin beslutanderätt till statsheraldikern, skall fatta beslut i heraldiska ärenden efter den heraldiska nämndens hörande. En lekmannarepresentant, företrädande kommunala intressen, bör eventuellt ingå i nämnden.

Såsom förslag till alternativ lösning av förevarande spörsmål har organisationsnämnden och sakrevisionen anfört huvudsakligen följande.

Om lagen om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar utformas så, att den kommer att avse ej blott kommunala vapen utan även kommunala flaggor och om för skydd enligt denna lag för dessa vapens och flaggors del ej kräves, vare sig att Kungl. Maj:t fastställt dem eller att de använts så länge, att de otvetydigt vunnit hävd, torde den heraldiska sektionens arbetsuppgifter komma att inskränkas. Verksamheten skulle då kunna handhas av riksarkivet utan stöd av någon heraldisk nämnd och utan någon heraldisk sektion. Bland riksarkivets personal behövde då endast finnas någon tjänsteman, som hade erforderliga kvalifikationer för att bereda och i enklare fall efter delegation besluta i statliga heraldiska ärenden.

Riksarkivet har med anledning härav framställt följande erinringar.

Förslag till ny lag om skydd för vapen och andra officiella beteckningar har framlagts av varumärkes- och firmautredningen (SOU 1958: 10). Detta lagförslag är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Mot bakgrunden härav och då det alternativa förslaget även i övrigt enligt riksarkivets mening innebär så genomgripande och till sina konsekvenser svårbedömda ändringar i nu rådande praxis, har riksarkivet, som ej ansett dessa problem ingå i dess utredningsuppdrag, ej kunnat ta ställning till dem.

Statskontoret har för sin del föreslagit följande.

Vid riksarkivet bör finnas en heraldisk nämnd, vilken i riksarkivets ställe handhar ärenden rörande statens heraldiska verksamhet. Riksarkivarien bör vara ledamot av nämnden. Däremot torde det ej i och för sig vara erforderligt, att han är nämndens ordförande. På nämnden bör ankomma att besluta, vilka ärenden som skall delegeras till statsheraldikern.

Statens heraldiska nämnd ansluter sig till riksarkivets förslag.

Vidare torde böra nämnas att riksarkivet i samband med avgivandet av sitt förslag ingått på såväl den heraldiska verksamhetens omfattning som inkomstutfallet av densamma. Beträffande verksamhetens omfattning har riksarkivet framhållit bland annat följande.

Medeltalet avgjorda ärenden per år har under tiden den 1 juli 1953—den 31 december 1958 varit 298 och medeltalet in- och utgående skrivelser per år 403 respektive 415. En tidigare utredning, omfattande åren 1947—1951, uppvisar ett något högre årsmedeltal för avgjorda ärenden, 360, medan årsmedeltalet för ingående skrivelser i båda fallen är detsamma, 403. Siffrorna är dock ej direkt jämförbara, då grupperingen av ärendena ej är densamma i de båda utredningarna. Vidare har ärendenas karaktär förändrats. Sålunda har under senare år en avsevärd minskning skett av de s. k. privata ärendena och av ärenden av enklare natur, något som avspeglar en författningsenlig koncentration av verksamheten till ärenden av mera väsentlig betydelse.

Att i detalj förutsäga hur utvecklingen kan komma att fortlöpa är omöjligt. En utgångspunkt för en sådan bedömning utgör emellertid antalet territoriella enheter i riket, som kan förväntas ha behov av att få sina vapen fastställda. Sådana enheter (landskap, län, städer, köpingar etc.) utgör för närvarande 1 381. Antalet hittills av Kungl. Maj:t fastställda vapen för sådana enheter är 494. Resten uppgår sålunda till 887. Under tiden den 1

juli 1953—den 31 december 1958 fastställdes sammanlagt 102 sådana vapen, utarbetade av den heraldiska sektionen. Att på motsvarande sätt behandla de återstående 887 territoriella enheterna skulle med nuvarande resurser och arbetsbelastning kräva en tid av mer än 40 år.

Av riksarkivets framställning i fråga om inkomstutfallet framgår huvudsakligen följande.

Inkomsterna av den heraldiska verksamheten regleras av Kungl. Maj:ts kungörelse den 12 maj 1955 angående avgifter och ersättningar vid anlåtande av riksarkivets heraldiska sektion och statens heraldiska nämnd (SFS 1955: 205, ändrad den 20 mars 1959, SFS 1959: 59). Genom ändringen borttogs bestämmelsen, att statliga myndigheter skulle vara undantagna från skyldighet att erlägga avgifter vid anlåtande av den heraldiska sektionen, varjämte ersättningsbeloppen höjdes med i runt tal 25 procent.

Inkomstutfallet under budgetåren 1955/59 framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Verkliga inkomster	Beräknade merinkomster, därest avgiftsfrihet för statliga myndigheter ej förelegat	Summa
1955/56	40 902	11 875	52 777
1956/57	29 030	4 430	33 460
1957/58	26 807	6 640	33 447
1958/59	22 790	9 144 (7 620)	31 934

Differensen mellan de verkliga inkomsterna för budgetåren 1955/56 och 1958/59 förklaras av att i inkomsterna för det förstnämnda budgetåret ingår medel, som intjänats innan 1955 års taxa fastställdes samt av vissa ogynnsamma förhållanden under det sistnämnda budgetåret. De beräknade merinkomsterna har för budgetåret 1958/59 framförts endast till den 1 maj 1959, då den nya taxan trädde i kraft. Siffran 7 620 har därför i sammanställningen uppräknats till 9 144. Inkomstmedeltalet per år för de verkliga inkomsterna budgetåren 1956/59 utgör 26 209 kronor. Årsmedeltalet för de beräknade merinkomsterna för budgetåren 1955/59 blir 8 022. För de tre budgetåren 1955/58 blir siffran 7 647. Summan av inkomstmedeltalen för de verkliga inkomsterna och de beräknade merinkomsterna blir då i avrundade tal ($26\,000 + 8\,000 =$) 34 000 kronor. För att ge en riktig föreställning, om de belopp, som i framtiden kan beräknas inflyta, bör denna siffra emellertid ökas i proportion till höjningen av ersättningsbeloppen i den nya taxan, d. v. s. med i runt tal 25 procent. Man erhåller då summan 42 500 kronor. Då utgifterna för verksamheten i runt tal kan beräknas till 67 000 kronor utgör skillnaden mellan utgifter och inkomster sålunda 24 500 kronor. Sistnämnda siffra synes enligt riksarkivets åsikt vara reellt lägre. Vid beräklandet av utgifterna har riksarkivet nämligen tagit hänsyn till kostnaderna såväl för personalens pensionering som för sådana instruktionsenliga förpliktelser, för vilkas fullgörande ersättning ej kan uttagas, men vilka ändå måste beaktas, då det gäller att bedöma det ekonomiska utfallet av verksamheten. Enligt riksarkivets bedömning ligger sålunda den verkliga skillnaden mellan de beräknade utgifterna och inkomsterna därför mellan 17 000 och 24 500 kronor. I själva verket måste denna skillnad enligt

riksarkivets mening betraktas som en rimlig kostnad när det gäller att uppfylla sådana instruktionsenliga förpliktelser, för vilka ersättning ej kan uttagas och vilka enligt en av den heraldiska sektionen företagen beräkning tager i anspråk inemot 30 procent av den tillgängliga arbetstiden. Det motsvarar ungefärligen de beräknade kostnaderna för biträdespersonalens avlönning och pensionering, 18 000 kronor. Motsvarande kostnader för statsheraldikern jämte omkostnaderna för verksamheten kan sålunda anses täckta av inkomsterna.

Departementschefen. Vad först beträffar frågan om den heraldiska verksamheten vill jag framhålla, att jag, ehuru jag hyser en viss förståelse för riksarkivets synpunkter i fråga om denna verksamhet, ej kan ansluta mig till riksarkivets förslag beträffande densamma. Ett genomförande av detta förslag skulle nämligen närmast innebära, att den heraldiska verksamheten därefter endast rent formellt bleve anknuten till riksarkivet. Mot de av organisationsnämnden och sakrevisionen föreslagna ändringarna kan i och för sig ingen erinran riktas. Å andra sidan finner jag dem ej påkallade för att statens heraldiska verksamhet även i fortsättningen skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Detsamma gäller i stort sett även om statskontorets förslag. Jag är sålunda inte beredd att nu förordna några ändringar av den heraldiska verksamhetens organisation.

De förändringar i inkomstutfallet, som inträtt under de senaste budgetåren, förklaras delvis av att i inkomsterna för budgetåret 1955/56 ingick medel, som intjänats innan 1955 års taxa fastställts och delvis av att vissa utförda arbeten ej kunnat taxebeläggas. Som av det föregående framgått föreligger emellertid icke längre avgiftsfrihet i fråga om arbeten, som utföres för statliga myndigheters räkning. Därjämte har ersättningsbeloppen nyligen uppräknats med i runt tal 25 procent. Med hänsyn främst härtill har riksarkivet uppskattat inkomstutfallet för kommande budgetår till 42 500 kronor. I avvaktan på närmare erfarenheters vinnande och i nära anslutning till riksarkivets uppskattning anser jag mig för nästa budgetår kunna räkna med ett inkomstutfall av 45 000 kronor. Jag återkommer härtill vid anmälan under nästföljande punkt av riksarkivets omkostnadsanslag.

Vad härefter angår riksarkivets anslagsäskanden för nästa budgetår är jag inte beredd tillstyrka förslaget om inrättande av en för professorn E. Blumfeldt personlig arkivarietjänst. Med hänsyn till att arbetet med tolkningen av stenografiska rådsprotokoll från 1600-talet avslutas under innevarande budgetår bör medel för ändamålet icke vidare beräknas under förevarande anslag.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag ej med andra ändringar än sådana som beror på automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 206 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 28 000 kronor. Anslaget bör fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	499 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	504 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	180 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 200
Summa kronor	1 206 000

- b) till Riksarkivet: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 206 000 kronor.

[4] 2. Riksarkivet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	89 100	130 028
1959/60 (statsliggaren s. 474)	111 200	
1960/61 (förslag)	106 900	

Riksarkivet föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår minskas med 7 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 3 700 kronor)	+ 1 900
2. Övriga expenser (nu 80 700 kronor)	— 11 400
3. Publikationstryck (nu 4 000 kronor)	+ 2 000
	— 7 500

Av riksarkivets framställning inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Den begärda ökningen motiveras, förutom med traktamentshöjningen, med angelägenheten av att de med gallringsverksamheten sysselsatta befattningshavarna beredes ökade möjligheter till tjänsteresor.

Övriga expenser. Till materielkostnader för arkivarbeten har de tre senaste budgetåren från denna delpost utgått 500 kronor per budgetår. Med hänsyn till att antalet arkivarbetare under det senaste året i det närmaste fördubblats föreslås en höjning av delposten med 500 kronor för detta ändamål. För särskilda utbildningskurser för tjänstemän, som har arkiveringsansvar, äskas 3 700 kronor, varav 3 200 kronor hänför sig till arvoden för föreläsningar och demonstrationer och 500 kronor till kursmateriel. En engångsanvisning av 15 600 kronor för budgetåret 1959/60, avseende hyll-

inredning i riddarhusets källarlokal, bortfaller för nästa budgetår. Sammanlagt föreslås sålunda förevarande delpost minskad med 11 400 kronor.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. Med stöd av denna anslagspost utgives årligen publikationen Meddelanden från svenska riksarkivet, innefattande också riksarkivets årsberättelse. Riksarkivets intensifierade arbete såsom centralmyndighet för arkivvården, som under innevarande budgetår lett till en utbyggnad av andra byrån, nödvändiggör enligt riksarkivet en ökning också av publikationsanslaget. Om denna verksamhet skall bli effektiv måste den emellertid i förekommande fall kunna följas upp med utgivande av råd och anvisningar. I viss utsträckning beräknas den ökade publikationsverksamheten bli självbärande. Försäljningsinkomsterna kommer emellertid att inflyta under längre tid och bör enligt riksarkivets mening redovisas under Särskilda uppbördsmedel, försäljningsmedel för publikationer. Den sålunda planerade utvidgningen av publikationsverksamheten förutsätter därför en motsvarande anslagshöjning. Denna beräknas för nästa budgetår till 2 000 kronor.

Statskontoret avstyrker för sin del särskild medelsanvisning till de av riksarkivet föreslagna utbildningskurserna. Den under anslagsposten till reseersättningar begärda höjningen bör enligt ämbetsverket begränsas till 800 kronor. Med hänsyn till belastningen bör enligt statskontorets åsikt delposten till bränsle och lyse uppräknas med 5 000 kronor. Den föreslagna höjningen av anslagsposten till publikationstryck bör enligt ämbetsverkets mening begränsas till 1 000 kronor. Då den ökade publikationsverksamheten bör bli självbärande, föreslår statskontoret, att inkomstposten till försäljningsmedel för publikationer uppräknas med motsvarande belopp. Posten avseende inkomster av bokbinderiets beställningsarbeten torde på grund av de verkliga inkomsterna under de tre senast förflutna budgetåren böra höjas med 2 000 kronor till 16 000 kronor.

Departementschefen. Vad först beträffar omkostnadsstatens utgiftsposter bör anslagsposten till reseersättningar i överensstämmelse med statskontorets förslag höjas med 800 kronor. Delposten till bränsle och lyse bör med hänsyn till medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret uppräknas med 5 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser föreslår jag en höjning med 500 kronor för materielkostnader för arkivarbeten. Då samtidigt ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 15 600 kronor för hyllinredning i riddarhusets källarlokal faller bort, innebär vad jag nu förordat en minskning av delposten till övriga expenser med 15 100 kronor. Anslagsposten till publikationstryck bör enligt min mening höjas med 2 000 kronor.

Vad härefter angår de under de särskilda uppbördsmedlen uppförda posterna bör den post, som avser inkomster av bokbinderiets beställningsarbeten, med hänsyn till de verkliga inkomsterna under de tre senast förflutna budgetåren uppräknas med 2 000 kronor. Å andra sidan bör den post, som avser inkomster av den heraldiska verksamheten, av skäl som

redovisats under nästföregående punkt nedräknas med 5 000 kronor till 45 000 kronor. Sammanlagt föranleder de av mig beträffande de särskilda uppbördsmedlen föreslagna förändringarna ett ökat medelsbehov under anslaget av 3 000 kronor. Då å andra sidan ett bifall till mina förut framlagda förslag beträffande omkostnadsstatens utgiftsposter innebär en sänkning med 7 300 kronor, bör hela anslaget för nästa budgetår minskas med 4 300 kronor till 106 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 106 900 kronor.

[5] 3. **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	9 000	4 207
1959/60 (statsliggaren s. 475)	9 000	
1960/61 (förslag)	9 000	

Riksarkivet föreslår i sina anslagsäskanden, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor. Højningen hänför sig helt till anslagsposten till inköp av tryckta arbeten, vilken sedan budgetåret 1956/57 varit uppförd med sitt nuvarande belopp, 4 000 kronor.

I särskild skrivelse den 22 september 1959 äskar riksarkivet vidare medel till abonnemang på den danska facsimileeditionen *Corpus Codicum Danicorum Medii Aevi*, vilken avses innefatta de viktigaste danska medeltidshandskrifterna. Riksarkivet anför därvid bland annat följande.

Publikationen ifråga är planerad att omfatta tjugu band. Priset för hela verket har satts till 12 000 danska kronor, men riksarkivet har av förlaget erbjudits ett subskriptionspris av 10 000 danska kronor. Det torde få anses självklart, att en facsimileedition av här ifrågavarande slag icke bör få saknas i riksarkivets bibliotek. Då riksarkivet förvaltar huvuddelen av det medeltida svenska arkivmaterialet, kommer det att förbli centrum för svensk medeltidsforskning. De handskrifter, som den planerade danska editionen omfattar, är ur denna synpunkt av stor betydelse för forskningen.

Riksbibliotekarien förklarar, att det för de forskare som baserar sina studier på riksarkivets handskriftliga bestånd kommer att vara av utomordentligt värde att inom institutionen ha tillgång till det verk det här gäller och finner det därför i hög grad befogat att riksarkivet ges möjlighet att anskaffa detsamma.

Departementschefen. I likhet med riksarkivet och riksbibliotekarien anser jag den planerade utgåvan av de viktigaste danska medeltidshandskrifterna vara av sådant värde för forskningen, att den om möjligt bör förvärvas av riksarkivet. Med hänsyn till den förhållandevis stora reservation, som vid innevarande budgetårs ingång fanns på anslagsposten till inköp av

12 *Statsverkspropositionen år 1960: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln*

arkivalier förordar jag emellertid, att dessa reservationsmedel må tas i anspråk för det förvärv det här gäller. Då jag även i övrigt inte är beredd att tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, bör detta för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 9 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 kronor.

[6] **4. Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 500	—
1959/60 (statsliggaren s. 475)	1 500	
1960/61 (förslag)	1 500	

Medelsanvisningen under detta reservationsanslag avser främst utgivande av serien Svenska riksdagsakter, en publikation av central betydelse för den historiska forskningen och den akademiska undervisningen. Plan för denna publiceringsverksamhet finnes intagen i 1954 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 7 f. Jag tillstyrker, att detta reservationsanslag i enlighet med riksarkivets förslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 kronor.

[7] **5. Landsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	920 000	915 316
1959/60 (statsliggaren s. 475)	943 000	
1960/61 (förslag)	1 023 000	

I anslagsäskandena beträffande landsarkiven för nästa budgetår har *riksarkivet* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Inrättande av en arkivarietjänst i Ao 21 vid vartdera av arkiven i Uppsala och Vadstena.
2. Inrättande av en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång (Af 15) vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.
3. Inrättande av en arkivassistenttjänst i Ae 10 vid ettvart av arkiven i Lund, Göteborg och Härnösand.

4. Inrättande av en tjänst som konserveringsbiträde i Ae 7 vid arkivet i Lund.
5. Inrättande av en tjänst som expeditjonsvakt i Ao 7 vid arkivet i Göteborg.
6. Tillfällig ändring av en amanuens tjänst (Ae 19) vid arkivet i Härnösand till en arkivarietjänst i Ae 21 vid samma arkiv.
7. Uppflyttning av en arkivarietjänst från Ao 21 till Ao 23 vid ettvarrt av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.
8. Uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen dels åtta tjänster som bokbindare från Ae 8 till Ae 9 (två i Uppsala; två i Vadstena; en i Lund; två i Göteborg; en i Härnösand), dels ock två tjänster som expeditjonsvakt från Ao 8 till Ao 9 vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.

De under *punkterna 1—3* redovisade förslagen om inrättande av sammanlagt sju nya tjänster avser en förstärkning av landsarkivens personalorganisation med hänsyn inte blott till den för dem till följd av tioårsleveranserna uppkommande arbetsökningen under första hälften av 1960-talet utan även till deras blivande roll i den effektivisering av gallringsverksamheten, vartill grunden lagts genom den av fjolårets riksdag beslutade utbyggnaden av riksarkivets andra byrå. Av riksarkivets framställning i denna del inhämtas bland annat följande.

Landsarkiven intager numera en helt annan plats i samhället än vad man ens kunde ana vid deras inrättande. Från att i början endast ha varit depåer för arkiven hos vissa lokala förvaltningar, är landsarkiven numera dessutom dels lokala arkivmyndigheter, dels forskningsanstalter med snabbt stigande forskarfrekvens och sålunda för varje år av ökad betydelse för den vetenskapliga forskningen. Landsarkivens arbetsmängd har därigenom mångdubblats, medan deras personalstat ej i motsvarande mån utvidgats eller anpassats efter de nya uppgifterna.

Disproportionen mellan arbetsbelastning och tillgänglig arbetskraft kommer att accentueras än kraftigare vid decennieskiftet, eftersom landsarkiven då ställes inför den arbetsökning, som föranledes av inkrävandet, emottagandet och inordnandet av tioårsleveranserna samt infordrandet och kontrollen av tilläggsförteckningarna. Detta arbete, som skall igångsättas år 1961, måste förberedas under år 1960 och kommer att taga åtminstone fem à sex år i anspråk. De nya leveranserna kommer att automatiskt medföra en ökning av antalet forskningsbesök och framtagna volymer.

Läget försvåras dessutom ytterligare därav, att aktuella arbetsuppgifter för närvarande väntar på landsarkiven, särskilt med hänsyn till de krav på allmän arkivservice som grundval för ett intensifierat gallringsarbete, vilka med för varje år stegrad styrka förnimmes även inom den lokala arkivförvaltningen. Det är sålunda med hänsyn till att stora värden är att vinna genom en rationalisering av de lokala myndigheternas arkivvård som det nu framlagda programmet för förstärkning av landsarkivens personalorganisation i främsta rummet utgår från gallringsarbetets krav. Genom den av 1959 års riksdag beslutade utbyggnaden av riksarkivets andra byrå har grunden lagts till ett allmänt program för gallringsverksamheten. Även för landsarkiven utgör gallringen en stor och nödvändig arbetsuppgift. Landsarkiven har en trefaldig uppgift i detta avseende: kontroll av utgall-

ringen; observation av arkivbildningen samt råd och anvisningar för arkivvård; arkivbildning och gallring.

Följande inom riksarkivets andra byrå uppgjorda sammanställning utvisar den sammanlagda gallringseffekten hos lokala myndigheter, beträffande vilkas arkiv utredningar pågår eller beslut nyligen fattats.

Antal	Myndighet	Retroaktiv utgallring efter gallringsbeslut hyllmeter (ca)	Framtida utgallring under 10 års perioder hyllmeter (ca)
117	Domsagorna	1 800	1 800
47	Rådhusrätterna	1 000	1 000
5	Vattendomstolarna	100	100
24	Länsstyrelserna	?	26 000
354	Landsfiskalerna	1 500	7 000
156	Häradsskrivarna	1 750	1 600
145	Skogsstaten	4 000	?
26	Lantbruksnämnderna	1 100	500
25	Länsarbetsnämnderna	3 000	1 750
24	1. provinsialläkarna	100	50
602	Provinsialläkarna	500	1 000
26	Sinnessjukhusen	1 000	1 500
54	Stadsfiskalerna	1 000	1 100
30	Kronokamrerarna	1 500	1 200
1 635	Summa	18 350	44 600
Totalt		62 950	

Effekten av den retroaktiva gallringen blir i hyllutrymme jämförbar med de nuvarande arkivbestånden i de båda landsarkiven i Lund och Göteborg ($8\,018 + 9\,217 = 17\,235$ hyllmeter), medan den beräknade framtida gallringen per tioårsperiod för de ifrågavarande 1 635 myndigheterna kan beräknas till 44 600 hyllmeter, d. v. s. en siffra föga understigande hela riksarkivets nuvarande bestånd. Skulle arkivutrymme genom byggande och inredande beredas för denna gemensamma arkivmängd, d. v. s. för nära 63 000 hyllmeter, skulle detta enligt senast tillgängliga beräkningar (byggnads- och inredningskostnad per hyllmeter = cirka 100 kronor) kräva ett belopp av 6 300 000 kronor. Då man bedömer frågan ur ekonomisk synpunkt, kommer därtill en ganska betydande inkomst av pappersförsäljningen. Från alla synpunkter — även med hänsyn till den allmänna rationalisering av de lokala myndigheternas arkivvård, som är eftersträfvansvärd — synes detta gallringsprogram i hög grad värt att realisera. I själva verket torde det vara omöjligt att komma ifrån denna fråga. Den tränger sig under de närmast följande åren på med sådan styrka, att den inom kort måste bli föremål för allmän uppmärksamhet.

En första förutsättning för detta gallringsprograms genomförande har skapats genom den av 1959 års riksdag beslutade utbyggnaden av riksarkivets andra byrå. Det utrednings- och planeringsarbete, som där kommer att bedrivas, är även avsett att lämna grunden till gallringsarbetet hos de lokala myndigheterna. Landsarkivens roll i denna verksamhet är självklar. Genom förtecknings- och leveransgranskning, särskilt vid leveransperioderna, genom inspektionsverksamheten och genom allmän förtrogenhet med såväl

arkivens framväxt som de olika seriernas värde för förvaltning och forskning utgör de naturliga och nödvändiga centra för detta gallringsarbets praktiska effektuerande i enlighet med de av riksarkivets andra byrå utarbetade planerna. Som redan torde ha framgått har det emellertid ställt sig svårt för landsarkiven att medhinna sina hittillsvarande arbetsuppgifter, detta främst på grund av dessas kvantitativa ökning och snabbt förlöpande differentiering. Ej heller kan dessa arbetsuppgifter eftersättas till förmån för den nu starkt aktuella gallringsverksamheten, då de tidigare arbetsuppgifterna och deras kontinuerliga lösning utgör nödvändiga förutsättningar för gallringsverksamheten. Härtill kommer, att betydande balanser finns inom de ordinarie arbetsuppgifterna och att dessas kvantitet ökas för varje år på grund av de kontinuerligt ökande arkivmängderna. Såsom också redan berörts kommer disproportionen mellan landsarkivens arbetsuppgifter och deras tillgång till arbetskraft att framstå i alldeles särskilt gräll belysning under den allra närmaste framtiden, eftersom tioårsleveranserna blir aktuella år 1961 och fortsätter att vara det några år framåt. Det finns sålunda ingen möjlighet att genom försummande av andra arbetsuppgifter inbespara den arbetskraft, som skulle behövas för att landsarkiven skulle kunna fylla sin tilltänkta roll i det kommande gallringsprogrammet. En andra förutsättning för att de mycket omfattande besparings- och rationaliseringsåtgärder, som gallringsprogrammet innebär, skall kunna genomföras är därför en utbyggnad av landsarkivens personalorganisation.

Statskontoret har anfört bland annat följande.

Med hänsyn till betydelsen även ur ekonomiska synpunkter av att en kontinuerlig och effektiv gallring av det statliga arkivbeståndet upprätthålles vill statskontoret icke motsätta sig, att personalen vid landsarkiven förstärkes med sikte på en intensifiering av den lokala arkivgallringsverksamheten. Ämbetsverket kan emellertid icke nu tillstyrka personalförstärkning i den utsträckning riksarkivet begärt. Med utgångspunkt härifrån får statskontoret för sin del föreslå, att från och med nästa budgetår inrättas vid landsarkivet i Uppsala en arkivarietjänst i lönegraden Ae 21 samt vid vartdera av landsarkiven i Lund och Härnösand en arkivassistenttjänst i lönegraden Ae 10. Yrkandena om inrättande av en konserveringsbiträdetjänst i Ae 7 vid arkivet i Lund och en expeditiönsvaktstjänst i Ao 7 vid arkivet i Göteborg kan ämbetsverket icke biträda.

Departementschefen. Utvecklingen på såväl arkivväsendets som forskningens område ställer allt större anspråk på verksamheten vid landsarkiven; anspråk som med tillgängliga personalresurser visat sig allt svårare att tillgodose och som ytterligare accentueras av att landsarkiven nu står inför två synnerligen omfattande och betydelsefulla uppgifter. I egenskap av lokala arkivmyndigheter har de att svara för och medverka till att det omfattande gallringsprogram, som i besparings- och rationaliseringssyfte utarbetas av den centrala arkivmyndigheten, genomföres även för den lokala arkivförvaltningens del. Samtidigt härmed ställes landsarkiven inför uppgiften att mottaga och behandla de tioårsleveranser, som avser lokalförvaltningens arkivhandlingar från 1850-talet. Sistnämnda uppgift ingår visserligen i det ordinarie arbetsprogrammet men medför likväl en betydande